Manuscrito 2°. pergamino, bien tratado con 385 f.^s utiles.
y algunas en blanco tiene dos f.^s una q.^e llega á 328. y otra a f.^s 57

Commentaria super octo libros phisicorum Aristotelis.

Rotulata

Villaricencis. Phisica

Est. 2. n.°

I

P. R. P. F. Bartholomeum a Villavicencio collegam, et artium lectorem in hoc maiori Collegio sacro Divo Thomae Aquinatis dicavit eius F. Didaco de Puelles. [illegible]

COMMENTARIA SUPER OCTO LIBROS PHISICORUM ARISTOTELIS IUXTA MENTEM ACE LI NOSTRI PRECEPTORIS DOCTORUM

PROLOGUS

Hactenus, auditores charissimi, eius rones caliginoso velamine à sensibus prorsus remotum pro nri ingenij exiguitate patefecimus, nunc mens nra caliginis assuefacta in claram Philosophiae naturalis aream translata, quasi repentina luce offuscatum, sed breuè spero gaudium accipietis, cùm virentia, et amena eius prata perambuletis, caeterum hoc animaduertere oportet, quod nulli ignauo, et desidi, sed soli laborioso, et literarum auido, tam deliciosa arcana patefiunt, quod indicat nominis ethimologia; Philos enim grecè idem sonat, ac amator sapientiae. Vnde quantò magis quis eius dulcorem degustare exoptauerit, tanto minus eius laborem sentiet, quid enim dulcius quàm rerum, quas manibus contrectamus cognoscere causas, et arcana reserare? Haec oia Philosophus assequet, si sophiae auidus labori omnino tradat. Inceptus è hoc idibus Ianuarij. anno 1676.

R. R. P. F. Bartholomaeum à Villa vicencio.

COMMENTARIA SVPER OCTO LIBROS PHISICORUM ARISTOTELIS NATURALI[S] ACH[?] LE NOSTRI PRECEPTORIS DOMINI H[?] PRECIUS

H[illegible]

Quaestio unica proemialis.

Articulus 1.us

Utrum obiectum Physicae sit ens mobile substantiale, vel possit abstrahi à substantiali, et accidentali?

Sectio 1.a

Proponuntur notabilia quaedam, et referuntur sententiae.

Pro explicatione praesentis quaestionis est notandum, quod cum ens mobile, dicatur potentia ad motum, et actum acquisitum per motum, iuxta diversitatem terminorum, qui per motum acquiruntur distinguunt communiter Philosophi diversitatem mobilitatis. Unde alia dicitur mobilitas accidentalis, et illud dicitur mobile accidentale, quod habet pro termino aliquod accidens v.g. quando aliquod lignum est in potentia ad frigus v.g. ad calorem, qui est aliquod accidens. Alia vero est mobilitas substantialis, et illud est mobile substantiale quod habet pro termino substantiam v.g. quando substantia est in potentia ad formam substantialem, ut materia prima.

2.o supponendum est ens mobile esse in duplici differentia subiective scilicet et terminative. Illud dicitur mobile subiective, quod est subiectum motus v.g. quando aliquod subiectum novam acquirit formam. Mobile vero terminative nihil aliud est, quam terminus motus v.g. calor productus ab igne, qui terminat motum dicitur mobile terminative, et est forma mediante motu introducta in subiecto.

3.o supponendum est, quod mobile aliud dicitur radicale, et aliud proximum. Mobile radicale est radix cuiuscumque mobilitatis proximae, sicut anima solet dici radicaliter intellectiva proxime autem per intellectum. Mobile vero proximum est illud, quod est proxime capax recipiendi motum, v.g. aqua est proxime capax recipiendi calorem. Quaestio ergo praesens non procedit de mobili proximo, quoniam mobilitas proxima subtilis est pariter demonstrata in physica, quae scientia, sed de mobili radicali de quo tanquam de obiecto mobilitas proxima praedicatur.

His praesuppositis 1.a sententia

asserit

aliud obtum phiz esse ens mobile substale, ob que accidentales mobilitates ad substm reduci tanquam passiones. ita M. Soto. Banez, Collegium Complutense, et M. Ortiz. 2a vero sententia asserit ens mobile prout abstrahit à substali, et accidentali esse obtm addequatum Phiz. hanc tenent D. Caietanus, Ferrara, et M. Ioannes à Sto. Thoma.

Sectio 2a

Nostra DD° proponitur, et probatur

Sit nostra DD°. ens mobile substale è obtm addequatum Phiz. haec DD° D. Thomae pluribus in locis, et praecipue in lib. 6° methae lec. 1a explicans textum Phili qui talis est, quoniam vero phisica scia è circa genus quoddam entis, nempe circa tale è substa, in qua è princ. motus, et quietis. sic inquit D. Thomas dicens. 1° quod scia natalis non è circa ens simpliciter, sed circa quoddam genus, scilicet circa substm natalem. ergo ex mente Phili, et D. Thomae nostra DD° è vera.

Deinde probatur authoritate D. Thomae pluribus in locis, ubi ait, quod obtm Phiz è illud quod è tale in suponendo ens corpore mobili, sed ens mobile prout abstrahit à substali, et accidentali non è tale in suponendo cum corpore mobili, siquidem non dicunt ad Puertentia: ergo nec ens mobile prout abstrahit à substali, et accidentali è obtm Phiz.

Probatur 1° DD° ratione: illud è obtm addequatum alicuius scientiae, de quo demonstrant passiones in tali scia, sed solum de ente mobili substali demonstrant passiones: ergo ens mobile substale è obtm addequatum Phiz. maior patet, minor autem probatur, passiones quae demonstrant in Phia sunt quae plures mobilitates proximae, sed omnes demonstrant de ente mobili substali, quia sunt effectus à substa dimanantes: ergo

probatur DD°. nulla datur passio communis substae, et accidenti in ratione mobilis ergo ens mobile prout abstrahit à substa, et accidenti non potest esse

obtm

obtu Phie: pr ans, si aliqua daret maximè mobilitas pxima, sed hec n'e passio accidentis: g nulla dat. pr mir. mobile tractiu, qd e accidens, semper trar motus: g mobilitas pxima e eius euentia, et n passio.

Vltimò pr DD. quzlibet mobilitas accidentalis in Phia respecta separat ut passio ad mobilitatem substale: g eimodi e, qdens mobile accidentale ptinea ad obtu Phie, et coent obtu Phie n abstrahes à substali, et accidentali. cona pater, et ans pr. nam roe mobilis illud habet roe euentie, qd se habet ut radix, et illud se habet ut passio, qd se habet, ut pximè mobile; sed sic e, qd mobile substale e radicalit mobile, et mobile accidentale e pximè mobile: g mobilitas accidentalis e mobilitas pxima pr mir, vel hoc distinguitur substa ab accidenti, qd substa n potest pse esse pxima pximus motus, accidens uerò pse ipsu e priu pximu: g ens mobile substale e radicalit mobile, mobile autz accidentale e pximè mobile, et coent se habebunt, ut passio.

Sectio 3ª

Proponuntur argua, et soluuntur

Argui 1º

ens mobile n'e obtu Phie: g nra DDo falsa asserit. pr ans. ens mobile n explicat vnã quidditatz: g n'e obtu Phie. pr ans. ens mobile dicit agregatu ex duabg rebus realibus, ut ex ente, et mobilitate: g ens mobile n explica vna quidditatz. cona pater, siquidz subtu scie debet habere vnã quidditatz, alias n posset esse priu vnius scie, nec habere aliquz passionz pse 1º, sed pse 2º, et rone partiu.

2º Phie hoc intra dicto sciti debet esse mediu ad demonstrandas passiones de subiecto, sed dicto entis motalis n potest esse mediu ad demonstrandas passiones et quiditatis quis e sua dicibilitas in Phia, qd optime petit dicto entis realis.

q ratis mobile, eodem ratione erit obiectum Physicae per min. ergo unius oppositi non potest esse medium ad demonstrandum aliquid oppositum; sed mobilitas et incorruptibilitas sunt opposita; ergo ens mobile non potest esse medium ad demonstrandum incorruptibilitatem, neque esse obiectum Physicae.

Ad 1um argum ex parte entis mobilis non sumitur in praesenti complexe, id est pro aggregato ex ente et mobilitate, tanquam ex duabus rebus distinctis, sed incomplexe pro una simplici quidditate, quae est prima radix mobilitatis, sicut ens accipitur pro eadem simplici quidditate mobilis.

Ad confirmationem ex ratione min. et simul ad eius probationem negatur incorruptibilitas opponatur privative mobilitati proxime, non tamen opponitur mobilitati radicali, sed potius oritur ex illa quamvis non ex eadem ratione, ex qua oritur mobilitas, nam ex intrinseca mobilitate generatur [illegible] quia ut maior [illegible] ab ente mobili ratione materiae oritur mobilitas quae dicitur potentialitas, et ab eodem ente mobili ratione formae oritur incorruptibilitas. Unde optime potest dici ens mobile, quatenus dicit mobilitatem radicalem sumi pro medio ad demonstrandum mobilitatem et incorruptibilitatem.

3um argum. Illud est obiectum alicuius scientiae, cuius propria in tali scientia traduntur, sed in Physica traduntur propria entis mobilis substantialis et accidentalis; ergo ens substantiale et accidentale est obiectum totale Physicae. Prob. min. Physica tradit propria [illegible] motu Physico; et in Physica traduntur propria entis mobilis accidentalis, ut patet ratione motus rigorosus v. g. alterationis requirit propria accidentalia, ut ipsas qualitates quae adquirunt et principio eius [illegible].

Ad 3um argum ex distinguendo maiorem, illud est obiectum alicuius scientiae, cuius propria traduntur in tali scientia per se primo concedo maiorem, cuius propria traduntur in tali scientia et reducuntur ad alia priora nego maiorem, et iuxta hanc solutionem nego minorem et consequentiam, quia licet Physica agat de propriis

accidentalibus

accidentalibus, q. tamen agit de illis, ut virtualiter contentis in principiis substantialibus, ad quae reducuntur, ideo eius obiectum non includit aliquid accidentale.

Replicabis: dantur aliqua principia accidentalia in Physica, quae non contineantur virtualiter, nec possunt reduci ad principia substantialia: ergo non solvo. Probatur ans, Caelum de quo in Physica tractatur, habet principia accidentalia suae motus localis, materiam scilicet ipsum caelum, et formam scilicet Ubi, et privationem talis formae adquirendae, et tamen ista principia non possunt reduci in principia mobilitatis substantialis, scilicet ipsius caeli: ergo dantur aliqua principia accidentalia, quae non reducantur ad principia substantialia. Probatur min. Caelum non habet nisi duo principia substantialia, quia non habet privationem formae, cum eius forma impleat capacitatem materiae, et cum illa sit saciata attingitur sua productione: ergo saltem privatio accidentalis non reducitur ad privationem substantialem.

Ad hanc replicam respondeo quod principia proxima accidentalia motus circularis caeli ultimo reducuntur ad principia substantialia caeli, nempe improprie materiam et formam, quatenus habent per naturalem, saltem passivam ad praedictum motum localem; qui ipsi caelo est connaturalis, et debitus ratione suarum perfectionum, et ita talis mobilitas accidentalis reducitur in mobilitatem substantialem, unde Philosophus per principia substantialia Caeli demonstrat mobilitatem proximam accidentalem in ordine ad motum localem.

Ad 2um, quod constat de privatione, quae est terminus, a quo formaliter motus localis, in quod principium reducatur. Omissis variis solutionibus ex iuxta Doctrinam D. Thomae asserentis, quod privationes dicuntur esse elementum, id est, principium non per se, sed per accidens, quia materia cui accidit esse elementum, ergo illa privatio reducitur in ipsum subiectum, cui accidit quod est caelum, et sicut istud recipit in quantum participat aliquid de materia, ita, et privatio illa reducitur in materiam, quae est radix motus localis exigentis privationem, ut terminum a quo, quapropter reiicimus sententiam asserentium esse aliquam privationem substantialem in materia Caeli.

3° arguitur licet omnes motus, atque physica mutatio in substantiam reducatur, tamen hoc non arguit substantiam esse objectum Physicae, ex eo quod ens est abstrahens à substantiali, et accidentali; ergo probatiua nostra conclusionis non valet. Probatur ans, licet omne accidens reale, de quo agit methaphysica, radicetur in substantia, et ad illam ultimò reducatur, tamen objectum addequatum methaphysicae non est substantia, sed ens abstrahens à substantia, et accidente, similiter quamuis omnes motus, siue physica mutatio radicetur in ente mobili substantiali, quod non obstante, quominus objectum Physicae addequatum sit ens mobile abstrahens à substantiali, et accidentali.

Confirmatur. dantur aliqui motus, qui radicantur in mobili accidentali, et non in substantiali: ergo objectum addequatum Physicae non est solum ens substantiale, sed abstrahens à substantiali et accidentali, probatur ans, tum in motu intensionis, et remissionis, qui radicantur in accidenti; nam in tantum aliquid est intensibile, in quantum est qualitas, non autem in quantum est substantia, quae cum sit indiuisibilis non potest esse intensibilis, tum etiam in motu augmentationis, qui dumuis quod, ut tali, non autem substantiae carenti partibus: ergo tales motus reducuntur in mobili accidentali, et consequenter hoc etiam erit objectum formale.

Ad hoc argumentum respondendo ans, ad cuius probationem dico esse maximi, et minimi negotij, rationem disparitatis esse, nam licet omne accidens reale in substantia, quatenus in ordine ad illam, et ad magis disparat, ideo methaphysica, quae agit de ente abstrahente ab omni materia non agit de accidentibus in ordine ad substantiam, sed abstrahit ab omni ordine, quem habet ad materiam, et considerando ex equo naturam, et passiones substantiae, et accidentis per diuisionem entis, ideo objectum methaphysicae non est solum substantia, sed ens ut abstrahit à substantia, et accidenti, Physica autem cum attingat suum objectum solum, ut abstrahens à materia singulari, et dicernens materiam sensibilem agit de accidentibus ut motibus, et mutationibus Physicis, ut sunt affectiones substantiae, et ad illam, et ad primas materiae disparant, et consequenter in substantiam tanquam in primam radicem reducunt omnes mobilitates proximas, siue motus accidentales, siue mutationes substantiales. Unde ens mobile substantiale erit objectum formale Physicae.

Ad

Ad confirmationem ex nendo ans, ad cuius probationem dicitur, quod tot motus intensionis, quae augmentationis reducunt in substantiam, quae licet non sit intensibilis, sive augmentabilis proxime, etiam radicaliter, quatenus est radix qualitatis, et quantitatis accidentalis est radix ad qualitatem, et quantitatem tractatur.

4° arguitur ex eo quod mobilitas accidentalis sit propter mobilitatem substantialem solum sequitur, quod ens mobile substantiale sit obiectum specialitatis in Physica, non vero adaequatum: quod falsa est. Probatur ans, licet omnia quae tractantur in metaphysica ad Deum ordinentur, et sint propter ipsum, tamen Deus attingitur a metaphysica, ut obiectum specialitatis, non vero ut obiectum adaequatum, et similiter omnes intentiones logicales ordinantur ad syllogismum, et tamen syllogismus est obiectum specialitatis in logica, et non adaequatum. Ergo licet omnis mobilitas accidentalis ordinetur ad mobilitatem substantialem, et sit propter ipsam ex hoc non sequitur, quod mobile substantiale sit obiectum adaequatum Physicae, sed quod sit obiectum specialitatis duntaxat.

Ad hoc argumentum, quod ex eo quod mobilitas accidentalis sit propter mobilitatem substantiae, in qua radicatur, et fundatur, infertur a nobis, esse obiectum adaequatum mobile substantiale, non autem ex eo quod sit propter mobilitatem substantiae praecise, itaque quaestio nostra aliqua ita se habet, ut ab illa dimanent, et in illa radicet quaeterana in linea talis abstractionis debet constitui ut obiectum adaequatum scientiae ipsius talis abstractionis, et sic se habet mobile substantiale in Physica.

Et ita ad probationem ex esse latis dicimus inter exempla adducta magnam esse diversitatem, nam licet entia inferiora ordinentur in Deum ut in primam causam efficientem, et ultimum finem, tamen omnia entia quae primo participant rationem formalem obiecti metaphysicae, et sic in illa sunt omnia universaliter. Deinde ita dicitur, quod abstractio ab omni materia adaequetur cum ente creato, quod non convenit Deo ut obiectum adaequatum metaphysicae, quamvis, quia perfectissimum ens sit obiectum specialitatis, et ideo est hic obiectum suum, ac vero mobilitas abstrahens a materia singulari

convenit

inuenit in sub̄a 1°, ō̄ se, et in 1ª radice, a qua dependent ad alia accia, et in rōe mobilitatis, ō ideo ens mobile sub rōe ē obtus adequatus Phiae.

Quaestio 2ª proemialis.

Ditus vnicus.

Quodnam sit primum cognitum à nro intu pro hoc statu?

Sectio 1ª

Proponunt notabilia quaedam, ō referuntur sententiae.

Suponendum ē 1°, pro nunc 1um cognitum à nro intu n. esse specie specialissimam, ut Attendo subtilis scibilis in sua scibila, sed ens esse id, qd 1° obiectum intui cognoscendum pro hoc statu, ergo qd inquirimus in pnti ē an 1um cognitum à nro intu pro hoc statu sit ens ut maale sub rōe maalitatis, an uero ens sub rōe entis n. solum tanquam rōne prius 1° cognita.

In qua difficultate maxima int° hos uersatur dissensio aliis asserentibus 1um cognitum esse ens dīuidendum quidditati sensibili, cuius sententiae praecipuus author fuit D. Caietanus, quem multi hic sequunt alii vº oppositum sentientibus 1um cognitum à nro intu pro hoc statu esse ens sub vnialissimo conceptu entis.

Sectio 2ª

Statuitur nrā DD., et probat.

His igitur suppositis sit 1ª DD.

1um cognitum nri intus pro hoc statu Distinctionis ē ens sub Indistans maalitatis qui à partes, ō in quantas mate. Hanc DD. defendunt M. Soto, ō alii quamplurimi his, ō pa rōe. intus pro hoc statu exit de pōa ad actum, qd debet elicere 1° actum imperfectum. ca Dlar. discurrendo per singulas propositiones, quae procedunt de pōa ad actum, tunc sic: qd 1° debet attingere vnialius imperfectius qd dotis, spectans ad actum imperfectum, sic ō proxim attingentia illius, sed ens sic Indistans quidditatis maalis ē vnialius ente maali, ō coent illo imperfectius, quia pro hoc statu cognosci potest, g.

Alia

Nec in qua est tota difficultas pro 2ª parte 1º

n. non potest illa attingi ex defectu proportionis, et convenientiæ in modo essendi cum intellectu nostro pro hoc statu, sed eius ratio est, quia distans materialis quidditatis convenit in modo essendi cum intellectu nostro: quo pro minori intellectus noster pro hoc statu esse immaterialis in mate, non tamen est intellectus materialis, nec materialitas est ratio qua, vel, sub qua cognoscendi ex parte intellectus, sed solum se habet ut conditio exercita, tum ex parte rei, tum in potentiis sensitivis: quo obiectum proportionatum cum nostro intellectu in modo essendi non est intellectus materiale, ita talis quod materialitas sit ratio cognita quæ, vel, sub qua, tunc sic sedens, ut nec nullam materialitatem includens intellectus, sed illam distans, et exercita tum ex parte rei, tum in phantasmatibus, ita quod sicut ex parte potentiæ cognositiva est omnino immaterialis, supponit tamen potentias cognositivas contemplantes phantasmata, ita in obiecto cognito nullam materialitatem intellectus includit, sed in phantasmatibus supponit cognita potentiis sensitivis.

2º pro minori syllogismi primi, repugnantia potest secundario pervenire ex eo quod species abstracta a phantasmatibus debet esse materialis in repræsentando, ut potentia elicita a phantasmatibus in repræsentando materialibus, et solum potest repræsentare quidditates materiales, sed nulla est repugnantia, in eo quod species abstracta 1º repræsentet gradus entitatis connotando materialitatem in phantasmatibus: quo ruit illa ratio repugnantiæ: minor probatur 1º illud phantasma, a quo abstrahitur species, non solum est materiale in repræsentando, sed etiam in essendo, et materialitas illius in essendo non obstat, quominus species abstracta in essendo sit immaterialis quo pariter non obstante materialitate illius in repræsentando, species abstracta potest esse immaterialis in repræsentando abstrahendo a materiali, vel, immaterialitate quidditativa.

pro secunda minori phantasmate singulare in repræsentando et species etiam abstracta est repræsentativa universalis et etiam si sit materiale in repræsentando potest species abstracta in repræsentando esse immaterialis, et materialis, vel, immaterialis quidditate abstrahere 3º pro illa minori in phantasmate non solum repræsentatur hoc ens materiale, sed etiam hoc ens,

ex hoc in illo intui claudat: g.° species abstracta poterat 1.° repraesentare ens, ut sic, atque repraesentare materialitatem.

Sectio 3.ª

Proponuntur, et solvuntur argumenta contrariae sententiae.

Arguitur 1.° authoritate D. Thomae 1.ª p.te q. 88 art 3.°, ubi ait, ad 1.um q.° dicendum quod à nostro intellectu cognoscitur, est quidditas rei materialis, quae est proportionatum obiectum nostri intellectus, ut supradictum est, q.° ex mente D. Thomae 1.um cognitum à nostro intellectu non est ens, ut sic, sed quidditas rei materialis.

Respondetur ad hoc argumentum, quod D. Thomas debet intelligi de quidditate materiali sub conceptu entitatis signatae, non verò sub conceptu materialitatis exercitae et de contracto, quo facto non adversatur nobis = vel potest respondere D. Thomas non comparare gradum entitatis gradui materialitatis, sed quidditatem materialem substantiae spirituali, et docere primum cognitum non esse substantiam spiritualem, sed entitatem rei materialis, sub quotamque gradu prius cognoscatur, an, ut sub entitatis gradu, an verò sub gradu materialitatis, ubi non determinat, sed declarat communem ex his, quae in articulis docuerat, et ab universalioribus esse incipiendum: unde ex gradibus entis universalior fit cognitio intellectus nostri respectu aliorum graduum in materiali quidditate reperitos attingere gradum entis.

Arguitur 2.° ratione: intellectus debet 1.° attingere obiectum sibi proportionatum, sed obiectum proportionatum nostri intellectus pro hoc statu non est ens, ut sic, sed ens materiale: g.° .3. probatur minor. illud est obiectum proportionatum nostri intellectus pro hoc statu, quod cum illo convenit in modo essendi: g.° ens materiale est obiectum proportionatum. probatur consequentia. intellectus noster pro hoc statu immersus in materia, g.° solum ens immersum in materia, quod est ens materiale cum illo convenit in modo essendi et consequenter illud erit proportionatum duntaxat.

2.° probatur eadem minor perialiter. intellectus noster pro hoc statu cognoscit substantias spirituales ad modum rerum materialium: g.° obiectum intellectus pro hoc statu est quidditas rei materialis = 3.° probatur eadem minor, quia substantiae spirituales continentur sub ente, ut sic, et tamen non continentur sub obiecto proportionato

Intellectus

intus pro hoc statu: quod obtus proportionatus nostri intus pro hoc statu non est ens
et sic, sed ens maale — 4° probatur. diversus est obtus nostri intus pro hoc statu ab
obto lux se; sed obtus illius lux se est ens in tota sua latitudine: quod obtus
proportionatus est nostro intu in statu Coniunctionis est maa non est ens et sic.

Ad

hoc argum. resp. negando minorem, ad cuius probationem ultimam distinguitur ans.
entus pro hoc statu est immersus in maa immersione essentiali, et quoad
vero, et quoad, est subqua cognoscendi ex parte intus negans, immer
sione se habente accidentaliter, et exercite, tum à parte rei, tum ans. in
potys sensitivus Concedens, et distinguitur cons. eodem modo debet esse ens
immersus in maa essentialiter, et immersione signata negando, accialiter,
et exercita tum à parte rei, quia in potys sensitivus Concedo cons., unde non licet
inferre primum cognitum debere esse ens maale, ut maale est, imo oppositum
deducere ex dictis manifeste colligit.

Instabis 1° cum maalitas non est intui
lux essentialis est tamen per est in hoc statu: quod similiter quamvis maalitas
non essentialis illius obto lux se, bene tamen pro hoc statu, et conseq. lux
cognitus à nostro intu pro hoc statu erit ens maale sub conceptu maalitatis.

Instabis 2°

ad minus est intus intui nostro maa. Connotare quod obtus eius proportionatus pro
hoc statu debet esse aliquid connotans eius intui mag., ut sic servet
omnimoda proportio in modo essendi, tunc sic, sed ens sub conceptu entitatis
neque connotare intui mag., cum in Angelis, et abstractis reperiatur illius intui
non connotantibus: quod neque esse primum cognitum nostri intus pro hoc statu.

Ad

hoc facili negotio resp., ad primum quidem distinguendo ans. cum reduplicatione
status Concedo ans., specificative negans, et eodem modo distinguitur cons.,
maalitas est essentialis maa intuitivi lux se, sed non cognitum reduplicato
statu, sicut quod status intus non constituit illius fracultatem cognoscitivam,
sed tantum se habet, ita status obti non est cognita à intu, sed à potys

servitur ant. Ostemprat.

Ad 2um ex Ocedendo totum usque ad mag. suosumptum, que dystinguit in esse rei, et entitative Ocedo. mixum, in esse toti, et quatenus in specie repraesentat nego mixtum, et eorum = Dicess: Intus nu n solum in esse rei, sed etiam in esse toti mag. Onota, quod totum illius eius eo p.ssionatum utroq. modo Onota mag.

Ex adisto replices, quod p.ssio in esse entitativo maalius se habet, ac p inde n illa, sed quae in esse repraesentativo se habet e attendenda specifice, cum Onotao intra mag. in esse entitativo in ente maali reperta, simul cum illa in essentia in includo ne inveniat, in quo magis recedo à p.ssione cum intra illum essentialiter n includente, cum accedat ad illum mag. p Onotaonem.

Ad 2um p baonem mag. argument. partialiter ex Ocedendo anum, et dystinguendo eoenum, sub Oceptu maalitatis negocorum, sub alio Oceptu illa reperto, Asub Oceptu entitatis Ocedo eorum itaq. int. species p.ssionatas solum maalitas p.ssionant, ex gradibus vero n solum gradus maalitatis, sed etiam entitatis et p.ssionatus, et ideirco ad modum quidditatis maalium species cognoscunt.

Ad 3um p baonem ex dystinguendo manem sub ente, et sic Onotantem in obliquo, et si tum à quo abstraonis mat. nego manem, in se Ocedo manem, et causa mixi dystinguo eoenum, cum illa Onotaone nego eorum, sine illa transeat eoenum: Unde Dicto quid dicendum sit ad 4um p baonem: totum enim intus nu 2um sed enim et sic absque illa Onotaone, p.ssionatum tamen cum illa, et ideo differunt in modo, n vero in substa, sicut intus in statu separaonis àse p.ssionales n differt in substa.

Arguit 3º. Lum cognitum à nio inenum p hoc statu e illud, quod Iº repraesentat p speciem impressam, sed species impressae repraesentant maalia: quod illud e Lum cognitum nui intus p hoc statu, p. mix, species impressa repraesentat in vniali id, quod in Phantasmate repraesentat in singulari, sed Phantasma à

aquo

a quo abstrahit speciem impressam repraesentantem materiale singulari
quae repraesentat speciem impressam seclusa singularitate.

Ad 3m argum. respondetur

concedendo maiorem, et negando minorem, ad cuius probationem distinguitur maior, idest,
eodem modo negotiandum, sed diverso modo concedo maiorem, sed cum diverso ordine,
et distinguo minorem, illam materialitatem repraesentat, illam explicite, et singu-
lariter, entitatem vero implicite concedo minorem, nego consequentiam et ratio-
nem, licet quidquid repraesentat in specie, repraesentet etiam in phantasmate, non
tamen est necesse, quod species repraesentet primario, et explicite, quod repraesentat
primario, et explicite in singulari phantasmate, sed potest species
repraesentare explicite id, quod in phantasmate implicite repraesentat.

4o, et
ultimo arguitur. cum, ut sic non cognoscitur ab intellectu nostro absolute, sed conno-
tative, et ad modum alterius: ergo id ad cuius similitudinem cognoscitur, debet
prius ab intellectu nostro cognosci, sed hoc nihil aliud est, quam quidditas
rei materialis: ergo haec debet cognosci ab intellectu nostro per pri-
mum actum. &c.

Ad hoc argum. respondetur distinguendo ant. connotative ad
aliud, ut ad obiectum cognitum nego ant., ut ad illud a quo abstrahimus concedo ant.,
et distinguo consequens, debet prius cognosci a phantasia, sive imaginativa
concedo consequens, ab intellectu nego consequens. — Item: Angelus qui nihil materialitatis habet,
cognoscit ad modum quidditatis materialis, ut obiectum prius cognitum: ergo cum ens
in suo conceptu nihil materialitatis importet, eodem modo debet cognosci.

Resp. dis-
tinguendo ant., quia nullam materialitatem habet in se, nec in aliquo alio,
in quo includatur concedo ant., in se praecise nego ant., et cons., nam ens, etsi in se
nullam materialitatem importet, includitur tamen intra in quidditate materiali ex
quo prius, et implicite saltem in phantasmate repraesentatur, et consequenter potest
abstrahi species repraesentans rationem entis connotantem materialitatem. et
haec de generalibus dicta.

Liber

Liber primus phisicorum.

Quæstio prima de principijs entis naturalis.

Articulus primus

Vtrum principia entis naalis sint tantum tria, et an sint contraria?

Sectio 1.ª

Proponuntur notabilia quædam, et referuntur sententiæ.

Pro huius dubij intelligentia notandum est 1.º ex D. Tho. 2.º phisicorum lect. 1.ª quod hæc tria differunt inter se, scilicet naa, ens naale, et ens secundum naam, naa enim est principium motus, et quietis eius, in quo est. Ens naale est ens habens naam, idest, suppositum, seu subiectum, quod ex mãa, et fõa componitur, et in se habet principium sui motus, ad differentiam entis artificialis, et moralis, quorum principia sunt in aliquo extrinseco, nempe in artifice, et intelligente. Entia secundum naam dicuntur tria subiecta, quorum esse est causatum à naa, quæ motus ipse, et passiones naales, et accidentia, quæ inesse sunt causata à naa. V.g. ferri sursum non est naa ipsa, nec ens habens naam, sed quid causatum à naa, et ideo dicitur ens secundum naam.

2.º notandum est cum scoto D. Tho. 1.ª p. q. 33 art. 1.º, quod hoc nomen principium latius patet, quam causa, et causa, quam elementum. Nam principium solum dicit ordinem ad principiatum, non autem dicit influxum in illius. Unde non omne principium est causa, quando enim est principium entis naalis, et tamen non est causa illius, et punctum est principium lineæ, non vero est illius causa, causa autem dicit influxum, sed latius patet, quam elementum, nam causa efficiens, et finalis sunt causæ, et tamen non sunt elementa, quia sunt causæ extrinsecæ. Unde solum causæ intrinsecæ, et mãa, et fõa sunt elementa, in quæ resoluitur compositum.

Definitio igitur principiorum entis naalis colligitur ex Philosopho 1.º phisicorum cap. 5.º, vbi ait, quod principia sunt, quæ non fiunt ex alijs, nec ex alterutris, sed omnia fiunt ex ipsis. Illa particula non fiunt ex alijs denotat illa debere esse 1.ª, quæ enim ex alijs fiunt non sunt simpliciter 1.ª sed principiata, quod hæc nec ex alterutris denotat

illa principia sunt contraria, unum enim contrarium fieri non potest ex alio, v.g. calor ex frigore fieri nequit, licet materia unius contrarii fieri possit ex alio, et ex calido frigidum. Per illas particulas omnia fiunt ex ipsis denotatur nullum esse ens naturale, quod ex ipsis non fiat.

Denique est notandum ex D. Thoma lec. 9. metha. lec. 1.a quod principia alia sunt intra, illa scilicet quae sunt intra rem ipsam, ut materia et forma, dicuntur principia intra compositum; alia vero extra illam, scilicet quae sunt extra ipsam rem, ut causa efficiens, et finalis, et exemplaris; alia sunt principia in fieri, illa scilicet quae exiguntur ad fieri ejusdem rei; alia sunt principia in facto esse, illa scilicet ex quibus res in facto esse constituitur.

His ergo suppositis antiqui Philosophi super addentes tanquam principia agens entis asserebant esse plura, quam tria; at vero moderni unanimi decreto defendunt principia entis naturalis in fieri consideratam esse tantum tria, et in facto esse duo.

Sectio 2.a

Resolvitur difficultas.

Sit 1.a Dico. principia entis naturalis in fieri sunt tria scilicet materia, forma, et privatio, et in facto esse duo nempe materia et forma. hec (?) probatur duabus partibus procedendo, et primo pro productione entis naturalis, et ante per principium auctoritatis tria tantum principia requiruntur essentialiter: quod tantum sunt tria principia entis naturalis in fieri, probatur: nam ubi mutatio media qua fit ens naturale est transitus de non esse ad esse; sed in tali transitu essentialiter requiruntur: terminus a quo, scilicet forma producenda, et terminus a quo, qui est privatio, et subjectum quod transit, quod est materia. Ergo ad productionem entis naturalis, seu ad fieri illius tria principia requiruntur essentialiter, nempe materia, et forma et privatio.

Explicatur hoc: nam in artificialibus, v.g. ex auro v.g. fit imago, aurum quod est in ordine ad figuram imaginis est materia, et prout quod est esse indispositum seu infiguratum dicitur privatio et figura a qua dicitur imago est forma accidentalis, quia advenit enti in actu: ita pariter in generatione datur subjectum nempe materia 1.a et forma substantialis, quae ex illa educitur, et privatio formae, et consequenter tria sunt principia entis naturalis in fieri.

2.ª pars probatur quia illa sunt principia entis naturalis in facto esse, ex quibus ens naturale intrinsece, et essentialiter componitur, et constituitur in facto esse: sed ens naturale tantum componitur, et constituitur intrinsece in facto esse ex duobus principiis, scilicet ex materia, et forma, in quas prima ens naturale resolvitur: ergo tantum sunt duo principia entis naturalis in facto esse.

Sub 2.ª Dico 2.º principia entis naturalis in fieri sunt contraria, non vero in facto esse, haec dico quoad utramque partem est Aristotelis, et D. Thomae, et quoad 1.am probatur: productio cuiuscumque rei est transitus de non esse rei ad esse suum. Vel g. productio ignis est transitus de non esse ignis ad esse ignis: ergo principia cuiuscumque rei in fieri sunt esse, et non esse; tunc sic, sed esse, et non esse sunt contraria: ergo principia entis naturalis in fieri sunt contraria.

2.ª pars probatur etiam est manifesta, nam contraria mutuo se expellunt, sed principia in facto esse non se excludunt: ergo in facto esse non sunt contraria, maior est certa, et minor probatur etiam: materia, nam materia, et forma constituunt, et componunt totum compositum, ergo principia in facto esse non se excludunt, et consequenter non contrariantur.

Sectio 2.ª

Proponuntur, et solvuntur argumenta.

Arguitur 1.º contra 1.ª partem probando quod illa particula ex alterutris superflua, nam per hoc quod dicat quod non fiunt ex aliis sufficienter explicatur quod non fiant ex alterutris: ergo dicta particula est superflua. Probatur antecedens, nam si una fieret ex altera, illa altera esset prius, et causaret prior effectum: ergo per hoc quod dicatur principia non fieri ex aliis, sufficienter explicatur non fieri ex alterutris.

Ad hoc argumentum respondetur quod particula ex aliis solum ostendit quod principia ista sunt principia non principiata ex aliis prius, non tamen ostendit quod sint principia contraria, nisi si ponatur quod non fiunt ex alterutris principia enim, quae contraria sunt non sunt sibi invicem principia, et ita non fiunt ex alterutris, inquo differunt 1.ª principia a causis, quae licet sint 1.ª in suo genere, invicem tamen causant

quia

qª contrarietatem non habent, unde patet perculsum ex alterutrum utrumque fluxu poni.

2º arguitur. Itaque Dominus auctoritate Philosophi 1º physicorum textu 66, ubi ait, quod privatio est principium per accidens. ergo male a nobis enumeratur inter principia per se. Ad hoc argumentum ex dicto loco citato lectio 3ª quod privatio est principium per accidens si comparetur ad materiam, ad compositum, quia nec est pars compositi, nec virtus influens, et materia sumitur ad concernitur totius sue entitatis non ratione privationis, licet illa habeat adiunctam, et ita dicitur a Philosopho, quod privatio est principium per accidens, quatenus compositum fit ex materia, cui accidit privatio, si vero comparetur privatio ad ipsam generationem isto modo est principium per se et intrinsecum, ut potentiam per se desponsam generationis quae est mutatio de non esse ad esse.

3º arguitur. forma corrupta per se exigitur ad generationem, quia entis naturalis in fieri sunt 4or principia. ideo privatio est principium, quia est terminus a quo generationis, sed forma corrupta est terminus a quo generationis, ergo est principium illius = Dicendum quod forma praeexistens non exigitur per se ad generationem, sed ratione privationis, seu non esse formae introducendae, et ideo non intenditur per se a natura, et consequenter non annumeratur inter principia.

Replicabis 1º non forma cadaveris per se exigitur quod terminus a quo fit forma viventis: ergo forma destruenda non per accidens, sed per se requiritur ad generationem = Dicendum non ex diversitate formarum quae praecedunt, sed non loquendo diversificantur quae introducuntur: ergo formae quae destruunt per se pertinent ad generationem.

Ad hoc argumentum iam solutione data esse legitimam, non ea sola per se exigens ad generationem, et mutationem quae in eorum definitionibus explicantur, mutatio autem est transitus de non esse ad esse: unde forma quae corrumpitur est terminus a quo ratione privationis, quia per se ex non esse fieret actu forma, et per accidens est quod fit ex aliqua forma, quia non exigitur ad generationem nisi propter materiam quae nequit expoliari a forma.

Ad 4m respondetur esse aliquas res quae nequeunt fieri ex quacumque materia, sed est materia suo tali re potens non est conveniens enti navali sed solum aliquibus ... peculiaribus

peculiaribus, et de his modo non loquimur, sed talia assignamus etiam quæ sunt necessaria generaliter ad ens naturale et ad eius generationem, et hæc dicimus esse in inherere et in facto esse duo, ex hoc patet ad tertiam replicam, nam aliunde quid requiratur ad hanc rem in specie vel in numero, aliud vero, quid requiratur ad rem communiter prout est ens naturale.

4° arguitur, id quod realiter non est non potest esse principium reale, sed in instanti generationis non est privatio, ergo privatio non est principium, maior ex communi patet, et minor etiam probatur, aliquando in eodem instanti esset forma et privatio simul, quod est implicatorium.

Ad hoc argumentum respondetur distinguendo maiorem id, quod non est non potest esse principium per modum partis componentis, transeat, ... maiorem, non potest esse principium per modum termini a quo nego maiorem, immo repugnaret hoc modo esse principium et esse simul cum termino ad quem, quia in transmutatione naturali debet esse successio, et ordo terminorum, et ideo principia dicta non sunt simul, et in hoc differunt naturalis transmutatio cum creatione, cum discrepantia, nam in creatione non datur aliquod subiectum commune utrique extremo, cuius contrarium in transmutatione naturali, sed sicut in creatione non sunt simul nihil, et ens, quia nihil est terminus a quo, ita hic non sunt simul privatio, et forma.

5° arguitur subsistentia est principium intrinsecum constitutivum suppositi, et tamen realiter distinguitur a materia, et forma, ut patet in humanitate Christi expoliata propria subsistentia: ergo principia entis naturalis in facto esse sunt tria.

Confirmatur

1° in sententia probabili inter materiam et formam datur modus unionis ab illis realiter distinctus, ergo modus unionis erit etiam principium entis naturalis. 2° datur nam in opinione Patris Fabri Societatis essentia et existentia realiter distinguuntur: ergo datur 4°, 5, principia entis naturalis in facto esse.

Ad hoc argumentum respondetur, quod hic solum enumeramus partes essentiales physice componentes ens naturale, et ideo dicimus partes integrales non augere numerum principiorum, quapropter subsistentia non est principium, quia non est pars, sed se habet per modum termini, et ita reducitur ad rationem illius, cuius est terminus, et per hoc patet ad confirmationem.

ad

Ad 1ᵘᵐ vero dispositionem, ut cum coelo dispositionem, quod unio sed ducit ad mam aut fam, ut modum illarum, quo quaelibet exercer non pias in entis naalis, exercitium autem prius non ponerem numero cum ipso, sed ex parte actiuo retenere.

Quæstio 2ª

De principijs entis naalis in particulari, et primo de maa prima.

Cum inter principia entis naalis in primis locum teneat 1ª maa, ideo ordinem nam imitantes ab illa exordium sumimus quod quaerit.

Articulus 1ᵘˢ

An sit, et quid sit materia prima.

Sectio 1ª

Proponuntur notabilia quaedam, et referuntur sententiae.

Notandum est cum D. Tha opusc 37 quod duplex datur esse, aliud est esse substantiale rei, ut hominem esse quod hoc esse simpliciter, aliud est esse acciale ut hominem esse albm et hoc est esse [illegible] et ad utrumque esse aliquid est in pota, et hoc tamen differentia quod illud quod est in pota ad esse substantiale dicitur maa 1ª et quod est in pota ad esse acciale dicitur subiectum [illegible] maa 2ª, et cum experientia [illegible] dari subiectum formarum accialium, ut albedinis, et nigredinis videndum est an detur subiectum formarum substantialium quod sit, et dicat maa 1ª?

In hac igitur parte negatiuam sententiam tenuerunt antiqui Phili qui asserebant formas naales esse accia, sicut et artificiales, et ita sicut tota substantia artificialis est eorum maa, ita tota substantia rerum naalium erat maa: Unde admitebant subiectum accidentium, sed maam 1ᵃᵐ non agnoscebant, ita Diogenes, qui dicebat aerem esse principium omnium rerum, et Thales, qui posuit aquam et Heraclitus qui hoc attribuebat igni.

Alij vero dixerunt unam, eandem entitatem sub diuersis modificationibus esse maam, et formam, hanc sententiam tribuit [illegible] Ricardo, ceterum eodem modo medicinus [illegible] nomen maae non esse alicuius specialis entitatis sed nomen muneris.

Sectio

Sectio 2ª

Resoluntur difficultates.

Sol. 1ª Dif. Vere dari maa. 1ª, hec Dno. e cõ Philosy o pr roe D. hic 6º metaphs. lec. 1ª in rebus dari generazo e corruptio substantialis: g dari maa. anis pate experientia, qa videmus animalia generari e corrumpi, cõa vero pr ingm mutaones naali debet dari aligd subtum qd Irmuke Dtransitorz, ex indudtiue patet in motu locali, in quo ide mobile e intro à quo, e ad quē, e in alterazone, ide qui fuit sanus e infirmus e vicecaly. g in mutaone subtali debet dari aligd loc subtu fra, e prñaostz tencretis subtaly e maa. g. de facto dari maa.

Drat. ab inconuenienti, si ab cunte anima rali n maneret aligua pars subtaly hois, sequeret qd cadauera sanctorz n essent digna veneraone: coers e doctrinz eclesie, Doctorz, e patrz: g. pr sequela. ab cunte anima rali pereunt accia, quæ erant in tota: g si n generar maa, nihil maneret cultu dignz: g ne incidamus in hoc inconuenienz, fateri debemus dari maa 1ª. Hoc arguz cu D. Thoe 3ª pte q. 25 art 6º ad 3m, vbi docet, corpus mortuz alicuius esse venerandz, gª e ide identitate maa, quæ e iterz sua fra vnienda.

Sol 2ª Dif. maa 1ª e subsa partialis à fra realiter distincta, hec Dis habz 2 partes, e quoad 1 pr sic, nq maa 1ª dat, vt sit 1ª subtu fre subtaly, e cu illa Dponat tertz subtale, sed 1 subtu subtis debet esse subsa, e qd subsa totalis n Dflatur ex n subsis, g. maa 1ª e subsa partialis.

Dpat. hoc: maa 1ª e ens positiuz, sed n e accieny, aliqs ex ipsa, e fra n fieret vnz ens pse: g. maa 1ª e subsa partialis.

2ª pars Dny pr Dpositio phisica ex maa, e fra e realis: g. maa, e fra distinguntur realiter. ans e certz, cõa vero pr. Dpositio realis fit ex partibus realibus realiter distinctis: g si maior fra sunt partes Dpositionis realis inter se realiter distinguunt.

Dpat hoc: ideo fra accialis realiter distinguit à subto, quia illo manente fra potest

aduenire

adaenire, et recedere, sed manente eadem forma mãa subcedunt. V.g. forma aeris, et aquae, forma viventis, et cadaveris, quae realiter distinguntur.

Sectio 3.ª

Definitur materia prima.

Mãa I.ª sic definitur à Philo lib. 1º physicorum textu 82, est primum subiectum, unius cuiusque ex quo aliquid fit, cum insit non per accidens. Dicitur subiectum ad differentiam formae, quae primum forma est esse actus subiectum dicitur primum ad differentiam subiecti accidentium, quod non est primum subiectum, sed 2um, nam accidentia non recipiunt in materia prima, sed in composito ex materia prima, et forma substantiali, albedo enim recipitur in homine, et sola anima rationalis recipitur immediate in mãa I.ª

Ex quo aliquid fit I.º et per se. ponitur ad differentiam aliarum causarum, nam causa efficiens est id unde aliquid procedit, forma est qua aliquid fit. Et denique finis est cuius gratia aliquid fit sola autem mãa est ex qua aliquid. non per accidens ponitur ad differentiam privationis, quia ex illa non fit aliquid ut ex constituente, sed tantum ex aliquo, quod relinquitur, et id per accidens, et extra se est adhuc in facto esse.

Objicies contra Ps. Doctrinae: nihil potest substantialiter generari: ergo non datur mãa I.ª quae sit subiectum transmutationis substantialis. probatur. nam id quod fit, aut fit ex ente, aut ex non ente, non potest fieri ex ente, quia iam est, non fit; nec etiam ex non ente, quia ex nihilo nihil fit; ergo non datur generatio substantialis entis, et consequenter nec mãa I.ª quae sit primum subiectum transmutationis substantialis.

Ad hanc obiectionem respondetur distinguendo antecedens quoad 2.ª partem, ex non ente non fit aliquid per se concedo, per accidens negatur. Itaque ex ente in potentia fit aliquid per se, et ex non ente fit aliquid per accidens, cum autem mãa I.ª sit ens in potentia est id ex quo aliquid fit per se, ex privatione vero, id est forma praecedente fit aliquid per accidens quatenus mãa, ex qua aliquid fit per se, conveniebat esse sub tali forma, vel sub tali privatione. hoc patet in artificialibus, nam statua per se fit ex aere v.g. sed non habente talem figuram, et ex habente talem figuram fit per accidens, sic similiter in nostro casu.

Objicies

Obijcitur 9° 2° Natura humani 2° entitas, sed una simplex: ergo materia non distinguitur realiter a forma. Patet anteceden, ex illo genere 6.° non humanitas spiritus meus in hoc, quia caro est: ergo humanitas est supra caro.

Negatur antecedens: si materia, et forma distinguerentur ex ijs non fieret unum simpliciter: ergo non distinguuntur. Patet anteceden. non ea quae uniuntur non sunt unum, sed unita, sicut acervus lapidum: ergo si materia et forma distinguerentur ex ijs non fieret unum per se, et simpliciter, sed essent plura unita = Deinde sequeretur, quod forma esset accidens materiae; quod probo. non ut supra diximus in logica, accidens, quod potest adesse et abesse praeter subiecti corruptionem, sed forma advenit, et recedere non corrupta materia: ergo forma esset accidens materiae.

Ad hanc objectionem ... quod in sacra scriptura multotiens per synecdochem sumitur pars pro toto, et necessario est affirmandum, alioquin homo, vel esset sola anima, vel solum corpus, quia in sacra scriptura homo quandoque dicitur anima, et quandoque caro, et etiam sequeretur, quod verbum diuinum non assumsisset animam, quia dicitur Joannis 1° verbum caro factum est, ubi caro sumitur pro toto homine, ut ait D. Thomas 3ª parte quaestione 5 articulo 3° ad 1um, ac si diceret, verbum homo factum est.

Ad 2am rationem dicimus, quod dupliciter potest esse aliquid per se, vel quia est aliquid simplex, et indiuisibile, vel quia sit ex pluribus entibus partialibus habentibus se per modum actus, et potentiae constituendo unum natura, et existendo per unicam existentiam totius, et isto modo sit unum ex materia, et forma. Ad 2um inconveniens distinguitur antecedens, forma accidens materiae praedicabiliter concedo antecedens praedicamentaliter negatur antecedens.

Articulus 2.us

Utrum materia 1.ª ita sit pura potentia, ut omnem actum excludat?

Sectio 1.ª

Proponuntur notabilia quaedam, et referuntur sententiae.

Pro explicatione huius difficultatis notandum est, quod in praesenti non loquimur de actu acciali, quia cum materia 1.ª sit pura potentia substantialis omnem actum accidentalem debet excludere, sed loquimur de actu substantiali, qui est in duplici differentia, alius est actus receptivus principij, ad quem reducitur actus entitatiuus existentia, et ... principij: alius est actus

mathus

methus, atque stinc ultima dicta.

Insuper actus e 3.ex et actus essentiæ, ut e illud, quod designat formaliter rationem rei, qui actus nihil aliud e quam ratio speciei rei; alius e actus operationis qui e ipsa operatio, ac denique actus existentiæ e ille, quo unaquæque res ponit ultimo extra suas causas, et extra nihil. De actu operationis n e dubium, quod materia prima illum excludat, cum n sit operativa. unde tota difficultas devolvitur ad 1m et 3m actum.

In hac igitur difficultate sententia antiquiorum tenent omnes illi, qui materiæ primæ propriam existentiam concedunt. Quos in articulis sequentibus redibo sermo. alii vero, qui cum Doctore ha propriam existentiam materiæ denegant, admittunt actum methysicum ita Mastrius, Ortiz, et M. Lerma.

Sectio 2ª

Resolvitur nostra D.º

Sit nostra D.º

materia prima ita e pura potentia, ut ex se nullum actum includat, hæc D.º e expressa D. Hic quam sequuntur Ferrara, Soto, et P. Aluarez, et e communis inter hos, et probatur 1.º quia id e de essentia alicuius, quod explicat per eius definitionem, sed in definitione materiæ primæ n fit mentio de aliquo actu etiam methysico: ergo nullus actus methysicus includitur in essentia materiæ primæ.

Huius probatur. cum n solum physica, verum etiam methysica dividitur in actum, ergo secundum membrum divisionis n includit aliud quam reliquis bonis divisionis, quod membra dividentia debent esse inter se saltem formaliter opposita: ergo si materia prima e pura potentia nequit includere in sua ratione formali aliquem actum.

3.º probatur ex D. Thoma 1.º C. gentes cap. 43 in rebus invenitur aliquid quod e potentia tantum, ut materia prima et aliquid quod e actus tantum, ut Deus, et aliquid quod e actus et potentia, ut cæteræ res, et 2ª q. q. 115 art 1.º ad 2m ait materia prima e potentia pura, sicut Deus e actus purus; sed Deus ita e actus purus ut n solum excludat potentiam physicam, sed etiam universalem methysicam generis, et ceteris; ergo materia prima ita e pura potentia ut etiam actum methysicum excludat.

Sectio

Sectio 3.a

Proponuntur, et solvuntur argua.

Arguit 1.o mat.a 1.a e ens, et subsa, et in rebus;
sed priora pdicata habent rom generis, et posteriora rom ultimae diffae: ergo mat.a
1.a habet actum methy, cum ipsa ultima diffa sit ratio actus methi, sicut exy
tentia sit ratio actus physici: ergo si mat.a 1.a habet ultimam diffam, habet etiam actum methy. Ad

hoc arguo ex distinguendo maiorem, sed posteriora pdicata habent rom diffae rone
ordinis ad formam, Concedo maiorem, rone sui ipsius nego maiorem: quia actus e qui distinguit.
Unde in ratione mat.ae 1.ae debet primo loco diffa, cedo ipsius ad formam.

2.o Arguit.
subsa dividitur in mat.am, et formam; sed in formam distinguimus conceptus genericus subsae
et conceptus diffalis talis subsae: ergo similiter in mat.a 1.a debet distingui, et ex
conceptus, alter com, et alter proprius, et diffalis, tunc sic, sed iste conceptus e actus
methyus: ergo in essentia mat.ae 1.ae includitur actus methyus.

Ad hoc arguo ex nando
maiorem rigorose loquendo, nam talis divisio e totius in partes, ex quibus integratur.
Unde una pars per se sumpta non fundat intentionem generis, nec diffae, quia
genus sumitur a mat.a, et diffa a fa, et species a toto, et entia incompleta non collocant
directe in pdicamento, ut supra dictum e, sed, quia in ipsis partibus ex modo
nandi tendimus id in quo conveniunt et id in quo differunt, admissa maiori
distinguitur esse, in mat.a e conceptus diffalis pordine ad formam, Concedo com, ronesui
negocom mat.ae eam, et ceter. Ob. hac non potest intelligi nec intellecta fa, ergo non apprehendatur nisi, ut ens in poa ad formam.

Articulus 3.us

Utrum mat.a 1.a habeat propriam exystentiam particularem distinctam ab exystentia formae.

Sectio 1.a

Proponuntur notabilia quaedam, et referuntur sententiae.

Pro explicatione huius difficultatis notandum e,

1.o

in subsistentia e modus superaditus et intrinsecus naturae substantialis distinctus cum illa inexistentiae per se capax existendi et operandi et quod haec autem subsistentia distinguatur realiter ab ipsa natura substantiali quod patet, nam verbum divinum assumpsit naturam humanam substantialem et singularem et non assumpsit subsistentiam propriam naturae: ergo subsistentia distinguitur realiter ab ipsa natura tanquam res a re, aut est aliquid, ea vero propria nam implicat aliqua duo inter se identificari et quod assumatur unum non assumpto alio cum quo cum illo identificatur.

Notandum est quod existentia est ultima actualitas naturae substantialis extrahens ipsam extra suas causas quae actualitas necessario supponit subsistentiam et ab ipsa natura substantiali tanquam res a re distinguitur. Item quod supponat subsistentiam patet quia existentia cum sit ultima actualitas naturae requirit capacitatem ex parte materiae ut in ipsa recipiatur: unde cum intellectus purus potentialis qualis est materia et ultimam actualitatem et existentiam non sit immediate proxime requirit per se substantialis tanquam id per quod recipiendi existentiam et requirit subsistentiam tanquam complementum intrinsecum rei per quod sicut bonitas rei est id per quod movendi voluntatem in genere causae finalis, apprehensio vero huius bonitatis est complementum intrinsecum et causa id per quod moveat voluntatem.

2um est quod existentia distinguatur realiter a natura probatur nam si existentia non distingueretur realiter ab essentia non reciperetur realiter in ea sed hoc est falsum: ergo probatur sequela quia nulla res recipitur realiter ante ipsam. minor est Divi Thomae 3 parte q.17 art 2º et probatur nam si existentia non reciperetur in essentia, foret infinita, nam cum existentia sit ultima actualitas non potest limitari ab aliquo alio, et actualitatem potentiam sed solum per hoc quod recipiatur in aliqua essentia finita: unde si non reciperetur esset infinita, sicut existentia divina ex eo quod habet esse abstractum, et in nullo receptum est infinita.

Quod si in praesenti inquirimus est utrum si dispositiones naturae et existentia distinguantur similiter materialiter ... per existentiam naturalem

in hac difficultate e 2a sententia 1o asserit mat. 1am habere propriam existentiam ita docere suarez cum universa sua schola, Faber, Suarez, Rubio, et alij recentiores, cuibus contrarius 2o negat mat. 1am habere talem existentiam ita omnes cum nostro angelico D.

Sectio 2a

Proponitur nostra Conclusio

Sit nostra Conclusio: mat. 1a ex se n habet nec potest habere existentiam partialem distinctam ab existentia formæ; hæc conclusio probatur 1o authoritate D. Th. 1o physicorum lec 14. et 5o physicorum lec 2a ubi ait alio modo dicitur non ens, quod est in potentia ...

[illegible]

Rursus probatur nostra conclusio si mat. 1a haberet propriam existentiam sequeret duo contradictoria esse simul vera, scilicet quod illa existentia partialis esset existentia, et non esset existentia, sed hoc implicat, ergo et illud ex quo sequitur ...

[illegible]

Causa

Arg. autem prob. na existentia sic creavet existentia mat. ergo existentia mat. existeret per existentiam suam. prob. ans. nam in opinione sententia mat. et existentia eius sunt idem realiter, sicut sunt idem realiter forma et eius existentia, sed forma intra creat mat. ergo etiam existentia form. creat existentiam mat. quia ratio, nam quando aliquid est idem realiter cum alio creato uno creat et alio, sed in opinione sententia existentia form. non distinguitur realiter a forma: ergo. Et forma creat mat. etiam existentia form. creat existentiam mat. et cons. existentia mat. non est existentia, de cuius conceptu, quod per se existat et non per aliam existentiam, et quod sit ultima actualitas non de facili nec actuabilis per ulteriorem existentiam.

Sectio 3.ª

Proponuntur, et solvuntur argumenta.

Arguitur 1.º mat. 1.ª et forma substantialis producuntur per diversas actiones: ergo mat. 1.ª habet existentiam sibi propriam, et non receptam a forma. ans. est certum, nam mat. 1.ª fit per creationem, et forma substantialis per generationem. cons. vero prob. quia actio productiva terminatur ad existentiam rei: ergo diversa actio terminatur ad diversam existentiam: ergo si mat. 1.ª terminatur distinctis actionibus, ac terminatur ipsa forma, habet distinctam existentiam ab existentia formae.

Dicimus quod quando mat. 1.ª fuit creata non fuit creata sola, et per se, sed simul cum aliqua forma substantiali, et sic per eandem actionem fuit creata mat. et forma. Unde mat. non habuit distinctam existentiam ac forma.

Impugnatur 1.º ista solutio, nam potuit Deus creare mat. 1.ª, et unire illi aliquam formam per existentiam. et per aliam rationem: quod in hac hypotesi mat. 1.ª produceret sub diversa actione, et cons. sub diversa existentia. 2.º nam quando ex speciebus sacramentalibus generantur vermes, tunc mat. 1.ª vermium fit per creationem, et forma per generationem: ergo tunc habebit diversam existentiam, cum terminetur diversis actionibus. 3.º nam mat. 1.ª creatur, et forma generatur, sed mat. 1.ª non creatur secundum esse essentiae, nec forma generatur secundum esse essentiae, siquidem essentiae rerum sunt improducibiles,

et

et ab eterno: ergo materia creatur per suam eius existentiam, et per generationem per esse existentiam, et eorum existentia materiae alia est ab existentia eius. Dicitur.

supponamus Deum annihilare materiam manente eius [illegible] ... existentia materiae non autem existentia ... existentiae annihilatae ... non annihilatur, sed semper manet: ergo materia habet adiunctam existentiam distinctam ab existentia eius.

Ad argumentum respondetur ... materia numquam creatur separata ab ... [illegible] ... concurrit materia existentia, et ipse productio materiae ... existentia ... non creatur ipsa ... existentia eius, quia non ... quod per productionem qua aliquid producitur non producatur existentia per quam existit ... in eodem instanti concurrit illa.

Pro cuius maiori explicatione advertendum est in termino cuiuscumque productionis tria reperiuntur ... et ... et ... existentia ... hoc versatur dicimus quod non est necessarium quod duo ultima habeant ... productionis ... concurrunt ... productio ex vi suae productionis, hoc patet in generatione ... in qua non producitur nec forma, nec existentia ... quod existentia non producitur a causa secunda, sed a solo Deo. et ... patet in generatione quia beata Virgo genuit Christum ... per quam nec fuit producta anima necessario existentia ... in ipsa anima Christi, quae fuit creata a Deo, et eius existentia non fuit creata, cum existat per existentiam increatam verbi divini. Unde ... prima dicatur creata ... quantum ad actualitatem essentiae ... existentiae ... si nihil actualitatis producatur ... ipsa actualitas essentiae, quae erat ab eterno ... existentiam ... licet ex vi talis ... non creet existentiam.

Ad secundum replicam ... admittendo cum ... creatur aliqua materia, non tamen creatur aliqua existentia ... sub

Codex 39
fol. 15

sue existentie quam cum qua creat necesse neque est creao antecedat non
solum prioritate nam unde in eodem instanti reali sunt productio maae et
generao eiusmodi, quae distinguit in qualibet generatione ... in eodem eorum
tanti quo generat hoc creat a Deo, ita rationis. Dixi notanter admitendo
quia Diuus Thomas solum admitit tanquam probabile, et in casu argui creet
maa probabiliter tamen indicat, quod non creet sed quantitas generatiuus
mat: a quo actiue virtute ex miraculo discessionis.

Ad 3m replicari

prima mea In quantum ad actualitatem essentiae sunt inuia et tendentia
ad existentiam. Dico Lz distinctionem in admitendo casum, et nando eo, est
enim anigulare non est destruere eius existentiam, sed destruere illud esse actu
ale essentiae, quod ab eterno intelligit, ita ut non sit sub existentia, non tamen
etiam ut illa actualitas destruatur, illa enim sicut est indepedibilis ita est in
anigulabilis, et hoc patet in humanitate Christi, quam potest a Deo
anigulari non anigulata eius existentia, quae est Dei, hec solum tenet
in opinione eorum, qui asserunt essentiam habere ab eterno suam actuali
tatem independentem, sed melius est ex opposita sententia maam produci quantum
ad actualitatem essentie in tempore, et illam destruere est productam actualitatem
destruere, quod solus Deus potest facere, cum sit creata, et solum potest de
ficere per anigulationem.

Tertio arguit: maa 1a in illo priori, quo causa
intelligitur cum existentia, sed tunc non intelligitur cum existentia propria, aut
forma, siquidem in illo priori non intelligitur forma, aut disposita: quae intelligitur
tunc cum propria existentia, maior probatur tunc intelligitur maa 1a cum causali
tate actuali: quae cum aliqua actualitate. probatur consequentia quia implicat intel
ligere aliquid, et non intelligere illud reductum ad actum, sed esse actua
le reductum ad actum est effectum formalis existentie: quae in illo priori in
telligitur existens.

Ad hoc argumentum est negando maiorem. ad in illo priori,
in quo intelligitur maa causans, intelligitur existens, licet enim existentie

requirat

requirat, ut causa efficiens causet, eo quod causa efficiens operat in qua tum est in actu, non tamen requirit ad causam materialem, quod pro illo priori intelligatur existens, et exerceat propriam causalitatem, et ratio est, quia genus causalitatis materialis est genus potentialitatis, causat enim per modum potentiae recipientis, potentia autem receptiva inquantum recipit, non explicat actum per existentiam, sed solum per recipientiam, quia unumquodque recipit in quantum est in potentia, cum ergo dicere rationem materiae pro illo priori non sit dicere nisi suum proprium genus causalitatis, non requirit quod pro illo tunc exerceat existentiam, imo potius repugnat, cum causet per modum purae potentiae expectantis causalitatem formae, et sit extra omnes suas causas, quapropter in illo priori, et causet supponit quod intelligatur cum actualitate essentiae, et in via ad recipiendam formam, et existentiam in eodem instanti reali temporis.

3º arguitur materia prima habet partialem essentiam distinctam ab essentia formae ergo etiam habet partialem, et distinctam existentiam ab existentia formae, antecedens certum, consequentia vero probatur. nam existentia est actus essentiae, taliter quod essentia comparatur ad existentiam, sicut potentia ad actum, sed cuicumque potentiae correspondet proprius actus distinctus ab actu alterius potentiae: ergo essentiae partiali materiae distinctae ab essentia partiali formae correspondet existentia partialis distincta ab existentia formae.

Ad hoc argumentum respondetur, quod existentia supponit esse specificum, et ita sola essentia constituta in specie determinata trahit ad existentiam: unde cum materia prima ex se non sit in determinata specie, sed solum determinetur ad illam, vel ad illam speciem a forma, ideo ex se non habet existentiam, sed solum a forma, quae primario dat esse specificum, et dat esse existentiae, et sic existentia materiae provenit a forma.

Replicabis: nam non est intelligibile, quod una essentia distincta ab alia partialiter cum quod ab illa distinguitur dicat ordinem per se ad existentiam alterius, ergo materia prima quantumvis habeat essentiam distinctam a forma, non potest per se ordinari ad existentiam formae, antecedens probatur. existentia est ultima actualitas rei in rerum natura, ergo materia non potest trahi nec existere per existentiam formae. confirmatur ex eo quod quia est tum quantitatis, non potest

imo

imo n' ē intelligibile, q̄ una quantitas tract' p ordine alterius; q̄ si exystentia ē ultima actualitas, et huius intuitu essentiæ, implicat q̄ mat. 1.ª tract' p exystentia sua, sicut implicat q̄ una quantitas tract' p ordine alterius.

Ad hanc replicā rñ. nando ans̄, imo ē magis intelligibile q̄ essentia mat. dicat ordinē ad exystentiā suā, quia supposito, q̄ mat. n' habeat essentiā cōnstitutam in determinata specie, nisi mediante fa, ideo primario respicit fā p quā cōnstituit in specie, et 2.rio respicit exystentiā conveniente actū, quæ sequit' esse specificū, et hoc fundat' in ipsa nat. exystentiæ, quæ cū sit ultima actualitas petit rē actuatā ō actualitate necessariā ad cōnstitutionē speciei, nec ē eadē rō de quantitate, nā quæcunq; quantitas ē in determinata specie, et sic de trahi debet p propriā fīguā, et n' p alienā.

Dices cū Dtrarijs, q̄ licet de rō exystentiæ cōpletæ sit supponere esse specificū cōpletū, tamē de rō exystentiæ partialis n' ē supponere rē specificē cōpletū, sed incōpletū, ō partiale, quale ē q̄ ex se habet mat. 1.ª

Ad hoc ansq; rñ. nando suppositū, nempe q̄ detur exystentia partialis, de cuius rō sit supponere esse specificū partiale, ē enī de cōceptu exystentiæ, ut sic supponere rē cōnstitutā in suo esse specifico cōplete, et addequate, et dr' quælibet exystentia indispensabilit' fā debet habere.

Artus 4.º

Utrum mat. 1.ª possit exystere absq; ōi fa saltem de potentia Dei absoluta?

Sectio 1.ª

Explicat' difficultas, et referuntur sententiæ.

In hoc dubio, utcerty supponendū mat. 1.ª n' posse connaturalit' exystere absque ōi fa, nā in hu' sententia, ut naturalit' exystat à fa dependet, unde difficultas ē an dependentia mat. à fa inexystendo

n'

non solu[m] in dualis, verum etiam essentialis, nam si dependentia essentialis sit, certum e[st] n[on] posse mag[is] habere de po[tentia] Dei absoluta sine sua existere. Pro

cuius explicatione notandum e[st] 1o q[uod] illud solum ponimus denegare per Dei absolutam q[uod] implicat contradictionem; nam cum pot[entia] Dei absoluta sit infinita, ... extendere ad omne illud q[uod] e[st] factibile ... ... dicimus aliquid n[on] posse fieri a Deo non est propter defectum pot[entiae] divinae, sed propter defectum ex parte obiecti, q[uia] obiectum n[on] e[st] factibile, et implicat q[uod] fiat, vel quia in ... illius aliqua imperfectio ... 2o

notandum q[uod] ... subsistentialis h[abe]t duos effectus formales, unum primarium, scilicet dare esse specificum ... effectus primarius ... dare esse humanum, qui effectus nequit suppleri a Deo, q[uia] implicat esse ... sine humanitate; alter vero e[st] effectus 2[us] ... subsistentialis, scilicet dare esse existentiale, et de hoc inquirimus an possit à Deo suppleri. Circa hoc e[st] notandum Deum supplere hunc effectum 2[ndar]ium n[on] esse q[uod] talis effectus ponatur in aliqua re absque primario, q[uia] hoc etiam implicat, sicut implicat q[uod] ponatur in aliquo subiecto extensio partium in ordine ad locum, quae e[st] effectus 2[ndar]ius quantitatis sine extensione partium in ordine ad se, quae e[st] effectus primarius. Unde Deum supplere effectum 2[ndar]ium nihil aliud e[st], quam loco eius substituere aliquid gerens vices illius, ut contingit in mysterio Incarnationis. Ibi datur ... ... creatura, et loco existentiae et subsistentiae creatae subrogatur subsistentia et existentia divina.

... In hac igitur difficultate 2a versatur sententia ex diametro opposita, una affirmativa, quam tenent Scotus, et eius discipuli, et plures alii extra Scholam ... altera negativa, cui ... ... in suo angelico ... 3o ... cap. 4o et quodlibeto 3o art. 3o et in aliis locis quam plurimis.

Sectio 2a

Resolvuntur difficultas.

Pro

Pro resolutione veritatis ... [illegible]

Sectio 2ª

Proponuntur et solvuntur argumenta.

Arguitur 1º. Deus potest ponere in aliquo subiecto actum ultimum sine actu 1º ergo potest ponere in materia existentiam sine forma ... Deus potest ponere in lapide visionem quae est actus ultimus ... [illegible]

intueri Deum quod dt.

Ad hoc argum. ex variando anys acty probaone concedo any, et distinguo coeny quod potest ponere actum ultimum sine actu 1° qui facit ultimum nego coeny, qui mealiter ultimum concedo coeny. Itaque data quod Deus ponere visionem in lapide, poneret quidem actum ultimum, sed non qui facit ultimum. Ad horem quod actus vitalis poneret, id ultimus requirebat, quod actio vitalis uniret lapidi vitaliter, non autem unit vitaliter, sed solum in esse entis, et sine eorum probeas lapidem denominationem videntis.

Dices: quod Deus poterit ponere in materia existentiam eo modo quo potest ponere visionem in lapide. pr. cons. etiam si visionem ultimus actus potest poni in subiecto non habente actum 1m, quia non ponit ut ultimus facit, sed ut ens, et qualitas: quod ob eandem rationem poterit poni existentia in materia, etsi forma non precedat.

Ad variando cons. ad eundem probaonem concedo any, et nego suppositum coeny, supponit enim quod existentia possit uniri in esse entis, quia uniat in esse ultima actualitatis, et in hoc consistit quia implicat quod uniat existentia materiae 1e, et quod materia 1a, ut existens reale extra causas saltem in eodem instanti reali, quia denominatio provenit ab existentia tanquam ultima actualitate.

Ad 2am probaonem 1mi anty ex variando quod angeli beati videntes Deum non reperiantur actus 1i, duplex namque actualitas ultima reperitur in beato, et visio, et verbum vitae creatum, sive increatum iuxta diversa theologorum placita, et cuilibet utrique actualitati correspondet sua 1a actualitas, verbo enim correspondet essentia divina unita intus beati per modum speciei intelligibilis, intellectioni autem correspondet potentia intellectiva lumine gloriae roborata.

Ad 3am argum. si actus 1us esse per eorum potentiam existentem in materia maxime, et [illegible] formae materiae, ut alii ponunt [illegible] existentiam ex hoc [illegible] probaone quod [illegible] adiunxeria non posse sine forma existere, non autem ex potentia adiunctam.

Tfr.

qr nur etiā dispones reddāt mag capacē ad introductionē fiur, ex hoc solū sequit̄ qd de poa ordinaria n̄ posse introduci fīa in mām sine dispositionibus, n̄ vero qd de poa Dei absoluta hoc n̄ posse fieri, qd simul dependeat de maa nū existente.

Ad hoc argu. ex dicendo minor, ad cuius probationē dicendo ang. et nego cons. ro aute disparitatis ē, nā co aptāo mag a dispositionibus quaerunt ē connaturalit requisita, ut fīa intro ducatur in maa, quapropter de poa Dei absoluta poterit fīa introduci in maā 1ª absque paijs dispositionibus.

Ro aute quare dependentia a fīa ad existendum sit essentialis explicata manet in probatione dicti, nunc aut solū explicabimus, quare introductio fīe dependeat solū naturalit a dispositionibus, qd sq. maa subtinuatur cū se ē capax recipiendi fīe. Vnde illa ē subtū proportionatū cuiuscunque fīe sublunaris, et dicens ordine immediate ad illā, unde potest Deus utens sua poa absoluta introducere fīa sine dispositionibus, cū subtū illud sit fīe sub proprio natura, ex se ratione qd introducat modo naturali necessarius sunt dispositiones ex qd modus naturalis introducendi fīe ē exigendo fīa, quae ē in dispositio corrumpendo, p variās dispones, quibus mediis ē expellit fīa corrumpendo, ē agens naturalē subjicit sibi mag, et ex illa educat fīa.

3º argu.

Vltima actualitas neq̄ ex decepta actualitatis, neq̄ ex deceptu vltima exigit qd essentialit procedat 1º q. & qr arg. quoad 1ª p. 3. 1ªm certae, si hoc esset decepta vltimā actualitatē in quocunque ordine, vltima actualitas exigeret 1ā actualitatē talis ordinis, sed hoc ē falsum. q. qr mas. de facto existentia verbi divini ē aliquid supernaturale, et vltima supernaturalis in genere actualitatis, et tamē n̄ supponit 1ā actualitatē illius ordinis, cū in Christo D. 1ª actualitas sit sua anima naturalis, quae ē quid naturale. q.

3º

Respondebis n̄ esse necessariū, qd sit actualitas cuiuscunque ordinis

ordinis supponat actualitatem eiusdem ordinis, sed sufficit quod supponat actualitatem primam, siue in eiusdem ordinis, siue diuersi, et in ea ipsu posito hoc saluat cum existentia diuina supponat primam actualitatem ab anima Christi conuenientem.

Unde nego ultima actualitas ordinis supernaturalis non exigit, quod praecedat essentialiter actualitas prima illius ordinis: quia in nullo ordine includunt actualitas prima et actualitas ultima; praeter ea ista dependet actualitas supernaturalis ultima ab actualitate supernaturali prima sicut dependeret actualitatem naturalis, sed existentia supernaturalis non dependet ab actualitate prima supernaturali: quia existentia naturalis non dependet essentialiter a forma, quae est actualitas prima naturalis.

Ad hanc replicam respondeo, deinde ... cum, ad cuius probationem distinguo maiorem si actualitas supernaturalis ultima, quatenus supernaturalis praecise vniat, concedo maiorem, si vniat ut gerens vices existentiae naturalis nego maiorem. Itaque verum est quod existentia ordinis supernaturalis exigit actualitatem primam illius ordinis, eo modo quo existentia naturalis exigit actualitatem primam naturalem, hoc tamen est intelligendum quando existentia illa solum gerit munus actualitatis supernaturalis, ut patet in supernaturali visione Beatorum, quae est ultima actualitas ordinis intelligibilis supernaturalis, in quo ordine exigit primam actualitatem supernaturalem, quae est lumen gloriae; secus tamen quando actualitas supernaturalis supplet vices actualitatis ultimae naturalis, nec necesse, quod exigat actualitatem primam sui ordinis, sed exigit actualitatem ordinis naturalis, cum enim potest sui infinitate supplere vices actualitatis ordinis naturalis, id debet exigere, quod existentia naturalis, et cum illa solum exigeret actualitatem naturalem, ergo existentia supernaturalis hanc petit.

4. arguitur. quidquid Deus potest facere cum causa secunda potest facere se solo, sed mediante forma facit quod materia existat: ergo se solo sine Deum forma idem potest facere.

Ad hoc argumentum distinguendo maiorem, quidquid Deus potest facere cum causa secunda efficienti potest se solo facere concedo maiorem, quidquid facit cum causa secunda formali nego maiorem, licet enim Deus cum alterius

ab ordine propter deā libera varietas; tamen resolo hoc non potest forma

et ro huius est quia si semper non suppleret Deus esset imperfectio, at in

exercitio causae finalis invenitur imperfectio, et cum Deus media sua facta

quod materia existat semper hoc non potest supplere, cum non semper Deus requirere

mag.

Ad reliqua: Deus de facto suppleret effectum in ō finali quod non vitio proxim,

Deus est ipsa sua, quod existat humanitas Christi sine existentia hu-

mana: quod non est ans.

Sed quod existat cum vi huius in suo Deus finali, et in

suo exercitio ... imperfectione: unde potest convenire entitati divinae:

... autem quomodo ... ad ... aliquid Deus Deo

requirat convenire.

Si aliquis ... subtiliter ... causa finalis

mag, non tamen est causa intra ... illius: quod possit Deus supplere talem

dependentiam, et ... materia absque forma ... accidens dependeat

a subiecto tanquam a causa materiali, potest Deus ... accidens absque subiecto,

quia subiectum non est causa intra illius: quod idem dicendum est de materia ... forma.

Confirmatur hoc:

magis dependet accidens a subiecto, quam non a subiecto a ... potest Deus

... accidens sine subiecto, ut patet in accidentibus Eucharisticis: quod

potest ... materia existente sine forma, quia est certa, et materia ... de

Deus accidentis est dependere a subiecto, de ... autem subiecti non est depen-

dere ab alia: quod magis dependet accidens a subiecto, quam una subiecta ab

alia.

Ad hoc ... distinguendo ... non est causa constitutiva illius ...

esse ... non est causa illius ... quod est ... capax ...

... accidens nec dependet a subiecto, tanquam a

causa intra illud ... existentia ... prima

... existentia ... actualitas ... a qua ... prime capax

... non infertur quod materia possit sine forma existere eo quod forma non est causa

constitutiva

distinctiua intra mag. sicut in opinione Thomistarum certo et potest dici ex-
uari inseidente, et tamen sublato non est causa intra distinctiua rationum.
Ad
Confirmationem ex manda ans. nam materia prima dependet à forma, tanquam à distinguente
illam in propria specie infima, insuper ex dependet tanquam à distinguente intrin-
secè non proximè negatiui existentis, quod probat subtiliter in accidentibus
probatur, neque a dualitate, quae est capax existendi, ergo ratio est distinctiua
in specie infima.
6°, et ultimo arguitur: Deus habet ideam materiae distinctam ab idea
formae, quae repraesentet idea materiae ad illam producendam, quemadmodum habet ideam formae, et eiusdem
ratione praecisè existentis sine forma, quia tamen 1° nam materia distincta à forma, quod includit
distinctam ideam ab idea formae. = 2° quia ideae ans. nam materia est per se intelligibilis, ergo
ratione eius intelligibilitas respectiuo est formaliter habet propriam ideam.
Ad hoc argum.
ex mandatis, ad cuius 1m probationem concedo ans. et nego consequentiam. Sic bene, quod
explicaret sufficienter distinctionem ex. Scholastici in Deo non habeant rigorosè
distinctionem, ut videri potest; quare cum Scholast. lib. 1 p. 1a q. 15 art. 3° ad 3m. Materia
1a habet ideam in Deo, sed non aliam ab idea compositi, cum materia prima per se, neque
esse habeat, neque cognoscibilis sit. Ad secundum probationem, quia subsistentia
sit, cum in Deo non sit distincta idea eius ab idea compositi, et consequenter respondeo
ad 2m probationem ans. dicendo quod materia ex se non est cognoscibilis.
Dices: materia
ad minus habere esse essentiae, et sic intelligibilis esse, quia omne habens esse est intel-
ligibile. patet cons. nam solum potest definiri id quod habet esse, et quod est intelligibile.
Ad
hanc replicam, materiam prima ex se solum habere esse essentiae, quod esse est partiale,
esse autem partiale non est sufficiens, ut in Deo habeat ideam, cum solum illud habeat
ideam, quod est per se intelligibile, ens autem in potentia non est per se intelligibile, cognosci
unumquodque intelligitur in quantum est in actu, et cum materia hoc esse habeat, cog-
noscibilis est, cum autem esse materiae sit partiale et incompletum est per analogiam et comparationem ad materiam
2am, quae includit formam: unde absolutè negat quod materia sit per se intelligibilis, sed per
analogiam ad materiam 2am, nempe compositum, et haec de hoc dubio.

actus

Articul. 5.us

Quod sit appetitus mat.ae, et ad quas formas se extendat?

Sectio 1.a

Explicatur nostra difficultas, et resolvit.

Pro explicatione huius dub. notandum est appetitum esse duplicem alium innatum, alium vero elicitum, appetitus innatus est inclinatio ab ipsa natura, quo genere terrae gravitas appetitus dicit. ponderis motum naturalis ad centrum. Appetitus elicitus est qui procedit ab aliqua media cognitione, sicut est appetitus calidi, v. pluvi, et quod ille appetitus oritur ex cognitione intellectiva dicitur rationalis, vel voluntas. si sequatur cognitionem sensitivam vocat appetitus sensitivus.

In praesenti igitur non disputamus de appetitu elicito, quem certum sit materiam loc illo carere, cum ad cognitionem est expers, sed solum agimus de appetitu innato materiae erga formas ponderis scilicet, et ille appetitus vocat desiderium, non formae habitae sed possessae non appetitur, sed illa fruitur. Inde vocat ille appetitus gaudium seu complacentia. quem formae amissae non appetit. ergo illa non potest materia habere.

His suppositis sit nostra conclusio: in materia prima est appetitus innatus ad formas amittendas incessanter, quas non dum habuit. haec conclusio est expressa Aristotelis 1.o physicorum tex. 81, et D. Thom. ibidem lec. 15, et probatur evidenter: nam appetitus innatus est propensio naturalis ad bonum sibi conveniens, ut patet in lapide gravis impedito, sed forma est bonum maxime conveniens materiae 1.ae, siquidem ab illa perficit, actuat, et accipit speciem. ergo in materia prima est appetitus innatus ad formas.

Sectio 2.a

Proponuntur, et solvuntur argumenta.

Arguitur 1.o materia 1.a formaliter habet animam rationalem non appetit aliam formam. ergo saltem in isto casu non datur in materia 1.a appetitus ad alias formas. probatur: anima rationalis est forma perfectior omnibus aliis, sed nulla res habens perfectius bonum

20

appetit naaliter minus bonum, cum appetitus naalis sit ad maius bonum, ergo minus bonum rationem mali, quod probatur quia malum reputatur, et consequenter talis appetitus esset ad malum, quod est impossibile ergo etc. habens animam rationalem non appetit alias species.

Ad 3um respondetur negando antecedens ad cuius probationem distinguo maius animae rationalis est perfectior aliis speciebus absolute, concedo; maius animae rationalis respective, nego maius, et distincta minori nego consequentiam, nam cum anima rationalis amissibiliter infirmetur magis, non potest alius in perfectis illud esse maius bonum, cum nec illius maius bonum possit perdurare, cum hoc habentis formam animae rationalis, quaerunt species quas et alias species proinde, quod non mala illa maior, maior perfectio, et maalis reputatur, et sic tunc in sua appetitu sunt species omnes aequales, quia cum illas recipiunt ut amissibiliter infirmantes, in quo ratione conveniunt.

Quarto arguitur. Primae [illegible]
Materia habet appetitum innatum ad species amissibiliter infirmantes, sequeretur quod appeteret species quas actualiter habet, et non praeteritas, quas habuit, et omnes species quas potest habere, quia ab aliis hic potest amitti infirmans; consequens est falsum, ergo et sequela, nam species possessa non dat desiderium, sed fruitionem, et cum praeteritis non est potentia, nam ad praeteritum non datur potentia, et consequenter nec appetitus, seu inclinatio, ac denique species quas potest habere sunt infinitae, ergo illas appeteret si praeteritas alias, talis appetitus frustraretur cum non esset reducibilis ad actum, nam nunquam habebit materia omnes species quas potest habere, ergo non poterit habere appetitum ad illas.

Ad hoc respondetur negando sequelam, ad cuius probationem dico quod in materia est appetitus ad eas formas, quas aut habet et esset, nam cum species quas actualiter habet retinet appetitum in modo desiderii, sed in modo fruitionis, et complacentiae, cum vero species, quas non habet, neque habebit sed potest habere, dicitur appetitus siquidem habet capacitatem ad illas recipiendas, non simul, sed successive, et ad huius impugnationem dico quod non frustratur appetitus, quia appetitus desiderii non includit in hoc sensu quod est habere unus cum potentia ad aliud, ad quod maxime ducitur infinitas formarum.

Quaestio

Quaestio tertia de differentia.

Articulus 1us

Quid sit forma, et quomodo educatur ex potentia materiae?

Sectio 1a

Explicatur definitio differentiae.

Quidam antiqui differentias solum agnoscentes accidentales negarunt dari formas substantiales, quae sententia ab omnibus omnino falsa reijcitur, et quod dentur tales formae substantiales probatur evidenter ex D. Thoma 3o contra gentiles cap. 91, nam in rebus datur natura substantialis specifice distincta, ergo dantur formae substantiales, antecedens patet, eo quod magis differunt equus et leo, quam duo equi, vel duo leones. ergo datur distinctio quaedam substantialis specifica. nec ultima consequentia distinctur, nam leo, et equus habent proprietates, quae non possunt non dimanare a diversitate substantiali distincta. 2a autem consequentia probatur, quia natura constituitur specie distincta per formas, non quia materia potest convenire, sed distinctio specifica substantialis est, ergo dantur formae substantiales, a quibus conveniat.

Forma igitur sic definitur est actus primus et substantialis materiae. ita colligitur ex Philosopho 8 metaphysicae cap. 6o, et ex D. Thoma ibidem dicente: forma est actus, quo materia habet esse actu cuius tamen est potentia. nomen illud optime explicat per quosdam aliquos, quod declarat cuius distinctionem ab aliis aliis, sed per hoc quod praedicatur actus ponitur distinctio a materia quae est pura potentia, et ex illa et materia componitur per se, ut ex actu et potentia et per hoc, quod dicatur primus et substantialis explicatur distinctio a forma accidentali, quae solum dat esse secundum quid, et non simpliciter: ergo optime explicatur forma per talem definitionem.

Sectio 2a

Explicatur definitio eductionis.

Eductio formae primo per se dicitur productio formae ex potentia materiae. D. Thoma 9 q. 3 ad 3um, quae est actualis eius ab illa, sicut aqua actualiter continetur in vase, et moneta actualiter continetur in marsupio, sed quod fiat dependenter ab illa tanquam a causa materiali

Itinent in forma, qua potest materia, ut educitur forma materiae nihil aliud est, ut docet D. Thom. 1a p. q. 90 art. 2o ad 2um, quam fieri aliquid actu, quod prius erat in potentia materiae, ita ut eductio praeloquendo est productio formae transmutativa materiae praeexistentis, et carentis tali forma. Et dixi praeloquendo, quia de ratione essentiali eductionis salvatur hoc, quod ad fieri, et conservari formae dependeat materiae per modum causae materialis productae per aliam actionem.

Ex quo infertur, quod ut aliqua forma educatur de potentia materiae duae conditiones requiruntur, quarum 1a est, quod forma educenda dependeat in suo esse, fieri, et conservari a materia, quia si isto modo non dependeret non salvaretur quomodo illa forma fiat ex potentia materiae, vel, quomodo fiat aliquid actu, quod prius erat in potentia materiae. — 2a conditio est, quod subiectum ex quo educitur forma, et ex quo fit, praeponatur saltem aliquo priori natura productum ex vi alterius actionis distinctae ab actione eductiva formae.

Deinde advertendum, quod licet praeloquendo ad eductionem formae requiratur transmutatio materiae, tamen de ratione essentiali eductionis salvatur absque illa, nam ut D. Thom. 1a p. q. 62 art. 3o angeli fuerunt creati in gratia, et eorum gratia fuit educta ex potentia subiecti simul atque in eodem instanti in quo fuit creatus a Deo, fuit illuminatus a sole, et tamen lux educitur ex potentia aeris, quia salvatur de ratione essentiali eductionis, quae in eius praepositione subiecti producti per aliam actionem per aliquo priori natura.

Diximus etiam subiectum debere praeponi productum per aliam actionem realiter distinctam ab eductione formae, quia ut educatur forma ex materia requiritur quod non solum esse formae verum etiam eius fieri dependeat a materia, et fieri formae est ipsamet actio, quia fit, quod necessarium debet subiectum praeponi productum per aliam actionem, quia si per eandem actionem, per quam forma, fieret etiam subiectum, ergo talis actio non necessario subiecto praecederet, neque ab illo causaretur, aliquid causaret suum fieri, et consequenter se ipsum, quod est impossibile.

Dubium

Tibi dicitur ostendi, si sua esse actus aut esse simplex aut compositus, et neutrum advertere: quod probatur minor, si esse actus simplex esse actus purus, sicut Deus: quod vero creaturae repugnat, si esse actus compositus repugnat, quod esset composita ex materia et forma, et ita abiret processus in infinitum: quod sua neque esse actus simplex aut compositus, et consequenter male definitur dicendo quod est actus.

Ad hanc obiectionem respondeo in creaturis esse multiplex compositio, nempe materiae et formae, generis et differentiae, essentiae et existentiae, substantiae et accidentium, ac ipsa quod ad 1am partem quod dicitur, sua forma substantialis est simplex, sed est non composita ex materia et forma, si tamen est actus purus, quia est composita ex existentia et essentia, et sic est participata, et est subiectum accidentium, quod actui puro repugnat.

Articulus 2us

Utrum formae substantiales, et accidentales educantur ex potentia materiae?

Sectio 1a

Resolvitur difficultas.

Supposito ex articulo praecedenti quod formae dicuntur in potentia materiae, et ex illa educi modo restat investigare quae formae educantur de potentia materiae, quae vero non. De quo in praesenti et in sequentibus articulis agemus, et quo sit 1.

1a conclusio: formae substantiales materiales educuntur de potentia materiae. Haec conclusio probatur: formae quae introducuntur per generationem substantialem non praerant actu in materia 1a actu in materia 1a, nec vero et proprie creantur, ergo educuntur de potentia materiae, constabit a sufficienti partium enumeratione, neque non est alius modus quo huiusmodi formae habeant esse denovo, antecedens quoad 1am partem probatur ex d. ... 3a de pot. art. 8o id quod est in actu substantiali, non fit de novo substantiali, sed in toto substantiale generatur, formae autem substantiales introducuntur denovo, neque introductae generatione substantiali a transmutatione accidentali, quae substantiae non sunt actu in materia ante generationem; sed solum in potentia.

Quoad 2am partem probatur 2o nulla causa 2a potest

naali virtute creare sed formas, quae generant, inducunt a causis 2 arg:
o. re illas gnie et in rigore creat. 2o forte arg. si ces fa materia
solo Deo crearent, nulla esset de ratione tal humsmodi formas, et omnino rat.
sed hoc e absurdum, alias ces formae essent immortales; g. non substan. materia
non creant.

3o formae arg. generare substrmine non excedit virtutem proximi ge
nerant. quia unumquodq. agit in quantum e in actu, et ces sunt eiusdem spe
ciei possunt ad invicem generari, sicut unus ignis genera alium ignem: g. intro
ductio formae tribuenda e agenti 2o, et n. soli agenti 1o tantum, sed agens creatum
n. agit nisi ex praesupposita materia: g. ex illa educit formam, cum totum generat.
So 2a D.o

formae accidentales, sive supernaturales, sive artificiales, sive intentionales educuntur
de pot. subi., et formae ora accia fiunt dependenter a subto per ducto per aliq. actionem,
et ab illo dependent naaliter in suo fieri et conservari, et producunt de pot. ipsius,
patet ora. quia illas formas conveniunt ces conditiones formae educt. ans vero formae non
accia non sunt per se subsistentia, sed entia in alio, alias accia ora, de quib.
modo loquimur quantum e ex se non fiunt eadem actione qua producit subtm: g.
fiunt dependent ab illo per aliq. actionem, et consequenter educunt de pot. subti.

Sectio 2a

Proponuntur, et soluuntur argumenta.

Arguet 1o

De eg. ddne: nihil potest educi ex illo in quo non continet, sed formae non continent
in materia: g. non educunt ex pot. mat. probatur min. materia e imperfectior forma, quia
e pura pot., et propterea nihil, forma autem e actus; g. formae non continent in materia. conseq.
na causa continens aliquem effectum debet esse nobilior, v. g. quam nobilis eius ipso
effectus.

Ad hoc argum. ex distinguendo min., formae non sunt in materia actu, dico
min., non sunt in pota nego min. et dico ante negat ora ad eius probationem dico
min., quod solum intelligit de causa efficiente, non vero de causa materiali, quia eius ista
continet effectum incomplete, et impura, inde e pot. imperfectior.

Codex 44
fol 23

2° arguitur. duae formae specie distinctae non possunt esse simul quia includunt corporum contradictoriam, sed formae quae recipiuntur in materia sunt specie, imo et genere distinctae: ergo non sunt formae naturales, quae per generationem introducuntur, et continentur in materia.

Ad hoc arguitur ... distinguendo ant. duae formae specie distinctae non possunt esse actu simul concedo ant. non possunt esse simul in potentia nego ant. et ratio huius est quia simul est in materia capacitas ad formas recipiendas non simul, sed successive habendas, unde si dicitur quod in materia est simultas potentiae, non vero potentia simultatis, sicut locus habere potest ad diversa corpora recipienda, licet non possit naturaliter duo corpora simul occupare.

3° arguitur forma artificialis v.g. forma cathedrae dependet in fieri et esse a subiecto, et tamen non educitur ex potentia materiae: ergo ... definitio est falsa: probatur minor potentia materiae est naturalis: ergo non est potentia nisi ad formas naturales, et ad agens naturale, sed forma artificialis non est naturalis, nec artifex est agens naturale: ergo forma artificialis non educitur de potentia materiae.

Ad hoc arguitur ... quod ora accidentia artificialia educuntur de potentia subiecti, ista tamen potentia non est naturalis, ne ... libero per passivum debet correspondere potentia activa eiusdem ordinis. unde ... illae formae non educuntur ab agente naturali, sed ab agente libero illa potentia non debet dici naturalis, sed solum obedientialis, quae nihil aliud, quam capacitas quaedam in subiecto ad formas accidentales, sicut in ligno reperitur quaedam capacitas ad formam artificialem cathedrae.

4° arguitur forma cadaveris dependet in fieri, et esse a materia, et tamen non educitur de potentia materiae, ut dicemus infra, ergo definitio mala est falsa, minor patet ex infra dicendis, maior vero probatur si cadaveris forma separaretur a materia statim corrumperetur: ergo dependet in esse, et fieri a materia ergo non est forma naturalis, quae dependet in esse, et fieri a materia educitur ex potentia illius.

Ad hoc arguitur ... concedendo esse naturalem ad hoc ut forma educatur ex potentia materiae, quod dependeat

in

in fieri et esse a mãa, utrumq. hoc sufficere, sed ultra requiri, ut ait D. Caietanus 1ª p.te q. 90 art. 2° qd talis fa fiat actione transmutativa maæ quæ transmutat de uno esse ad aliud, id e qd n habeat ee fa nisi ex vi actionis transmutantis maæ; at vero fa corpetis fuit ad creationem totius creata, cum autem creao n sit actio transmutans maæ hinc fit qd fa corporis n educat de pota maæ.

Quætus 3.us

Utrum anima ralis educat de pota maæ?

Sectio 1ª

Proponuntur notabilia quædam.

Pro explicatione huius difficultatis notandum e 1° qd in productione cuiuscunque compositi n e alia actio, q fa educit ex pota maæ, et alia quæ unit maæ, et alia quæ producit compositum, sed oia fiunt p unicam actionem acceptam productionem, in qua interveniunt duæ actiones, o duo sunt status unionis et creaos, quæ habet p termino intrino, et fa ralis ipsa aia in sui ee, et generao quæ habet p termino fau, et extrino unionem aiæ ad maæ, sive ad corpus. Unde ad hoc, ut aliquis dicat vere generare hoc, suff. est qd virtute seminis attingat aiam ralem n quoad ee, sed quoad unionem.

2° Corup.

Est qd aia potest 2.ter considerari uno modo, ut attingitur p actionem phisicam pertinet ad compositum phisicum, alio modo ut attingitur p actionem methaphisicam, ut quatenus pertinet ad compositum methaphisicum. Dicimus qd qd ut aliquis dicat generare hoc suff. est qd attingat aiam quatenus pertinet ad compositum physicum, id e, in quantum e informativa maæ dispositæ, qd appellant DD. Carmelitæ quoad unionem, n tamen requirit qd attingat aiam inquantum ht ee independens a maa, et pertinet ad compositum methaphisicum.

3°

Est notandum qd ut aliquis dicat producere effective aliud n requirit qd producat oes eius partes, uno neq. aliquam sed sufficit qd effective causet unionem ex qua resultat compositum. Hoc manifeste p. quia nullus agens naturale efficit aliquid cum n generet, nec corrumpat maam, quæ ingenerabilis, et incorruptibilis e.

Cuj

Vz etiā Deus [illegible] aliās dealbans pariete n dicer̄ faceret parietē alb̄
quia neq. pariete nec albedine [illegible], sed solū [illegible] albedine cū pariete.

P. Vltimò

e notandū, qd aīa ratiōs ē quedā fa mediante quā omnino spiritualis [illegible]
si nā [illegible], et int̄ quas minimo materialis [illegible] participatione extremo
[illegible] in aliquibus [illegible] cū [illegible] materialibus [illegible] ad illas. 1. [illegible]
in hoc cū illis, qd simul cū [illegible] [illegible] [illegible], sicut fa materiales. 2. [illegible]
in hoc, qd utraque fa dar ee [illegible], et composito. 3. in hoc qd [illegible] [illegible], sicut
fa materiales.

Diffe[illegible] tamen ab illis 1. in hoc, qd fa materiales n subsistunt [illegible] [illegible]
ee dependenter à mā, aīa verò ratiōs cū careat [illegible] independenter à mā habere.
2. [illegible] in hoc qd ee aliarū frarū 1. et [illegible] [illegible], et 2. parte
verò ee aīe ratiōs 1. [illegible] [illegible] [illegible] et inde careat [illegible] seu composito.

3. et vltimò

differt in hoc, qd cū ee aliarū frarū 1. et [illegible], destructo composito n
manent [illegible] verò ee aīe ratiōs cū 1. et [illegible], etiā destru-
cto composito remanere ee [illegible] [illegible] subsistens. † Composito

Sectio 2ª

Statuitur, et probatur nrā C.

Fulgiorit [illegible]

partes [illegible] nrā C. anima ratiōs ~~[illegible]~~ n educit ex mā. Et [illegible]
adeò certa ē sicut ē certū [illegible] n ee corruptibilē, seu sine corrupe posse sub-
sistere, qd ē de fide, [illegible] [illegible] ex angelico doctore 1ª p. q. 75 art 6 ad
[illegible] et q. 118 art. 2. et q. 3ª de [illegible] art 9, et [illegible]. nā fa quæ educit de
[illegible] mā dependet ab illa in fieri, sed aīa ratiōs n dependet à mā in fieri
[illegible] n educit de [illegible] illius mā [illegible], [illegible] [illegible]. aīa ratiōs n dependet
à mā in ee: [illegible] [illegible] in fieri. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ē ad ee. [illegible]
anima ratiōs n dependet à mā [illegible] [illegible] operatione. [illegible] in intellectione
in qua explicat [illegible] [illegible]: [illegible] anima ratiōs n dependet à mā. [illegible] [illegible]
operatio sequit ad ee, et [illegible] independens ē in operatione perfectissima et[illegible]

inde-

independens ex in ce.

Sectio 3a.

Proponuntur et solvuntur argumenta.

Arguitur 1o.

cuilibet pote naturali passivae correspondet pota aliqua naturalis, sed mat. 1a e pota passiva naturalis: ergo correspondet illi aliqua pota naturalis activa, quae educat aiam ratem, tunc sic, sed nullus agens naturale creatus potest creare, sed ex mat educere: ergo aia ratis educitur ex pota mat.

Ad hoc argum.

Respondetur dicendo, quod mat 1a quae e prin receptivum animae correspondet prin naturale activum, hoc tamen prin non necesse quod educat animam ratem, sed sufficit quod illam mat uniat. Unde mat non e in pota, ut ex illa educatur anima ratis sed tantum ut uniatur illi.

2o arguitur anima ratis fit per generationem: ergo educitur ex pota mat. Probatur ans. anima ratis fit ab agente creato, sed quicquid fit ab agente creato fit per generationem: ergo anima ratis fit per generationem. Probatur mai. dando aliquis effectus non superexcedit virtutem causae ab illa producitur, sed anima ratis Pauli v.g. geniti non superexcedit virtutem Petri generantis. ergo anima ratis fit ab agente creato. Probatur mai. ex eo quia equi producitur, et de facto producitur ab illo equo, quia equus genitus non superexcedit virtutem equi generantis: ergo mai. e vera.

Ad hoc argum. respondetur negando quod anima ratis fit ab agente creato, ad cuius probationem distinguo mai., aia ratis Pauli non excedit virtutem Petri generantis in entitate, concedo; in modo entitatis dependenti a deo, nego; excederet in modo causandi et effectus vero minus, itaque licet verum sit quod entitates agentis sint eiusdem perfectionis, non tamen sunt equales in modo causae et effectus ad hanc equalitatem requiretur, quod modo generans operaretur independenter a subiecto, nam cum aia quae e effectus independens sit a subiecto, solus potest habere hos effectus ab illo agente, quod potest operari independenter a subiecto. Unde modo, qui in operatione a subiecto dependens non e proportionatus in hoc causae et effectus.

Replicatur.

Si autem ex eo sit quod excedit proportione in esse entis, n debent illi in esse causae, et effectus: quod inde solvitur per ans. primo in entitate Distinctum proportione in causalitate, et si proportionari in entitate proportionant etiam in causalitate: per ans. 2.o ratio est, quia distinctum causae potentis causari cum entitas sic causae effectionis cum effectu in esse entis Distinctum prius equale n solum in esse entis, sed etiam in esse causae, et effectus:=

2.o per idem ans. ex eo colligimus sic equi eius Distinctum prius equale ad producendum sic equi, quia est equalis perfectionis in esse entis: quod patet ex eo quod sic pos. sunt equalis perfectionis in esse entis erunt etiam in esse causae, et effectus.

Ad hanc replicam respondendo ans. ad cuius solutionem distinguo ans. proportio in entitate Distinctum proportione in causalitate, quando ex parte effectus non repetitur aliqua exigentia improportionata cum entitate dicendo ans. quod inveniatur talis exigentia nego ans. itaque dupliciter potest comparari sic Distinctum prius cum effectu producendo, vel potest comparari cum effectu producendo quod exigit essentialiter modum excedentem, et tunc licet entitas Distinctum prius sit equalis in entitate non tamen in causalitate.

Sic distinguo in nostro casu, unde licet anima talis, per quam distinctum Petrus habeat equalem entitatem cum entitate animae Pauli, ille tamen non potest producere corpus exigat animam talem quod producat sine dependentia animae, quae exigentia excedit virtutem cuiuslibet creaturae, quae corpore potentialis non potest operari independenter a subiecto, hoc patet manifeste licet enim equus sit equalis in entitate cum toto composito alterius equi, non tamen potest producere omnes partes illius, corpore mediante, quae est una pars, et sic equalis cum mediante equi generantis petit tamen produci independenter a subiecto, qui modus modum causandi equum, et cuiuslibet alterius creaturae excedit.

Aliter potest comparari sic Distinctum cum effectu producendo tanquam cum aliquo non petente modum producendi excedentem causam, sed exigente modum equalem et tunc ab entitate equali Distinctum erit equale prius producendi, ut videtur in sua cuiuslibet generi, hoc enim corpore quod actuatur mediante Distinctum prius potens producere aliud sic corpore sic producendo

ger-

petit educi dependenter a subiecto, quae exigentia non excedit modum causandi brutorum, imo est generalis illis, et sic patet solutio ad 2am probationem antecedentis.

3o arguitur

anima brutorum quatenus sensitiva a materia dependet: ergo sicut sic non petit fieri independenter a materia: ergo potest educi de potentia materiae. probatur antecedens. ideo forma equi quatenus sensitiva dependet a materia, quia sensationes, quae sunt effectus illius, dependent a materia: sed sensationes animae brutalis, quae sunt effectus illius dependent a materia: ergo anima brutalis quatenus sensitiva est dependens a materia.

Confirmatur 1o homo non solum habet causas efficientem, formalem et finalem, sed etiam materialem: ergo materia 1a erit causa materialis hominis; tunc sic, si causa materialis est talis in ordine ad formam, quae est materialis: ergo a materia dependet, patet consequentia, nam effectus dependet a sua causa. 2o confirmatur materia 1a eodem modo respicit omnes formas; sed formas materiales respicit tanquam aliquid contentum in sua potentia: ergo eodem modo respicit animam rationalem. probatur maior. essentia materiae est respicere omnes formas: ergo eodem modo respicit omnes.

Ad hoc argumentum respondendo antecedens, ad cuius probationem distinguo maiorem, ideo forma equi dependet, quia operationes illius dependent, et eo usque nego maiorem, quia dependent, et aliae sunt principales operationes illius concedo maiorem, et distinguo minorem, sensationes dependent a materia tanquam principales operationes a forma provenientes nego minorem, tanquam minus principales concedo minorem. Itaque licet verum est, esse aliquas operationes ab anima rationali provenientes, quae a materia dependent, sunt tamen actiones minus principales, unde anima rationalis non est cognoscenda ex his operationibus, sed ex principalioribus, quia est cuiuscunque rei cognosci debet ex operatione illius propria, et principali, qua distinguitur ab aliis rebus, cum ergo haec operatio in homine sit intellectio, et volitio, quae spiritualis sunt, hinc fit, quod anima a qua procedunt sit etiam spiritualis, et a materia independens, cum autem principales operationes equi sint a materia dependentes, est signum, a qua procedunt debere a materia dependere.

Ad 1am confirmationem

Dadendo antecedens et consequentiam et ad minorem subsumptam respondemus, quod causa materialis non utique talis

taly en fiz sed eng in totiug depositi, sed alit et alit, nq semper e causa totiug dpositi, itaut dpositu dependeat ab illa, tanqu a parte mali illiy unde deficiente maa defit dpositu, sive sit dposit. essale, sive humanu si enz humanu sit tali dependet amaa, qd deficiente maa defit dpositu, ergo dpositu, et tale dicit utrangue parte.

Alia Cst etia causa in fie, cuiuscau salitas dsistit in hoc, qd recipiat fia, et sustinet n solu in fiz maaliy, verum etia spirituali, qualy e aia rali, sed eo distinctione, qd causa fiz maaly quanty ad illiy esse, unde si n adit in maa, definit esse fia, alio modo exercet sua causalitate circa aia rale recipiendo et illa, n tame sub sistendo, quanty ad esse eo qd postea n dependeat ab illa, sed solu quanty ad infraone, ergo aia n potest modo infratio nisi dependent a maa.

ad 2

ly dpraone ex nando maz, ad cuius pbaone dicimus curentia maz in hoc dsistere, qd sit pta receptiva fraz, unde in dceptu illiy soly dicit riz ad fiz, quatenus eo illy facit unu pse, inquo soly includat, qd possit frao recipere, qd vero illas dtineat in sua pta, transe de dceptu maz, inde oni variet modus dtinendi, nunquz tamz variet maa.

4°

argut. aia raly in subsistendo depende a maa: g absolute e depen dens: pater cona. nq ideo supradiximus in pbaone ddnys ee independentes quia pse subsistit, ans vero pz. usque dum n intelligat unita corpori intelligit excitabily corpori, sed esse altera cercabile e n habere subsis tentia: g dum n intelligit unita maz, n intelligit subsistens: g in subsistendo dependebit a maa.

Dpat hoc: aia raly in sua individuatio ne depende a maa: g rae illiy dependebit a maa: pater cona. ergo individuatio ptinet ad esse maa: g si in individuatione dependit, etia dependebit in esse. ans pz. nq anima D. Pauli v.g. dtinguit ab aia D. Petri p hoc pcisse, qd dicat ordin ad pprius corpus. en n videt ee

ee aliud, à quo individuaone accipiatur. g.

Ad 3am argum. rn. rendoanz ad cuius probatione distinguo minorem esse alterius corruptibile, e n habere subsistentiam, n. sit incorruptibile, et sic ocedo minorem, n. sit incommunicabile, et sic distinguo minorem, certum namque deberet, n. oem corruptibilitatem dictare subsistentiae, sed solum corruptibilitatem illam, quae e ingrata, et dicit ultimo. vg. nta humana Christi D. quae n intelligebatur existens, quia quae n intelligebat ultimo terminata, bene tamen esse verbi divini cuius existentiae subsistentia ultimo fuit terminata. animae quae talis est corruptibilis sit magis perfecte intelligi subsistens, quia corruptibilitas ille n. ex parte sua, sed ex materia. ex quibus quidem nta totalis resultat.

Ad 2am rationem rn. ocedo, ac individuationem animae dependere à mat., cum enim aia talis est spiritualis sit habeat tamen partes in ordine humano, sit inde, qd sit corruptibilis corporis, e corpus, qd corruptibilis in ordine ad illud debet individuari, quia individuatur per ordine ad rem ultimam, e incorruptibilis, e hoc n. sine ordine ad mat. cum ex unione ad illam n sit ulterius corruptibilis anima, ex quo n sequitur, qd esse aiae talis dependeat à mat. quia est concet corpori, talis tamen corruptio n arguit dependentiam in esse, sed solum qd talis sit alterius mat. n sit corruptibilis cum quo ocedit, qd inee sit immaterialis e spiritualis.

4 argum.

hoc producit ultimam dispositionem ad productionem aiae; g etiam producit ipsam aiam talem, coa patet, nam ideo ignis generat alterum ignem, quia producit ultimam dispositionem ad productionem sui ignis. ans. vero prob. hoc producit ultimam dispositionem requisitam ad productionem hois; g etiam producit ultimam dispositionem requisitam ad productionem aiae rationalis cerebri. coa vero prob. nam ultima dispositio ad productionem ocedit e ultima ad productionem sue, sicut eadem dispo. quae requirit ad productionem ignis, requirit etiam, ut sic ignis introducatur. g.

Ad hoc argum. rn distinguendo ans. hoc producit ultimam dispositionem ad productionem aiae talis. rn. se negatam. ans. qd e immediatam ocedo ans. g.

producere animam rationalem distinguo etenim et destruendo corpus, et unita corpori dedero, utrumque anima rationalis potest duplicito dedecrari, et in se, et in quod unita corpori, si 1° modo dicerit nulla indiget dispositione ultima, cum prorie à Deo creatur ex nihilo, et sic e independens ab omni subiecto, si autem 2° modo dicerit indiget dispositione ultima, quia, et unita corpori exigit corpus dispositum, quod sufficit pro quod agens producat aliquam ultimam dispositionem ad unionem eius cum corpore, sub quo respectu attingit omnia producente, et homine, quod entitas animae fiat per eductionem, sed solum quod eius unio per eductionem fiat.

6 arguit. si repugnaret animam rationalem ab agente creato produci maxime quia e spiritualis, sed hoc non est ulla: quod probatur. de facto aliquis res creata, et corporea cuiusmodi sunt sacramenta novae legis ex elevatione causant gratiam, quae e aliquid spirituale, similiter phantasma e aliquid corporeum, et nihilominus in virtute agentis spiritualis, qualis e intellectus agens potest producere speciem intelligibilem, quae e aliquid spirituale: quod pariter, et si semen deserviens, et instrumentum ad generationem hominis si aliquid corporeum, nihilominus tamen ex elevatione animae rationalis, quae e spiritualis poterit producere nihilominus alteram animam rationalem.

Ad hoc argumentum respondetur concedendo quod aliquid corporeum potest attingere gratiam ex elevatione, eo quod spiritualis quo modo accidentis, cuius essentialis desumpta e inexistere, non tamen potest aliquid creatum animam rationalem producere, quia e spiritualis per modum substantiae, et consequenter independens a materia existendo, et subsistendo, et colligitur ex eius propria operatione, et immortalitate.

Articulus 4.

Utrum formae caelestes, et elementares in 1° sui productione fuerint eductae?

Sectio prima.

Explicatur difficultas, et referuntur sententiae.

Pro explicatione huius difficultatis notandum e cum D. Thoma 1 parte quaestio 45 art. 1° quod quando aliqua res in materia creatur, creato aliquo ex quo aliquid constituat

o 2.do ad eius partem, quia creari inquit S. Doct. est produci fieri, fieri autem ad nat adesse rei: unde illi dueno fieri, et creari, cui dueno esse, et subsistere, ce ante, et subsistere convenit tota quanto, et ex illo creat. partibus, carentes quae habent ad totum quantum 1.º et pre, et 2.do ad partem unde partes totius creati dicuntur de creatis cum toto, sicut dicuntur coexistentes cum illo.

His vero suppositis in hac difficultate 1.^a s.^a asserit huiusmodi species in 1.^a sua productione fuisse eductas de potentia materiae, hanc insinuat D. Subtilis, et cum tenent Bassaeus, Molina, Rubio, et alii moderni, et in eadem s. inclinat ex nostratibus M. Ortiz, qui plures sequuntur in manu scriptis.

2.^a s.^a asserit species caelorum et elementorum in 1.^a sua productione fuisse vere de creatas ad creaturam totius hanc tuent DD. Complutenses, fidelissimi discipuli mentis sancti D. et fatentur hanc s. esse expressam in D. ba. et cum Thomam, et M. Zoromy a S. Thoma ait, quod hic est sine D. est d. ...

Sectio secunda.

Resolvitur difficultas 2.^a mentem Doctoris.

Sit 1.^a q.^o species caelorum, et elementorum de facto in 1.^a sua productione fuerunt creatae, et non eductae. Prob. 1.º ex sacra pagina Genesis 1.º dicitur in principio creavit Deus caelum et terram: quia forma caeli ipsa fuit creata, et non educta = Respondent Thomistae, quod ibi creare non debet sumi stricte, et in rigore, sed lato modo pro hoc quod est producere utrumque = Sed ita solvo: nostram facio. hic verba sacrae paginae, ut cum D. Augustino fatentur intelligendas proprie, et in rigore quando ex tali intelligentia non sequitur aliquod absurdum, sed nullum sequitur absurdum ex eo quod praedicta verba intelligantur de vera, et rigorosa creatione ergo sic debent intelligi.

2.º prob. DD. authoritate D. Tho. 1.^a p. q. 65 art. 4.º ubi ait, in 1.^a corporalis creaturae productione non consideratur aliqua transmutatio de potentia in actum, et ideo species corporales, quas in 1.^a productione corpora habuerunt, sunt immediate a Deo productae, quibus ex tamen mentis D. Tho. species fuerunt non eductae.

3º pr. 2ª ratio deducta ex verbis D. Th. eductio e potentia formae ex materia praesupposita in ea alterius actionis, sed formae caelestes non fuerunt productae ex praesupposita materia; quia simul fuerunt productae formae caelestes, et eorum materia, et consequenter talis forma non fuit educta, quia ad eductionem requiritur quod materia supponatur facta initia alterius actionis distinctae ab eductione formae.

Confirmatur, et maxime roborat haec ratio: si formae caelestes essent eductae diceretur materia caeli non diceretur proprie creatum, sed genitum, et per actionem eductivam factum, sed caelum vere et proprie dicitur creatum: ergo forma illius non fuit educta, sed ad creationem totius concreata, minor est contra, patet, materia autem probatur. nam ideo equus est proprie genitus, et non improprie creatus, quia licet eius materia fuerit creata, tota tamen ipsius constitutio per generationem fuit producta: ergo si formae caelestes essent eductae, caelum rigorose loquendo diceretur genitum et non creatum.

Denique pr. 1ª 2ª materia, et forma caeli fuerunt productae ex eadem actionis: ergo forma caeli non fuit per eductionem facta. patet consequentia quia materia caeli non potuit per eductionem fieri sed per creationem: ergo si forma caelestis fuit producta per eadem actione, non fuit educta, sed concreata. antecedens vero probatur 1º nam nulla est necessitas ponendi diversas actiones, quae fuerunt per eadem actionem productae — 2º probatur idem antecedens nam forma rei ordinatur ad esse illius, et quatenus subest existere, sed materia et forma caeli existunt eadem existentia: ergo fuerunt per eadem actionem — 3º probatur idem antecedens. forma caelestis non fuit per se facta, sed ad totius caeli productionem consequenter, cum forma non subsistat, sed ratione totius, sed non fuit coeducta, idest, ad eductionem totius educta: ergo fuit ad creationem totius concreata, et consequenter creatio caeli eius forma produxit, et materia et forma caeli eadem actione fuerunt productae.

4º probatur idem antecedens. nam etiamsi daremus formam caeli habere bene distinctas partiales existentias a materia non inde fieret distinctas partiales actiones exposcere, quod et adversarii Bacrione movent ad ponendas diversas productiones, debent asserere unica actione materiam et formam caeli fuisse productas. consequentia antecedens vero probatur. quia aliqui et aliquo distinctas dent tot partes infinitas gaudentes

partialibus

particellis suis prius existentibus, in illorum vero decent etiam ex finita actione, quibus tales divinae partes producerent, quod incognitum est inauditum.

Sol. 2a Dico optime potuit Deus producere formas caelorum et elementorum per eductionem, et dico in eodem instanti, in quo Deus creavit materiam, potuit per aliam actionem educere formas: quia formae illae potuerunt a Deo produci per eductionem: ergo argumentum a facto quia ex speciebus sacramentalibus generantur vermes in eodem instanti in quo ponitur materia per aliam actionem eductivam, ponitur forma: ergo Deus potuit in eodem instanti in quo creavit materiam, alia actione producere formam, et consequenter potuit formas caelorum et elementorum producere actione propria eductiva.

Sectio tertia.

Proponuntur et Solvuntur argumenta.

Arguitur 1o non est dicendum eductionem fieri, quod fiant per eadem actione per quam materia fuit facta: quia si materia et forma caelorum fierent per productionem per eandem actionem, potuerunt nihilominus formae educi. Probatur antecedens: quamvis forma fiat per eandem actionem, nihilominus tamen potest fieri ex praesupposito subiecto, sed hoc sufficit ut educatur. Probatur maior: ad hoc ut aliquid fiat ex praesupposito subiecto, sufficit quod subiectum ex quo fit saltem prioritate naturae praecedat formam, et patet quia ex speciebus sacramentalibus generantur vermes, ergo Deus educit gratiam de potentia obedientiali angelorum, ubi solum prioritate naturae praesupponebant subiecta, sed sic est quod materia caeli prioritate naturae praesupponebatur ad formam illius: quia ex illa potest educi forma caeli. Probatur minor: materia caeli est causa materialis formae, sed omnis causa est prior suo effectu saltem prioritate naturae: ergo materia caeli erit prior forma prioritate naturae.

Confirmatur hoc: actio productiva formarum etsi simul producat materiam, nihilominus potest supponere illam: quia ex illa potest formam educere. Probatur antecedens: talis actio subiectatur in materia tanquam in causa receptiva illius: sed omnis causa receptiva supponitur ad formam receptam: ergo actio productiva formae caelestis supponit materiam, et consequenter ex illa potest educere formam caelestem. 2o Confirmatur: non repugnat quod eadem actio sit creativa materiae et eductiva formae: ergo forma caelestis facta per eandem actionem per quam fuit creata materia, potuit tamen educi.

Ad hoc argum. resp., quod ex eo quod forma fiat per eandem actionem per quam fuit creata materia non fit ex praesupposito subiecto, nam fieri ex praesupposito subiecto est fieri dependenter a subiecto, ex quo sequitur, quod productio mediante qua forma educitur dependeat a subiecto in illo genere, in quo intelligitur productio, unde si per illam productionem producatur materia, productio ista talis non dependet a materia, quin potius materia dependeret a productione, tanquam effectus illius.

Hac igitur doctrina supposita resp. ad argum., negando quod forma in casu posito fiat ex praesupposito subiecto, ad cuius probationem distinguendo ant., sufficit quod subiectum supponatur ad formam prioritate naturae, si sit productum per aliam actionem, concedo ant., si per eandem, nego. Respondendo ad exempla allata dicimus, quod forma hominis et gratia angelorum producuntur per eductionem, non utcumque quia subiecta prioritate naturae praesupponebantur ad formae eductionem, sed quia praesupponebantur facta per aliam actionem distinctam ab actione producente formas.

Ad 2. confirmationem resp. quod nihil probat, nec probat nullam esse creationem [illegible] [illegible] creat materia, actio creativa supponeret materiam eo quod reciperet in ea, tanquam in subiecto, et causa materiali, unde illa actio supponeret subiectum et non esset creativa. Hoc supposito distinguendo ant., si sit supponere materiam tanquam causam materialem mere receptivam, concedo ant., tanquam subiectum circa quod versatur, nego ant. Ratio autem [illegible] est, quod subiectum mere receptivum in genere causae materialis est [illegible] productionem, ac per consequens sit [illegible] ratione [illegible] producentis, productio enim, et productio est in genere causae efficientis, supponitur ad materiam, et ad effectum [illegible] [illegible] independens est a subiecto, at vero subiectum ex quo, et circa quod versatur productio est talis naturae, quod productio [illegible] dependeat ab illa. Ergo dependentia est necessaria ad eductionem, illa autem non sufficit, cum reperiatur in ipsa creatione.

Ad 3. [illegible] resp. negando ant., nam ex eo quod actio creativa tota illa entitas [illegible] essentialiter [illegible], non [illegible] quod dependeat a subiecto, [illegible] non esse dependentem a subiecto, et aliquid esse creatum, [illegible] independentem [illegible]

at

ut possit contradictoria praedicata verificari de eadem entitate creationis.

Replicabis: non est inconveniens, ut verificentur de eadem entitate praedicata contradictoria, dummodo verificentur sub diversis rationibus formalibus; sed de eadem entitate creationis sub diversis rationibus formalibus, nempe secundum quod trahit ad materiam et secundum quod trahit ad formam, possunt verificari praedicata contradictoria. Ergo. Probatur minor, nam eadem actio creativa potest supponi et non supponi, secundum quod trahit ad materiam et non requiri secundum quod trahit ad formam; ergo in illa possumus distinguere duas formalitates creationis scilicet, et eductionis, creationis quidem in quantum trahit ad materiam, eductionis autem quatenus ad formam trahit, sub qua consideratione materia supponet creatam.

Ex admittendo de eadem entitate posse verificari praedicata contradictoria sub diversis rationibus formalibus, negamus autem hoc evenire in creatione, nam trahi ad materiam et ad formam non dicunt diversas rationes formales, cum in materia et in forma sit eadem ratio producibilitatis, nempe producibilitas, et ideo actio creativa supponit aliud subiectum, in quo exerceatur.

Ad 2um: ratio prioritatis et posterioritatis non reperitur in entitate creationis, aliud enim est, quod ex parte terminorum productorum inveniatur talis prioritas, quatenus producitur materia et forma, inter quas est mutua prioritas, aliud vero quod in entitate creationis reperiatur; primum est verum, secundum autem implicat, quod ex parte termini producti, solum reperiatur eadem ratio formalis nempe eadem producibilitas.

20. Arguitur: tunc aliqua forma educitur, quando est dependens a materia, sed formae caelorum et elementorum in prima sui productione fuerunt factae dependentes a materia, quia fieri non possunt ex potentia illius, materia et dependens eductionis, ratio autem est quia dependent in esse et conservari a materia fiunt dependentes ab illa, cum fiant, sequitur modum essendi illius: sed praedictae formae dependent in esse et conservari a materia, cum sint formae materiales, ergo fuerunt eductae de potentia materiae.

Probatur 1o, quia talis forma in suo esse est materia posterior et non praeexistens et independens ab illa, sicut formae caelorum et elementorum, cum sint dependentes a materia dependent etiam in fieri ab illa. 2o probatur, praedictae formae non fiunt ex nihilo, sed ex aliquo subiecto, ergo non creantur, sed educuntur de potentia materiae. Respondeo

iste forme sunt effectus materiae in genere causae materialis, quia ex illa fiunt, et non ex nihilo, et consequenter sicut effectus in causa efficiente fit ab illa, ita effectus causae materialis fit ex illa, quia formae illae non creantur, sed educuntur.

Ad hoc argumentum dicitur materia distinguendo minorem. fiunt dependenter a materia tanquam a causa materiali sustentante illud esse formae, concedo minorem. tanquam a causa materiali, a qua actio dependeat, et in qua exerceatur, nego minorem. itaque formarum dependentia a materia stat in hoc, primo talis dependentia a materia solum est tanquam mera causa receptiva materialis, in quo sensu cum forma materialis a materia debet dependere, cum in illa recipiatur, quia receptio est causare, ceterum ista dependentia non sufficit ad eductionem formae, alias si suspenderet Deus non posset creare aliquam formam materialem, eo quod in illa semper forma substantialis recipitur, et eo ipso materialis deberet dependere a materia.

Alius ad rationem formae materialis dependentiam a materia non solum, et a subiecto in quo recipiatur, seu tanquam a parte, sed etiam tanquam a subiecto, ex quo educitur et in quo actio exerceatur, quae dependentia necessario requiritur ad eductionem, et solum reperitur in formis quibus respondentibus materiae eductio per alias actiones.

Ad alias rationes dicitur, quod si loquamur de dependentia a materia, et a causa mere receptiva et materiali verum est formas materiales a materia dependere, non tamen est verum, si loquamur de dependentia a materia, tanquam a subiecto in quo actio exerceatur. Unde sequitur ex independentia actionis realis, quod fiat independenter a materia, tanquam a subiecto in quo exerceatur actio sed ex dependentia formae materialis a materia sequitur, quod fiat dependenter ab illa tanquam a subiecto in quo exerceatur actio.

Ita optime sequitur ex independentia actionis realis independentiae actionis a subiecto, quod ergo est supra conditionem materiae, et etiam non inveniretur. Dependentia in materia, cum autem ad eductionem essentialiter requiratur dependentia essentialiter est in eductionibus, quae per essentialiter non coniuncte at vero ex dependentia formae a materia essentialiter non sequitur dependentia actionis a subiecto, nam eo quod forma materialis sola sequitur essentialiter in materia tamen, et dependere a materia in suo esse, et ex hoc fit dependenter ab illa, tanquam a causa materiali receptiva et sustentativa illius.

hoc

subiectum exigo forma materialis, quod autem actio productiva materiae dependeat ab illa, et in illa exerceatur non exercitium productionis sed ratio dependentiae agentis; sicut agens fuerit creatum, et a materia dependens, producit tale quod dependent a materia, si autem a materia independens fuerit, poterit illud producere sine illa, quod est creare materiam, tanquam subiectum in quo actio exerceatur.

Ad 2. Confirmationem negando antecedens ad cuius probationem distinguendo consequens fieri ex materia, tanquam ex subiecto producto per actionem, in quo exerceatur actio productiva, sic nego consequens, fieri ex illa tanquam ex causa materiali mere receptiva concedo consequens, et hoc est non sufficit ad eductionem, dicatur enim creatio hoc modo, supponendo materiam, quod totum solum est positum fieri ex nihilo, sed quod non supponat subiectum in quo actio exerceatur.

3º arguitur. Forma materialis per eductionem fit. Formae materiales in sui productione fiunt causaliter per eam. Item in productione receptiva conformatur in modo materiali, quod non exigunt quod sint materialis petunt fieri per eductionem dicendi est sic fieri productas. Dicitur hoc creato quod non potest trahi nisi ab ens subsistentes, sed forma creatur non sunt per subsistentes: ergo ad illas nequeunt trahi creatio.

Ad hoc argumentum respondeo distinguendo antecedens, petunt materiales fieri per eductionem, si considerentur in ordine in sui productione negans per considerentur in causalitate concedo antecedens, et addo, forma materialis est producibilis a duplici causa productibilis a 1ª causa cuius modus causandi est independens a materia, et sic in ordine considerata non petit conaturaliter fieri per eductionem, sed independenter a materia, quod est fieri per creationem, si autem consideretur ut quod est producibilis a causa 2ª per sic petit produci per eductionem; eo quod requirit agens, cuius modus operandi est dependens a materia = Ad confirmationem respondeo quod huius modi formae cum non sint per se subsistentes, neque per se terminant creationem, sed concreant ad creationem totius.

4º arguitur. Materia 1ª elementorum fuit producta per eiusdem actionem distinctam ab actione productiva formae: ergo forma illius fuit educta, cum sit in materia ab actione, cuius ratio primo materiae modo dependeat, et procreatur: quod actio productiva illius haberet duas, cum dicimus

nihil

Codex 54

[illegible] aliud [illegible] quae continuata [illegible] et tamen durat [illegible] [illegible] [illegible] eadem [illegible] [illegible] [illegible] durat [illegible] nec [illegible] [illegible] [illegible] durauit.

Ad hoc argumentum respondeo ante [illegible] ad eiusdem [illegible] [illegible] [illegible] negotio [illegible] [illegible] [illegible] ad generandam [illegible] quia [illegible] [illegible] ad generandum [illegible] [illegible] [illegible] requiritur enim ad generandam actionem generantia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nec eadem ratio conservativa remanet sed diuersa, [illegible] quae [illegible] [illegible] adueniens [illegible] [illegible] [illegible] habeat [illegible] [illegible] [illegible] habet etiam nouam conseruationem.

Articulus 5.

Utrum eadem numero anima possit actuari simul duplici forma substantiali.

Sectio prima.

Explicatur difficultas.

Inquirimus [illegible] in praesenti an anima Petri v.g. actuari possit simul a [illegible] [illegible], et a [illegible] [illegible], v. an anima [illegible] simul continere possit in se [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Non loquimur autem de [illegible] quae [illegible] se [illegible] [illegible] et sunt [illegible] humana, et [illegible] cadaverica sed de illis quae [illegible] se habent ut [illegible] in [illegible].

Nec [illegible]

[illegible] difficultas de [illegible] [illegible] accidentali sed substantiali, certum enim est plures [illegible] accidentales posse simul existere in eodem subiecto, et [illegible] [illegible] quia [illegible] tribuunt [illegible] quid, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tribuunt esse simpliciter [illegible] [illegible] ex quo [illegible] difficultas an [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simul recipi in eadem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex diametro [illegible]. [illegible] affirmatiua [illegible] tenet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negatiua vero est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliis [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] eadem numero anima [illegible] [illegible]

[illegible]

fia substali ad ambas admittit, et pr. pa experientia dictat, qd generao seu productio unius fie substaly e corruptio et expulsio qz alterius existentis in ma. Imo aliqui habent illud coe axioma generao unius e corruptio alterius: q sorte evidens e, qd naaliter una fia substaly expellit aliaz a ma in qua recipit. q naaliter loquendo duae fiae substales simul et in eadem subiecto ee n possunt.

Sed 2ª D. nec de pota dei absoluta possunt duae fiae substales informare simul eadem numero maz, nec ma fiae 2ª maz et pr terminum ac qualitat ex verbis D. Th. q n 2ª fia reperiret in eadem ma, utraque esset substaly, et non esset substaly, sed hoc implicat contradictionem: q hoc n potest fieri a Deo. maior quo ad 1am partem supponit, et conceditur a contrariis, et quoad 2am p. qz 2ª fia adveniret rei constitutae p 1am fiam in suo ee simplr. q esset fia accidaly, et n substaly. ans patet: quia 2ª fia adveniens semper supponit 1am cum suo effectu fiali concato, sed effectus fialis 1ae fiae substaly e tribuere 1um esse, et simpliciter q adveniens n potest tribuere ee simplr, et coent esset et n esset fia substaly.

pr D. si mae Deus v.g. actuata ara rali posset etiz sequi actuari, etiz posset actuari simul fia leonis, et huiusmodi, sed hoc e impossibile q illud ex quo sequitur. Dicens ullo e legitimus et maior ex dic. adaequationem sequit.

P. 2ª part

Dico: Unica fia substaly n habet virtutem ad informandum 2am maz simul, q impole e naaliter, v. supernaaliter 2am maz informare. ans p. quia unicus actus e unica virtus unicae maz actuandae: q n habet virtutem ad informandum 2am maz simul, coa vero p. quia id qd illi adderet ad novam informaonem qd divinitus additur, et autem contrarius, esset supra suam virtutem, et supra id qd naaliter posset in tantum species: q nec naaliter, nec supernaaliter e pole unica fiae informare simul 2as maz.

Explicat hoc amplius, nam virtus quae superaddenda fiae ad novam informaonem 2ª maz, v. esset eiusdem speciei v. diversae, si esset eiusdem speciei virtus illa, n posset extendi ad novam informaonem, siquidem tota virtus adaequata datur ad informandum unicam maz, et coent n posset 2am informare, si vero esset diversae

speciei

speciei, implicat qd hoc additum insto sit maius, ex quo sequeret idem re sultare oppositum, et non idem, idem et superius, et non idem, quia virtus superaddita esset diversae speciei. et similiter implicatorium, qd una forma crescat in virtute, ita, ut perfectionem alterius formalis adquirat, ut patet in forma equina maiorum.

Sectio. 1.

Proponuntur argumenta & Solvuntur.

Arguit Lus. Mag. in materia ferri accensi sunt duae formae substantiales scilicet forma ferri, et forma ignis. ergo naturaliter possunt esse simul in eadem materia duae formae substantiales. cons. est evidens. ans vero probatur, nam imprimis certum est manere formam ferri, nam si non maneret talis forma non esset a quo postea cessante calore reduceretur forma ferri: ergo manifestum est manere formam ferri, manere etiam ibidem ignem etiam patet, nam totum ferrum interius et exterius ardet lucet, et calefacit, sed haec sunt propria accidentia ignis: ergo certum est ferrum habere formam ignis simul cum forma ferri.

Ad hoc argumentum respondetur qd in ferro candente propter densitatem est vehemens calor, non autem forma ignis, nam in ferro remanent qualitates quaedam, ratione cuius semper resistit introductioni formae ignis licet magis et magis accendatur sicut in aqua remanet frigiditas, ratione cuius resistit introductioni formae ignis.

Replicabis. in illo ferro non tantum experimur calorem, sed etiam splendorem, et levitatem, sed haec sunt proprietates non caloris, sed formae ignis. ergo in tali ferro reperitur forma ignis simul cum forma ferri. Confirmatur. nam in carbone accenso reperitur forma carbonis, nam experimur qd extincto igne remanet forma carbonis apparens, et etiam est forma ignis, ut omnes fatentur. ergo naturaliter in eadem materia possunt esse duae formae substantiales.

Ad hanc replicam dicitur illam non esse propriam lucem, sed calorem quasi aeream aliquantulum refulgentem, qui potest oriri ex dispositionibus, et qualitatibus, vel ab aliis accidentibus introductis ab igne in ferro. aliter potest responderi, qd illa lux procedit a forma ignis introducta in poris ferri, in quibus non est forma ferri, et sic potest esse forma ignis, expulsa tamen prius praeexistente forma aeris, vel alterius.

Ad 3um dicendum, quod ratio est quia in carbone accenso non manere forma carbonis, et quod extincto igne non apparere forma carbonis, sed apparere altera distincta forma quasi cadaveris carbonis, ut indicant eius accidentia.

Arguitur 2o: ex eo quod materia a forma habeat suum esse substantiale, ac alia tamen possit habere aliud esse, aliud esse non; quod non est de conceptu esse substantialis, quod aliud non supponat; praeterea forma eius esse ad veniens est aliud esse specie diversum ab illo, quod alia forma praestat: quod compatibiles sunt in eadem materia, cum praeterea licet sint naturaliter incompatibiles duae formae dantes esse ex esse eiusdem ordinis, et speciei non tamen sunt incompossibiles, si tribuant esse diversi ordinis, et speciei: quod simul, cum esse primum esse, quod praestat a forma sit diversum specie, poterunt compati in eadem materia. antecedens est certum pluribus instantiis, licet enim sint incompatibiles ex natura intellectiva in eodem intellectu, utraque naturalis, non tamen si una sit naturalis, et alia supernaturalis: quod verum est antecedens.

Ad hoc argumentum ex plicando, quod in hoc sit esse diversi ordinis, intus natura lumine gloriae et fidei illustratus solum habet unicam facultatem intellectivam, elevat tamen, et facit medius, per quae habitus, quatenus in rigore loquendo dicendum est in hoc esse unicum esse intellectivum, quod perfectum quo ad capacitatem naturalem et obedientialem, et idem dico de voluntate cum habitu caritatis, in casu autem duarum formarum non esset ut supponimus unicum esse perfectum per formam supervenientem, sed esset esse ex esse, quod est impossibile.

3o arguitur: tota ratio quare duae formae non possunt eandem materiam informare est quia cum prima forma dare esse, 2a adveniens non potest dare esse, sed esse quid, et accidentale, sed ex hac ratione solum habetur, quod si adveniat enti constituto in actu non praestabit esse non autem si Deus ponat simul duas formas, hoc fundamentum insufficiens est, praeterea maior si Deus poneret simul duas formas, nulla illarum adveniret enti constituto in actu quod utraque daret esse simpliciter: consequentia est certa in illo fundamento, ubi supponimus, ideo 2a forma adveniens non dare esse, sed esse accidentale, quod supponit esse, et quia advenit enti constituto in actu, si ille formae non supponeret esse simpliciter, nec adveniret enti constituto in actu: quod utraque daret esse.

Ra

Ita, quod in casu arguti nulla illarum formarum adveniret enti constitute in actu, et haberet esse simpliciter, et id quidem est, non tamen quod una illarum formarum daret illud esse, altera non daret illud. exemplum est manifestum in vi [illegible] naturam auferente esse simpliciter quod duae causae totales producerent eundem numero effectum. Ubi [illegible] quod si duae causae totales applicarentur eidem passo, et quod se impedirent in productione effectus, vel, quod solum una produceret, idem dicimus in praesenti, quod solum una forma praestaret esse [illegible].

Hoc igitur negando [illegible] in forma ad argumentum distinguendo minorem [illegible], in qua [illegible] argumentum, non supponeretur esse simpliciter prioritate temporis in materia existentis concedo minorem, quod prioritate naturae nego minorem, tamquam verum est non praecedere materiam per aliquo tempore informata, ex quo esse simpliciter prioritate tamen naturae praecedit eo quod aliqua illarum formarum det esse [illegible], unde omnis alia forma solum esset [illegible] posterior [illegible]. [illegible] autem, in [illegible] posterius est [illegible]. Et in hoc sensu dicimus, quod una forma adveniret enti constituto in actu.

4º arguitur. non repugnat, quod duae formae substantiales sint in eadem materia nec ex parte materiae, nec ex parte formarum, nec ex parte [illegible], quae non sunt in [illegible], argumentum [illegible]. materia adhuc stante forma [illegible] capacitatem ad recipiendas alias formas, quae quidem capacitas non [illegible] eo ipso quod una forma recipiatur; et ex parte materiae non repugnat, quoniam [illegible], nam [illegible] substantiales non sunt contrariae, et non expellunt mutuo a eodem subiecto = [illegible] hoc, non repugnat quod in eodem subiecto recipiantur duae formae accidentales contrariae; ergo nec quod in eadem materia recipiantur duae formae substantiales; ergo [illegible] [illegible].

Concedo argumentum [illegible] repugnare ex parte materiae, et ex parte formae, ad cuius impugnationem dicimus, quod materia informata unica forma substantiali habet capacitatem ad aliam formam non simpliciter sed sub certa habendo non enim est esse in materia et stante unica esse simpliciter [illegible] esse [illegible] [illegible], repugnat etiam ex parte formarum, nam licet non sint contrariae ex alio capite sunt incompossibiles = [illegible] [illegible] [illegible] pro [illegible] contrariis esse in eodem subiecto, quia magis quae dat esse accidentale

de nulla illarum proveniente aliquo, ac non supernaturali alia, quod non distinguo in suis substantialibus, et subjectis.

5° arguitur: expulsio unius formae sequitur ad introductionem alterius, tanquam effectus 2us; sed potest Deus suspendere effectum 2um; ergo potest facere, quod in eadem materia sint plures formae substantiales. Minor probatur in pluribus exemplis: videmus enim in ss. altaris corpus Christi non extendi sub speciebus panis, nec esse extensum in ordine ad locum, quae extensio est effectus 2us quantitatis, similiter in mysterio incarnationis impedita fuit existentia humana, ex loco unius sub regate sua divina: ergo quia expulsio formae est effectus 2us poterit a Deo impediri.

Ad hoc argumentum non esse discurrendum eodem modo de omnibus effectibus 2is; aliqui enim, qui a Deo possunt impediri, alii qui natura sequuntur, ita ut Deus non possit illos impedire, quia isti effectus sunt tales natura, quod si non sequerentur ad formas a quibus dimanant, a potentia inferret non poni effectum primarium, v.g. privatio vitae est effectus 2us formae cadaveris, talis sequitur ad illam, quod si non poneret nec effectum primarium poneret, nempe esse cadaveris, et hujus natura expulsio formae est ejus talis, quod si non poneret nec effectum primarium illius poneret, quia dare hunc esse; alii vero sunt effectus 2i quorum si non ponerent non inferret ex hoc non esse ponendos effectus primarios, et hujus natura sunt effectus aliquis in exemplo, ut dico ex his ad humanitatem Christi. Et non sequatur propria existentia, et subsistentia, non sequitur, quod perdat ista natura non proprium effectum primarium, et idem dicimus de quantitate.

6° et ultimo arguitur. Potest idem corpus esse in 2° loco: ergo potest eadem forma recipi in 2a materia, consequentia quia sic se habet corpus ad locum, sicut forma ad materiam: ergo si idem corpus potest esse in 2° loco eadem forma poterit etiam recipi in 2a materia. Antecedens patet, nam de facto corpus Christi D. est in coelo et in ss. altaris: ergo optime potest idem corpus esse in 2° loco. Confirmatur quia ad altera ratio bene valeat. 2° ex idem anima nam idem corpus Christi D. apparuit D. Paulo post eam admirabilem ascensionem non descendendo caelis ergo anima est verum.

Nec

Nec valet dicere, quod interim apparitione celi reversus, neque [illegible] augustinus, donec circuitum sinerat surrexit D. [illegible] corporaliter apparuit D. Paulo, qui erat in [illegible] loco in celo et in terra — 3° et ultimo quia neque Beata Virgo a [illegible] imagine D. Dominici corporaliter apparuit in Soriano: ergo idem corpus potest esse in 2 loco.

Ad hoc argumentum [illegible] nando [illegible] siquidem [illegible] est implicatio in utroque casu, ad cuius [illegible] ratione decimus licent idem corpus Christi Domini esse in cais circumscriptive, et in ss.° sacramentaliter, unde non licet inferre esse in 2. loco, neque in ss.° altaris, et ad angelicum D. Thomam non est modo extensivo, sed modo indivisibili, in quo non est implicatio, sed in ergo esse in 2. loco circumscriptive propter aliquam unius corporis [illegible] in [illegible].

Ad 2.

[illegible] quod corpus quod Christus Dominus apparuit corporaliter D. Paulo, celum deserens — Ad replicam ex D. August. dicimus, ita debere intelligi surrexit [illegible] quantum ad locum suae dignitatis, et hic [illegible] [illegible] [illegible], ita ut [illegible] dicerere non [illegible] [illegible] [illegible] — Ad 3. [illegible] quod in illa apparitione, [illegible] modo non apparuit corporaliter igitur B. Virgo, sed assumendo corpus [illegible] ex [illegible] aeris [illegible], et idem corpus apparuit [illegible] [illegible] tunc dereliquisse celum.

Quaestio 4.ª
De Composito substantiali.

Exegimus quaestionibus praecedentibus de [illegible] et forma substantiali, quae sunt partes entis naturalis, modo agimus de toto substantiali ex his partibus constituto.

Articulus 1.us
Utrum ens naturale substantiale essentiali sit componatur ex materia et forma tanquam ex partibus essentialibus?

Sectio 1.a
Resolvitur difficultas [illegible]

Sum 2° ... maae essentialt componi ex maa et fa substa, tanquam ex partibus essentialibus ... 3 ... q 73 ... et fa ... compositum substale maae ... essentiaret aliquid simplex, et aliquid compositum ... quia quando corrumpit compositum aliquid seu manet in terra ... maa ... compositum substale q corrumpit ... essentiaret, nunc sic ... habet partes essentiales ex quibus componit, et non habet aliqua nisi maam et fam substalem: q compositum substale maale componit ex maa, et fa substali, tanquam ex partibus essentialibus.

... eque ... logendo est illud, qd ... definitio physice explicat, sed ... definitio physica ... non solum explicat fam substalem, verum etiam maam ... definitio ... ex maa et fa substali ... componit essentialiter ex maa ... tanquam ex partibus essentialibus.

Sectio 3a

Proponuntur, et solvuntur argumenta Dilemmatum

Arguitur primo: Ipsi numero corpora, quibus modo sunt, resurrecturi sunt in die judicii, et fides docet, et tamen resurgere non possunt cum eadem maa, cum aliquorum ... ali ... in alimentum ... ducitur in partes substantiae ... maa ... essentialis ... in capite ... resurgere ...

... ad divinam providentiam ... quilibet homo resurgat ... cum ... maa, quam habuit ... et per argumentum cum magna tamen parte ... resurget ... dicatur idem homo ... et ad verificandum illud Iacobi: in carne mea videbo Deum salvatorem meum.

2° arguitur ... qd est de ... illi ... maa ... in

in corporis generationibus non inveniuntur eadem semper: ergo non est pars essentialis corporis substantialis. materia cum ex se [...], et materia pacto in corpore non invenitur eadem numero materia post triginta annos, ac ea quae fuit quae erat prius ergo materia non est pars essentialis illius. Ad argumentum; materia, quae habetur prius per actionem caloris post 30 annos est corrupta et loco illius alia subrogata; ergo deficiente materia non potest esse de essentia deficientis corporis, siquidem variat in variato manente eodem corpore: ergo materia 1a non componit hoc ut pars essentialis.

Ad hoc argumentum ex concedendo maiorem, et minorem, et negando consequentiam licet non maneat per multos annos eadem materia materialiter, manet tamen eadem formaliter, quia materia succedens Petri v.g. manet sub eadem habitudine per ordinem partium, sub eadem figura, dispositione, et continuatione ad eandem formam, et sic licet maneat species materiae diversa a praeterita, non tamen formaliter, et consequenter remanet formaliter eadem materia, et remanet idem homo, sicut hic dicitur idem locus, licet transeant multae, et diversae superficies, quae succedunt sub eadem habitudine ad polos mundi succedentes, et sicut dicitur idem fluvius, qui modo fluit atque heri transiit, licet forte nec una gutta aquae ex illis, quas habuit heri, habeat modo.

Articulus 25

Utrum materia, et forma uniantur medio aliquo modo unionis ab ipsis realiter distincto?

Sectio prima

Proponuntur notabilia quaedam.

Pro explicatione huius difficultatis supponendum est [...] unionem sumi potest tripliciter. 1o pro actione nectente utrumque extremum et hoc potius appellatur unitio quam unio. 2o modo accipitur unio formaliter pro relatione unionis, qua materia refertur ad formam, et forma ad materiam. 3o sumi potest pro fundamento huius relationis realis resultantis ex reali unione materiae et formae. 2o supponendum est unionem 2o modo acceptam realiter distingui a materia et forma quod sic ostenditur. Nam ut infra docebimus, relatio realis praedicamentalis

realiter

realit' distinguit' à fundamento, sed vnio per relatione accepta e relatio realis predicamentalis: ergo realit' distinguit' ab extremis, que vnita denominant. Per vnio relatio vnionis e accidens: ergo e relatio predicamentalis.

... difficultas solis recedit de vnione, qua retenta et fundamento relationis vnionis in qua difficultate 2ex versat sententia, quarum 1a affirmat dari modis vnionis int' mat. et form. ab ipsis realit' distinctis. hanc tenent per ... cum aliis quibus antiquis. 2a sententia asserit n' dari talis modis vnionis, quam sequunt' cet' recentiores ...

Sectio 2a

Proponit', et probat' nostra conclusio.

Non dat' modus vnionis realit' distinctus à mat. et form. haec ... authoritate, ... Aristotelis, ... cap. 6o metaph. asserentis: qd n' oportet ea vniri per aliquid vinculu, sicut ea que sunt penitus diuersa: vnde nulla e causa faciens vnu ea que sunt composita ex mat. et form. nisi qd mouet pot' in actu: ergo iuxta placitum Aristotelis, et nec angelici preceptoris nullus dat' vinculum int' mat. et form. et consequent' nec modus vnionis realit' à mat. et form. distinctus ...

Inter ea ... 2o ... cap. 1o ait qd form. vnit' mat. absque a medio, sed si daret' modus mediatio int' mat. et form. ... ...

2o probat' ... mat. et form. ... ... componunt vnu ens per se, sed illud componunt per modus vnionis, tanquam per causas formales: ergo quatenus per se ... ... dicunt' vnite, mat. est ... ... mat. 1a et form. ... ... vnu vnitate modali, sed vnu vnitate reali totalis substantialis: ergo ... ... vnu n' ... ... modus sed substantia ipsorum extremorum. ... ... quia ... ... totalis e ... entis, ad qd sequit': ergo si ... ... substantiali, ... vnu: sed hoc n' admittit': ergo.

2o

Pro 2° idem: nam supposita actione agentis applicantis formam ad materiam et e converso alius modus necessarius non est ad illarum unionem probatur antecedens quia forma ex se est actus sui informativus, et materia prima est pura potentia receptiva: ergo hoc ipso quod forma producatur in materia, forma actuat essentialiter materiam, et materia essentialiter recipit formam. Probatur consequentia quia substantia ex se suis ultimis terminis natura producta cum subsistentia in materia non exigit modum distinctum, ut ipsi uniatur: ergo similiter et contra. Probatur antecedens quia non minus coaptatur et proportionatur materia cum forma substantiali, quam subsistentia naturae et e contra. Sed producta subsistentia in natura, ut ipsi uniatur non exigit modum distinctum: ergo similiter.

3° probatur idem ratione, nam ille modus non exigitur, ut proportionet materiam cum forma, ut ex dictis patet; neque requiritur, ut materia, et forma reddantur in actu 2° causantes, ut aliqui sic dixerunt; nec ut salvetur dependentia materiae a forma, et e converso, ut aliqui cum Suarez volverunt; ergo superfluus talis modus unionis superadditus, cum videtur ratio; cum non sit assignabile aliud munus ad quod requiratur. Antecedens vero quoad tres partes, et quoad 1am patet, et quoad 2am et 3am probatione indiget.

Quoad 2am partem probatur antecedens nam causalitas materiae et formae non distinguuntur ab earum entitatibus: ergo non indigent modo unionis distincto, ut sint causalitates. Probatur antecedens quia in sententia Patrum Complutensium totum seu compositum, quod est effectus materiae et formae non distinguitur a partibus: ergo nec causalitates, quae sunt effectus inferiores distinguuntur a materia et forma. Patet consequentia quia magis distat effectus a causa, quam causalitates, sed effectus istarum causarum non distinguitur realiter ab ipsis: ergo.

Quoad 3am vero partem probatur antecedens. Ut quod unio non requiratur ut materia dependeat a forma, et e converso. Nam ex eo ipso, quod materia: v. g. ab agente applicetur, et recipiat formam, et forma informet materiam sunt mutuo entitates una ab altera dependentes. Ergo ad hoc modus unionis non est necessarius. Sicut omnis ex hoc ipso, quod subsistentia producatur et trahat naturam sine aliquo suo addito facit ipsam naturam a se ipsa dependere: ergo similiter.

Confirmat hoc

ma 3

nec habet illo modo unionis dato non de novo. Ad salvandam dependentiam. Quod si aliquando materia prima dependeat ab ipso modo unionis distincto sine aliquo superaddito, sed magis personatur: quia forma cum adventu quae cum illo modo substantiali, quod a forma sine illo salvare potest in materia nova dependentia, etc.

Sectio 3ª

Proponuntur et solvuntur argumenta.

Arguitur 1° auctoritate S. Thomae 1ª p. q. 76 art. 1° ad 6um ubi ait, animam separatam inclinari ad unionem cum materia sicut leve inclinatur ad superiorem, quod est sursum, sed locum rursum habet modum aliquem, qui est ubi: ergo etiam habebit modum aliquem, qui est modus unionis distinctus realiter.

Ad hoc arguitur in verba S. Thomae non esse de nos, nec in illis non declarat unionem, et locum in eo quod sint modi superadditi, vel non, sed in eo quod sint tui status, qui a corpore levi, et ab anima reali appetuntur, quia in tali statu est suo termino, quae contingit perficiunt, et collaudantur, quod verissimum est, sive unio sit realiter distincta, sive non, de quo S. Doctor mentionem non facit.

2° arguitur: non in generatione substantiali fit aliquid substantiale de novo, quod actione generativa fit, producitur, non materia prima, quia haec creatur non forma, cum ante talis, quae est forma hominis, educatur a Deo creante, ergo debet esse unio substantialis, ut verificetur aliquid de novo produci, seu generari. Praeterea ex D. Thoma q. 3ª de pot. art. 9° ad 2um ubi ait, quod hoc generans hominis est causa unionis talis formae ad materiam, licet non sit causa ipsius formae, quod quia per generationem causatur et producitur unio et communiter realiter distinguitur a materia et forma.

Ad hoc arguitur ex dictis quod tradimus circa eductionem ...... ubi enim diximus quod per actionem generativam non, nec producitur materia, nec forma, quia ista licet sit tui creationis producitur tamen totius ...... et arguitur ...... terminos ...... non ens ... modus unionis distinctus realiter non potest esse

terminus

terminus quo, nec terminus quo generationis substantialis: q. ad primum dicitur, generationem quandam esse; quia terminus qui generationis, et Aristoteles e[st] totum compositum, et terminus quo e[st] forma. q. nec terminus, nec modus unionis e[st] terminus qui, nec terminus quo generationis.

Ad 2 rationem ex D. Thoma in eodem loco asserere, hoc unire animam corpori, q. producere dispositiones, ac proinde solum producere dispositiones, ut quid distinctum à materia, et forma, ex quo provenit, q. sua actione attingat materiam non secundum se, sed per accidentes formas, ac proinde ut inter se uniant sine novo modo distincto.

Replicabis contra istam solutionem, ex eo q. hoc producat dispositiones non inferet unire materiam cum anima: q. aliquid aliud debet producere, praeterea potest Deus sine dispositionibus aliquam hominem producere, et tamen tunc coniungere animam cum corpore: q. non e[st] idem producere dispositiones, ac unire animam cum corpore.

Respondeo nos minime dicere e[ss]e idem producere dispositiones, ac producere unionem, quia dispositiones secundum se consideratae non sunt terminus actionis generativae, sed alterationis sed quod afirmamus colligitur ex doctrina quod ex eo quod hoc disponat materiam, requirit illa immutare, et sic recipiat quod totum facere Deus esse non alterativè tamen aliquis modus eminentiori immutare ipsam materiam et sic recipiat et coniungi illi unitam materiam.

3 arguit: q. duae res actu possunt separari e[st] signum evidens realis distinctionis inter illas sed unio potest à materia et forma separari: q. unio ab ipsis realiter distinguitur, maior est communis doctrina, minor vero in qua e[st] difficultas probatur quia detracto existentiae modo animae D. Petri in coelo non unita eius materiae: q. materia et forma et unitas realiter e[st] aliquo predicatum separabile.

Respondeo unionem materiae et formae distinguitur à materia, et forma secundum se consideratis, non tamen à materia quae actualiter recipiente formam, et e[st] communis ista solutio adversariorum rejicitur quia sicut quae actualiter recipiente formam e[st] aliquid realiter distinctum à materia, et forma, ...

mod. modus unionis: quia talis modus superadditus assignari debet, hoc magis urget, nam materia dum actu recipit formam intrinsece mutatur, et est ratio sic recipientis, et de re quod aliquid superadditur, et novus modus unionis. Secundo quia de forma et materia verificarentur duo praedicata contradictoria, scilicet unitas et non unitas intrinseca, sed de ipsis entitatibus in re implicat talia praedicata verificari quod

Ad hoc argumentum respondetur solutionem datam esse legitimam: quia sicut ista oratio non valet, duo corpora dicuntur contigua per hoc quod tangunt, sed hic contactus potest ab illarum entitatibus separari, quia corpora in re non sunt contigua: quia contiguitas est quid realiter ab ipsis distinctum, sic similiter non valet praesens oratio facta, et ratio huius est, quod tam unio quam contiguitas pendent quoad esse a contactibus, et ita in re actualiter talia dicuntur, ac proinde quando extra connotatum, scilicet actione agentis applicantis materiam et recipiente formam ab ipso recipitur absque aliqua superaddito.

Ad secundam replicam,

quod materia quae recipit formam aliquid habet realiter distinctum, quod intrinsece mutat cum forma, et quod ponitur, de illa verificarentur duo praedicata contradictoria sed actione agentis tanquam connotatum extrinsecum, et formae quae intrinsece recipitur et per quam intrinsece mutatur.

4. argumentum, quia causalitas causae creatae debet a causa distingui realiter, sed unio est causalitas materiae et formae, quod ab illis debet realiter distingui, prima nam in creatis nunquam identificantur actus et causa, et secunda sed causalitas est actio et materia, ergo quod ab illis debet distingui realiter.

Ad hoc argumentum respondetur non sequi infinitas ex identificatione praedicta actualitatis, quia non est vera quod actualitas ultima sed est quaedam actualitas incompleta et ordinata ad disponendum subjectum, inde quod ordinatur ab alio, a quo limitatur, forma enim limitatur ex materia, et materia ex forma, in qua identificatione non relucet infinitas, sicut non relucet in identificatione primae actualitatis in genere intelligibili angelis, quamvis enim angelus sit intelligibilis quae in actu, nihilominus non est infinitus in tali genere, eo quod illa actualitas est imperfecta, et limitata, et potest non esse ordine

ad

ad formam actualitate illius generis non sic distinguitur ratione actionis, qua cum sit actualitas nullam dicens imperfectionem in suo conceptu formali, non identificatur cum ente, non est a quo limitetur.

5° arguitur: relatio unionis, quae resultat in composito, debet habere aliquod fundamentum, et materiam, cui ea fundetur, sed non est aliud, nisi unio resultans in ordine ad extrema; quod datur talis unio, probatur: non est materia, nec forma, cum ante unionem dentur materia et forma sine tali relatione; ergo debet esse modus unionis.

Respondetur ergo et cum D. Tho. fundamentalem unionem esse causalitatem utriusque, et in hoc sensu, quod forma sit actus materiae, et materia sit subiectum, quae capacitas, et subiectio tenetur, denotat aliquid inesse realiter formaliter tamen.

6°

arguitur: si inter materiam et formam non daretur unio ab ipsis realiter distincta, actio generativa, quae hoc producit, non haberet terminum: ergo datur unio ab ipsis realiter distincta. Probatur antecedens: media illa actione non producitur neque materia, nec forma, siquidem producuntur per creationem: ergo nihil producit. = Dicat hoc, illa actio illa, quae producit hoc non est eductiva, non materia, nec forma: ergo unionis, atque est certum, cum sit actio a materia dependens, et consequenter cum non sit aliud, quod possit educere.

Ad hoc ergo respondendo mare ad eius probationem, concedo non produci materiam, nec formam, produci tamen compositum = dico vanum dicere esse intelligibile, quod compositum fiat, si aliqua pars illius non fiat = Nihilominus valde intelligant notandum. Cum dicendo quod ad hoc quod aliquid dicatur effective produci, aut compositum non requiritur quod faciat omnes eius partes, nec requiritur quod faciat aliquam illius partem, sed sufficit quod effective causet unionem partium, ex qua resultat compositum, in quo requiritur, quod faciat omnes eius partes, alias nullum agens naturale faceret compositum, cum non faciat ipsam materiam, nec requiritur, quod faciat aliquam illius partem, alioquin dicentem artificialiter parietem, non diceret facere parietem aliquem: quia nec parietem, nec aedificium facit, sed additionem alterius. Praeeminentissimus Cano et quod respondetur ergo = dico, Actionem generativam hoc esse eductivam non tantum, ratione formae, et compositionis naturalis requisitae ad illius introductionem.

7°

... arguitur: accidens unitum subjecto mediante inhaerentia, quae est modus realiter distinctus ab extremis unitis; ergo similiter materia et forma unientur mediante unione realiter distincta ab ipsis extremis. — Ad hoc respondeo accidens uniri subjecto mediante inhaerentia, quae est modus unionis realiter distinctus, [illegible] ex [illegible], sed quia est tantum modo [illegible] accidentis [illegible], et dependens a subjecto; [illegible] modo [illegible] [illegible] [illegible] distinctione a [illegible], [illegible] accidens [illegible] duo aliquo modo realiter distincta, ac [illegible] accidente, et a [illegible] cum [illegible].

8o, et ultimo arguitur: [illegible] materia ad formam est accidens [illegible] [illegible] realiter distinguitur [illegible] accidens distinguitur realiter a [illegible]. [illegible] [illegible] accidens [illegible]. — Ad hoc respondeo quod unio est accidens praedicabile [illegible], non vero praedicamentale; ad hoc enim quod esse distinctio requireretur quod esset accidens praedicamentale.

Articulus 3us.

Utrum totum distinguatur realiter a suis partibus simul sumptis, et unitis?

Sectio 1a.

Resolvitur difficultas, et referuntur sententiae.

Pro explicatione hujus difficultatis notandum est 1o quod difficultas solum procedit de toto physico, an distinguatur a suis partibus simul sumptis, et unitis, nam [illegible] partes totius [illegible], [illegible] alterius partis [illegible] distingui realiter distinctione includentis ab incluso, [illegible] materia et toto [illegible] ab illo distinguitur realiter, [illegible] partibus [illegible], quae est entitas realiter distincta a materia.

2o notandum est partes adhuc unitas 2o posse considerari, uno modo quatenus una connotat in recto, et altera in obliquo, v. g. materia unita formae [illegible] causa [illegible], et [illegible] similiter forma, ut unita materiae est causa [illegible], et [illegible] partes unitas est 2a acceptio, altera in qua consideratur materia in recto, et ut causa [illegible], forma vero in obliquo, et ut effectus causalitatis materiae, [illegible] in recto [illegible] causa [illegible] materiae, materia vero in obliquo et effectus [illegible], [illegible] consideratione partes distinguuntur realiter a toto, [illegible]

nec

nec possunt omnes partes unica designatione designari in toto, neque ex conglobo sive causa adequata in suo genere in toto, inde, ut melius dicatur, ... non secus in solo in toto, sed etiam in aliarum partes quas causat.

2° acceptio est partium unitarum in recto, quod est debitas illas in solum unitas sed etiam collective, et in hac acceptione inquirimus an distinguantur a toto. in hac igitur difficultate 2. est ex diametro opposita, et utraque habet graves patronos intra scholas ..., qui referuntur a patribus complutensibus et brevitatis causa omitto.

Sit nostra conclusio: totum non distinguitur realiter a suis partibus simul sumptis et unitis, sed tantum ratione, haec conclusio est thomistica in additionibus ad 3am partem q. 79 art. 2°. ubi ait verior opinio videtur quod partes integrae sint partes totum, nec est qua aliqua alia quae sit partes rei ... resultans ex compositione formae et materiae. idem docet ... 2° d. q. 15. ubi ait quod anima nec est corpus, nec anima, sed coniunctio: quod ex mente angelici magistri totum nihil aliud est quam partes simul sumptae et unitae.

Probatur conclusio: ... posita materia et forma inter se unitis et ablata quacunque alia entitate tradue intelligitur compositum: quod signum est non distingui totum ab his partibus simul unitis et unitis, praeterea positis his partibus intelligitur compositio quae et compositum ... quod siquidem nequit intelligi compositio sine composito. antecedens probatur, compositio nihil aliud est quam distinctio et unio, quae est quod materia intelligatur unita formae, a qua distinguitur intelligitur compositio.

3° probatur conclusio: non dicitur entitas superaddita materiae et formae unitis, in qua ... consistunt designationes distinctae ... compositi, vel aliquid simplex vel compositum, sed neutrum horum potest esse, ergo praemissa in primis non est aliquid simplex, quia in illa consistere ... compositi sed esse compositi nequit consistere in forma simplici, nec est aliquid compositum, nam si esset aliquid compositum, ratio esset ex materia et forma, aut non sit aliud ex quo componatur compositum: ergo daretur aliud compositum v.g. in homine praeter materiam et formam daretur alia materia

et

ergo hac ratione erit processus in infinitum

Sectio 2a

Proponuntur et solvuntur argumenta.

Arguitur 1º contra doctrinam sectionis huius: repugnat quod aliquid adveniat enti constituto in actu, et quod non adveniat accidentaliter; ergo licet forma totius adveniat enti constituto in actu, non tamen adveniet accidentaliter. Probatur antecedens: 1º quaelibet partium integralium est ens in actu ~~completum~~ et tamen non advenientur accidentaliter, sed componunt unum substantiale; ergo. 2º probatur consequentia, subsistentia advenit enti constituto in actu, et non facit ens per accidens; ergo similiter.

Ad hoc argumentum respondetur concedendo, quod ex partibus integrantibus non fit ens per accidens, et ratio huius est, quia illae partes dicuntur, et sunt entia in actu non per diversas formas, sed per eandem formam totius, quae trahuntur ad idem esse substantiale, quod non fieret interveniente, advenientes enti constituto in actu per aliam formam distinctam a praecedenti. Ad 2am probationem dicimus, quod subsistentia non advenit accidentaliter, quia advenit tanquam modus ultimus naturae, et non tanquam forma nova, et in hoc modo adveniendi haec est differentia inter ipsa, quia si adveniat tanquam modus naturae, ita supponit ens in actu, quod non addit illi formam novam, sed solum modificationem, vel terminationem illius, unde collocatur in eodem esse, et si aliquid adveniat per modum formae complementi, debet esse accidentale, si aliud supponat aliud esse in subiecto.

2º arguitur: partes simul sumptae, et unitae causant totum; ergo totum distinguitur realiter a suis partibus. Probatur consequentia: nam omnis causa distinguitur a suo effectu distinctione reali, alias cum effectus dependeat a causa, si non distinguerentur, sequeretur quod idem dependeret a se ipso. Confirmatur hoc: inter causam, et effectum debet dari relatio dependentiae, sed relatio dependentiae nequit dari nisi inter distincta realiter inter extrema relata: ergo totum, quod est effectus materiae, et formae, debet ab illis realiter distingui.

Ad hoc argumentum respondetur concedendo ad omnis praeparationem distinguo antecedens, omnis causa extra distinguitur realiter a suo effectu concedo antecedens, causa intrinseca nego antecedens. Cum autem materia et forma simul causent totum, sint causae intrinsecae, unde est, quod non distinguuntur a toto, sed ipsae sunt totum, et ratio quare causae intrinsecae

non

n̄ distinguant̄ ab effectu, ē tam̄ q̄d effectus aliquis causæ illæ, quæ a causa
co[m]icat̄; unde sequit̄, q̄d si causa fuerit extra distinguit̄ realit̄ a suo effectu,
quia n̄ causat co[m]icando seipsā, sed aliquid a se emittendo, eiq̄ infusta ē ro causæ
extra: at vero q̄d causæ sunt intra n̄ distinguunt̄ realit̄, co[m] causent n̄ emittendo a suis effectis
a se aliq̄d, sed co[m]icando seipsas. Unde n̄ ē necesse, q̄d distinguant̄ realit̄ a
suis effectibus.

Sic igit̄ suppositis, ad im̄ argumento dicit̄, q̄d oē effectus de-
pendet a causa, negandū ē eā dependentia unius ab alio dicat univeralis
quod n̄ reperit̄ in causis intrīs, et supradictis ē, et q̄d pro ad p̄ratione dicimus
esi n̄ ēe relatione int̄ causā et effectū, q̄do causa ē intra.

Remittendo e nulla
e ma dependentia, quæ dependentia in ēe ref. sicē q̄d effectus intrīs dependet
in ēe a causa intra: q absolute dici debet, q̄d dependet a causa, mat̄ causta
mixt̄ vero, na deficiente causa intra deficit effectus, q̄d effectus dependet
[illegible] ē na ex solutione data sequit̄, causa intrīs n̄ ēe veræ et p̄priē
causæ, et p. na causa ē illa, quæ p̄buit aliquid a se realit̄ distinctū: q̄d
causa intra n̄ ē vera, et p̄priē causa.

Ad 2m replico, q̄d effectus causæ intra
n̄ distinguit̄ realit̄ ab ipsa causa, et ad causas externas ~~[illegible]~~ [illegible]
deficiente causa intra deficit effectus, cæterū ista deficientia n̄ infert de-
pendentiā, sed solū arguit identitatē int̄ causā et effectū, sicuti si [illegible]
destrueret̄ ais ratls, deficeret quoque ais ratls, ex qua deficientia n̄ arguit̄
q̄d ais [illegible] dependeat, sed solū q̄d [illegible] ēe ais ratls, in q̄ facile ratio.

Ad
3m replico, q̄d questione tanē ēe de nomine, si eni nomine causæ intelligit̄
illa, quæ p̄buit aliquid a se realit̄ distinctū, verū ē mat̄ et sic n̄ ēe causa
re [illegible] positiva, sed mat̄ est causa re alterius. Et sic, quæ realit̄ [illegible], et
p̄ra sumit̄ re mat̄, quia re p̄ria effectus sunt causæ extra: at vero si causa
accipiat̄ p illa, quæ co[m]icat se abstrahendo ab eo, q̄d illud ēe distinguat̄
a causa, tū n̄ isto modo causa intra ē vera causa.

3º arguitur. de composito verificantur realiter aliqua, quae de partibus simul sumptis non possunt verificari; ergo partes simul sumptae non sunt idem cum toto realiter. Probatur antecedens: de composito verificatur, quod sit terminus generationis et corruptionis, quod recipit accidentia, et huiusmodi, quae omnia non verificantur de partibus simul sumptis; ergo verum erat.

Ad hoc argumentum respondetur quod omnia quae verificantur et affirmantur de toto, debent etiam verificari de partibus simul sumptis, aliud enim est non verificari de partibus absolute, aliud vero non verificari de partibus simul sumptis. Primum est verum, secundum vero falsum.

4º arguitur. si totum per se non esset aliquid distinctum a suis partibus, sequeretur nullum esse discrimen inter illud, et ens per accidens, sed posterius non est dicendum; ergo nec illud ex quo sequitur. Probatur sequela, nam sicut totum nihil aliud est quam partes, ita etiam totum, ac plura entia, sed plura entia nihil aliud sunt quam totum per accidens; ergo.

Ad hoc argumentum respondetur longe diversum esse totum per accidens a toto per se, totum enim per se, etsi nihil aliud sit, quam suae partes simul sumptae, non tamen dicit partes quomodocumque, sed partes, quarum una se habet per modum potentiae, et altera per modum actus, ex quarum coniunctione resultat unum simpliciter, inde stat optime, quod totum nihil aliud sit, quam partes simul sumptae, et quod nihilominus illae partes componant unum simpliciter, secus est in toto per accidens, cuius partes non sunt potentia et actus, et ideo ex illis non fit unum ens per se.

5º arguitur. ex Aristotele 5º metaphysicae cap. 14 tex. 17 ubi ait, bis tria non sunt sex, sed semel sex, et lib. 7º cap. 17 dicit quod syllaba ba non est b et a, et lib. 8 cap. 6º tex. 15 asserit totum esse aliquid praeter partes; ergo ex mente Philosophi aliquid aliud est totum a suis partibus simul sumptis et unitis.

Ad hoc argumentum respondetur quod cum dicit Aristoteles bis tria non sunt sex, sed semel sex, in hoc sensu est intelligendus, quod numerus senarius ita distinguitur a ternario quod non sit duo individua ternarii, cum numeri ternarii ingrediantur numerum senarium materialiter tamquam unitates. Ad aliud exemplum de syllaba dico quod Philosophus loquitur

de ueris atque unione, et ordine, in quo sensu verum est syllabas Ba non esse B et a, sed Ba, cum Ba dicantur syllaba, quam dicunt B, et a.

Liber 2ᵘˢ Physicorum.

Ego Philosophus in 1° lib. de prin. entis nat. et quoad ente naturali extrinsecis principiis distincto, modo in 2° libro tractat de natura et causis, nam ex natura definitur a motu, ad causas motus. ideo agendum nam necessarium est agere de causis, et de arte, quae imitatur naturam, et de violento, quod naturae opponitur, et iterum agit de fortuna et casu. Sed haec non concernunt quia tamen [illegible] a motu sensibili, quem Physicus tantum considerat.

Quaestio prima.

De natura, arte, et violento.

Articulus 1ᵘˢ. Quid sit natura.

Sectio prima. proponuntur variae acceptiones naturae, et eius definitio.

Varias acceptiones naturae [illegible] ex [illegible] 5 [illegible] c. 2 art. [illegible] nomen naturae a nascendo dicitur. unde hoc nomen 1° fuit impositum ad significandam generationem viventium, quae nativitas dicitur. deinde nomen naturae translatum fuit ad significandum principium generationis et [illegible] intrinsecum. Ulterius nomen naturae derivatum fuit ad significandum quodlibet [illegible] hoc autem principium, vel est forma, vel materia, et ita aliquando natura dicitur forma, et aliquando materia.

[illegible]

super [illegible] generationis [illegible] naturae [illegible] generationis [illegible] speciei. [illegible] denominat [illegible] modo ea speciei vocatur etiam natura. nomen [illegible] in [illegible] de natura sumpta [illegible] accepta [illegible], [illegible] modo. [illegible]

Praeterea [illegible] naturae [illegible] [illegible] quia [illegible] Philosophus et D. Thomas [illegible] an [illegible] tentare demonstrare [illegible]. Nam omnia [illegible] sunt manifesta [illegible]

videmus enim multa esse a natura, quae tamen principium intrinsecum nullum habent, quare
supposita tum nostra, et experientia sensuum, tam praenotum naturam esse, et
praenotum nimis esse ... aliqua monum ab ipso.

[illegible] 3. principium [illegible] Definitio naturae ab Aris-
totele tradita est haec, natura est principium causa motus, et quietis eius in quo est primo
et per se, et non per accidens. in qua definitione loco principii ponitur loco generis, in quo
convenit natura cum materia, quae etiam est principium, et loco causae ponitur 1° ad excludendam
privationem, quae licet sit principium, non tamen causa. 2° ponit causam, ut docet D. Thomas
ad designandum, quod natura in aliquibus est principium activum motus, quod designat per
hoc nomen causa, et ponit principium ad designandum, quod natura in aliis est principium passivum.

[illegible] Deinde
motus et quietis ponit ad designandum id in cuius natura dicatur, et intelligit nomine
motus, quemcumque motum sicut [illegible] qualitatis, alterationis, augmentationis etc. nomine
vero quietis non intelligit carentiam [illegible] motus, sed carentiam motus
cum perfectione tamen a natura intenta [illegible]

[illegible] Victoria est notandum, quod licet in definitione ponatur motus,
et quietis, illa disiunctio et non sumitur copulative, itaut sensus sit, quod ad rationem
requiratur, quod sit principium utriusque simul, sed sumitur disiunctive, et distributionem ac
commodam, itaut natura in aliquibus sit principium solius motus, ut in caelis, et viventibus,
in aliis vero solius quietis, ut in caelo empyreo, et in toto terrae globo, in
aliis vero sit principium utriusque, ut in gravibus, et levibus.

Praeterea ponitur eius
in quo est, et in quo est natura non vero in quo est motus, quod designat, quod natura debet
esse principium motus interni, non autem externi; quapropter excluduntur a ratione naturae omnia quae ex
trinseca motus, et sunt artificialia, quorum effectus non est a natura, sed ab arte, similiter
excluditur violentum, quod est a principio extrinseco, et tandem excluditur efficientia motus in aliquo
extrinseco, ut q. ignis calefacit aquam, quae quidem calefactio non est naturalis aquae, nec ignis
licet sit [illegible] naturae, ortaque ex illa.

Tandem ponitur in definitione, primo per se, et non per accidens
solum 1° denotatur, quod natura debet esse principium primum, et radicale, non vero 2° et proximum

quale

qualis est gravitas in lapide, et levitas in igne, et si in his acciens ponit ad excludendum aliqua [illegible] intra, quæ non [illegible], sed accidens sunt [illegible] motus in terra, et si in casu quo aliquis medicus sanat seipsum, tunc enim ille sanatio fluit a principio intrinseco, et ab arte medicinæ in ipso existente, sed per accidens, ergo hujusmodi quando sanat aliquis in quantum medicus, sed in quantum infirmus; ideoque ars non est a natura.

Sectio 2ª.

Proponuntur, et solvuntur, nova.

Arguitur 1º. 1ª ratio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] principium [illegible]. [illegible] [illegible] causa [illegible], quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] etiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et generat [illegible] [illegible] non [illegible] ad [illegible] causa [illegible] materia [illegible] dicendum de ista [illegible] [illegible] [illegible] in definitione naturæ.

Ad hoc argumentum [illegible] [illegible] [illegible] in explicatione [illegible] [illegible], quod dicit principium et causa ad designandum quod natura non est eodem modo principium motus, sed diversimode, nam in aliquibus natura est principium [illegible] activum, ut elementa [illegible] principium passivum suæ generationis, et viventia principium activum sui augmenti. Unde causa determinat principium activum, et principium accipitur de passivo.

2º arguitur. natura non potest esse causa quietis, ergo male [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quies est [illegible] motus, sed [illegible] non habet causam [illegible], [illegible] [illegible] ens; ergo natura non potest esse causa quietis. = Ad hoc [illegible] distinguendo [illegible] natura non est causa quietis [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] [illegible]. [illegible] quod dicitur manentiæ, et [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mixti sed [illegible] non habet causam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] mixti, si dicat permanentiam [illegible] [illegible] [illegible] mixti, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habere causam [illegible].

3º arguitur. natura non potest esse causa [illegible], [illegible] motus et quies sunt [illegible], ergo natura non potest esse principium [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

differunt causae naturales a liberis, quod causae naturales non possunt utrumque contrarium producere, sed sunt determinatae ad unum. v.g. ignis solum potest producere calorem, et non frigiditatem; at vero causae liberae sunt indifferentes ad utrumque v.g. voluntas est indifferens ad amorem, et odium, et mox pro rat. motus, et quies se habent, tanquam passiva, et procedit quod currunt ratione passivae.

Ad primum argumentum ex doctrina D. Thomae, et Aristotelis quod est art. 2° ad 1um. quod quies est duplex alia est violenta sicut quando lapis detinetur in loco suo, ne descendat ad proprium locum, et ista quies opponitur motui, et sic naturalis non est mensurabilis, alia est quies naturalis sicut quando lapis est in suo centro, et ista quies non opponitur motui, sed consequitur ad motum quia natura movet, ut quiescat, et in hunc sensum potest naturalis esse proprium quia non opponitur motui.

4° arguitur. Caelum est naturale habens unde est per se naturalis, et tamen in caelo non reperitur principium intrinsecum motus; ergo materia est de se naturalis. ex minori ergo aliquid esse principium intrinsecum maxime materia et forma, sed hoc est falsum: ergo caelum non habet principium intrinsecum motus. probatur minor. si materia, et forma essent principium intrinsecum motus, tunc talis motus esset naturalis caelo, sed talis motus non est naturalis caelo: ergo materia, et forma non sunt principium intrinsecum motus. probatur minor. quia motus naturalis est propter aliquam quietem, ut patet in motu gravium, et levium, sed motus caeli non tendit ad aliquam quietem: ergo non est naturalis, etc.

Ad hoc argumentum respondetur distinguendo ultimam minorem quia motus naturalis rectus est propter quietem concedo minorem, quia motus circularis nego minorem, et ratio huius est, quia motus rectus tendit ad perfectionem mobilis, quia movetur per motum naturalem movetur a loco non suo, in quo non potest conservari, ad locum in quo naturaliter conservatur, at vero motus circularis non ordinatur ad propriam perfectionem mobilis, quia natura quod movetur motu circulari non mutat locum secundum se totum, et sic non acquirit locum perfectiorem, sed ordinatur ad perfectionem aliorum, huiusmodi est motus caeli, qui ad perfectionem horum inferiorum ordinatur, et quia perfectio inferiorum non acquiritur media quiete caeli, sed medio motu illius, ideo talis motus non est propter quietem ipsius caeli, et sic caelum, quantum est ex se habet propriam inclinationem, ut perpetuo moveatur.

Artus

Articulus 6.

In quibus inveniatur ratio naturae?

Sectio 1.

In composito inveniatur?

1º Inquirimus de supposito an illi conveniat ratio naturae: et ad quod ea cum distinctione, ut clarius procedatur, si suppositum sumatur pro supposito non est natura, sed est habens naturam et ratio huius est, quia suppositum constat ex natura: quod est habens naturam et convenit ut est ipsa natura. Antecedens patet, quia secundum vero consequens est suppositum prius non est, ut principium: quod non natura; quia natura est prius.

At vero ut suppositum sumatur pro formali unione et quidditate naturae. et ratio huius est quia humanitas quod est principium et ut principium quod est natura principium. antecedens tenet ex eo quod humanitas habet operationes et ex ipsa verificatur quod est formaliter, et ceteras partes definitionis: quod est principium et ut principium et convenit naturae.

Dicta humanitas non est principium motus et quietis: quod ne natura antecedens patet, quia humanitas est forma ex quibus ut non est principium. antecedens vero patet, quia humanitas constat ex natura, et natura est principiata ex ipsis principiis. humanitas est suppositum constat ex natura et ratione.

Respondeo distinguendo antecedens: humanitas non est principium motus et quietis prius sumetur pro elemento, et non per ex aliis concedo antecedens. si sumatur pro principio radicali naturae nego antecedens, quia humanitas est radicale principium, a quo sue operationes procedunt, ut supra ut in rationis natura, et dicebamus eius de gratia.

Sed dices: natura si hoc conveniret, humanitas esse natura, sufficeret etiam et suppositum esse natura, sed est falsum suppositum esse naturam: quod et humanitatem ratione naturae adverte. Maior patet, nam suppositum est principium et ratio, et radicale motus: ut si quod vero ratione humanitas est natura, supposito etiam quod natura. Minor probatur: distinguendo 2 antecedens suppositum est principium radicale quo concedo antecedens, et principium quod nego antecedens. ut vice versa verificatur de humanitate, et cum humanitas principium principium quod natura, et radicale quo, principium suppositum.

so in illa deduratione remanet privata in hoc ente naturali, licet sumotus sit principium et quo. Unde virgeatur ratio.

Sectio 2a

Proponitur 2a difficultas.

2a difficultas est, an materia prima et forma habeant rationem naturae? ad quod respondemus affirmative, sed ex definitione naturae quae est principium passivum motus, forma vero in augmentis est principium activum, ut in igne, in aliis vero est principium passivum, ut in aqua, et illis duobus dicimus naturae quod habent rationem naturae.

Objicies 1o cum Bazquezio: natura non est, quia ratio naturae est principium motus naturalis, sed materia nequit esse principium naturale, quod non potest habere rationem naturae. probatur minor: materia est principium passivum, quod non excedat, ratio communis naturae principium passivum non est motus violenti, requirit vero motus naturalis per ipsam naturalem rationem ... violento = Ad hoc est distinguendum ultimum antecedens: principium passivum recipit violentum, violentia et inclinatione. Concedo antecedens juxta inclinationem; nego antecedens, ex quo patet solutio.

2o objicies: forma non habet rationem naturae, quia ratio naturae ... infantia aliquid e natura principium quantum est mobile, sed forma non mobilis non habet quod nec rationem naturae. probatur minor: non est mobile et aliquid passivum, sed forma non passiva, sed activa; quod forma non habet rationem mobilis. probatur maior: quia sola materia est principium passivum; quod ipsa sola habet rationem naturae.

Respondendo antecedens, ad cuius probationem distinguo majorem: infantia aliquid e natura principium quantum et mobile ad recipiendum, et agendum. Concedo majorem; principium ad recipiendum nego majorem, nam quia sunt in duplici differentia, aliarum passiva, alia vero activa, et ambo rationem naturae requirunt, et exigunt principium mobile et motum, quod sufficit ut obtineat rationem naturae.

Sectio 3a

Proponitur 3a difficultas.

3o dubitatur an anima rationalis habeat rationem naturae? ad quod dico quod anima rationalis in quantum vegetativa et sensitiva ... sed etiam principium rationale est naturae, et ad principium est naturae anima rationalis ... et principium vegetandi

sed

et sentiendi, sed etiam ridendi, loquendi, et ratiocinandi, quia nisi eius inquantum vegetativa et sensitiva, sed tantum inquantum rationalis est natura, con[tra] di[ctum] et anima rationalis est vera forma corporis, sed quia est principium motus physici, quo[d] vera est princip[ium] non solum sentiendi, verum etiam ridendi, et eorum habere rationem naturae. Ne[gatur] con[sequentia], quia ridere et loqui sunt motus physici, qui ratione dependent ab anima rationali.

Ob[iicies] 3[o] con[tra] hanc

ins[tantiam] quod anima rationalis sit natura, quia nunc dicta est falsa. Probatur: anima rationalis nequit esse principium motus physici; ergo nequit esse natura. Probatur ante[cedens]: motus pertinentes ad animam rationalem ut rationalem sunt intelligere, et velle; sed isti non sunt motus physici; ergo anima rationalis nequit esse principium motus physici. Probatur minor: nam intelligere et velle non dependent a corpore; ergo non sunt motus physici. Probatur con[sequentia], quia motus physicus semper exercetur in corpore, et anima etiam dicitur in anima rationali, quod est in statu separationis.

Resp[ondetur] distinguendo

antecedens: actus intelligere et velle non dependent a corpore in statu separationis, concedo; a corpore dependent, et non dependent a corpore in statu unionis cum ad illum, nego. Anima namque intelligere in hoc statu dependet a phantasmatibus, quae corporea sunt. Quo sufficit ut anima etiam inquantum rationalis habeat rationem naturae, quia in isto statu suas operationes dependenter a corpore exercet.

Articulus 3us

Utrum ars distinguatur a natura.

Sectio 1a

Proponuntur notabilia quaedam, et resolvuntur difficultates.

Pro conveniencia, ac dif[ferentia]

cultate scienda est, quod inter naturalia et artificialia 2[ae] veniunt differentiae. Quarum 1a est quod natura est principium per se motus, cuius in quo est, id est principium intrinsecum motus interioris; sed vero artificialis est principium extrinsecum motus, et quod istarum legitima differentia est recte assignata. Nam quia ars artificialis, non sumitur pro arte, quae est habitus intellectualis ut ita dicta, sed neutro modo potest esse principium extrinsecum motus, sed oportet nec[essario] ut dicta sit. Nam quia ars quae est habitus intellectualis solum est principium motus dirigendo et imperando, non autem efficiendo motum. Quarum ad secundum, sed talis

directio, et imperium est aliquid extra ipsum motum: Dico ergo 2º esse principium extra motum et etiam praeter quantitatem productam: v.g. gradatim non est principium motus, cum non sit subiecta: quod non est naturale.

2º differentia est quod ars per se non potest efficere operationes, licet possit per actiones, sub est subiecta implicatur quod illa ars efficere valeat virtute propria, et prae caussis est, quia unumquodque causat a suo simili, at forma angelicus non quod subiecta naturalis causari debet ab agente naturali. ars autem non est agens naturale, cum non sit subiecta, sed accidens artificiale: quod subiecta naturalis virtute propria non potest ab arte causari, potest tamen per actiones naturales, aliquando ars potest applicare activa passivis, id est, agentia naturalia alicui materiae, ex illaque educere formas substantiales.

At vero si oppositum naturalis actionis bene potest ab aliqua arte causari, nam ars potest efficere aliquam ordinationem dispositionem et huiusmodi, ut dicit D. Thomas ep. 24, et tunc illa actio sunt entitative naturalia, et ordinative artificialia, quatenus fiunt per ordinationem artis.

Sectio 2ª

Proponuntur, et solvuntur argumenta.

Argumentum 1º

Deinde differentia non ars cantandi v.g. est principium motus interni, et tamen reperitur in hoc: quod differentia assignata est nulla. Probatur consequentia, quia tam ars, quam naturae sunt principium intrinsecum motus. ars vero per se non talis motus procedit ab hoc, in illoque residet.

quod est principium intrinsecum, per consequentiam est motus naturalis, procedo dicto talis quia ab intro procedit quod si ars ab intro procedit non distinguitur a natura.

Ad hoc argumentum distinguendo antecedens est principium motus quantum ad modum procedendi, concedo antecedens; est principium motus quantum ad substantiam, nego antecedens, itaque substantia motus est a natura, modus autem, ut quod cantus fiat tali ordine, vel numero, provenit ab arte, quapropter ars non est non principium intrinsecum motus.

2º arguitur. ars est principium intrinsecum motus eius in quo est, quod non distinguitur a natura. Probatur consequentia. ponamus duo corpora aequalia in quantitate, et

alium

solis cuspide in figura, quod. eius sphaericum, et aliarum planum, sit ergo ex aliquo eminenti loco e quam impetum procederent, equaliter sphaericum, velocius moveret, et experientia teneat, sed hoc velociter motus non esse a natura. o. supponimus illa duo corpora esse equalia in ponderibus, nec ab impetu procientis, cum etiam supponamus esse equali impulsu prorecta: quod illud velociorem motum habere corpus sphaericum ab arte acquisita esse in natura; quod ans. e enim intra eius in quo e, sive causa alterius motus in corpore rotundo, in quo e, o non in corpore plano, in quo non est: quod artificio rotundatis competit et distinguitur ab illa.

Ad hoc argumentum ex his quae dicimus dicimus
Ad quod artes, et hic non dant forme sumpliciter sed facultate; unde figura illa sphaerica, non causa illius motus naturalis, sed modus eius motus, vel applicationis ad velociorem motum causatum a natura diversimode applicata per artem, prius enim inter tales motus e gravitas naturalis ipsius corporis, et applicata ad arte per figura rotundam, minus resistendo aeri, qui retardat motum, unde ad argumentum dicimus, quod licet velociorem motum habet corpus sphaericum a natura non tamen ab arte considerata, sed et applicata per artem ac pendens [illegible] inter illum motum procedente a natura.

3º arguitur quod [illegible] diffinitio naturae per artem, quae vocatur Chimica fieri potest ex commixtione aliorum metallorum aurum, vel argentum: quod ergo potest efficere vera nata = [illegible] ratio: [illegible] [illegible] Valerius, fortiter simulacrum, quod erat [illegible] via interna [illegible] loquuntur. [illegible], quod [illegible] ex [illegible] nata fieri non posset, sed inde quod non aliunde nisi ex magno artificio talis [illegible] proveniret, o.

Ad hoc argumentum dicimus, quod aliquando per artem potest generatum, sed quia ars [illegible] efficiens producat, sed quia applicat activa passivis [illegible] producentis =
Ad [illegible] [illegible] illud illius simulacri procedere a Daemone, qui potest locare movere corpora, imo applicando activa passivis potest medicali [illegible] motu reali causare in aere sonum similem voci articulatae.

Alterius

Articulus quartus.

Quid sit violentum, et quomodo distinguatur à naturali?

Sectio prima.

Resolvitur difficultas.

[illegible] violentum sic definit à Ar. [illegible] 8 metaph. violentum est à principio extra passo non conferente vim. motor, quod à principio extra duo est artificiali, et distinguitur à naturali. Hoc enim est à principio intra passo non conferente vim ita explicat idest, non potente inclinationem. Hoc autem: quod non potere inclinationem conferre potest dupliciter exponi negative, et positive, tunc intelligitur negative, quando passum neque resistit, neque inclinat in aliud tunc vero intelligitur positive quando passum alteri resistit, habet enim contrariam inclinationem.

[illegible] in praesenti intelligitur non conferre negative, quia non sufficit ad violentiam, sed positive, et contrarie, [illegible] sit illa passio non conferente vim, est ibi ad decere remittente, seu resistente passo, inde 2^ex colligit discrimina inter naturale, et violentum, quarum 1^a est quod naturale est à principio intra. Violentum vero à principio extra. 2^a est quod naturale est cum inclinatione naturali. Violentum vero est contra inclinationem naturalem.

Circa hanc difficultatem dubitari potest, an resistentia requisita ad violentiam debeat esse ex inclinatione naturali activa, vel passiva? Ad quod respondet Vazquez, quod violentum sufficit si principium activum, eiusque quod principium passivum resistit, nec contrariet [illegible] quae tale principium patit violentiam. His non obstantibus respondemus quod etiam principium passivum violentiam patit, quando formam recipit contra propriam inclinationem v. g. si materia sublunaris reciperet formam coelestem. Quoniam sic propria inclinatio materiae sublunaris solum circa formas corruptibiles, quando formam coelestem reciperet, vim pateretur. Et quia in tali casu reciperet contra propriam inclinationem: [illegible] dici potest si materia ultimo disposita ad recipiendam aliquam formam impediatur recipere illam. Ex quo patet solutio difficultatis.

Sectio 2^a.

Proponuntur, et solvuntur argumenta.

Arguitur

Arguit 2º quod aqua ascendit sursum ad replendum vacuum, ne det in natura talis motus, et tamen non est violentus, sed accidentalis.

Resp. 1º. 1to est tamen e aprio extra vasa non differente causa ab aqua [illegible] tente, quia aqua ex natura sua e gravis, et tamen adnat ad motum deorsum, et non sursum, ergo ascensus non e bonus.

Adhoc argum. respondeo distinguendo maiorem concedendo minorem, quia talis motus e aprio intrinseco aquae, scilicet aqua diceretur de sua partium inclinatione, quod consistit pars universi, quae sic non destruat universum, si posito vacuo ascendit naturaliter sursum, licet ascendere sursum sit illi maximum, et violentus, provenit e quod dicimus partium, sicut licet manus pete quoddam partium eius sit maxime recipere vulnus, quia per hoc propriis conservatione appetit, nihilominus tamen ut pars sit naturalis se opponere vulneri superveniens capiti, et ad illud recipiendum recenter tendit per conservatione sui totius figurati per caput, sicut propria ratione dicimus de aqua, quando ascendit sursum ad replendum vacuum, ne det in natura, et destruat universum.

Dices aqua etiam, ut pars universi e gravis, namque sic a partibus levibus universi distinguitur, sicut ab igne, et ab aere; ergo motus sursum ad replendum vacuum non potest esse illi naturalis; contra, nam gravitas semper tendit deorsum; ergo nunquam potest esse naturalis motus sursum.

Ad hanc replicam respondeo distinguendo aqua e gravis de sua partiali inclinatione concedo ante; de universali negatur subveniendi sui totius, concedo ante et conc. quia ut distinguatur a partibus levibus universi sufficit quod habeat partialem inclinationem ad centrum.

Tertio arguit: sursum profecto videretur ascendere talis motus esse a principio extrinseco resistente lapide propter suam gravitatem, et tamen non esse violentus, quia posito definimus violentum, ut supra, nostrae creaturae e recipiendi habent in omni [illegible] creatori: ergo male e definitio violenti.

Pro solutione

prius

huius argumenti notandum est, quod dupliciter potest Deus proiicere lapidem sursum, uno modo, ut est author uniuersalis, et in isto modo illum proiicere talis motus non esse uiolentus lapidi, quia cuncta in aliquod modum uniuersi, quod naturale appetit quoque esse passiuus, motus enim qui est a Deo, ut ab authore, seu ab agente uniuersali, sufficit a lapide, et ab alia creatura cuius habitudine passiua ad Deum.

Si autem ille motus sit a Deo, ut ab agente, et motore particulari, iam uero est uiolentus lapidi, quia non uero non proicit in aliquod modum uniuersi, neque ut passiuus, seu quoddam totum, uerum tamen talem motum, appetensque suum centrum et sic illius necessitat, et necessitare potest quamcunque aliam creaturam uiolenter, ut ita dicamus, demones in inferno mediante igne, et in isto motus [illegible] ille est uiolentus, licet a Deo, cuius causa in illis iustitiae, et poenae.

3um argumentum. quod ei mouet motus generatiuus, seu eleuando pedem est uiolenta, quia ipse est corpus graue et tamen talis motus seu eleuatio est a principio intra, ut a propria loco mobili, seu potentia: ergo male est dicta uiolenta. Pro solutione huius argumenti est notandum, quod sub eius principii repugnat eiusdem motus esse uiolentum et naturalem, quia repugnat idem principium esse intra et extra sub eiusdem, non tamen repugnat eiusdem motus sub diuersorum respectu esse uiolentum, et necessarium motus appetitus sensitiui resistente uoluntate et naturalis sub uarius appetitus, uiolentus uero in uoluntatis, ita similiter eleuatio pedis est uiolenta in ipsius pedis desiderati ut est eiusdem corpus graue, absolute uero est naturalis, quia pro a forma intra aliquis qui dominatur grauitati corporis.

Questio 2a de causis in com.

Quid, et quotuplex sit causa.

Sectio 1a.

Explicatur difficultas et resoluitur.

Antequam de pluribus causis tradamus sciendum est quod ad res euentuales causas aliquae requiruntur ... 1o est [illegible] causa

creatum ab

incausaty, et qd illud influxu dicimus, requirit effectus a causa, et [illegible] causalitas sive exercitium causae. — 2º requirit dependentiam effectus a causa in suo esse, [illegible] effectus [illegible] influxu causae. — 3º requirit distinctionem int causam et effect. [illegible] ad omne non videtur esse distinctionem [illegible].

Ex quibus [illegible] definitiones [illegible] tres [illegible] sed illud [illegible] causae [illegible] et ad quod requirit esse alterius. [illegible] illa particula id ad [illegible] unde aliquid procedit [illegible] quidditative [illegible] causa, et [illegible] causa [illegible] quae non sunt causae [illegible] generatione, et [illegible] a patre [illegible].

[illegible] Per illud verbum requirit [illegible] quae est illud unius ex alio [illegible] intelligitur physica, quae [illegible] à causa [illegible] distinguitur causa ab aliis [illegible] quae non sunt causae [illegible] tamen dicuntur influxus. [illegible]

[illegible] Dependentia, [illegible] effectus [illegible] et in suo esse [illegible] et dependens à sua causa [illegible] à sua causa [illegible] divinis [illegible] à Patre [illegible] persona [illegible] à Patre procedat, [illegible] ab illo dependeat. — [illegible] alterius: denotat [illegible] et distinctionem [illegible] effectus à causa in suo esse, [illegible] Divinis [illegible] causa [illegible] quia [illegible] distinctio [illegible].

[illegible] Explicata [illegible] causae [illegible] ad divisionem illius [illegible] primum dicimus [illegible] quatuor genera causarum, scilicet finalis, efficiens, materialis, et formalis [illegible] causa

est id a quo sequitur esse alterius, et aut alterius dicitur. Contra, v.g. absolute, et in se, v. in quantum accipit ab alio, si absolute dicitur est effectus sequitur ad quem quia talis est, quae absolute dicitur in eo, si vero dicitur in quantum accipit ab alio, in primis requirit aliquid proportionatum, debens in potentia, quia nihil est in actu de novo, nisi reducatur de potentia ad actum, et sic est effectus sequitur ad materiam; deinde nihil quod est in potentia potest se ipsum reducere in actum, sed debet reduci ab alio existente in actu, quasi agente, et sic est effectus sequitur ad causam efficientem, tandem actio debet tendere in aliquid determinatum, quatenus sit intendit aliquid sibi conveniens, et sic est effectus sequitur ad finem: sed ad nihil aliud potest sequi effectus, quod non reducatur ad aliquid ex dictis: ergo tantum sunt quatuor genera causarum, scilicet finalis, efficiens, materialis et formalis.

Ex quo infertur, quod ista divisio non est analoga, sed univoca, cuius ratio est quia quaelibet causa perfecte et simpliciter participat rationem causae, et una independenter ab alia: ergo ista divisio est univoca, patet ex eo quia illa est divisio univoca, in qua membra dividentia participant aequaliter rationem divisi et independenter ab alio. Antecedens probatur, nam materia non habet a forma rationem quod est recipere, nec forma habet a materia rationem quod est informare, et sic de aliis, ergo una causa non dependet ab alia.

Sectio 2a

Proponuntur, et solvuntur argumenta.

Arguitur 1°. ex die sequitur nox sequela physica, et ex vita sequitur mors, et tamen nec dies est causa noctis, nec vita mortis: ergo male definitur causa per hoc quod sit id a quo aliud sequitur. Respondetur distinguendo maiorem ex die sequitur nox, et ex vita mors sequela physica, scilicet ex [illegible] concedo maiorem, scilicet ex physice influentibus nego maiorem et distinctam minorem nego consequentiam, quia causa non est id a quo aliud sequitur utcumque, sed a quo aliud sequitur tanquam influens physice, et producens physice, nam, itaque, pro causis non explicatur per sequelam quomodocumque, sed per sequelam influentiae, nomine naturae

ex

ex parte unius extra, et ex parte alterius dependentis ab alio, a quo causat
sui habere esse.

2° arguitur. Causa finalis est vere, et proprie causa, et tamen
non physice influit in effectum, sed solum ad summum media actione agentis: ergo
illud defectus non dicunt de ratione causae = Probatur haec maior, et forma simul sumptae sunt
vere causae, et tamen non physice influunt in aliud, quia compositum per causare
non est aliud a materia, et forma simul sumptis et superadditis, ergo materia est illa defectus
sive non dicunt de ratione causae —

Ad hoc argumentum respondetur, quod influxus requisitus ad veram cau-
sam est positivus in ratione causae, idest, quod productio non esse originetur ex illa, et hoc
dicunt causae finali, quia finis originat effectum movendo causam efficientem ad
sui executionem in esse, et licet hoc faciat media actione efficientis non tamen
facit sub ratione efficientis, sed sub finalitate finalizantis = Similiter materia 2°
in sua linea originat novum esse recipiendo formam et forma informando materiam, ex quo
fit ratio ad confirmationem.

3° arguitur. ad probandum non esse quatuor genera causarum,
quia materia 1a non est causa, ergo non sunt quatuor genera causarum. Probatur antecedens, si aliquid
cuius materia esset causa, principium sui formae et totius, sed sui formae non potest esse cau-
sa: quod nulla tenus est causa. Probatur minor. materia est imperfectior forma, et compositum, sed
causa debet esse perfectior suo effectu: quod materia 1a absolute loquendo non est causa =

Ad hoc respondetur negando, antecedentem ad cuius probationem concessa maiori nego minorem, quia licet
forma, et forma absolute sint perfectiora, quam materia 1a, attamen materia est quidem perfectior
toto, quatenus illa dat esse materiale, quod sufficit ad causam materialem.

4° arguitur. contra
distinguit realiter a causato, sed materia et forma simul sumptae non distinguuntur a
toto, ac causato: quod non sunt causae sui illius, et consequenter male connumerantur inter
quatuor genera causarum = Ad hoc respondetur distincta maiori concedo minorem, negando consequentiam
effectus immediatus materiae non est totum, sed forma quam recipit materia, et effectus ulterior
compositum est ipsa materia quam informat, unde forma distinguitur ab esse quod causat contra,
licet totum, ad resultat ex utrisque unione non distinguatur ab utroque simul sumpto.

5°

5.° Arguit ad probandum esse plura genera causarum, quam 4.ᵒʳ Nam dotium est causa specificativa actuum et potentiarum, quae genera causarum non sunt tantum quatuor, ergo &c. Et confirmatur: nam causa dotiva non est materialis, nec formalis, efficiens, aut finalis, et tamen est causa, siquidem tribuit esse; ergo causae sunt plures quam quatuor. Praeterea idea est causa sui ideati, et tamen nulla est ex assignatis; ergo non sunt tantum quatuor genera causarum. Etiam fundamentum est causa relationis, et terminus passionis, et tamen non sunt ex quatuor enumeratis; ergo non sunt tantum quatuor causae.

Ad hoc argumentum breviter, et imprimis dicimus, quod dotium pertinet ad genus causae formalis, eo quod ad illud reducatur; et idem dicimus de idea, quae pertinet ad genus causae formalis extrinsecae, licet alii ad genus causae efficientis illam reducant; ac denique fundamentum quoad relationem, et terminus quoad passionem reducuntur ad genus causae efficientis.

Articulus 2.ᵘˢ

Utrum omnis causa debeat prior esse, quam suo effectu?

Sectio 1.ª

Explicatur nostra difficultas, et resolutio traditur

Pro explicatione huius dubii notandum est quadruplicem esse prioritatem; nam alia est prioritas temporis, quae dicitur illa, quod unum existat in tempore ante aliud: v. g. Adamus dicitur prior Abele; haec autem prioritas ad rationem causae non est necessaria, dummodo coexistat causa in eo instanti, quo causat seu operatur, parum refert praestitisse, aut nihil impedit non extitisse.

Alia est prioritas originis, quae solum dicitur de divinis, nempe in divinis originis, et dicit omnimodam simultatem durationis, ut patet in divinis, ubi pater aeternus est prior filio. Alia est prioritas a quo, et haec est antecedentia unius a quo aliud dependet. Alia denique est prioritas consequentiae, et est illa in qua ab uno ad aliud non valet subsistendi consequentia, et sic dicitur prius homine.

His igitur suppositis sit 1.ª Conclusio: causa non debet esse prior suo effectu, saltem prioritate naturae, seu a quo, quae est vera.

autem

autem est necesse quod sit prior illo prioritate temporis, sic dicitur 2° Dr. de pluribus

prioribus, et quoad rem [illegible] non omnis causalitas sit per ordinem prima [illegible]

aliquis realiter [illegible] dependentie in suo esse tamquam privatio, red-

-dit [illegible] privatio et ordo prioris et posterioris, quia causa debet

esse prior suo effectu, non autem [illegible] ante [illegible] nomine prioris [illegible] rationis

seu prioris, et privatio rationis [illegible] et posterioris, quia ubi est prius, et privatio est ordo

prioris et posterioris, et consequenter omnis causa debet esse prior suo effectu.

2a. pars

Dicitur quod causa sit prior prioritate naturae suo effectu, patet, nam prioritas

naturae est prioritas causalitatis per dependentiam realem inter effectum et causam, quae

repetit dependentiam, quia prioritas naturae, ante [illegible] quia causa non dependet

ab effectu, sed potius effectus dependet a causa; quia prioritas naturae est prioritas

causalitatis, et cum sit dependentia inter causam et effectum, etiam prioritas na-

turae.

Quod non sit necesse causam esse priorem prioritate temporis suo effe-

ctu, patet in materia, et transubstantiatione, quae in eodem instanti reali causant

seu uniunt, et [illegible] tamen non intelliguntur unite in aliquo instanti

reali, in quo non cointelligatur cum effectu. Sit forma accepta, et materia actuata

per formam, quia ad causalitatem causae non requiritur prioritas temporis.

Sit 2a Dr.

Omnis causa est perfectior suo effectu saltem [illegible], non tamen requiritur quod sit nobilior

simpliciter. Explicatur. Nam causa esse perfectiorem simpliciter nihil aliud est quam

esse nobiliorem absolute [illegible] sua natura et actualitate sui esse, esse autem nobiliorem

[illegible] quid est esse nobiliorem in ratione causandi [illegible] = Ex quo sit [illegible] Dr. quoad

[illegible] quia omnis causa eo ipso quod causa est, tribuit esse alicui, facitque illud

pendere ab ipsa, quia in ratione causae omnis causa est perfectior suo effectu [illegible].

ante [illegible] est contra [illegible] quia tribuere esse alteri faciendo ipsum a se pendere est

[illegible] excellentiae et dignitatis, quia si causa in ratione causae hoc facit in

tali ratione erit perfectior. ante [illegible] ex illo [illegible] Beatitudo est [illegible]

accipere.

2ª pars probatur: quod non sit causa efficientior simpliciter suo effectu patet, quia mai., et ha simul sumpta sit equalis perfectionis cum suo effectu et cum toto compositio, quod in ea causa efficientior simpliciter suo effectu ... partes simul sumpte habent eandem entitatem quam habent eandem perfectionem ... quia eiusdem entitatis ad se ipsam non potest dari maior perfectio.

Sit 3ª Dico causa efficiens univoca si est univoca, est eque perfecta cum suo effectu, si vero est equivoca perfectior est suo effectu. 1ª pars probatur ... quia causa univoca est eiusdem rationis cum suo effectu, quod est eque perfecta cum illo, ... generans equum, et eiusdem rationis cum equo generato, et bos generans bovem est eiusdem speciei cum bove genito: quod verum erat.

2ª pars ... causa efficiens principalis et equivoca est exellentioris ... effectus: quod est perfectior ... siquidem in virtute causae equivoce plures ... effectus specie diversi continentur ... quia id quod est excellentioris rationis et perfectius, ... ad plura se extendat, ut patet in sole, ... auri, argenti, et huiusmodi.

Sit 4ª Dico finis operis ad quem aliquid ordinatur ex natura semper est perfectior finalizato, et ... finis ex natura sua ... effectus ... aut ... veneris ob cultum Dei, at vero finis operantis quandoque ... aliquando est perfectior, ut quando audire sacrum ... aliquando vero est imperfectior, ut quando audire sacrum propter furtum.

Sectio 2ª

Proponuntur, et solvuntur argumenta.

Arguitur 1º ... materia semper est imperfectior toto: ergo 2ª ... est falsa ... quia ... materia est ...

... est falsa ... totum ... supra ... materia non ... perfectione, sed imperfectione ... quod totum non est perfectius ...

Ad

Ad primum argumentum respondeo quod etiam in nostra acceptione totum est perfectius quam materia et forma, et eo tamen ex quibus totum includit illas; creatur addit aliquid amplius nempe actionem, unde totaliter totum per actionem est imperfectior [illegible] ex parte modi dependendi haberet aliquos, quia ipso modo habet unitatem per actionem, [illegible] vero esse, quantum ad eos inclusos negotiis quia potest amplius dicere totum quam materia et forma [illegible] distinguendo [illegible] totum excedit [illegible] materiam [illegible] nego [illegible] materia, et etiam [illegible] modi essendi totius [illegible], eo autem [illegible] excessus [illegible], quod totum est completum, et [illegible] includit [illegible], et [illegible].

2um argumentum

93 Quod dices: datur causa efficiens partialis, quae sit imperfectior suo effectu; ergo etc. Probatur consequentia [illegible] est falsa. Probatur: nam caelum est causa efficiens partialis, et tamen est imperfectius effectu quem producit; ergo datur causa efficiens partialis, quae imperfectior sit suo effectu. Probatur minor, quia caelum aliquando generat viventia, v.g. mures ex putrefactione terrae; sed viventia sunt perfectiora non viventibus; ergo caelum est imperfectius suo effectu.

Ad hoc argumentum respondeo quod caelum non est causa partialis viventium quoad gradum vitae, sed tantum est causa instrumentalis; non enim producit viventia virtute propria, sed virtute intelligentiae motricis, scilicet angeli, quare potius non repugnat quod eius instrumentum, scilicet caelum, sit imperfectius effectu quem producit.

Articulus 3us

Utrum duae causae totales possint producere eundem numero effectum?

Sectio 1a

Explicatur difficultas, et referuntur sententiae

Pro huius difficultatis intelligentia sciendum est huiusmodi controversiam non procedere de dependentia eiusdem effectus a duabus causis diversi generis, quia certum est ad quemlibet effectum quattuor concurrere causas, sed procedit de dependentia a duabus causis eiusdem ordinis, videlicet generis efficientis, finalis, et formalis, materialis; non procedit de duabus causis subordinatis, quia certum est eas posse concurrere, sed debet intelligi de duabus causis totalibus disparatis.

Quaestio supposita est, quod praesens difficultas procedit de causa totali, non vero de partiali, nam si partiales sunt, utique possunt concurrere ad eundem numero effectum, quia et experientia docet, nam trahitur a pluribus trahentibus; est igitur difficultas de causa totali et separata eiusdem ordinis, causa autem totalis dicitur, quae habet virtutem in actu primo ad producendum totum effectum.

In qua difficultate tres exstant sententiae. Prima asserit naturaliter posse contingere, quod idem effectus procedat a causa adaequata, ita Ocamus, et caeteri nominales. Secunda huic immediate opposita asserit hoc esse naturaliter impossibile, non tamen supernaturaliter; hanc defendunt Suarez, et Vasquez cum aliis ex societate. Tertia et communis docet non solum naturaliter verum, et supernaturaliter repugnare eundem effectum a duabus causis totalibus, et adaequatis posse provenire, ita ut ... uno, vel altero excepto. Pro qua sit

Nostra conclusio. Duae causae totales eiusdem ordinis non possunt naturaliter concurrere ad eundem numero effectum. Probatur ratione primo: in rebus naturalibus nihil superfluum invenitur, sed superflue poneretur influxus duarum causarum totalium eiusdem ordinis: ergo non possunt concurrere ad eundem numero effectum. Maior patet. Minor autem probatur: tunc superflue aliqua causa poneretur, quando quaecumque illarum potest ponere totum effectum, sed quaecumque ex dictis causis ponit totum effectum: ergo superflue poneretur aliqua illarum causarum.

Dicta probatur: nam dependentia effectus a causa totali nihil aliud est in suo conceptu essentiali, quam indigentia effectus a causa, sed eo ipso, quod ab una causa sit totus effectus, et totaliter productus non habet indigentiam alterius causae: ergo ab alia non potest dependere effectus. Probatur minor: indigere aliquo ut tribuat esse supponit in re indigente non habere esse, sed quilibet effectus eo ipso quod ab una causa totali producatur ab illa habet esse; ergo nequit indigere alia causa.

Contra dicta: nam si duo ignes naturaliter incipiant calefacere, necesse est tales ignes esse in diversis locis, cum duo corpora naturaliter non possint esse in eodem loco, tunc sic: ergo saltem naturaliter loquendo, non possunt producere eundem numero effectum. Probatur consequentia: tunc partem v.g. ligni non aequaliter distare ab illis duobus ignibus saltem

ly

lignum per suas partes, et omnino necesse est quod ignis producens sit igni A [illegible]. [illegible] [illegible] quod igni B [illegible] [illegible] [illegible] necessario et ita duos ignes [illegible] quidem autem [illegible] partes propinquiores, cum denique agentis creati sit quod [illegible] agat in partes propinquiores quam in partes distantes; [illegible] non [illegible] effectus, sed distincti: et potest unus correspondens soli igni A, qui propinquior fuit illi parti passi, [illegible] alius correspondens igni B, qui propinquior fuit alteri parti passi.

[illegible] 2ª [illegible] nec dependentia attributa potest idem non effectus a 2ª causa totali produci, ergo [illegible] si duae causae totales producerent eundem numero effectum, sequerentur duo contradictoria simul vera, sed hoc non potest dari: [illegible] sequela, idem numero effectus penderet per se ab una ex his causis, et non dependeret, dependeret quidem, ut contrarii supponunt, et non [illegible] suadet, quia quilibet effectus dependet a causa, quae producit illum, quod autem non dependeret, patet, nam dependentia per se ab aliqua causa est talis [illegible] habere ad illam, ut si illa causa non produceret, nec existeret effectus, tunc [illegible] posita una ex istis causis, non existente effectus existeret: [illegible] non dependeret ab illa causa.

2º [illegible] implicat, quod duae causae totales concurrant ad producendum effectum, et quod non concurrat unaquaeque per suam actionem, [illegible] duae causae totales producerent eundem numero effectum, alicuius illarum non concurreret per suam actionem: [illegible] implicat quod [illegible] 2ex actio non diversa, ubi non datur 2ex specificativum non diversum, sed hic non datur 2ex specificativum non diversum: [illegible] 2ex actio. [illegible] quam pluribus exemplis, nam implicat, [illegible] in eadem [illegible] duo [illegible] non diversi, et quod non dentur duo specificativa non diversa et similiter implicat, quod 2ex [illegible] non diversa detur sine 2ei correlativo non diverso.

Denique

[illegible] illa [illegible], nam specificativum cuiuscumque rei, sive sit intrinsecum, sive extrinsecum, pertinet quodammodo ad esse talis rei: [illegible] implicat quod intelligatur 2ex res specificata, et quod non intelligatur 2ex specificativum, [illegible] implicat quod res aliqua intelligatur, et quod esse talis rei non intelligatur, [illegible] si ad esse rei pertinet specificativum, implicat enim intelligere rem specificatam, et non intelligere eius specificativum: [illegible] implicat intelligere 2ex specificatum absque 2ei specificativo.

Sectio

Sectio tertia.

Proponuntur argumenta, et solvuntur.

Arguitur 1°. Deus, si eidem medio applicentur duo luminosa æquidistantia, et qualia, tunc in eodem medio producunt lumen ut duo, sed hoc lumen, ut duo, est indivisibile, utrique luminoso correspondens, quia producitur idem effectus à duabus causis totalibus, maxime, sed ex hoc certa, tamen non intercedit potentia absoluta, nec quando ex parte, per quod illud lumen nequaquam est, ex quo non aliquo in eodem subiecto esse duo accidentia solo numero distincta, quod implicat, sed una quia, quando luminosa etiam per [illegible] est maxima, cui correspondeat illud lumen uni luminoso, potius quam alteri, cum habeat æqualem virtutem &c.

Ad hoc argumentum respondendo, quod tunc non sunt vere lumina, sed ex hoc sequitur producibile à sua causa, nec ex hoc sequitur esse duo accidentia solo numero distincta in eodem subiecto, nam in superaddito est, illa duo luminosa non æque distant ab omnibus partibus illius medii, sed in unius minori distantia in illo spatio partes proximiores luminoso A, quam luminoso B, et ita partes proximiores luminoso A ab illo solum illuminantur, et partes proximiores luminoso B illuminantur ab illo, unde licet illud lumen appareat unum in se, nihilominus est ex duplici subiecto existens.

Arguitur 2°. de facto idem effectus causatur à duabus causis totalibus, ut à causa materiali, et ab causa efficiente, ergo à paritate, anima quoque in sua opinione sit indivisibilis est tota in toto corpore, et tota in qualibet parte, quia tota causatur à toto corpore, et tota à qualibet parte, sicut non causatur aliquid à causa materiali, nisi aliud est, quod recipitur in illa.

Ad hoc argumentum respondendo, ad cuius solutionem dicimus, quod licet tota sit ut in toto corpore, et tota in qualibet parte, non tamen est totaliter in qualibet parte, pro quo est notandum, quod cum sit ut indivisibilis, formaliter, est tamen divisibilis, quasi virtualiter, ex quo sequitur quod quamvis tota sit in qualibet parte, non tamen est in illa sub omni ratione, nempe sub omni virtualitate, sed solum sub illa, quæ correspondet illi parti, in toto tamen subiecto est tota, et totaliter, quia illud actuat sub omni formalitate, et virtualitate, et ideo si daretur aliquod subiectum

ingno

in quo ere tota sua, tunc optime sequeret intentu argum, qd n sequit, ex eo qd in quolibet [illegible] totalis.

3 arguit, stat bene qd aliquis effectus totus, et totaliter attingat ab aliqua causa, et qd simul totus, et totaliter attingat ab alia diversa. g. prans. nam punctum indivisibile uniens duas partes quantitatis totus, et totaliter attingit ab illis duabus partibus: g. eadem potest dici de causis [illegible] eiusdem effectus. patet ans. illud qd e indivisibile, cum n habeat partes, eo ipso qd attingat, attingit se totum: g. cum punctum sit indivisibile eo ipso qd attingat, attingit se totum.

Confirmat [illegible]. nam in [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] unio media aliquo modo unionis realis ab ipsis distincto [illegible] [illegible] [illegible], et tamen unio totaliter attingit ab utroque extremo: g. patet ans. nam unio e indivisibilis: g. tota, et totaliter attingit ab utroque extremo, et sic stat optime, qd aliquid attingat totum, et totaliter ab uno, et simul attingat ab alio totum, et totaliter.

Ad hoc argum n [illegible] supradicta, qd licet totum punctum attingat ab una parte, n tamen sub [illegible] attingit, cum enim punctum utrumque partes lineae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habet [illegible] [illegible] [illegible] attingit ab unaquaque parte, et hoc [illegible] solvo ad [illegible].

Arguit 4o [illegible]

Ad duo luminosa n possunt eundem n effectum producere de pot. ordinaria n tamen e [illegible], cur de pot. Dei absoluta id n possint facere: g. patet ans. Deus sua pot. absoluta utrumque potest duo luminosa penetrare, sed in tali casu potest e qua [illegible] ab [illegible] [illegible]: g. n e [illegible] cur in una parte [illegible] [illegible] producat, et n aliud. g. utrumque producet.

Ad hoc argum [illegible], qd in tali casu neutrum illorum illuminare, quia sese invicem impedirent, eo qd luminosum A v.g. haberet ora requisita ad producendum effectum totum, et totaliter, impediret ne luminosum B illuminaret, simul et luminosum B haberet etiam ora requisita ad producendum effectum totum, et totaliter, impediret luminosum A ne produceret effectum

R. in quod in tali casu atenperarent sese virtutes et concurrerent ut duae causae partiales eo modo quo concurrunt duo boves ad portandum lapidem.

In talibus, esti illae causae totales quantum ad actualem exercitium illuminationis se impedient, in tamen quantum ad continentiam in actu primo eiusdem individualis illuminationis: quia licet actualiter non producant, potesunt tamen producere, quaelibet illarum causarum in amittunt virtutem productivam per penetrationem: quia quaelibet illarum continet eundem numero effectum. Patet consequentia quia quaelibet illarum continet effectum introducendum in illo spatio, sed in illo spatio repugnant introduci duo effectus numero diversi: quia continent eundem numero effectum.

Ad hanc replicam respondeo negando quod in illis causis contineatur idem numero effectus, immo hoc est impossibile, ad cuius probationem negatur causas illas sic penetratas retinere virtutem continentivam effectus, neque de numero sed diversi, in illo enim spatio esse non possunt simul poni duo effectus solum numero diversus, potest tamen poni successive.

Secundo arguitur non implicat quod detur idem absolute idem effectus proveniat a duabus causis totalibus formalibus: ergo neque quod proveniat a duabus causa totali efficienti. Antecedens probatur: nam concesso Deus posset penetrare duo corpora et ponere illa in eodem loco, in tali casu illa duo corpora replerent unum locum, sed replere locum est effectus proveniens a corpore quatenus in genere causae formalis: ergo idem effectus potest provenire a duabus causis formalibus.

Confirmatur primo: nam superficies hoc miraculo tota superficies replet ab uno corpore, et tota repletur ab alio: ergo pariter totus effectus potest produci ab una causa efficienti, et totus etiam potest produci ab altera. Patet consequentia non obstante quod tota superficies tangat ab una quantitate relinquit locum, et tota tangat ab alia: ergo similiter non obstante, quod totus effectus producat ab una causa efficienti, relinquet locum, ut totus producat ab altera. Confirmatur secundo: nam si Deus penetraret duas superficies, sicut de facto penetravit alia corpora, tunc quaelibet harum superficierum attingeret totum corpus locatum: ergo nulla est repugnantia, quod duae causae producant totum effectum, et totaliter.

Ad hoc argumentum respondeo negando antecedens, ad cuius probationem dicimus, quod in illo casu

cam solum unicum corpus repletur secundum locum, aliud autem si replet non ratione sui, sed ratione alterius, unde sepissime loquendo solum a unica ratione loci. Pro cuius intelligentia revocandum est in memoriam id quod diximus in logica de effectu quantitatis ubi eum invenimus a quantitate separari, videlicet triplicem effectum primum, quod habet unam partem extra aliam in ordine ad se ex qua extensione primo tanquam effectu [illegible] extendere partes in ordine ad locum, hic autem effectus dicitur in eo quod faciat quantitas, ad partes suas correspondeant diversis spatiis, unde quoniam impenetrabilitas inter corpora ex alio, et hic effectus ut patet 2um a Deo potest impediri, et corpus ad impediat, quolibet homo manum si iungat cum ea aliam penetrationem illa: inde si Deus impediat effectum [illegible] quantitatis manus sinistrae et iungeret illa cum dextera, tunc solum dextera repleret ratione sui spatium seu superficiem, sinistra vero non ratione sui, cum non habeat extensionem localem, sed ratione alterius.

Ad.

Ad confirmationem ex dictis quomodo tota superficies repleat, et atingat a 2a corpore, solum enim replet a manu dextera, quia Deus non abstulit effectum 2um a manu vero sinistra non replet nisi ratione dexterae, circa confirmationem eodem modo philosophandum est quod illa superficies penetratur non quae circumdat corpus, [illegible] illa a qua effectus 2us quantitatis sit ablatus.

6 argumentum. De potentia Dei absoluta potest effectus productus reproduci a causa totali: quod non est impossibile quod simul producat a causa totali. Probatur: quia de facto in Sacramento producitur idem corpus Christi, quod alias erat productum in utero B. Virginis, iterum reproducitur quod argumentum est verum. Dices quod corpus Christi aliter transactione productum in utero Virginis, ac hic sub speciebus panis, hic enim hic corpus Christi non adducitur, sed producitur ex pane, ut dicit D. Thomas 3a parte quaestio 75 art. 5o in utero autem virgineo transformatur corporis Christi de se.

Sed dices etiam ex parte effectus producendi dat diversa facultas sub qua educat ab alia causa totali, quod potest ab illa produci. Probatur: de igne alterius producibilitate, quae haberet non sed habere per accidentalem, ut in illo faciat Deus quicquid voluit. Quod tale res potest reproduci ab alia causa, et erit habere aliam rationem producibilitatis.

Ad nonum arg. ad eum q. locum dicimus in eo esse pot. obedi entialem, et illo, et de illo facere Deus quidquid voluerit, dummodo non implicet contradictionem, cum autem contradictionem involvat eundem non effectum produci à causa totali, inde est, quod non deo pot. obedientialis in effectu, ut à causa totali producat.

Replicabis. nulla implicatio sequeret, si haberet producibilitatem naturalem, et obedientialem; quod invoco. Prob. quia si aliqua repugnantia esset maxime quod verificarent duo contradictoria, sed in tali casu non verificarent duo contradictoria: quod nulla repugnantia datur. Probatur minor. ut verificarent duo contradictoria deberent esse eiusdem de eodem et idem, sed in tali casu non essent eiusdem de eodem et idem; quod non essent contradictoria. Probatur minor. verificaret quod effectus dependeret à causa et pot. obedientiali, quam habet, et quod ab illa non dependeret et pot. naturali, sicut verificatur de accidentibus supernaturalibus, et quod dependeant à subiecto et pot. obedientiali, quam habet, et quod non dependeant et pot. naturali: quod tunc non esset verificatio eiusdem de eodem et idem, sicut in accidentibus supernaturalibus non dependentibus à subiecto.

Ad notandum in primis hanc replicam destruere id, quod supponit vera contraria, supponit ex parte tui, seu effectus producti nullam rationem relucere sub qua una causa totalis producat; alia vero in replica in utraque videri nihilominus ad illam et producta et sic verificari de eodem et idem, nempe et eadem producibilitate, quae ex quo effectus producti reluceret, nec unus effectus produceret à causa totali, et subiret producibilitatem producat. ab una sub qua producit, ab alia eo effectus dependeret, et non dependeret ab utraque causa dependeret idem, contra quod ab illa produceret, non dependeret; quod non obstante illa causa adhuc effectus produceret existere.

Ad instantiam de accidentibus supernaturalibus dicimus quod hoc accidens dependet, et non dependet ab aliis suis diversis rationibus formalibus ipsius animae, et non in anima esse pot. obedientialem, quae formaliter distat à hac pot. naturali, in effectu tamen non reperiri, haec producibilitas formaliter diversa, sed eadem (realissime) ut ipsi adversarii supponunt.

Ad decimum argum.

bene

bene potest ille effectus produci a 2a causa totali instrumentali, ergo a 2a causa totali instrumentali producitur, ergo plures sacerdotes dicentes simul cum Episcopo eodem celebrante, qui simul dicerent corpus Christi, quod sunt plures instrumenta totalia eiusdem effectus producenda.

Hoc argumento 2a ex dictis in 3a 9. 82 art. 2 ad 2um dicunt nullum esse inconveniens, quod plura instrumenta deserviant ad eundem effectum, quia plures sacerdotes dicentes in persona Christi, in quo virtus ad talem effectum producendum, sic respondent Scotistae plures, ita tamen explicant, ut de facto quilibet illorum totum effectum producat, quacumque mediante alio aliquo concurrere ad concurrendum totum effectum, et totaliter ab unoquoque instrumento producitur.

Quid igitur in hoc proposito veritatis vel doctrinae, ex dictis, et magis deponitur ex verbis illius loci citati colligitur, ubi enim propositum obiectionis huius argumenti sic ad illud respondet, quia sacerdos non dicit nisi in persona Christi, multi autem sunt unum in Christo, ideo non refert utrum unus aut plures hoc sacramentum dicerent, vel ad relationem propositam plura instrumenta ad eundem effectum per modum unitatis illorum in Christo concurrunt, quod sonat contra illa instrumentalis totalis et partialis adequatum instrumentum.

De causa creata totali et partiali. Unde infra ad argumentum 2 distinguendo 2um unus sacerdos dicens ita totalis quod quilibet illorum sit adequatum et totale dicens, negatur, et quod concurrant ad eundem influxum. Credo ante. Tamen quia illi sacerdotes, quia aliter essent instrumenta adequata et simul dicerent, quando adorant, et sunt unicum instrumentum concurrendo ad dicendum per unum adequatum influxum.

Replicabis, quilibet sacerdos habet virtutem adequatam et totalem ad producendum totum effectum per proprium influxum, quod quilibet sacerdos producit totum effectum, ex ergo tamen sacerdos operatur per propriam virtutem et proprium influxum, sed propria virtute, et proprio influxu, et totali, et adequato quod totum effectum producit unusquisque. 2a replicabis, ut sequeretur ex praedicto, quod illi sacerdotes concurrent et magis partiales, quod hoc non est dicendum.

q nec Lit. prosequens, nec aliis modis deuovendi non est causalitas totalis aut partialis, sed non devovere, et totalis. q et partialis, non aute se ne aliq unis traaere partis cognis, e aliis aliq.

Ad 1m replica xx dc dendo ang et nando cum ad cuj probationem distinguo maj. operatur propria virtute et distincta à virtute aliorum sacerdotum nego maj. et unita cum illa dicendo maj. Ad 1m impugnationem ei quaquisliber parum causarum et unita cum aliis totum effectum producit ex sua ita dedicatione devovere illi sacerdotes, unde in paritate pand. sequeris ad cuius probationem libenti dedimus nec aliis modis devovendi, nisi, q; et causa partialis, v, et totalis, et negamus quod quilibet sacerdos pro devovens non devovet et causa totalis, ne provis est unica pars totale cum aliis sacerdotibus, q [illegible] lumine gloriae illustrato, qui vicem se solis sit productivus intellectionis [illegible] tamen quod devenies ad visionem claram Dei, si solus producit intellectionem, veniet etiam super [illegible] qui a 2m quod devenis dicit elevationem [illegible] qui a quilibet sacerdos [illegible] devovere cum [illegible] dicens [illegible] cum aliis [illegible] que dictorum effectum producere.

Et haec de hac quaestione.

Quaestio 3a

De causa materiali, finali, et exemplari

Egimus quaestione praecedenti de causis in communi, modo autem sequitur tractare de illis in particulari, et 1o de internis, postea vero de externis.

Artus 2us

Quid sit causa, et causalitas materialis?

Sectio 1a

Explicatur difficultas, et resolvitur.

Supponendum est [illegible] primis causam materialem esse [illegible] materiam [illegible] explicato [illegible] causam materialem [illegible] causam materialem dividi [illegible] 1o divenimus [illegible] et [illegible],

Codex 8us
fol 55

quia e receptiua illius, et ex eius p.a educit forma, atque etiam ro causæ ... mat. et ...g unitis in totius, et ro huius, quia partes ... mat. ... ser forma praparant ad totius, tanquam ... effectus ... sed praparatio in ... effectu ad effectum e praparatio materiæ ... g. mat. et forma se habent ... totius, tanquam causa materialis.

3° ... ro causæ materialis ... accidentium, et ... e ... totius se habet ut subiectum, et ro substandi accia: g. e causa materialis ... = 4° ro causæ materialis ... accidentium alterius, g. ... accia immediate recipiunt in subiecto, alia ... recipiunt immediate, et quantitas ... corpore, et ... operatiuis ... alia autem recipiunt mediate, et ... mediante quantitate, ... et ... operatiua mediantibus ... g. accidentia ... media, et quantitas, et ... habent ... causæ materialis ... aliorum...

5° ... ro causæ materialis disponentibus ... ad quas disponunt, et ... huius, g. dispones praparant mat. et disponunt ad formas recipiendas, ut calor praparat ... et ... ad ..., qd in eo recipiat forma ... quae ... habent dispones ex parte mat. exercentes ... causæ materialis. ... nota, ad dispones debent ee ... formas ad quas disponunt, quia aliqui dant dispones, qui reducunt ad causa efficiente ... siquidem disponunt causa efficiente ad agendum, ... ad ... ad ...

... ad causalitatem ... causæ materiæ ... quia ... ab agente, ... ab agente, sed quatenus recipit in mat. ... a quo dependet forma et ...

Hoc ... quia ... ita explicata ... requiritur ad causalitatem materialem ... causæ mat. ... quia ... habet mat. ... ab agente, sed etiam dicitur

ex

ex pōa mag. g. ans. 1. quia passio dependet à maa tanquam à recipiente, agens enim nullus in tantum patiens, nisi illus det subiectum recipiens. g. pati per quo passio mag. et ab illa dependet. 2.a

Dditio e quia passio habet fia per tro pao enim patit aliquid recipi in maa, et in illa de novo, nec hoc nec aliud, quae fia g. trah. ad illa. 3.a Ddtio. pao est ro per quam fia dependet à maa, et per quod illi Duenit, quia intantum fia dependet à maa, inquantum fia quae eam pōa reducit ad actum et recepta in illa, nec hoc fit per actionem, qua tamen pella transmutat maa. g. pao e ro, per quam fia dependet à maa. 4.a

Dditio e pcausare per passionem solis dueniē causis maali, et n alteri causa, cuius ro e, quia actio e causalitas agentis, et actuao causalitas fia, et finalisatio causalitas finis. g. causare per pasne e prius causis maali, et coent habet oes Ddtes requisitas ad causalitatem maalis.

Dico 2.o qd passio et e Dditius mag. deserviat ad causandum maaliter in fieri et in facto e n solum fia, sed etiam Dpositum quantum ad ... pr. quia passio per quam fia fuit Diuncta mag. i n solo mutationem ... tali transeat, et durante e, manet tamen virtualiter in suo effectu, quandiu durat effectus, sicut actio manet virtualiter in facto e in suo effectu, quandiu manet exista per illa pducta. = Quantum ad 2. etiam pr. quia illa causalitas mag. quae versat circa fia in fieri, et in facto ee, nari debet versari circa Dpositum, quia Dpositum resultat nario ex Diunctione mag. cum fia. g. si pao, sive Dditius passionis mag. e causalitas illius ... fia in fieri, et in facto e, etiam erit causalitas sui Dpositi.

Dico 3.o qd Ddones requisitae ad causandum maaliter sunt 3. 1.a e ex parte ipsius mag. ut existat, requirit enim in mae 1.o sui fia qd in illo instanti in quo recipit fia, existat, in vero requiritur

ad

ad hoc, ut sic recipiat, quod ante habeat existentiam, ceterum in materia ... recipitur ... ad existentiam ...

[illegible]

3° Ideo est in ratione ad effectum, requiritur ... quod materia sit approximata, et indispensabilis ... causae ...

[illegible]

Secundo ... quia ... materia ... ex partibus constituentibus ... ab illa dependet tanquam a constituente

et coent e efectus illius = Quoad ultimum patet quia idem est generatio et mutatio: quia generatio pendet a materia, cum sit mutatio in aliquo praeexistenti in subiecto; sed materia est subiectum mutationis: quia generatio pendet ab illa tanquam a subiecto, quod patitur ab agente.

Dicendum ad 1um, quod causant a materia in proprium effectum sunt quinque, 1a esse formae, modus essendi in natura, siquidem in hoc pendet forma a materia: 2a est limitatio formae, quia forma ex se communicabilis est omnibus, ut autem materia ex ordine ad hanc materiam detrahit et limitat = 3a incommunicabilitas, quia materia est ultimum subiectum impediens ne forma communicetur alteri: 4a est individuatio, quia materia est ultimum subiectum impediens ne forma multiplicetur, et coent est principium individuationis = Ultima est unio, quia simul cum forma constituit unum totum.

Sectio 3a

propositiones et solvuntur argumenta

Arguitur 1o de causalitate materiae 1a

causalitas materiae 1a debet esse intrinseca, sed passio a nobis assignata non est causalitas intrinseca: quia passio non est causalitas materiae 1ae. Minor constat quia materia autem per hoc causa, et causalitas debet proportionari, sed materia est causa intrinseca, siquidem est pars constitutiva compositi, quia causalitas eius debet esse intrinseca. Probatur minor: passio est mutatio effectiva ab agente extrinseco in materia, quia est aliquid extrinsecum.

Ad hoc argumentum distinguendo illud minor materia causa extrinseca compositi, concedo minorem, est causa intrinseca compositi negatio minor, et enim intrinseca, nisi compositum illius constituitur, et vero extrinseca formae, quia in illa non includitur cum forma materia dicatur in suo conceptu, neve compositum dicitur, unde non forma passio est causalitas sicut est proportionata non vero compositum, et ex parte addere novam causalitatem intrinsecam quia compositum non causat, sed resultat ex causalitatibus materiae formae.

2o

2º arguit. passio in facto ee, e idē cu suo effectu qua est ita vt vnita, et recepta in maa: g vnio, e receptio fae e causalitas maa in facto ee + coa, quia nil aliud remanet in facto ee in passione transacta nisi vnio, et receptio fae: g. vnio, e receptio fae e causalitas maa, ans pz. nā quicquid aliud assignari potest, vt detrao, ea transacta e: g vnio, e receptio e causalitas maa.

Ad hoc argu. rx distinguendo illud ans, nihil aliud remanet in facto ee ex passione transacta formaliter transeat, virtualiter nego ans. remanet eni detrao determinata ex ipsa pasione infeat, et ista e causalitas maa.

3º, et vltimo arguit. maa et fa causant totu mediante vnione: g vnio e causalitas maa et fae. ans pz. nam maa et fa n causant totu nisi vt vnite: o causant mediante vnione, et coem vnio media qua causat fae, causalitas maa e.

Ad hoc argu. rx, qd maa, et fa causant totu mediante vnione si vnio sumat pro passione, qua infert ex ratione amititia e veru, si autz vnio sumat pro modo vnionis realiter distincto e falsu, talis eni modus n datur, sed passio illa quae e dicunt pmmus maa erga fae e illius causalitas, licet n sit causalitas illius, quatenus vnio fealit.

Dubius 2.

Quid sit causalitas formae, et eius effectus.

Sectio 1ª

In qua explicatur difficultas.

Quatuor in pnti dubio expedienda sunt. 1º quid formaliter sit causalitas formalis. 2º quomodo [illegible] 3º qd sint conditiones ad causandum [illegible] vltimo qd sint eius effectus. Circa 1º [illegible] actus [illegible] partis

e separatam esse a sua aliqua entitate superaddita, cuius ex expressionem re [illegible] dans ei [illegible] causa stans in actu [illegible]

Causalitatem dicimus quid actus secundus seu causalitas [illegible] distinguitur ab actu primo [illegible] superaddito [illegible] per entitatem, sed solum distinguitur ab actu primo connotatione aliquarum extrinsecarum, quas denotat, et requirit [illegible] causalitas [illegible] effectus formalis [illegible] distinguitur entitative ex parte [illegible] neque causalitas formalis distinguitur entitative, et intrinsece [illegible] quia ibi causalitas distinguitur entitative et intrinsece a suo effectu [illegible] causalitatem intra se addita [illegible] effectus formalis [illegible] dare esse v.g. effectus formalis [illegible] dare esse [illegible] et exhibendo [illegible] effectus formalis illius distinguitur entitative et intrinsece ab [illegible] causalitas.

[illegible] separata a materia [illegible] actu [illegible] potentia causare formaliter [illegible] in actu [illegible] et in exercitio [illegible] applicationis facta autem applicatione causans in actu [illegible] distinguitur a [illegible] per aliquas [illegible] extrinsecas, quas denotat, et requirit, [illegible] et [illegible] per actionem agentis, et [illegible] materia recepta, et insuper [illegible] quod [illegible] in actu [illegible] causare et se [illegible] totum est aliquid extrinsecum [illegible] connotationes ad [illegible] extrinsecum [illegible] distinguitur a [illegible]

Circa 3.um dicimus quod 3.e [illegible] requisita ad causandum [illegible] quorum prima ex parte [illegible] causae [illegible] quod existat, et quod [illegible] [illegible] existendi [illegible] requiritur quod existat [illegible] et quod [illegible] quia [illegible] existit intra suas causationes [illegible] totum [illegible] existentia [illegible] et [illegible]

Q.a

2.° Ideo quia requirit^r in ordine ad aliqua
causas[?] ... ad mag. ... debere ... approximata, et
... e.q. de calefactione inter mag. n valent ... approximaons
minime tamen ... = Praeterea requirit^r ... agentis
v. ad ... mag. ... ad hor. et ... de illius ...
car.

3.° Ideo in ... ad efficiendum ... mag. ... proportionata ...
ut illa infrare valeat ... proportione ... disponere retenen-
tes ex parte mag. ... calorem ... mag. ligni ...
infrat ab igne.

Circa 4.^m dicimus quod effectus ... alius pri-
marius, et alius 2.^{rius} effectus ... e dare ... esse ... quod ... aliud, quia
... calefacta mag. effectus ... calor ... esse ...
... mag. ... circa generaons nihil causat ... q.
... causatus ... calefactus ... generaons, causat tamen
... mag. illa ... et calefaciendo ... causando ...
... sed ... infrando, causat etiam circa ... illud ...

Effectus
2.^{rius} alius e positivus, v.g. facere existens subjectum, et huius modi,
utrique effectus conveniunt ... eodem modo proportionaliter ac 1.^{rius} quia
illi ... alius e negativus ... ex ... alterius ... quae
... ex oppositione quae ... ad aliquid ...
... quae ... habeat ... alia, et ex eo quod ...
... et limitatae ... alterius, quatenus ... e ...
quod ... alia, ideo ... privativus ... aliquid expellit a subiecto.

Sectio 2.ª

Proponuntur et solvuntur argum.

Argum.^{tum} 1.^m ...
... ex ... causalitate mag. ... causal. ...
mag. e aliquid distinctum ... causalitas ... deberet

ali

aliquid entitative distinctum ab ipsa. Et mat. ng mat. et fra. vi similes in roe causa. intrant q. e. cum causalitas mi. etiã ut ng causalitas mae e. quãq. sed passio e entitative distincta a maa ð causalitate distincta.

Ad hoc argu. ex, quod licet maa et fra sint similes in roe causae intrs. in modo tamen causandi valde discriminant, quae dissimilitudo deducitur ex ipsa roe mae, e enim maa causa in actu 1. in quantum p.a receptiva, ac proinde indifferens ad recipiendas oes fras. unde ad hoc ut recipiat in actu 2.do ista fra potius quam alia, oportet assignare illi causalitatem aliquam determinatam in ordine ad determinatam fram. haec autem causalitas n. potest ee ipsa maa secundum sua roem, quia sic indeterminata et indifferens e. ut ergo trans- seat de indifferentia praecedenti ad actualiter recipiendam fram debet fieri per aliquid superadditum, et hoc e passio. at vero fra etiam in actu 1.o e determinata, quia causat sufficiendo ee determinatum, quapropter n. oportet assignare illi causalitatem distinctam unde infra distinguitur ergo arg. maa et fra sunt similes in roe causae intrs. servata proportione etiam et per decidendum arg. absolute et implicite necessarium.

Arguit:

2.do fra actualiter informat transeundo de actu 1.o ad actum 2.um ergo ratio debet ee per aliquid distinctum. cons. quia nihil potest de novo transire de potentia ad actum nisi mediante aliquo distinctum. ans. vero primum probatur. quia separata seu e in actu 1.o concebibilis. q. vero informat actualiter concausat mae. quae hinc reducit de actu 1. ad actum 2.um: hinc sic probatur debet fieri per aliquid superadditum siquidem e nova denominatio, et nova denominatio postulat fram distinctam.

Ad hoc argu. ex quod q. fra actualiter informat reducit ad actum 2.um quantum ad denominationem causandi in actu 2.o quia ista denominatio sumitur ab aliquo extrinseco connotato nempe ab receptione huius communicationis

on

in mae. si vero reducit ad actu(m) cus quantu(m) ad equalitate(m) intra, qua dicitur actu, et quia ista actualitas e(st) ipsa actio [illegible] e(st) ipsa quia et coincati [illegible] significatione, alio enim est denominare efficiens in actu 2º efficiens si suficiat ad in actu 2º egrediat a se elio. sed sendo a [illegible] efectiva e(st) primo extrinseco [illegible] denominari agens in actu 2º agens.

[A]rtus 3.us

Quid sit idea, et an quod genus causae reducat(ur)?

Sectio 1.a

Resolvuntur difficultates.

Idea, quae et exemplar dicitur, ita definitur a D. Th. q. 3. de veritate art. 1. idea est forma quam aliquid imitatur ex intentione agentis determinantis sibi finem. et etiam potest definiri. idea est id ad quod respiciens agens operatur. Pro

cuius explicatione sciendum e(st), quod forma est aliqua manera. 1º na(tura) est id quo aliquid constituitur in sua specie, 2º est id quo aliquid efficit. 3º forma et cognita est id unde aliquid sumit participationis sive exemplum, nam forma equi v. g. constituitur equus in sua specie, et e(st) principium quo equus operatur effective et tandem quatenus talis forma e(st) cognita ab artifice, est id unde imago equi v.g. accipit sua(m) similitudinem, et isto 3º modo, vocatur idea seu exemplar, et efectus sequuntur ad formam cognitam, seu idea dicitur ideatus, seu exemplatus, hoc.

Hoc supposito ita explicatur definitio D. Th. ly forma ponitur loco generis, quia in illa conveniunt omnes formae. illa particula quam aliquid imitatur excludit a ratione ideae formam intrinsecam, quia idea debet esse forma extra. particula illa ex intentione agentis ponitur ad excludendas formas, quae non ex intentione sed a casu, sunt similes effectui, v. g. si imago praeter intentionem artificis inveniretur similis alicui illa particula

Ac

determinantis sibi finis excludit causas naturaliter operantes v. g. quod ignis generat ignem tum ratione formae generantis, haec est idea ignis geniti ex natura sua, quod non determinat sibi finem, cum non sit cognoscitivus.

Notandum

tamen est, quod quando cognoscit aliqua formaliter idealis v. g. forma equi ubi deinceps tria. Primum est ipsum obiectum, quod est a parte rei, et denominatur extrinsece cognitum quatenus terminat cognitionem intrinsece ad extra. Secundum est conceptus formalis, quo intus reddit in actu secundo cognoscens, et tertium est ipsum obiectum quod repraesentatur in conceptu, et denominatur intrinsece cognitum, et licet realiter non distinguatur a conceptu, distinguitur tamen repraesentative, quia conceptus est repraesentans et obiectum est res repraesentata.

Sectio 2.a

Statuitur et probatur vera definitio

§. 1. Dico primo idea neque ipsum obiectum ad extra, quatenus est extrinsece cognitum, neque conceptus formalis. Primum adversatur intrinsece, excludit illud in actu cognoscens, et tamen idea debet esse quatenus est res adversa repraesentata dicens habitudinem ad extra ad illud quod format. Hoc dictum est [illegible] 1. p. q. 15 art. 2, et 1.a ratio, quia est tale obiectum ipsum esse ideo obiectum ad extra cognitum, et est in se et ideatum cognoscitur, quatenus ad extra neque habere rationem ideae, cum et exemplatum et idea, et ideatum distinguuntur, [illegible] [illegible] participant rationem [illegible] [illegible] non potest [illegible] [illegible] principium, et cognitum ad extra est ideatum, cum non potest esse idea [illegible] [illegible] est ad extra, quae est in se est ideata, quod quando cognoscitur ita ad extra cognoscitur ut ideata.

Dico secundo [illegible] idea est aliquid intus, quod imitando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad intra et aliquid intus, est quo intus intelligo, necesse, quod imitando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad instar [illegible] [illegible], quatenus est qualitas [illegible] intus, quod conceptus formalis [illegible] talis [illegible] non habet rationem ideae. 3.a ratio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] repraesentat et [illegible] [illegible] ad faciendum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] rationem ideae, quae [illegible] quod ut sit aliquid intus et intrinsece [illegible] [illegible] [illegible], est id quod imitando [illegible] [illegible] [illegible] conditiones requisitas ad rationem ideae.

Sit 2a 3a idea potest reduci ad genus causae finalis, et ad genus causae efficientis, quamvis tamen extrinsecae ad genus causae finalis extra. 1a probatur, quia probatum est quod idea est participata ab ideatis, quod est proprium causae finalis, cum tamen [illegible] ideata [illegible] ab idea [illegible] convenientia et [illegible] illa [illegible] participatio et [illegible] [illegible] ideati.

[illegible] [illegible] adver-
[illegible]
[illegible]
[illegible] idea [illegible] artificis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] executione [illegible]
[illegible]
[illegible] operatur [illegible]
[illegible]

[illegible] causa finalis intra [illegible] causae finalis extra [illegible] idea [illegible] extra [illegible] idea [illegible] genus causae [illegible] intra particulat [illegible] idea [illegible] idea divina [illegible] naturalis et artificialis [illegible] idea divina [illegible] artificialis [illegible] idea artificis creati [illegible] idea tanquam a causa finali extra.

Sectio 3a

Proponuntur, et solvuntur aliqua

[illegible] res repraesentata [illegible] ab [illegible] ad extra [illegible] idea [illegible] aliud, [illegible] idea [illegible] vero [illegible] res repraesentata in [illegible] [illegible] [illegible] realit[er] [illegible] a [illegible].

Dicit-

Ad tertiam ex. ut mendo [illegible] ratio

. Deceptus distinguit sicut entitatiue a utroque, non tamen entitatiue

negatiue, ergo non habet. Nam Deceptus est id quo animus [illegible] ergo

antequam intelligit [illegible] creaturam, genere Deceptus non est idea

sed est [illegible] solum sicut tamquam, et in [illegible], et [illegible]

[illegible] ideationes, ex imitatione [illegible] et [illegible]

[illegible] arguit.

[illegible] Deceptus non est cognitum ut quod [illegible] quo: a non [illegible] idea

[illegible] idea debet esse cognita ut quod, neque idea est, ad imitandum [illegible]

[illegible] non cognoscit directe Deceptus solum se ipsum, et

medium in quo repraesentat obiectum: a non se ipsum, [illegible]

[illegible] Deceptus et obiectum [illegible] [illegible]

cognitum esse quod cognoscit ipsa

entitas Deceptus transeat, a obiectum cognoscit [illegible] Deceptus

atque et actu intelligit, nego [illegible], sic enim Deceptus est cognitum ergo, extra

[illegible] cognoscit directe, quia obiectum in Decepto repraesentatum, et actu intelligit ad

intra non distinguit entitatiue ab ipso Decepto.

[illegible] arguit [illegible]

[illegible] obiectum ad extra debet esse idea: a non obiectum [illegible] in Decepto. Ita est

[illegible] extra [illegible] non [illegible] extra est [illegible] mouendi et finalizandi.

[illegible] obiectum ut ad extra debet habere [illegible] idea. [illegible] non [illegible] ita

[illegible] in finalizando, sicut idea in imitando, sed [illegible] re

[illegible] in obiecto ad extra [illegible] et [illegible] idea. [illegible] est falsum [illegible] obiecto

ad extra [illegible], non [illegible] ad extra mouet, non [illegible] ad

extra, sed [illegible], [illegible] in [illegible] [illegible].

Sed est [illegible]

[illegible] est [illegible] est [illegible] obiectum ad extra

[illegible] Deceptus est [illegible] ad extra [illegible] idea. [illegible]

[illegible], non [illegible] ad [illegible], idea [illegible] ad [illegible]

imitationem, in quo [illegible], [illegible] enim non [illegible]

[illegible] in [illegible], sed [illegible] causæ [illegible] apprehensio [illegible] [illegible], sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad extra. at vero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; et sic [illegible] [illegible] [illegible] sed etiam [illegible] [illegible] esse intra [illegible].

Quæstio 4ª

De causa efficienti.

Articulus 1.us

Quid, et quotuplex sit causa efficiens.

Sectio 1ª

Explicatur difficultas.

Causa efficiens sic definitur: est id a quo [illegible] primo motus. [illegible] explicatur [illegible] extrinsecum a quo [illegible] primo motus. [illegible] causa efficiens ab aliis causis. [illegible] extrinsecum differt a materia et forma, quæ sunt [illegible] intra, [illegible] differt a [illegible] quia est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] differt a fine, qui solum metaphorice agit [illegible] physico influxu.

[illegible] facilius [illegible] [illegible] notare oportet, quod 2.ter potest aliquid esse id a quo primo motus, et [illegible] huius est [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] intendendo aliquid, et [illegible] quia movet a fine [illegible] executione, et hoc modo causa efficiens est id a quo primo principium motus. nulla enim causa in exercitio sui exercet causalitatem [illegible] [illegible] [illegible]; unde ista causalitas [illegible] efficiens [illegible], [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum materia [illegible] se [illegible] movere [illegible] quia [illegible] est activitatis, neque [illegible] [illegible] efficere valeat, quia nihil est causa sui [illegible] [illegible] ad [illegible] efficiens materiam movens ad [illegible] de potentia eius educat, sic [illegible] totius [illegible] [illegible], ad est finis a natura intentus, ergo [illegible] causa efficiens est [illegible] [illegible] motus debet intelligi [illegible] executionis et [illegible]. et in hoc [illegible] causæ efficientis [illegible].

Causa

Causa itaque efficiens primo dividitur in causam efficientem per se,
et in causam efficientem per accidens. causa efficiens per se, est illa quae
in quantum talis producit effectum. ut aedificator est causa per se aedificii, et
unus hoc [illegible]. Causa efficiens per accidens est, quae per accidens
coniungitur causae per se. nec dicitur musicus causa per accidens aedificii
quia per accidens est, quod aedificator sit musicus.

Deinde causa per se dividitur in principalem, et instrumentalem. causa principalis est illa, quae propria virtute
operatur assimilando sibi effectum, ut pater [illegible] filium. causa vero instrumentalis est illa, quae operatur effectum [illegible] virtute alterius assimilando
effectum non sibi, sed causae principali. ut [illegible] causa sub [illegible] in virtute
[illegible], et aqua Baptismi, quae in virtute Dei causat gratiam.

Causa instrumentalis, seu organica dividitur in instrumentum coniunctum, et separatum. instrumentum
coniunctum est quod est intrinsece unitum cum causa principali. v.g. calor in [illegible]
instrumentum coniunctum ad producendum calorem. et instrumentum separatum est illud quod
recipit aliquam virtutem a causa principali. ita ut hac remota operetur,
et hoc modo semen deciduum ab [illegible] dicitur instrumentum separatum, quia
ad hoc remota causa, semen est instrumentum retinens sufficientem virtutem ad
producendum effectum.

Iterum causa principalis dividitur in primam et secundam,
et universalem, et particularem. causa prima est illa quae a nulla alia
causa dependet, et omnes aliae ab ipsa dependent. qualis est Deus. causa
vero secunda est illa, quae in sua operatione dependet a prima. ut omnis causa
creata. Causa universalis est illa, quae plures producit effectus. ut Deus,
et sol. causa particularis est illa, quae determinatum producit effectum.
ut ignis producit ignem.

Quartus dividitur causa principalis in univocam et
aequivocam, totalem, et partialem. causa univoca est illa quae producit
effectum eiusdem speciei cum ipsa. ut equus generat equum, et homo hominem.

Causa

causa equivoca est illa, quæ producit effectum diversæ speciei ab ipsa, ut sol, qui producit aurum et argentum in visceribus terræ, et terra, quæ producit arbores lapides etc. Causa totalis est illa, quæ sine concursu alterius per se et adæquatè potest producere effectum, ut unus homo in alterum. Causa partialis est illa, quæ inadæquatè, et simul cum alia effectum valet producere, ut cum unus homo simul cum alio portat pondus, quod per se solo portare non poterat.

Deinde causa alia est vitalis, et alia non vitalis, alia libera, et alia naturalis. Causa vitalis est illa, quæ intra se recipit suum effectum, ut intellectus et voluntas suarum operationum. Causa non vitalis est illa, quæ non recipit suum effectum, ut ignis. Causa libera est illa, quæ positis omnibus requisitis ad operandum adhuc potest operari et non operari, ut voluntas, et ea est, quæ libere operatur. Causa vero naturalis est illa, quæ positis requisitis est omnino determinata ad operandum, ut sol ad illuminandum, et ignis ad calefaciendum.

Sectio 2ª

Proponuntur, et solvuntur argumenta.

Arguitur 1º contra data definitione causæ efficientis, quia [illegible] etc. [illegible] definit [illegible] motus, et quietis, et [illegible] causa efficiens definitur [illegible] [illegible] de causa efficiente, [illegible] [illegible] non est principium motus [illegible] [illegible] quia [illegible] per accidens [illegible] [illegible] quo. Causa vero efficiens [illegible] [illegible].

2º arguitur causa [illegible] est vere et propriè causa efficiens, et tamen non est [illegible] motus: [illegible] [illegible] causa 2ª.

operat subordinata causae primae et remota et applicata ab eandem, sicut ab illa non est primum incipiens motus.

Dices: quia si causa secunda efficiens dependet ex prima, et a Deo hoc modo non est id a quo primum incipit motus, cum ipsa moveatur a Deo, si vero dependet cum aliis causis diversi generis, hoc modo est ordine executionis ad superius, et a Deo dicatur esse id a quo primum incipit motus.

Secundo: non causa instrumentalis est efficiens et tamen non est id a quo primum incipit motus, ergo defectus causae efficientis non est bona, praemissa minor, nam de ratione instrumenti est quod operetur in virtute alterius, ac proinde motus et applicatus ab alio, ergo de ratione causae efficientis non est quod sit id a quo primum incipit motus.

Ad hanc replicam dixi quod causa instrumentalis non est simpliciter et rigorose causa efficiens, sed secundum quid, et deductive unde praepositione servata deinceps debet esse principium huius motus, nempe secundum quid, et ministerialiter, ut vero principaliter.

Dices 3° arguitur: causa creans est efficiens, immo et potissima inter efficientes, et tamen non est id a quo primum incipit motus, ergo defectus causae efficientis non deinceps est efficientis. Patet minor: nam creatio non est motus, neque mutatio, ut docent nostri anglici Thomistae.

Ad hoc argumentum dixi quod Philosophus non cognovit causam agentem per creationem, sed solum per generationem, quare ipse solum tradidit definitionem causae efficientis per motum, poterat tamen tale dici, quae omnem comprehendat in hunc modum: Causa efficiens est id a quo primum incipit productio rei.

Articulus 3us

Utrum vero ista sit immediate operativa?

Sectio 1a

Explicatur difficultas, et referuntur sententiae.

Pro explicatione huius gravissimae difficultatis

statu sciendu e qd vias effectivum et quo e ex aliud radicale et aliud proximu; aliud radicale e ipa substantia, u in hoc via racij principiu aute proximu e ipa aliqua actio, u. o via intellectiua in ente rationis at uero principiu qd e, cum subiectum qd operatur, inquirit in presenti an siue ipa substantia e princip radicale operandi, sic etia princip proximu et immediatu operandi an uero princip proximu operandi debeat ee aliqua actio superaddita operanti in operationi substantiae, quaui e generatio.

In hac re difficultate aliqui ex d. Scotistis docent substa ee immediate operatiuã. ita d Durandus Occam. Hurtado, et alij citati à Soutepsiligo 2ª ss. asserit substa n ee immediate operatiuã, sed virtute in hoc princip proximu operatiuu mediis quantitatiuis accidentibus. hec ss. e angelici nri sententia pluribus in locis et precipue 2ª p. q. 54 art 3. quã sequunt oes ths. et ex externis Fonseca, et Rubio.

Sectio 2ª

Resolunt difficultas iuxta mentẽ D. Thõ.

Sic 1ª D.

substa n e proxime operatiua. hec D. Thõ e expressa D. Thõ pluribus in locis, et ipf sic, ad hanc ipa reducta. actus et potẽ ad tale actu debent ee in eode genere; sed actus hoc operatiua e accidens. ergo et potẽ ad tale actu ordinata debet ee accidens; et consequent substantia n e immediate operatiua maior pe iuxta cog. obscurã sig. actus specificat pẽ. g si actus e accidens pẽ ipse ordinata ad illu debet ee accidens. minor e certa. nam solus Deus eius operatio e sua esse e sua operatio sed nulla creatura e sua esse; g nulla creatura e sua operatio et consequent e aliquis distinguitur ab illa.

Probat hoc ex dictis D. Caietani 1ª p. q. 76 art 3. vbi ait hoc operatiua à natura instituta sunt ppr operationes, et iuxta exigentias spectantes: g cu operatio e accidens, pẽ operatiua erit accidentaliter.

ans supponit à D. calore ergo est ibid. metho textu [illegible]
ad quod dicitur non videri [illegible] per [illegible], sed [illegible]
habere, ut videatur. Contra vero [illegible] quod vicinat ad aliud tanquam
ad quem non potest exercere in perfectione [illegible] o [illegible]
perativo à [illegible] actione operativa aliquid actuare est.

Sic

2º Datur virtus proxima productiva substantiae [illegible] et ex
hoc [illegible] non semper decisum, at [illegible] attingere productione [illegible] geniti, sed
tamen non attingit substantia [illegible] generantis; quia virtus proxima
attingere [illegible] generationem [illegible] ex mixtis videtur certum, et [illegible]
[illegible] = Nec valet dicere quod [illegible] semini attingit
ad virtutem proximam generationis [illegible] = [illegible] valet ista solutio et id
circo impugnatur. Quia causa non est immediate operativa quando opera
tur media virtute [illegible] quae est aliquid realiter distinctum à
substantia causae generantis = Et impugnatur [illegible] substantia
seminis est quid imperfectum [illegible] substantia geniti: quia [illegible]
gere substantia geniti [illegible] accidens [illegible] [illegible]
aliquid [illegible] maxime conoulitas [illegible] substantia, sed [illegible]
tur, si quidem stante [illegible] seminis potest producere substantiam [illegible]
geniti [illegible].

Sectio 3ª

Praeponuntur et solvuntur argumenta.

Arguitur 1º [illegible] multis inconvenientibus, adeoque per
substantiam respiciat 1ᵘᵐ esse et 2ᵘᵐ operationis, quod potest eadem substantia re
spicere esse et operationem. [illegible] hoc [illegible] per accidens respiciunt
esse et operationem, quod etiam substantia [illegible] respicere esse et operationem.

Ad

hoc argumentum [illegible] licet enim verum sit adeoque [illegible] posse respi
cere aliquid tanquam 1ᵘᵐ, et aliud ut 2ᵘᵐ, hoc tamen non [illegible] in
substantia [illegible] et operationis [illegible] quod operatio respiciat debet

respici

respicit tanquam objectum terminativum intentum, ac proinde sub diversa ratione formali et non formali sub qua respicit esse.

Ad 3am rationem respondeo: nego consequentiam et ad disparitatem ... accidentalis est a natura instituta per operationem, quae proinde 1um respicit, unde omnia alia quae respicit, respiciunt 2um et in ordine ad talem operationem.

Secunda est: substantia non potest 1o et per se respicere operationem et 2o esse: ergo neque accidens potest 1o et per se respicere operationem et 2o esse, antecedens et consequentia. Nam ex eo substantia non potest respicere 1um operationem et 2o esse, quia substantia respicit esse in genere causae materialis et operationem in genere causae efficientis, sed etiam forma accidentalis respicit esse in genere causae materialis, et operationem in genere causae efficientis: ergo sicut substantia non potest respicere esse et operari tanquam actus 1us et 2us, ita nec forma accidentalis potest respicere esse accidentale, seu inexistentiam et operationem, tanquam actus 1us et 2us.

Pro explicando solutionem datam, advertendum ex eo Doctorem aliquos operativitates non sunt ipsi 1o instituta a natura ut sint, nec ideo ipsa illarum sumitur per ordinem ad existentiam, sed potius dant a natura per operationem ut sit medium illius operatur substantia et ideo propria illarum sumitur per ordinem ad operationem, et cum operatio non possit exerceri nisi per inexistentiam quasi 2o per accidens respiciunt inexistentiam.

At vero substantia primo et per se ordinatur ad esse, quia per se intenditur a natura, 2o vero et mediate operatur mediante sua operativa ordinatur ad operationem, unde cum substantia respiciat esse per se et tanquam actum adaequatum non potest respicere operationem, omnia tamen non potest respicere duos actus primarios et adaequatos, quales sunt esse et operari, neque tanquam actum 1um et 2um, quia actus 1us et 2us ejusdem debent respici sub eadem ratione.

Sed dicēs. ideo inexistentia pōtz accidentis materialis et 2um. rebabo(?) in illius, quia pōa operativa. non est intendit à naa at operet, n. vero inexistat, sed subsistentia n. est se intenta à naa. utpote ret, sed inexistat. quo operaō materialis, et ḡ accidens rebabeut(?) in illius. et consequent subsistentia est, et immediatè respicit ēē, et 2um operaōne.

Pro hanc

replicq xx. qd substantia n. solum intendit à naa ut sit inexistens, at operet et cum utraque actus semper ēē, et operari in linea actus alterari sunt ciare ḡfectiones ḡtinentes per ad ḡfectionem universi, ad nullatenus poret ḡfectus, nisi peterer illas 2 ordine essendi et operandi, ad quos cuncta ḡterunt, ideo utraque actus habet sug pōa ḡse t ad ipsos ordinata, et unusquisque specificat sug, unde iuxta dict. philosophy ḡtentia, ut talia specificant ḡmas operaōnes.

Ex quo infert differentia int accidens, et substantia, ng inexistentia n. est actus ḡmintentus à naa, et ideo petit materiale, et 2um respicit in ordine ad operaōnes ḡ sug; perbabit(?) secus autem è de existentia materiale et de operaōne, cum utraque ḡmintendat, cum ḡre deceat respici ab aliqua pōa.

Ad 2am ḡ baone ḡfiaōnem ex dicendo, qd ideo ḡus radicale immediatè respiciat ēē, et operaōnem, ex quo nihil nobis infert ḡbavimus enim ḡfōne pōarum n. ex gracing(?) respicientia, sed ex respicientia frali et ḡxima, et tō huiusque, ng species rei cum sumat à ḡfra, que talis ḡ dicitur, debet ēē respicientia fralis, et ḡxima radicaliyauth(?) n. è ḡprie respicientia, sed radix, et virtus, à qua talis respicientia oriē.

2o arguit ex eo qd pōa operativa ḡximè specificet ab operaōne n. sequit qd sit in eodg genere, in quo ē operaō: g. raō dicta ē insufficiens. ḡs ans. ex eo qd operaō sit in genere actionis n. sequit qd pōa operativa sit in genere actionis, sed in genere

qualitatis

quantitatis, quod ex eo quod operans sit in genere actionis non sequitur quod

potentia proxima ab ea derivata sit in genere actionis, sed potest esse

in genere [illegible].

Ad hoc argumentum dicendo negando antecedens ad cuius probationem

fatemur potentiam operativam esse in genere actionis, sed in genere

qualitatis et potentia quod infertur ex ratione [illegible], nempe quod sit in ge

nere actionis.

Ad autem quaerens quantitas potentia specificata ab entitate

[illegible] praedicamenti non autem subiecta in imperfecta quia substan

tiae [illegible], ac inde inseparabiliter quicquid requirit

ad sui esse specifice unde exemplum quod ordinatur et specificatur ab en

titate imperfecta acciali et extra suum praedicamentum in hoc distingu

untur potentiae operativae, eo quod [illegible] dependentia debent

habere [illegible] in actu inclusa, aliquae vero speciales quae dicunt

ex destinatione operative, nempe ex operatione aliquid [illegible] ad

aliud praedicamentum.

3° arguitur, subiecta specie est suum potentiae ac

[illegible] potentia [illegible] suum actum, aliquae quae [illegible] pluralium ac

tio, quae immediate recipiunt in subiecto, eo vero quod, sicut potentia

activa specificatur ab operatione, quae est actionis, itaque potentiae spe

cificat ab actu actionis [illegible] non distante immediate recipio, et ra

tio subiecta: [illegible] immediate operationi = [illegible] [illegible] operatio

operativa est [illegible] [illegible] subiectum: ergo non sequitur, quod specifica

tivum et specificatum sint in eodem genere.

Ad hoc argumentum dicendo

antecedens negando eo, et ad [illegible] est, nam potentia proxima operativa

in quantum talis non ordinatur tanquam ad [illegible] specificativum

ad ipsam operationem, ad quam [illegible] [illegible] productionem,

ex hoc autem, quod sit immediatum [illegible] non sequitur [illegible]

[illegible], quae subiecta [illegible] intelligitur distincta in ratione [illegible]

captiuus, cum caussa quod inhaerere dicuntur parasceae (?) rese, et immediate ad acciden distinctivam, patiens non accidentaliter, inde per unam actionem illa necessitate, nam per unam poterit operari.

Ad tertiam respondeo quod potentia operativa specificatur ab actione permanentiva ... specifica [illegible] ... unde sunt in eodem genere, et conceditur ... [illegible] ad dicta de actione non est ad propositum, quia paritas non tenet, aliud nego [illegible] ... et potentia sunt in eodem genere, aliud vero quod actio, et [illegible] sunt in eodem genere, primum est verum, cum ... [illegible] sit quod potentia, quae est substantia, specificatur [illegible] ab aliquo, quod est extra suum praedicamentum, consequens est falsum, quia nullum est inconveniens ... actio specificetur ab aliquo magis perfecto quam ipsa, cum hoc sit de ratione entitatis imperfectae specificari ab entitate perfectiori.

Arguitur, non repugnare substantiae esse immediate operativam, vel creatam substantiam, vel increatam, sed non repugnat illi quod substantia aliquo modo substantia ... habere, quod est falsum, cum Deus immediate operetur nec quia etiam creata, cum ... accidens immediate operetur, quae ex nullo capite repugnat substantiae creatae immediate operativa.

Confirmatur: hoc ... Divinitas illud ... et ... est aliquo finito perfectionis, quo potest Deus creare aliquam entitatem magis perfectam, cui Divinitas immediate operaretur, ... quacumque entitate perfectarum modo infinita potest Deus aliquam perfectiorem producere, quae operetur immediate.

Ad hoc negatur repugnare Divinitati, nego ... substantia creata, ... [illegible] ... supernaturalis ... visio Beatifica ... [illegible] ... ex conceptu substantiae, neque ex conceptu creatae repugnat, sed ex conceptu Divinitatis.

ad

Ad [illegible] rationem ex dicendis possit dari aliud
[illegible] [illegible] effectus in tantum debilis, quod identi-
ficetur cum operatione, hoc enim solo Deo potest convenire, qui
est sua operatio, et haec est manifesta instantia in [illegible]
na [illegible] ex [illegible] et specie dicta [illegible]. [illegible]
[illegible] aliqua entitas creata quae sine specie videat, similiter
[illegible] in intellectu [illegible] gloriae illustrato et [illegible]
[illegible] non potest Deus creare aliquam entitatem, quae sine lumi-
ne [illegible] videat Deum [illegible]
[illegible] aliquid. [illegible] potest creare [illegible]
[illegible]. [illegible] in rebus [illegible]
in specie diversa [illegible] in [illegible] gradu [illegible] vel [illegible]
[illegible] quidem gradus [illegible] rerum diversae speciei [illegible]
[illegible] potest Deus creare aliquam entitatem. Ita [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] et accidens quae [illegible] immediate operabitur.

Ad [illegible] [illegible] identificatione [illegible] cum substantia [illegible]
[illegible] in illa entitate quae identificat secum operationem, [illegible]
ad operationem causae, et [illegible] quidquid [illegible] ad talem operatio-
nem [illegible], at vero si illa [illegible] identificet, impossibile [illegible]
[illegible] identificari [illegible] operativa, et [illegible], [illegible]
operativa specificabitur a talis operatione, quod [illegible]
[illegible] et [illegible] ordinari ad [illegible], et [illegible] in [illegible]
habeat [illegible] requirit ad suae specificationis et [illegible], quare
in entitate creata nunquam [illegible] identificatio [illegible] ope-
rativa.

[illegible] in [illegible] gradus [illegible]
ex hoc [illegible], [illegible] quae [illegible] gradus [illegible]
cat operationem [illegible] sequitur quod specificetur ab aliquo extrinseco
[illegible] bene, [illegible] talis [illegible] denominatur

cum

ab illa distinguuntur per operatiue distinctas, quae specificent ab ope
ratione, virtus actiua atq. specificata a qua prius ee.

6° arguitur. In opinione
quae assentit secus intellectus efficitur concurrere actiue
actiones substantiae Angeli ad suas cognitiones et species intelligibiles
sed in opinione suppositam species concurrere actiue; quae substantia potest
immediate operari.

Ad hoc argumentum dico. Primo nando argumentum, cuius
probationes distinguendo consequens, quod substantia actiue concurrere ad actiuitatem
intentionalem concedo consequens, actiuitatem quae sit ordinata ad operationes
nego consequens, itaque ad intellectionem concurrunt, debet, esse potentia
intellectiua sed aliud ex aliis, nam cum potentia intellectiua ut tribuitur
a natura ut intelligat, quae est ordinata ad operationes, species autem est de
obiecto, quae debet ad actiue concurrere ad suam cognitionem determinandam, non
tamen est tanquam potentia quae ordinata ad intellectionem, neque ut ab ea quo
intelligat.

2° potest respondere pro lico substantia Angeli concurrere
actiue ad intellectiones, non tamen concurrere primo, sed concurrit ut
virtus determinans entis ex parte obiecti, ante intellectum, quae est, quae primo
concurrit actiue, dicitur autem substantia Angeli actiue concurrere, quia
determinatur entis concurrentis actiue, et hoc in cognitione praeuia,
quae in probabili sua concurrit actiue ad assensum, aliud, ex quo determinatur
entis actiue concurrentis ad talis assensus.

7° arguitur. Angelus
nam substantia neque continere in actu; quo actiue non est virtus prima
operatiua substantiae. consequens. nam id quod potest primo producere effectus
quod potest primo tale ee effectum causare, et id quod potest causare,
quod continere illud, cum actus primus substantiae et quia superius ipso actu,
sed superius non potest continere in inferiori; quo substantia non potest
continere in actu.

Difficultas

Dicitur 2° quia, nam calor ut dicto non potest reddere ad de ... proximam producendi calorem, et quatenus nec ipse potest concurrere, nec potest concurrere ... nec ipse producere, cum est causa. et eam producere non potest producendo ..., et quatenus nec cum concurrere quia est inferior illo, sed etiam est inferior ... nec illa potest producere. Dicitur 3° ... sit tota virtus ad productionem suorum ... causa principalis ... sed ... : quia ... causa principalis est illa, quae propria virtute, et sine influxu alterius causae potest producere effectum, sicut causa instrumentalis est, quae indigent ... causae ... accidens nullo influxu ..., sed ... ad producendum suorum ... causa principalis illius.

Ad ... distinguendo ... substantia requirit concurrere in actu, tanquam in causa principali, ... tanquam in virtute proxima causae principalis ... et ad illam ... distinguit ... eodem modo, ... concurrere in sua ... qui admittunt actionem causae creatae, quae est accidens, concurrere in actu ... superiorem, nempe substantiam, ... illi dicunt de actione ... de ... operativa proxima, ... actus, et potentia proxima ... et ... actus est illa, ... causa ... sui effectum, et hac ... causa non requiritur ... proxima ... potentia proxima et ... in actu ... causa a causa efficienti principali.

Ad ... causa ... non producere calorem et quatenus ... si ... producere ... causa principalis ... ad ... effectum ..., ... producere calorem, et quatenus ... ad ... causa ... illa, quae producit ...

efectum

effectus ad hoc sine concursu radicali alterius, quod distinguitur in causa, quia influxus radicalis concursu suo, et operatur.

Quaestio 5.a

De instrumentis.

Articulus primus.

Per quod constituitur instrumentum in actu 1.o operativo?

Sectio 1.a

Proponuntur notabilia quaedam, et referuntur sententiae.

Pro intelligentia huius difficultatis notandum est 1.o instrumentum esse 2.ex, supernaturale, naturale, et artificiale, 1.um generaliter sacramenta, aut causae instrumentales gratiae. 2.um aut semen aliud. 3.um et serra, vel artificiis, et quia autem ego tractatus operatorum ad physicus solum, ideo agere de instrumentis naturalibus, quaestio tamen generalis de omnibus procedit, quia eiusdem est ratio.

2.o supponendum est aliqua quae versantur inter instrumentum et causam principalem, haec enim producere effectum propria virtute assimilando illum sibi: instrumentum vero producit effectum assimilando illum non sibi sed causae principali, et in hoc sensu dicitur a logicis communiter, quod instrumentum distinguitur a causa principali per hoc quod agit ut motum.

3.o supponendum est quod 2.ex sententia versatur in hac difficultate quarum 1.a affirmat instrumentum constitui in actu 1.o potentiae producere effectum causae principalis per quandam potentiam obedientialem activam consistentem in hoc, quod in quolibet instrumento datur entitas media qua obedire debet principali agenti in ordine ad quemcumque effectum. Inde 2.a sententia asserit, quod causa principalis nullam virtutem imprimit instrumento, et operetur, sed solum simultaneo concursu cum ipso mediante quo simultaneo concursu, et potentia obedientiali activa producit effectus. Hanc tenere videtur P. Sorietorum.

4.o s.a dicere instrumentum requirere constitui in actu 1.o operativo per extra subordinationem ad causam principalem aliquid ...

ex. ad aliud instru. ponat in instro, nam defendunt scholastici et ultimam sua tenor distinctu instru. a virtute intra intrinsece creata a causa principali media qua reddit potentia proxime producendi effectum causae sic principalis, et haec est communis inter [illegible].

Sectio 2a.

Resolvuntur difficultates.

Sit 1a Dico instrum. non potest distinctum tantum ratione potentiae producere effectum per solam subordinationem extrinsecam ad causam principalem. Haec D. Thom. et discipuli, et probatur breviter, nam instrum. de se debilitatum est impotens ad producendum effectum, ergo semper etiam si extrinsece subordinetur ad causam principalem erit impotens. Antecedens est D. Thom., consequentia vero patet, quod nihil intrinsece imprimens alicui causae non potest intrinsece illam reddere potentem in aliquem effectum in quem antea non poterat: quod instrum. per solam subordinationem extrinsecam non potest reddi proportionatum cum effectu ad quem antea erat improportionatum. Probatur, id quod non mutat intrinsece causam relinquit illam intrinsece impotentem ad effectum ad quem erat impotens, sed causa principalis non mutat intrinsece instrum. per solam subordinationem extrinsecam: ergo relinquit illud impotens in actu primo, sicut antea.

Sit 2a Dico instrum. constituitur in actu primo potens per aliquid intrinsece superadditum sibi a causa principali et per efficaciam [illegible], nam instrum. de se est improportionatum cum effectu principalis agentis: ergo ut proportionetur ad producendum effectum producendum debet in se recipere aliquid intrinsecum creatum a causa principali, antecedens est certum; probatur consequentia, implicat quod instrum. de se sit improportionatum in actu primo et quod proportionetur in actu primo nisi in se recipiat de novo aliquid intrinsecum a quo mereatur tale elevationem.

Dices haec exercita docere, nam implicat quod detur [illegible] transitus de uno extremo contradictorio in aliud non interveniente aliqua [illegible] intra [illegible] creata subiecti illius tran

transitus, sed instus transiv den proportionato in proportionatus, et de
n. potente in actu 1.º ad potens, q. deberet talis transitus mediante
aliqua fa intrinsecè coicata instro.

Sectio 3.ª

Proponunt, et solvunt argua.

Arguit 1.º D. Ig. Ang., et prali
quibus exemplis, qd suffic. extra denominao subordinao ad agens
principale ad efectus superiores producendos. 1.º e nq calor ignis ad
producendus ignis per modu instri, n. recipit in se aliqua motione
intrinsecè denominabis à substa ignis, sed per suz entitate, et subordinatus
igni e potens in actu 1.º ad igne producendus, et calor vitalis, et sub
ordinatus alè e potens in actu 1.º ad producendas carnes: q. suffic.
extra subordinao in instro ad superiores efectus producendos. 2.º
e in phantasmate, qd e instru intus agentis ad producenda spe
cie intelligibilis, que e spiritualis, et tamen n. recipit in actu 1.º
potens aliquq motione de novo coicata ab intus agente, sed ptisse
per extrinsecae subordinaone, et conunctione ad illus: q. — 3.º e in motu
coeli, qui, licet n. est potens in actu 1.º coicare vita, eo qd cedat à
coelo n. vivente, et tamen illa causae ex sola subordinaone extra ad
intelligentis motrices, que vivens e.

4.º e in cogitativa, que ex sola
conunctione ad intus absque aliquo alio superaddito potest discurrere
circa singularia, cum tamen de se n. sit discursiva — 5.º e in membris
exterioribus hois, que obediunt ad nutus, qui voluntati, et sunt
instra illius ad suos efectus, ad qd suffic. extra subordinao ad
voluntatis, que e superius agens — 6.º et ultimus e in coloribus,
qui ex subordinaone et conunctione ad lucez ei assistentem reddunt
potentes in actu 1.º ad producendas species sensibiles, que sunt per
fectiores ipsis, et sic potentiores immaterialiores, et ut ratione, quia e dy
positus à natura et res inferiores possint attingere efectus superiores

ex

et sola subordinatione et dependentia ad primum agens, quae posita extra subordinationem ad primum agens est sufficiens ad distribuendum instrumentum actualiter potens ad effectum pertinens ipso.

Ad 2um exemplum respondetur quod calor per quem trahendo non est instrumentum, sed virtus instrumentaria ignis ad producendum ignem, et virtus alia ad producendam carnem; virtus igitur instrumentaria cum dimanet et fluat a principali agente, exit proportionata in actu primo ad attingendum instrumentalem effectum superioris agentis, et vero instrumenta separata, cum non dimanent a forma, necessarium est, ut ab ipso accipiant elevationem ad producendum effectum principalis agentis.

Ad 3um exemplum respondetur conformiter addita quod non est rigorose instrumentum, sed virtus instrumentaria intus agentis, et consequenter ex eo quod est radicata in anima, in qua est ipse intus est sufficienter elevata, ut illas species producat per modum virtutis instrumentalis. = Ad exemplum de caelo dicitur, quod ab intelligentia motrice, quae minore est, derivatur quaedam virtus intentionalis ratione cuius caeli causant etc. = Ad aliud de cogitativa dicitur, quod ipsa habet maiorem perfectionem in homine, quam in aliis aliquibus, quae quia ex eo radicatur in anima rationali, exit cum tali virtute ad discurrendum.

Ad 4um in memoria exteriore ex se esse proportionata et constituta in actu primo ad suas operationes, et tantum indigere applicatione voluntatis ad operandum, quae applicatio sufficienter salvatur, vel quia quod membra sint unita eidem quae voluntas, vel quia hoc quod resultet quaedam motio derivata a voluntate in membris exterioribus ratione cuius applicantur ad operandum.

Ad ultimum exemplum respondetur quod oculus ex se habet sufficientem virtutem ad producendas species, et quod lux tantum est necessaria ad disponendum medium, ut sit illuminatum et consequenter capax recipiendi

cipiendo species immissas ad eos, quae virtus caelorum est participata a virtute corporum caelestium.

Sectio 4ª

Proponuntur et solvuntur argumenta Doctorum.

Arguitur 1º: intra motio requiritur in instrumento ad producendum effectum superiorem quem non potentia ... per quam non producitur motione, vel manet in instrumento proportionatum ... effectui, vel non manet; si non manet, quod indiget alia virtute, ut proportionet; si manet, proportionatum non erit virtus, sed causa principalis, si quidem ratione illius motionis est in eadem linea cum effectu, et assimilat effectum non solum principali agenti, sed etiam sibi ipsi, quod talis motio, seu virtus superflue ponitur in instrumento, si quidem illud ipsum extrahitur a ratione instrumenti.

Ad hoc autem est, quod instrumentum mediante tali motione manet proportionatum in ratione instrumenti, non autem in ratione causae principalis, et ratio huius est, quia illa virtus dat per modum motionis imperfectae, incompletae, et transeuntis, non autem per modum qualitatis perfectae, completae, permanentis, quod requirebat ratio causae principalis. Pro intelligentia huius solutionis scire oportet, quid sit dari per modum motionis imperfectae, et vialis. Ad quod dicimus, quod illa virtus dat per modum transeuntis, quae dat per modum viae ad assimilandum effectum alteri.

Replicabis: hoc habent etiam plures causae principales ut quod operentur media virtute communicata per modum transeuntis, ut gratiae praeviae elicitus media virtute communicata per modum transeuntis, et actus charitatis eliciti medio supernaturali auxilio atque charitatis habitu, et alia huius modi.

Respondetur: quod in his exemplis non est attendendum ad modum quo tales virtutes dantur, sed ad id, quod ex sua natura petunt, sic enim virtutes aliquae, quae ex natura sua petunt esse per modum permanentes, ratione status, seu subiecti

aliquando

aliquando transeunt coicat, aliq vero eo coicant quasi permanent, et si ex natura sua petant dici transeunt. hoc g in semine in quo e virtus derivata a generante dici dicatur v quasi permanent, et nihilominus dat p modum vel motus, et e virtus imperfecta, atque incompleta.

Sit ergo regula generalis, qd q. aliqua virtus e prest constituendis suis operationibus in ordine ad assimilandis sibi effectus seu adducendis ad tales actus, tunc sive dici durent, sive parum constituit causas principales, at vero q. dat ad deserviendum alteri in ordine ad suos proprios effectus, et illi assimilando causas, a qua virtus procedit, tunc sive multum sive parum durent constituitur causas instrumentales.

Dicj. caracter e virtus permanens, et permanet coicata, ut docet D. Thomas 3a parte q. 63. art 2 ad 1m, et tamen dat. ad instrualit operandum: q. — Rz. qd caracter n e virtus de qua in presenti loquimur, que dat et instruit constituat operatiuum, sed e qualitas deputativa ministri, et distinctiva illius a non ministris, et sed illius n elevat sacerdotem v. g. instrualit ad consecrandum, sed soe illius e assumpsibilis et instrum. quodcumque indiget aliqua motione, seu virtute p modum transeuntis media qua operat instrualit, itaq. quasi radicalit constituit instrum p caractere, proximi vero p alia virtute denovo coicata in ordine ad operationes.

Arguit 2°. ... [illegible] ... instrum ... elevat ... virtus ... corporea ... spiritualis ... constituit ... virtus ... corporea n potest constituere instrum producens causare effectus spirituales ... virtus n potest ee corporea = quorum vero partes ... virtus

virtus illa reciperet in subiecto corporeo: quae non potest esse spiritualis. anus est certum, et evidens quia non subiectum, et quia debent proportionari, sicut ante dependere debere a subiecto, quia talis virtus non potest esse spiritualis.

Quod ex eadem causa, non actiones corporeae non possunt recipi in subiecto spirituali, quia actiones spirituales non possunt recipi in subiecto corporeo. patet siquidem in angelo non potest recipi albedo. causa vero est ex paritate rationis, quia sicut subiectum spirituale est improportionatum ad recipiendam actionem corpoream, ita subiectum corporeum improportionatum ad recipiendam actionem spiritualem, quia eodem modo se habent.

Ad hoc arguo, quod illa virtus concava sacramentis est spiritualis, et ad impugnationem, quod nullum est inconveniens quod aliqua actio spiritualis dummodo sit incompleta, et valde recipiatur in re corporea, esse aliquod inconveniens hoc concedere de actione spirituali perfecta et completa, ut est sententia D. Thomae 3 parte q. 62 art 4. ad 1.

Ad 2. impugnationem, et quod licet actiones corporeae non possint subiectari in re spirituali, bene tamen est et quia aliquae ut perfectae, et potentes actuans subiectum in quo recipitur, debet esse actualior ipso subiecto cum autem nulla actio corporea possit esse actualior subiecto spirituali, inde est quod neque transeuntes, neque permanentes possunt in ipso recipi, at vero actiones spirituales maxime si sint incompleta, et valde, saltem transeuntes potest recipi in subiecto corporeo, quia actualior est ipso subiecto, et si hunc est, quod datur latitudo in ipsis substantiis spiritualibus, ita ut valde, neque possunt recipi in subiecto corporeo, neque ab illo dependere, ut angelus, cum tamen alia sint quae possunt recipi in subiecto corporeo, ut anima rationalis, et hoc non alia ratione nisi quia anima est substantia incompleta. Angelus vero substantia completa et similiter, ipsa actio spiritualis admittere

debeo

debent iatrisane ... quia ... in recipient [illegible] corporeo, a vero si in ... [illegible] ... non [illegible] corporeo recipiant.

fol. 7

Arguit 3°. ... causa ... amovent a Deo ... ut postea dicemus agentes de subordinatione causarum ... causarum creatarum quae ... indiget particulari motione ... agentis ... quia si a Deo ... media illa generali motione ad ... effectus creatos requisita, ad quod deserviret alia specialis motio ut operet.

Urget ... instrum immediate assumptum a Deo ad aliquem effectum motione quia generali ... in ... sed ista generalis motio est sufficiens ut instrum operet. ... alia particularis, de qua loquitur ... ingrenti ... mediate ... virtus adoperandi ... virtus.

Ad hoc ... virtutis media quae ... instrum in actu ... effectus ... agentis, quae est motio particularis, ... alia motio seu motio applicans instrum ad operandum, et in hoc nullus inue nit inconveniens, et sic consequenter loquimur ad ... physica ... in quallibet causalitate quod requirit ad actum ...

Quaestio sexta.
De causa finali.
Articulus 1us.
Quid, et quotuplex sit finis?
Sectio 1a
Resolvit difficultas.

Ultima causarum est finalis, et licet sit prima in intentione est tamen ultima in executione, et de illa in hac quaestione breviter agemus. Finis, igitur seu causa finalis sic ab Aristotele definitur, est id cuius gratia aliquid fit: quae definitio ita explicatur dicitur enim cuius gratia, id cuius amore aliquid fit, id est aliquod medium executioni mandatur ad finem assequendum, v.g. sanitas est finis et gratia, quia eius amore sumo tanquam medium potionem amaram ad sanitatem assequendam, unde sequitur quod finis debet esse aliquod bonum, vel apparens, vel verum, et id bonum est, quia nullus ex amore mali, ex ut inconvenienti sibi aliquid facit, nec nullus intendens ad malum operatur.

Finis igitur est in duplex est finis cuius et finis cuius, et iste est dictus finis supra, finis autem cui est illud subiectum cui appetit finem cuius gratia. ut homo appetens Beatitudinem sibi est finis cui Beatitudo appetit.

2º dividitur finis in finem quo, et finem qui, sive aliquis finis in finem gratiae et finem obtentum, finis quo seu gratiae est operatio per quam aliqua res sequitur. finis autem qui, seu obtentus est res obtenta, in qua res quod quaerit, invenit bonum, ut in Beatitudine, nam Beatitudo formalis est visio Dei, quae operatio, Beatitudo vero obtenta est ipse Deus clare visus.

Rursus dividitur finis cuius gratia in finem ultimum et non ultimum, finis ultimus est ille, ad quem cetera ordinantur v.g. Deus. finis autem non ultimus est ille ad quem aliqua ordinantur, ipse tamen ad finem ultimum. v.g. sanitas, ad quam ordinatur medicina, ceterum ipsa sanitas ad Beatitudinem ordinatur.

Denique finis dividitur in finem operis, et in finem operantis finis operis est ille, qui ex operatione sua consequitur. v.g. comodo dotis in sua, finis vero operantis est ipse quem ab operante ex suo libito sufficit. v.g. scire propter lucrum.

Sectio 2ª

Proponuntur argumenta, et solvuntur.

Sequitur

Arguit 1º: id quod gratia alterius petitur non est ultimus finis; sed finis cuius gratia non appetitur gratia sui, sed alterius, nempe finis cui: ergo finis cuius gratia non habet veram rationem finis. Maior est certa, et minor probatur: nam sanitas non appetitur gratia sui, sed propter personam cui, ergo finis cuius gratia appetitur propter finem cui.

Ad maiorem, id quod finis stricte sumptus non amatur propter aliud ad percipiendum, licet amet propter aliud perficiendum, et isto modo amatur finis cuius gratia propter finem cui, et recte obtinet veram rationem finis.

Arguit 2º: finis, et finis appetit propter se, et naturam sui, sed finis non ultimus, et tamen appetitur propter ultimum: ergo absolute loquendo non datur finis non ultimus.

Ad maiorem dico quod de ratione finis non est quod sit ultimus omnibus modis, sed quod sit ultimus in aliquo genere, unde appetatur propter se, tamquam propter motivum proximum, et non propter aliud proximum, licet appetatur propter aliud ultimum, et ut ait D. Thomas 1ª 2ª q. 1 art. 2º in motu potest accipi finis 2º: uno modo ipse terminus ultimus in quo quiescit, qui est finis totius motus; alio modo aliquod medium, quod est principium unius partis motus, v. finis v. terminus alterius

Articulus 2us

Quaenam sit causalitas finalis

Sectio 1ª

Proponuntur notabilia quaedam

Pro explicatione huius difficultatis supponendum est 1º quod causalitas finis est quaedam motio metaphorica, et tamen vera, et propria causalitas, cuius ratio, quia modo proprie loquendo, in causa non influxus physicus, seu realiter tendentis in aliud, unde causa finalis non movet physice neque in executione, sed in intentione, et ideo causalitas finis dicitur motio, metha

metaphorice, seu improprie, in rone vero causalitatis, sive vero et proprie causalitas, & finis ipse e vera et propria causa, imo ex potissima causarum, nam causalitas, seu causare, nihil aliud est, quam dare esse, quod indifferenter dicitur in causis.

2. supponendum est quod amor finis, qui causalitas ipsius alio dependet, scilicet a voluntate, e fine, et a quolibet in 2a genere causae, a voluntate quidem in genere causae efficientis, et realis, a fine autem in genere causae finalis, et finaliter sub diversas habitudines seu formalitates, nam idem amor, ut est actio elicita a voluntate illius respicit causam efficientem, ut vero est forma actuans voluntatem illius respicit ut materiam, quatenus vero amor distinctus in tali specie respicit finem tanquam causam finalem extrinsecam, et quatenus e modo quodam ipsius finis illius respicit ut causam finalem.

3. supponendum est, quod vi amoris esse modum finis, quod ita explicatur. hoc ipso quod finis se per appensionem intrinsecam respicit voluntatem, et illi tribuit illius dextre ad hoc obiectum, quod finis ... ad illud, illius que inclinat per modum ponderis, et impulsus, ad hoc ut ferat seu tendat in suum obiectum, ut ...bonum. inde sit amor voluntatis, quatenus est attractio quaedam, et inclinatio per modum ponderis et impulsus dependens a fine dicitur causalitas, seu immutatio causae finalis, quae quidem proprius appellatur affectio seu amasio.

Sectio 2a.

Resolutio nostra D.

D. primus assero quod causalitas finis e ipse amor finis, ut patiens dependens ab efficiente, quod proprium e affectio. haec D. est communis inter thomistas, et in primis probatur authoritate angelici praeceptoris q. 22 de veritate art. 2. ubi ait: sicut influere causae efficientis est agere, ita influere causae finalis est affici, et desiderari, quod ex mente doctoris est amor finis e causalitas finis. 2°

2° pr. rõe nra DD. rõe: ng. actus liu appetitus
debet ee causalitas finis, sed nihil aliud e actus liu appetitus
nisi actu appetit; g. actu appet e causalitas finis. mai. pz. et
explicat: ng. finis causat in quantum e bonum aliqd appetibile:
g. eius causalitas debet ee actus liu appetitus. ans. pz. ng. fi
nis causat in quantum e bonus. sed bonum e qd oia appetunt. g.
explicat: minus: g. finis causat mediante appetitu.

Explicat
explicat rõe, ng. cra, que concurrere solent ad aliquid vo
lendum sunt sequentia: 1° finis, 2° voluntas, 3° quilibet actus
voluntatis, sed nullus istorum pt. liu amorem potest ee causalitas
finis: g. solus liu amor e causalitas finis. min. pz. ng. finis e
vera causa finalis in actuali. voluntas autem causa efficiens,
que ipsam movet, et tandem alii actus voluntatis pt. liu
amorem sunt effectus finis cum ex amore eius fiant, unde solus
liu amor e actus liu ipsius finis, quatenus passive dependen
a b illo: g. nullus alius e causalitas finis pt. liu amorem.

Sectio 3ª

Proponunt et solvunt argua.

Arguit 1°
ng. causalitas distinguit ab effectu causato, sed amor finis
e effectus ab ipso causatus: g. amor finis n e causalitas ipsius.
mai. e certa. min. aut. pz. ng. voluntas elicit, et dictat a fine
ad amandum ipsum: g. amor finis e effectus ab ipso causatus.

Ad hoc
resp. n. docere mai. distinguendo min. sed amor finis e effectus
ab ipso causatus sub eadem rõe, qua e causalitas nego min. sub
diversa rõe concedo min. itaque amor finis quatenus active
cedit a voluntate e effectus finis, quatenus vero e immutatio eius
dem, et dictatio passive pendens a fine e causalitas ipsius, cum rõe

quia hoc finis dicit actu vel desiderari.

2° arguitur, non finis ant ad amorem causat: quia amor finis non est causalitas ipsius, ergo non finis ant ad amorem excitat voluntatem, et illam detrahit ad amandum; ergo ant adducit causat.

Ad hoc arguitur, distinguendo antecedens, finis ant ad amorem causat, ant ad amorem, ut effectus causatus amorem, tanquam per causalitatem dando antecedens, ant ad amorem absolute causat per aliquid aliud nego antecedens, unde quando finis excitat, et detrahit voluntatem ad amandum causat quidem sed non per aliud nisi per ipsum amorem, non per amorem, quatenus est actus absolute, quia sic est effectus finis et posterior ipsa voluntate, sed per amorem quatenus est immutatio passiva, et immediate pendens ab appetibili sub quatenus amor excipitur ipsa voluntate.

Replicabis, non est passio est posterior actione sed amor ut dependet a fine, se habet, ut passio: ergo est posterior, maior est certa, minor autem probatur non amor ut dependet a fine est ipsius appetibilis finis, qui recipit, ut passio, et agens est posterior.

Ad hoc arguitur, distinguendo maiorem, passio est posterior actione, quae infertur ex actione dando maiorem, quae non infertur nego maiorem, hac sic dicimus quod passio, quae infertur ex actione, cum sit effectus illius debet esse posterior; ut patet in actionibus transeuntibus, at vero passio, quae non infertur ex actione, sed est ipsa actio, quatenus passiva pendet a fine, et hoc modo non est posterior, sed prior, siquidem se habet ut causalitas ipsius, quatenus est actio a voluntate procedens.

3° arguitur: nam causalitas finis debet esse aliquid reale, sed actu esse desiderari non aliquid reale, quod appeti seu desiderari non est causalitas finis. maior probatur siquidem ipse finis est causa realis, causa autem et causalitas debent

ce

ce in eod. genere. mix uero quo, ng. agens e denominao extra. siquide. obny denominat. affectiuy, seu desideratus: q. n. e aliqd reale.

Ad hoc argumu ra. qd ee aliquid reale ita 2.rex nego dat. congee reale qd oconit enti rey, et aliud ee reale, qd oconit enti intentio nali. licet eny causalitas finis, sit quid reale I.o modo, in tamen 2.o siquide talis causalitas, n. e physica, sed intentionalis, vnde in fra ea ad argu. decere mari distinguendo minor, sed agenti n. e aliquid reale in pro obto ad extra dcedo minor in pro obto ad intra nego minor.

Explet. q. fata distinctio dicendo, qd obtu ad extra cognitu solu e denominao extra, ad intra uero e aliqd reale e aliquid reale. et ipsa intelectio ictrat. ad verbu ita similit. agenti in obto volito e denominao extra, at uero intra voluntate e aliqd reale. et ipsa volitio, ictrat ad impulsu, qui e tuy intus ipsius voluntatis sicut verbu e tuy intus ipsius intus.

Artus 3.us

Vtrum aliq. bonitas sit rõ finalis, sub qua finis mouet Voluntatem?

Sectio 1.a

Proponunt. notabilia quaedam, et referunt. sententiae.

Pro huius difficultatis intelligentia notandu e 1.o qd rõ eni in attingere in sec causa in actu. vnde solu bonu potest mouere voluntate iuxta illud coe axioma ne mo intendens ad malu operat.

Hoc igit. supositis in recenti difficultate 2.rex prialis uersat. sit.a ex diametro oposita 1.a assertio qd apprehensio le rõ finalis mouendi voluntate, hanc defendit Scotus cum Sencinas et aliis. 2.a sit. afiar. hoc finis mouendi voluntatis ee bonu dici sum ee reale, hanc tenent coiter cu suo Angelico preceptore.

Sectio

Sectio 2.ª

Resolvitur nostra Conclusio.

Dico 1.º ratio formalis sub qua [illegible] movet voluntatem [illegible] est apprehensio, quia [illegible] Deo, sed est bonitas realis ipsius [illegible], hoc Dico 1.º authoritate [illegible] Praeceptoris q. 25 de veritate art. 1.º [illegible], diversitas apprehensionis & actiones se habent ad appetitivas vires distinguendas, non diversitate apprehensionis, diversitas apprehensionis [illegible] idem docet 1.ª 2.ª q. 67 art. [illegible] charitate [illegible] cognitionis non est eadem in via, et in patria [illegible] apprehensio [illegible] ratio formalis movendi [illegible] ex doctrina [illegible] v.g. aliquas [illegible] non se habent & actiones [illegible] distinguere charitatem [illegible] a charitate [illegible].

[illegible] ratio sub qua aliquod obiectum debet pertinere ad lineam talis obiecti, sed [illegible] apprehensio non pertinet ad lineam obiecti voluntatis [illegible] apprehensio [illegible] ratio formalis sub qua movendi voluntatem [illegible] in qualibet potentia v.g. in intellectu cuius obiectum [illegible] habet [illegible] sub qua movet [illegible] pertinere ad lineam obiecti voluntatis sed debet [illegible] intelligibilitas [illegible] in potentia visiva cuius obiectum est color [illegible] sub qua videtur est lux [illegible] pertinet ad lineam visibilis [illegible]

[illegible] nullus [illegible] ad lineam obiecti [illegible] extranea a linea aliis. [illegible] apprehensio [illegible] pertinet ad lineam obiecti [illegible] voluntatis.

[illegible] 3.º [illegible] voluntas [illegible] contra [illegible] sed in [illegible] voluntas [illegible]

... sub ratione mali movet voluntatem ...

Sectio 3ª

Proponunt et soluunt argua.

Argut 1.

Dant aliqui actus voluntatis, qui soli tendant ad malum: ergo non verum est, quod voluntas soli tendat in bonum sub ratione boni. ... exemplis in primis ... actus voluntatis, quo quis desiderat malum inimico ... quo quis desiderat malum, ut de ... inimico ... damnati ... desiderant malum ... de maximum malum ...

Ad hoc ... voluntate in nullo ex ... casibus apetere malum sub ratione mali. in primis ... quo quis ... malum inimico ... illud malum ... absolute malum inimico ... ut bonum ... ... vind... ... desiderat ... ... honoris et fortuna ex hoc ... delectaõ.

... qui dicit ... qui desiderant mortem ... quae sunt maxima mala, nihilominus in illis inveniunt aliquam rationem boni, nam quis ex desperatione desiderat mortem ... in aliqua magna miseria invenit ... a qua per mortem ... liberari, unde in illa invenit aliquam rationem boni, scilicet liberationis a miseria, et eodem modo iudicat damnatus.

2° arguit: si praeter dictam ... quae est sufficiens ... variare speciem actus aliquem debet esse realis sub qua, ... sed apprehensio est ... qua non intrat ... sed est realis sub qua. ... ... apprehensione significat actum bonum et malum ... qui apprehenderet in delectatione quae de se indifferens est bonitatem actus esse actus honesti, similiter si quis apprehenderet in honestate in delectatione, et nihilominus esse actus grauis, et tamen ... variant apprehensionem eodem ... quod apprehensio est realis, et non ... ...

Ad hanc ... quod tunc diversae apprehensiones ... ut sequantur actus diversi in specie, et solum bonitas realis ... in obiecto et ex ... apprehensionis ... diversificat ... actus, et illos specificat. ... non ... est vera causa realis, quod ... est quod causet ... bonitas, ... apprehensiones ... et ... bonitas illa est bonitas ..., et aliquid ... bonitas cognita ... est bonitas quae ... est realis sub qua causa finalis causat ... ... quaelibet causa et quicquid ad ... ... proportionari.

Ad hanc replicat ..., quod ... non vera causa realis, ad hunc illa bonitas ... movere voluntatem ... est bonitas realis applicata et ... aliud ... in re non est vera bonitas, aliud vero, quod ... ut vera bonitas ... est vera, ... vero ..., ... bonitas sufficit ad finalizandum ... realis clara ex ratione causationis finis, et ex ratione ipsius voluntatis ... ex ... finis ... causare allic[i]endo, seu trahendo voluntatem ... amorem ..., ... quod voluntas ... ipsa ... ... nisi ... apprehensio ... ut voluntas moveatur et tendat in bonum, nihil ... nisi quod ... bonitas sive in ... sive non, dummodo ... vera bonitas ..., ... mouebit

Dices

Dices quod etiam in aliis causis videtur posse contingere. Et quidem licet causa efficiens in re non sit vera causa realis, potest tamen per sequitatem (?) potestatis in re causae realis, quae est a paritate = Dixerat hoc, nam effectus causatur a causa finali quae in se nullum habet potestatem effectum verum ens reale, et modo supponimus quod immediate quod ad illud non decurrat apprehensio, quae est verum ens reale et etiam immediate ad verum ens reale non causet a vera causa reali, et sic in causa efficiente, cum repugnat causare entitatem veram et realem, nisi sit verum ens reale; quod idem est dicendum de causa finali.

Ad hanc replicam nando (?) et reddendo disparitatem, quia dicitur in hoc, quod causae aliae praeter finalem non causant per apprehensionem, sed per id quod sunt in re ipsa, ex quo videtur quod sicut inesse non sunt aliquid reale non potentes causare effectum realem. Causa autem finalis causat per apprehensionem, licet in re non sit aliquid reale, apprehensio tamen est aliquid reale, ideo causare potest.

Ad 2. Dicimus quod in aliis causis praeter finalem, si in re non sunt aliquid reale non possunt effectum realem causare, et ratio est manifesta, quia si sunt causae intrinsecae ut materialis et formalis, nihil aliud sunt quam ipse effectus, et si igitur effectus est aliquid reale verum, ut replica supponit, etiam materia et forma debent esse verae et reales; causa etiam efficiens sic (?), ideo quod causaret effectum extra debet esse ens verum et reale, et ideo ens quod in re non est aliquid reale non potest in re participari veram et realem entitatem, aliter causat finis, est enim causa intentionalis, ergo non participat effectus, neque similiter est aliquid intrinsecum effectui, et dicitur autem finalizans per hoc quod actu movet appetitum, ad hoc autem quod moveat appetitum, quia aliud est, per hoc sat est, quod apprehendatur sub ratione boni vel boni realis.

Arguitur 3º contra conclusionem

Finis

sive movet, inquantum est bonitas illius: a aliquid aliud, quod potest debere esse ratio sub qua movendi voluntatem, hinc non sed necessario aderit esse, nisi apprehensio, qua apprehensio est ratio formalis sub qua movendi voluntatem, praeterea neque bonitas finis, et ratio quae attingit: sed neque esse ratio sub qua, quod tamen neque ratio quae ... distinguuntur quod si bonitas est ratio quae non potest esse ratio sub qua.

Ad obiectiones ... de quibus ... bonae ... voluntate et bonitas ... bonitas ... convenientia ... bonitate, et reducere ... finis quae attingit et ratio sub qua attingit, unde ratio quae est bonitas, illa vero ... ratio sub qua ...

convenient ... ratio sub qua distinguuntur in bonitate.

Quaestio 7ª

De subordinatione causarum.

Articulus Iᵘˢ

Utrum Deus simultaneo concursu concurrat ad producendos effectus.

Sectio Iª

Proponuntur notabilia quaedam.

Pro intelligentia huius difficultatis notandum est causam ... posse dependere ... in essendo, et alio in operando, et rursus in operando potest triplici dependere: 1° ex parte ipsius causae, 2° ex parte causalitatis, et 3° ex parte effectus, ex parte quidem causae, quatenus ... virtute operativa ... quae est ... ex parte autem causalitatis, quatenus ... operationes in actu 2° quae est actio agentis, ex parte vero causae ... quatenus effectus ... generis.

Constituit certum ... quod ... causa creata a Deo dependere et ... subordinari non solum in essendo verum etiam in operando ... virtute operativa ... participant ... a Deo, et tamen ... de

de causa creata ex parte operationis et effectus, an scilicet a Deo causa 2a dirigi debeat tanquam a causa 1a operante.

2o supponendum est ad nomine concursus simultanei intelligimus influxum operationis immediatum 1ae causae simul cum causa secunda in creatam, et causae 2ae creatae. Concursus autem Dei est in 2plici differentia: alius est concursus quidam, alius vero simultaneus. Concursus quidem simultaneus est ille, quo Deus simul cum operatione causae 2ae operatur effectum eius. Praevius vero concursus quidam est ille quo ante operationem causae 2ae illam movet et determinat ut operetur. quaerit ergo in praesenti an causa 2a indigeat concursu Dei simultaneo ad operandum, non de concursu quo in tertio sequenti disputabimus.

Sectio 2a

In hoc quaesito duae extant sententiae ex diametro oppositae, quarum 1a est Durandi asserentis causas 2as non indigere concursu simultaneo Dei, quae sententia adeo singularis est, ut omnino a theologis rejiciatur.

Nos autem in ea re cum religiosa resolutione dicimus, quod causae 2ae indigent concursu simultaneo causae 1ae in ordine ad eos suos effectus producendos; haec conclusio expresse habetur in sacra pagina scilicet Isaiae 26: omnia opera nostra operatus es in nobis Dominus, et Joannis 15 decimo: sine me nihil potestis facere. quae nostra conclusio expresse habetur in sacra scriptura.

Ratione probatur nostra conclusio: nam omne ens creatum est ens per participationem, et derivatum a Deo tanquam ab ente per essentiam, sed actio et effectus causae 2ae sunt entia creata, quae sunt entia participata, et derivata a Deo, ergo necessario nihil potest habere esse participatum a Deo, nisi per operationem Dei communicantis esse rebus; quod actio et effectus causae 2ae dependent ab operatione

Dei

Dei, et concursu Dei simultaneo tanquam ab actione a qua participat suum esse.

Sectio 3a

Proponuntur, et solvuntur argumenta.

Arguitur 1o. contra 2am. Deus non potest cooperari ad effectum causae 2ae neque eadem neque diversa actione creaturae; ergo Deus non concurrit illa concursu simultaneo; antecedens quoad 1am partem probatur, tum quia una, et eadem actio non potest produci a duobus agentibus totalibus, et non subordinatis; tum etiam quia si actio creaturae esset actio Dei, non posset esse causata a Deo, et ratio huius est, quia cum Deus causat per illam, eadem actio foret causalitas sui ipsius. Quoad 2am partem probatur, nam si Deus concurreret cum creatura diversa actione, huiusmodi actiones non haberent eundem terminum; ergo neque diversa actione concurreret Deus, et creatura, et consequenter non forent causae effectus creaturae, sed diversi; vel, si eundem producerent, altera actio esset superflua.

Ad hoc argumentum respondetur transeundo quoad 1am partem, quia actio creaturae est etiam actio [illegible], unde ad probationem dicimus cum distinctione: eadem actio non potest produci a duobus agentibus totalibus non subordinatis, concedimus; a duobus agentibus subordinatis, ut ab agente 1o et 2o, negamus; ex quo infertur quod actio creaturae non est causalitas Dei sui ipsius, sed sui effectus, quem producit; illa enim actio ut sui ipsius [illegible] est effectus Dei, quatenus habet esse per actionem divinam, licet non effectus sive causalitas, et actio temporalis Dei et creaturae causatur (sic) a se ipsa.

Pro huius maxime integra nota D. P. Suarez quod ut Deus concursus Dei non est partialis, sed totalis tam ex parte effectus, quam ex parte actionis; [illegible] totus, quod est in effectu, productus a Deo; ergo talis concursus non est partialis ex parte effectus; est autem per hoc quod Deus taliter operatur per illam actionem, quod etiam sine operatione causae 2ae effectum produceret; si autem actio Dei esset partialis in agendo, penderet ab actione creaturae

creatarum ad hoc ut simul cum illa educeret suos effectus, inde actio Dei limitata esset, quod est maximum absurdum.

Ex quo arguitur: nam actio creata non indiget concursu Dei simultaneo, quia talis concursus supponitur necessarius, nam si non, nulla est repugnantia in eo, quod causa creata operetur sine concursu Dei, quia talis concursus absolute non est necessarius, quia nam causa creata ut sit ab ipso Deo virtute operativa in actu primo ad operandum, et causa prima; unde non implicat quod causa 2.a operetur sine concursu Dei simultaneo.

Ad hoc argumentum nam ad eum primo dicitur esse implicatorium quod causa 2.a operetur sine concursu Dei simultaneo, quia sicut est de ratione entis 2.i non dependere ab ente 1.o in essendo, ita est de ratione causae 2.ae non dependere a 1.a causa in causando, non solum in actu 1.o, verum etiam in actu 2.o et haec de hoc arto.

Artus 2.us

Utrum in causis creatis requiratur realis, et physicus concursus prius ad ipsarum effectus, tam liberos, quam naturales?

Sectio 1.a

Proponuntur notabilia quaedam, et explicatur difficultas.

Difficultates valde plausibiles ent hac disputanda aggredimur, quarum explicatione ordiendum est. 1.o D. Durandi, qui operationem causae creatae dependere ab immediata, et actuali operatione causae 1.ae negat, sicut creatura dependet à Deo in esse, et conservari, ita etiam in operari, quamquam sicut impossibile est dependentia alicuius entis creati sine actuali, et immediato influxu entis 1.mi, ita impossibile est aliqua operatio agentis creati sine actuali, et immediato influxu causae 1.ae; unde doctrina Durandi in hac parte tanquam temeraria, et extraneam proxime censetur ab antiquis, et gravibus Patribus plurimis in loco, et videtur adversarii sacrae scripturae, et paginae authoritate apostoli 1.a ad Chorinthios

cap.te

cap. 15 Deus operatur omnia in nobis, et actorum 17 in ipso vivimus, movemur, et sumus; intelligo ergo ut agi operationes creaturae attribuuntur Deo, in 2° autem, quod creaturae dependent a Deo non solum quoad fieri et conservari, sed etiam quoad actualiter operari.

Supposita ergo resolvenda difficultate, an ut Deus, ad Deum ut causae creatae concurrunt, et simultanee influunt in effectus, requirat aliquem concursum, quo moveat, applicet, et reddat potentias ad agendum? cum autem causa creata alia sit libera, ut voluntas, et altera naturalis, utramque dextraque quantum procedit quaestio, circa cuius resolutionem quaecunque sit sententia, quarum 1a asserit causas 2as indigere ad operandum mediante aliqua physica promotione causae 1ae sed sufficere concursum simultaneum, ad authores huius sententiae existimant causas naturales esse ex se determinatas ad operandum, ac proinde non indigere applicatione causae 1ae. Causas autem liberas non admittere huiusmodi applicationem, quia ne tollat de medio libertatem, quae requirit indifferentiam cum determinatione ad unam partem, hanc sententiam tenent Molina in Concordia, P. Suarez in disp. 22, et alii recentiores societatis.

2a vero sententia asserit Deum movere, et determinare omnes causas 2as tam liberas quam naturales ad suos effectus, et non sufficere concursum simultaneum; quo ipsis cooperatur. huic sententiae subscribunt omnes Thomistae, tam antiqui quam moderni, Scholastici etiam asserunt causas 2as determinari efficaciter a causa 1a in ordine ad suas proprias actiones, non autem mediante aliqua qualitate intra ipsam voluntatem Thomistae, sed solum medio aliquo extrinseco ut efficaci decreto divinae voluntatis, quo ab aeterno Deus decrevit concurrere cum causis creatis.

Sectio 2a

Suadetur nostra D.o variis testimoniis.

Probatur nostra D.o 2° auctoritate sacrae scripturae proverbiorum 21 cor regis in manu Dei, et quocumque voluerit inclinabit

et

et Isaiae 10 Deus vult voluntate sua, sine aliter velit, secundum quae veniat, et maneat. Dixit autem Deus, et hanc mutandi cordis humani potestatem ostendens ait per Ezechielem cap. 36 dabo vobis cor carneum, id est durum, et rebellem vestram voluntatem mutabo in voluntatem docilem et obedientem; et faciam ut in praeceptis meis ambuletis, et iudicia mea custodiatis, et operemini. quorum verborum scriptura sacra lucent exempla efficatiae divinae voluntatis ad movenda corda hominum, suprema quae dominium, quo Deus gerit active intra, ac infallibiliter inclinare nostras voluntates, id est physice promovere.

Secundo probatur nostra Doctrina authoritate Divi Thomae 8° Physicorum cap. 5° ubi sic ait, primus movens movet mobile [illegible] sed ultimus non movet nisi [illegible] quia ex mente [illegible] omnes causae secundae movent à prima et agunt.

Tertio probatur authoritate magni Patris Augustini in Enchiridio cap. 98. qui, inquit, ita scripsit, et dicat, Deus inclinat hominum voluntates quas voluerit, quo voluerit, et sicut voluerit in bonum et in tertium [illegible] et in libro de correptione et gratia cap. 14. Deus magis est in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi suas, quia si homo potest seipsum libere applicare ad agendum, et intendere [illegible], potiori a fortiori Deus.

Praeterea probatur nostra Doctrina authoritate Angelici nostri praeceptoris infinitis in locis [illegible] et mente [illegible] [illegible] [illegible] 1a 2ae q. 115 art. 5° [illegible] eiusdem [illegible] Deus movere causas secundas applicando eas operationi, et 1a 2ae q. 109. art. 1° sic ait: nulla natura quantumcumque perfecta potest procedere in suum actum nisi moveat a Deo. et q. 22 de veritate art. 6. ubi ait quod Deus transfert voluntatem ab uno actu ad alium ex interius immutando, et multis aliis modis agentibus dicere

acerso

agendo. ac deniq. exprimitur q. 3a de pa. art. 7. ibi ait Deus mou
mere mouens aliquas causas agentes ipsas applicantes ad proprias actiones
quaerens adeo aperte, ut euasiones nullae sint relinquendae.

Stantantes
mouens ea quae clare docet lib. 3 contra gentes cap. 149 ubi ait, quod
mouentis praecedit motum mobilis ratione et causalitate. unde cum Deus
sit motor mouens omnes causas ad agendum manifeste p. mouens diu
nus, qua creaturas applicat, praecedere cooperationem creaturae. omit
tendum est, ad uerbum, quibus probat praemotio physica desumuntur ex
D. Tha, et omnes obiectiones, quas proponere solent aduersarii, sub
iciendo D. Tha. et solutiones, quae illis dare dignatur ipse
D. Tha.

Sectio 3a

Probatur praemotio uariis rationibus.

Prob. 1o. nulla causa 2a. agit nisi actu mota et applicata a Deo; ergo Deus physice praemouet causas 2as. ans. est admodum philosophicus, eo uero quod nullum dicto mouentis est prior, moueat mobilis natura et causalitate; ergo motio diuina est prior motio, et coeuntes sit Deus mouet, praemouet. prob. ans. tum quia omnis causa praecedit, sed motio Dei est causa eius creaturae operanti. ergo motio Dei est praemotio respectu creaturae. tum etiam, quia motus est proximus Deo, sed creaturae mouentur a Deo ut agant; ergo motio diuina est prior ipsa cooperatione creaturae. maior. ex D. Tha. ibi, ut inquit Augustinus, Deus nos mouet ut agamus, si uero et nisi agamus; ergo Deus mouens diuinus est ipsa cooperatio creaturae.

Prob. 2o. ad iungendo et applicare causas 2as ad agendum et etiam praemouere illas, sed Deus iungit et applicat omnes causas 2as. ad agendum; ergo illas praemouet. prob. mai. nam praemotio physica non est aliud quam applicatio iungens causas 2as ad suos effectus. ergo si Deus iungit et applicat causas 2as. ad suos effectus illas praemouet.

Pr. 3a. nam instrum. non attingit effectum causae principalis, nisi prius a causa
moveat; sed creaturae dum agunt, attingunt effectum primum Dei. ergo
debent moveri ab ipso prius, quam operentur. maior suadetur, quia
ex eo quod instrum. non agit, nisi sub ordinatione causae principalis, quae illud
motio, occupatur ex applicatione ad agendum: quia causa principalis, ut
sibi subordinetur instrum., et utatur ipso debet illud applicare. minor
autem prob. nam ens est effectus primus ipsius Dei: sed creaturae
dum agunt attingunt rationem entis: ergo attingunt effectum primum Dei. minor
patet, siquidem ratio entis est transcendentalis imbibita in omni effectu. maior
vero suadetur. nam causae universalissimae debet correspondere effectus
universalissimus; effectus autem universalissimus est ratio entis representans omnes
effectus: ergo ratio entis est effectus primus causae universalissimae, scilicet Dei.

4a. pr.
nam Deus causat ipsam cooperationem causae 2ae. sed non potest illam causare
per concursum simultaneum: ergo per concursum praevium. maior est adeo certa, ut D. Thomas dixerit esse perra
tionem dicere aliquid positivum in mundo esse, quod non causetur a Deo,
iuxta illud Joannis: sine ipso factum est nihil. ergo ipsa cooperatio
creaturae causatur a Deo. minor vero prob. nam omnis causans aliquid
debet esse prior suo causato, sed concursus simultaneus non est prior
cooperatione creaturae: ergo non potest illam causare.

5a. pr. quod est indifferens
ad utrumlibet non agit nisi prius determinetur ab alio; sed causae 2ae, prae
cipue voluntas humana, sunt indifferentes ad utrumlibet: ergo non agunt
nisi prius determinentur ab aliquo, et a causa 1a. solum potente determinare
voluntatem. maior constat ex ipsa experientia, qua sentimus nos
esse indifferentes ad utrumlibet, v. g. ad odio habendum, vel ad amandum:
maior vero etiam constat, siquidem eo quod est indifferens ad ex ... determinatum
effectum, siquidem nemo dat, quod ipse non habet: ergo causae 2ae non agunt
nisi prius determinentur a causa 1a.

Dices

Dices 1º causas q[uae] se detraxere prius ab bono = Sed D[ico] e[ss]e
n[on] adeo exit nisi à causa detrata, et d[ici]t Detrae d[ici]t potentia
[illegible] q[uo]d prius e causas detrari, quas q[uo]d ab illa egrediat[ur] actio de-
trata.

Dices 2º causas liberas detrari ab aliis. v. g. homo indiferens
ad amandum detrat ad amorem per beneficium, qd ab alio recepit =
Sed D[ico] e[ss]e n[on] illa detrao objetiva è solum aliquid extra, quo volun-
tatis et adhuc posita dato volantas remanet indiferens q[uo]d p[e]r
illa detraone requirit alia intra, et efectiva =

Dices 3º nam detrao
non fieri à Decursu simultaneo = S[ed] D[ico] e[ss]e. tum quia Decursus
simultaneus è indiferens, ut fatent adversarii, et expectat
cooperaone, et detraone creaturae: q[uo]d n[on] potest illas causare:
tum etiam quia talis detrao è prior natura sua cooperaone
creaturae q[uo]d n[on] potest causari à Decursu simultaneo, qui n[on] e[st]
prior cooperaone creaturae.

P[ropositi]o 6º ille qui respicit finem ultimum
universi debet omnia promovere, et aplicare ad suas operaones, e[t]
n[on] solum cum illis Decurrere, sed Deus respicit finem ultimum totius
universi: ergo debet om[ne]s creaturas promovere et aplicare ad suos
actus. mi[nor] è certa, ma[ior] vero in qua è dificultas declarat[ur], n[am]
ille qui respicit finem ultimum totius universi, debet omnia dirigere
ad illum finem, quod explicat[ur] in hoc exemplo Ducis, qui aplicat
et dirigit om[ne]s milites ad victoriam obtinendam, quae è finis totius
exercitus; sed n[on] potest dirigere nisi aplicando, et promovendo
q[uo]d debet promovere, et aplicare. p[ro]b[atur] mi[nor] n[am] Decursus simulta-
neus n[on] dirigit actiones creaturae, sed solum cum eis operat[ur], [illegible]
[illegible] moralis n[on] dirigit nisi moralis, et ineficaciter, q[uo]d p[e]r illas
debet dari mod[us] physica, et efectiva.

P[ropositi]o 7º n[on] detraone Domini

explicare, ubi nec dicitur ad suas operationes, moralis qui de ijs solum habent dominium morale, physice vero, si habeat dominium physicum ad operationes supernaturales, non solum moraliter, sed etiam physice in creaturas: quia Deus debet applicare non solum moraliter, verum etiam physice omnes creaturas ad agendum maxime cum non actuare dominium in usu rei, Deus autem habet in applicatione ad operationes quas supremum Dominium, ergo applicare ad suas operationes.

Probatur 8º, et ultimo: ex subordinatione causarum 2ªrum ad 1ªm, nam quae sunt plura agentia subordinata ad genus inferiora non agunt, nisi prius moveantur, et applicentur a superiori, sed omnes causae 2ªe sunt naturaliter subordinatae Deo, quae non agunt nisi prius moveantur, et applicentur a Deo. Maior est certa, nam ideo dicitur Deus 1ª causa, quia ceteras sibi subordinat. Maior vero etiam constat, nam subordinatio causarum in eo consistit, ut causa inferior agat sub superiore, sicut minister agit sub Domino, id est, ex applicatione ipsius Domini, habetur ex D. Thoma 1ª 105 art. 5º, quod etiam insinuat 3º Contra gentes cap. 147, physice sub Deo qui est 1ª intelligens, ordinans et ordinans omnes intellectus et voluntates, sicut instrumenta sub physice agente. Et 1ª p. q. 2ª art. 3º 2ª movens, inquit S. Thomas, non movent nisi per hoc quod sunt mota a 1º movente, sicut baculus non movet, nisi per hoc quod est motus a manu.

Sectio 4ª

Praemotio physica exemplis

Non desunt plura, et aptissima exempla quibus explicari potest praemotio physica, nam generaliter in omnibus in causis subordinatis inferiora non agere nisi mota et applicata a superiore. Et notat D. Thomas variis in locis, ut in 3º Contra gentes cap. 147, ubi habet, divinae providentiae lexe

et unumquodque immediate à causa sibi proxima moveatur. sequitur corpus, et eius membra subordinantur aiae non agunt nisi ex motione et applicatione aiae. Rursus, quia ceterae potentiae subordinantur voluntati tamquam suae Reginae non operantur, nisi quatenus moventur à voluntate. Deinde, quia membra subordinantur cordi, nullus motus fit in illis, nisi prius ab eo vitalem influxum recipiant, quo interrupto, vel propterea nimis cessante, et in deliquio, et morte cetera membra torpescunt. Similiter quia sublunaria subordinantur caelis non agunt nisi prius vivifico caelorum influxu excitentur et in partibus, quarum virtus manet otiosa languescente caelorum calore per hiemem.

Ex finali ... ciationibus sic ergo 1º ... ista ceteris ... motus influere in politicis ... subordinatione inferior nequit nisi politice applicet à suo superiori, certum est autem creaturas magis dependere à Deo, quam corpus ab aia, potentiae à voluntate, membra à corde, sublunaria à caelestibus, ergo potiori iure creaturae debent prius applicari et moveri a Deo.

Sectio 5ª

Probatur ultimo promotio incommodis

Lum in Durando, quod ex negatione promotionis sequitur est Deus non fore causam totius entis, et omnis creaturae. Probatur. Ergo 2º sicut dist. 37 q. 2ª art 2º. non potest vitari quin voluntas humana sit causa agens, si eius actio non reducatur in aliquod prius agens. sed quando causa simultanea actio creaturae reducatur solum in Deum simultanee agente: ergo ex praedictis sequitur Deum non esse causam totius entis.

2º sequitur influxus Dei subjici creaturae, illa quae est prior Deo in causando dicitur ergo. Itaque, influxus Dei semper est paratus, ab illo utatur creatura vel non utatur, prout sibi placuerit, et consequenter creatura est prior faciunt in causando, nam prius est quod dirigit, quam illud quod dirigitur.

3° sequitur Deum esse Dominum creaturæ saltem liberæ
contra eos adversarios; Deus offerre suis Decursus indifferentes volun
tati, et per scientiam mediam, attentant, explorare, quomodo voluntas
se gerat tali Decursu, tum quod prudentiæ oeconomia, et certitudine
utitur hac exploratrice scientia. Sequitur concurrente illud eloquium
nihil prudentia de certo nisi scientia exploratrice, quod Deus mediis
scientiæ factus explorator nostrarum actionum, quas liberæ nostræ voluntatis. 4°
sequitur authorum Pater magis Deo nemine efficere, ut volunt in
suis circumstantiis, et cum suis motivis moralibus, in quibus Deus
ex videre concursus non esse operaturum, dicunt enim adversarii diversos
influxus expectare cooperationem creaturæ, quod illius influxus Deus potent
facere, et creatura recusari tenetur, sed potius illa a crea
tura expedat.

Postremo sequitur creaturam aliquod habere potentiam
circa suos actus, nisi enim Deus simultaneum dat adversus Deum
nisi simultaneum quod nisi admittat Decursus explicativus, creatura
ex seipsa non a Deo habet saltem quod iter Decursus simultaneo.
Verbi gratia eadem in ipso Deus et Decursu simultaneus offert Petro,
et Paulo, et Paulus illo utitur, non vero Petrus, totum gloriari Pau
lus, non Petrus, sed Deum ipse Divisio Decursu, quod S. Apostolus
dicente nec gloriandum circa quod bene operemur, quia nihil habe
mus quod non acceperimus.

Sectio 6ª

Proponuntur argumenta, et solvuntur.

Arguitur 1° author Philosophus dicens,
quod agens operando non mutatur. Si se moveret, etiam mutaretur.
Si etiam non se moveret — Ex ad hanc authoritate, Aristoteles solum
dicere, quod agens non mutatur per suas actiones, quarum omnium motus
1ᵐᵉ. Aristoteles manifeste sentit eius aut mouentia 1ª non mouere nisi mota a 2°.

Ad

Unde infra quidem distinguendo authoritatem agentis et materiae agendo dico, atingendo nego.

3a

Pro iudicione autem authoritatis D. Thomae assignat magister 4or regulas generales ex ipso D. Thoma desumptas quarum 1a quaestio Divus Thomas ait, quod si aliquis dicat Deum coagere actionem humanam, id intelligitur de coactione quae est per modum naturae seu per impositionem necessitatis, qualis est actio ignis ad buxendum, non vero de coactione quae est per modum liberi, ut est per modum applicationis ad exercitium actus liberi, hanc regulam expresse tradit articulo 1a 2ae quaestio 23 articulo 2o ad 1um ubi explicando illud Damasceni, Deum non coagere ea quae sunt in nobis dicit Divum Damascenum sumere coactionem pro impone necessitatem, ex quo infert per illa verba non excludi predeterminationem nec pende promotionem, quae est divinae providentiae ac predeterminationis executrix.

2a

regula est quod Divus Thomas ait voluntatis movere se ipsam, se dicere esse dominum sui actus, atque esse positum in manu deliberationis suae, hoc intelligendum est in proprio ordine, seu per modum agentis proximi, quod tamen non excludit, sed supponit motionem et applicationem primi agentis, neque est de necessitate libertatis, quod voluntas sit 1a causa sui, Deus enim est 1a causa movens causas liberas, quas naturas, et sicut causis naturis eas movendo non aufert quin actus earum sint naturales, ita movendo causas liberas non impedit quin actiones earum sint liberae, sed potius hoc facit in illis, operatur enim in unoquoque secundum eius proprietatem. ita Divus Thomas 1a parte quaestio 83 articulo 1o ad 3um.

3a

regula est quod Divus Thomas ait Deum movere voluntatem nihil imprimendo in illa, non excludit ipsa motione, implicarent aliquid movere aliud nihil imprimendo ipsi motionem, sed solum excludit influxum novi habitus, id est quod Deus faciat creaturam actu operari, est dicere in illa per modum motionis transeuntis, non vero per modum qualitatis permanentis, ita Divus Thomas 1a parte de potentia articulo 7o.

4a

Ultima regula est quod D. Thomas dicit Deum movere voluntatem ad bonum in com., et ad bonum supernale, voluntatem vero movere seipsam ad bona particularia naturalia, sive vera, sive apparentia, hoc intelligendum est de motione speciali, nam Deus modo speciali movet voluntatem ad intentionem boni in com., et ad bona supernalia, caeterum voluntas generali motione, quam ipsi dat iuxta doctrinam providentiae Divinae, quam exprimimus nomine promotionis, se ipsam movet, et determinat ad alias actiones, nam ut D. Thomas, nulla natura quantumvis perfecta procedit in suum actum nisi moveatur a Deo, ita Ang. M. 1a 2ae q. 109 art. 1o. ibi distinguo 2as motiones unam generalem sine qua creatura nihil operatur, aliam specialem, qua indiget ad quosdam speciales actus v.g. peccator ad derelinquendum peccatum indiget speciali motione Divinae gratiae.

Ex dictis

facile explicantur authoritates D. Thomae, et aliorum pp. Dicendum est Thomas putavit D. Thomas usus est nomine promotionis, quae est et agnovit ... ea res ... que integrimus nomine promotionis. Si dicere ... sicut nomina incarnationis, trinitatis, purgatorii, et transubstantiationis non usurpaverunt ... talia mysteria quia res quae his nominibus intelliguntur ... expressit. Ita D. Thomas et si nomine promotionis non usus fuerit, nihilominus rem ipsam docuit, quia illam ... explicuit. ... D. Thomas etiam usurpasse nomen promotionis, nam quodlibeto 1o dicitur ... praetraxi a Divina providentia, et alius dicitur motione movientis et ... praevia motione.

Arguitur 1o. Si Deus promovet nos ad peccandum esset auctor peccati, quia Deus ... promovet ... ille est auctor peccati qui promovet ad actiones malas, sed Deus promovet ad actiones tales: ergo esset auctor peccati.

Ita 1o. adversarios ... generi ... se movendi ... sicut Deus ... applicat ad operationes

ita

ita simul fatentur adversarii Deum concurrere ad eas actiones: ergo si hoc argumentum probant in via nostra Deum esse auctorem peccati, probant etiam in via adversariorum ex cooperatione peccati.

[illegible] Respondeo negando consequentiam, ad cuius probationem distinguo maiorem: ille est auctor peccati, qui promovet ad actionem malam, ut malam, concedo; ut actio est, nego maiorem; et mala est, concedo maiorem, et similiter admitto Deum promovere ad actiones malas, ut actio est, concedo minorem; ut mala est, nego minorem; et ita licet promoveat ad actionem, et sic concedit, ut mala, non negatur Deus enim licet sit causa, ut actio sit, non tamen est causa ut mala sit, sicut anima licet sit causa cur tibia moveatur, non tamen est causa cur tibia male moveatur, et claudicet, unde defectus, qui est in claudicatione, non refundit in animam, sed in tibiam curvam.

Replicabis: utcumque homo est causa peccati, in quantum est causa ipsius actionis, quae est peccatum; ergo si Deus est causa actionis peccati, erit etiam causa peccati. Probatur, nam homo non intendit malitiam, sed solum ipsam actionem; ergo ideo est auctor peccati, quia est causa actionis.

Ad hoc argumentum distinguendo: homo est causa peccati in quantum est causa actionis peccati, praecise ut actio est, nego; et habere adiunctum defectum, concedo antecedens; homo enim quamvis non intendat malitiam, est causa non solum actionis, sed etiam est causa cur illa actio sit cum defectu, sicut calamus male aptatus non solum est causa scriptionis, sed etiam defectus, qui est in tali scriptione; Deus autem licet sit causa actionis, non tamen est causa cur actio sit cum defectu, sicut pictor artifex est causa cur penicillus pingat, non tamen est causa cur male pingat; et anima est causa motus tibiae curvae, non tamen est causa, cur defectus claudicationis reperiatur in tali motu; unde sicut huius modi defectus scriptionis et claudicationis non attribuuntur scriptori, neque animae, sed calamo et tibiae, ita similiter defectus actionum non tribuuntur Deo, sed creaturis, quibus ipse movet creaturas ad agendum.

Replicabis

Replicabis: defectus e in'essaratus ad actionē peccati v. g. ad actū Volit: si Deus ĝ movet ad actionē, q. moveret ad defectū = Re distinguendo ant: defectus ē inseparabilis ab actione peccati, et illa actio ē a causa 1ª efficienti nego ant: ē a causa 1ª deficiente Conced. ant. et hec dictio insinuat à Dno loco supracitato.

Dices cur potius movet Deus ad actionē coniunctā cum malitia, quā ad actionē coniunctā cū bonitate = Resp. 1º hoc ita se habere, quia Deus movet unumquodq. iuxta conditionē cum igit homines sit vertibile ad bonū formaliter, ad prudentis cos excitat, et aliquando det adactionē coniunctā cū malitia quare post peccatū originale, ex quo contracta ē tanta inclinatio ad malū, nihilominus Deus potest corrigere hanc defecti bilitatē speciali gratia, qua paucis dat privilegia eorū paucorū, et omnēs n. dispensare contra hoc autē non defectibilitatis liberi arbitrij ē causa radicalis peccatorū.

Resp. 2º ideo, q. voluntas movere se non iuxta dictamē intus, cū q. intus recte iudicat bonū, id pōe malū, et peccat, mentitur, et cum nihilominus voluntas debet movere ad illud malū, q. iudicat apparens bonū, et hec ē causa proxima cur voluntas moveat ad malū.

Replicabis. Deus efficit q. voluntas defectibilis, et intus capax errorū, q. radix peccati videt residere in Deo.

Resp. negando ant. sicut enim artifex aptando calamū ē quidē causa, q. disponens calami, n. tamē defectus, qq. respicit calamus ita Deus author voluntatis, et eius bonarū eius inclinationū, n. tamē sed non liberta, unica proxima huius ē, quia voluntas sicut intus ē defectibilis, exeundo ex nihilo. Deus autē n. ē causa cur voluntas exit ex nihilo, sed hoc ht à seipsa, et ideo

defectibilita

ocre voluntas est, effectiv ex se ipsa, unde radix peccati est ipsum nihilum quod est velitis peccatum creaturae. Ex quo ostenditur fundamentum, et solida humilitatis radix, cum enim nihil habemus ex nobis quam nihilum originale, et peccata, quae ex nobis, et ex libertate exeunt; cetera vero accepimus a Deo, in nullo possumus gloriari.

Dices
Deus est causa creaturae, ut creata est, sed creata est ex nihilo; ergo Deus est causa cur creatura sit ex nihilo = Deus est causa creaturae ut creata est, quantum ad ea quae accipit per creationem, concedo maiorem, quantum ad ea quae non accipit per creationem nego maiorem; et autem quod per creationem creatura non accipit nihilum, quapropter Deus non est causa cur creatura sit ex nihilo.

Arguitur 2.o Concursus simultaneus creaturae sit dependens a Deo; ergo ut salvetur dependentia non est necessaria praemotio = Resp. 1.o distinguendo antecedens, sit dependens a Deo, ut a cooperatore, concedo antecedens, ut a 1.o motore applicante, nego antecedens. Solutio constat ex ipsis terminis, quia per concursum simultaneum, intelligitur influxus cooperans causae 2.ae non tamen applicans causam 2.am

Resp. 2.o distinguendo idem antecedens; concursus simultaneus causae 2.ae est dependens a 1.a ex parte ipsius effectus, concedo antecedens, ex parte cooperationis, quam simul cum Deo producit effectum, nego antecedens; cum enim concursus simultaneus nihil ponat in causa 2.a, sed tantum recipiat in effectu, producit quidem ipsum effectum, et sibi reddit dependentem, sed non facit ipsam actualem cooperatricem causae 2.ae unde et concursus simultaneus, qui recipitur in effectu admittendus est alius receptus in causa 2.a qui eam intrinsece applicet ad cooperandum Deo.

Arguitur 3.o ex lesione libertatis, nam praemotio tollit libertatem, ergo non est ponenda in voluntate. Probatur antecedens, nam liber est qui agit ex se ipso, et seipsum determinat, sed praemotus non agit ex se ipso, agit enim et determinat a Deo; ergo non est liber.

Resp.

ad hoc argum. ex nandam ad cuius [illegible] distinguo maior libere, quia agit ex se ipso, et se habet tanquam proximum agens. Concedo maiorem, tanquam 1m agens primo negatur maior, [illegible] distinguit maior, [illegible] motus non agit ex se ipso, nec se habet et proximum agens nego minor, et 1m agens concedo minorem, [illegible] Quaestionem loquendo de [illegible] quos Deus movet, agunt, et agunt [illegible] minus agunt. Unde [illegible] motus agit, et se habet veram tanquam proximum [illegible] Deus vero tanquam 1m agens [illegible] [illegible] libertate, et voluntas agat ex se ipsa, seque habet tanquam 1a causa a superiori non dependens, sed tanquam causa proxima a 1a non [illegible] [illegible]

Replicabis: causa libera debet esse indifferens sed [illegible] motus non est indifferens, ergo [illegible] motus non est liber. = Resp. distinguendo maior, [illegible] motus non est indifferens indifferentia [illegible] concedo minorem indifferentia actuali nego minorem. Explicatur distinctio, indifferentia [illegible] est privatio actus cum capacitate ad illum, sic [illegible] dicitur indifferens, at vero indifferentia actualis est [illegible] [illegible] cum potentia ad oppositum, et ille qui actu diligit Deum dicitur actualiter indifferens ad non diligendum, quia talis amat, et semper retinet potentiam ad non amandum. Dicimus ergo [illegible] motus esse sub ipsa [illegible] indifferentis indifferentia actuali, quia talis [illegible] [illegible] actus, et semper retinet potentiam ad non [illegible].

Replicabis, [illegible] motus ad amorem [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motus ad amorem non amet, ergo non habet potentiam ad non amandum. [illegible]

[illegible] distinguendo ante [illegible] motus ad amandum [illegible] non amare [illegible] [illegible] nego [illegible] [illegible] [illegible] concedo ante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

dicimus q. qd promotus ad amorem sit pot. non quoad potentiam absolutam sed possibilitatem non amandi, quia pot. non amandi supposita promotione ad amandum non exercebitur, sed remanebit quo signo in sua possibilitate. Et hanc distinctionem doctores passim adversarii, sed adeo extra debebant multoties cavere, et saepissime habere solent pro ipsa possibilitate ad plures actus: sic Deus potest creare plures mundos possibilitate, quam numquam exercebit; sic Christus supposito praecepto Patris recipiendi mortem potest non mori possibilitate tantum, quae numquam erat exercenda, quae possibilitas est sufficiens ad salvandam libertatem.

Dices: non dari potentiam etiam possibilitatem ad id quod implicat, sed implicat promotus ad amorem non amare; ergo talis potentia non datur. Sed distinguendo maiorem: non datur potentia possibilitatis ad id quod implicat simpliciter et absolute, concedo maiorem; ad id quod implicat solum ex aliqua suppositione et sic se est possibile, nego maiorem; sic enim Deus habet potentiam possibilitatis ad creandum alium mundum etiam post decretum de creatione unius tantum, et tamen ex suppositione quod Deus decreverit creare unicum mundum implicat quod creet de facto plures.

Aliter potest responderi distinguendo illud antecedens: promotus ad amandum non potest non amare in sensu composito, concedo; in sensu diviso, nego antecedens. Haec distinctio est contra haec pluribus in locis, et praecipue q. 6 de verit. art. 4o ad 8um, quam adversarii maligna interpretatione fingunt adeoque reddere sententiam suam exerta intelligere, et promotus possit oppositum si tollat promotionem, non vero possit positam promotione, eodem fere vinculo utriusque promotionis sibi auferat omnem facultatem faciendi oppositum, sicut homo ligatus ad columnam potest ambulare si tollantur vincula, non autem potest eis ipsis vinculis.

Haec explicatio falsa est et calumniosa, quam numquam somniavit haec, dicimus enim etiam sub ipsa promotione ad amandum remanere potentiam non amandi, et quidem

for

hoc negare haeretico, in nobis habet, quod tradidit Concilium Triden-
tinum dictum, ceterum dicimus illam potentiam non amandi non sufficere negationem
amoris, et ponendo simul cum promotione ad amandum, stare aliquem
in eodem instanti sub promotus ad amandum, et tamen non amet, sed solum
potentia ad non amandum sufficit non amare, et ponendo divisim a promotione
ad amorem sicut de sedeo, etenim cum ipsa sessione habeo potentiam ad
ambulandum, sed illa potentia non sufficit ambulationem, et coniungendo
cum sessione, implicat enim, et sedendo ambulem, sed solum requirit
ambulationem, et ponendo divisim a sessione, unde sicut sedens dicitur
habere potentiam ad ambulandum in sensu diviso, non tamen in sensu composito,
ita similiter dicimus promotus ad amorem habere potentiam non amandi
in sensu diviso, non vero in sensu composito, et sicut sedens potentiam in sensu
diviso, sedens sedendo est liber, ita similiter promotus ad amorem libere
amat, eo quod talem potentiam retineat.

Quod autem ad libertatem sufficiat potentia
in sensu diviso, et quod etiam compositio sit omnino admittenda, luce meri-
diana clarius ostenditur. Et in primis, ad sufficiat ad libertatem pri-
ma Deus etiam post decretum, et Christus D. post praeceptum sibi impositum
liber: quae etiam praedicunt a Prophetis, eveniunt libere, imo in eodem
instanti quo amo sum liber, et tamen oppositum horum non potest fieri
nisi in sensu diviso, nam impossibile, quod Deus coniungat oppositum eius quod de-
crevit cum decreto, et Christus oppositum eius, quod praecipit cum praecepto, et
sic oppositum eorum, quae praedicunt, cum praedictione, et non amorem cum
amore, ergo sufficit ad libertatem potentia in sensu diviso.

Deinde, quod haec
distinctio sit vindicanda sensus dicit varia ostendit, nam certum est, quod nullo
sensu sit possimus resistere voluntati, et motioni divinae efficaci, et
eius dicitur ad Romanos 9. voluntati eius, quis resistit. et Hester 13
nec, quae possit tuae resistere voluntati. et Augustinus de correptione
cap. 14. Deo volenti salvum facere nullum humanum arbitrium resistere.

potest

potest videri Div. Thom. 1ª 2ᵉ q. 10 art. 4º ad 3um, si Deus moveat voluntatem ad aliquid implere, quod voluntas ad illud non moveatur, et tamquam illud unde certum est nos posse facere contrarium eius, quod Deus vult etiam voluntate efficaci, alias certum non impleremus illud libere; immo potest expresse definitum est in Concilijs quo numero distinguendum est 2º sensu pro numero in quo possumus per alium in quo non possumus.

Replicabis. promotus ad amorem, et ut liber, debet posse coniungere non amorem cum promotione ad amorem: quo nulla est solutio. Probatur antecedens, quia liberum est, qui potest coniungere non actum cum omnibus prerequisitis ad actum, sed promotio est de prerequisitis, quod autem quisque liber, debet posse coniungere non amorem cum promotione ad amorem.

Ad hanc replicam respondendo antecedens, ad cuius probationem distinguo maiorem, liber debet posse coniungere non actum cum omnibus prerequisitis ad actum prioritate temporis, omitto maiorem, prerequisitis solum prioritate naturae nego maiorem, promotio autem solum prerequiritur prioritate naturae, non in eodem instanti est promotio, et actus. unde eodem modo loquendum est de utroque. sicut quod ad libertatem requiritur, ut aliquis possit simul amare, et non amare, ita quoque nec requiritur, ut aliquis possit simul promoveri ad amorem, et abstinere ab amore.

Replicabis. promotus nullum retinet potentiam ad oppositum: quo non est liber. Probatur antecedens. ex posibili posito in re nullum sequitur absurdum, sed si potentia ad oppositum promotionis reduceretur ad actum sequeretur absurdum, nempe promotionem esse inefficacem: quo nulla datur potentia ad oppositum promotionis.

Ad hanc replicam respondendo antecedens, ad cuius probationem distinguitur maior ex possibili posito in re nullum sequitur absurdum, si ponatur eo modo, quo poni potest concedo maiorem, si alio modo poneretur nego maiorem. potentia autem ad oppositum promotionis non est reducibilis in actum coniunctum cum promotione, sed solum per divisionem ab illa.

Arguitur 3º. voluntas promota non est domina sui actus: quo non est libera.

... ex actu quia n e domina premotionis nec ... actus, atque ... indispensabilis ... dominio utrius n e domina alterius.

... Ad hoc arg. ... nando arg. ... distinguo ... voluntas n e domina premotionis originative sumpta ... concedo ... simul ... Explatus

quia voluntas n e domina ... a quo ... Dei e ... plene ... domina ... premotionis ... actus ... sub ipsa premotione ... resistere ... perfe ... potest.

Dices. ... quae removere ... ex aplicatione Dei ... indiget nova premotione ... applicante ... a Deo ... plene ... dominio ... relinquentis ... ad dominandum sui actibus ... nihil ... relinquentis.

... ... magis ... ut vere simul domini actuum nostrorum debemus habere in nostra potestate omnia requisita ad illos ponendos, ... et removendo ... premotio Dei ... in potestate nostra, n enim ... Deus ... n sumus ... domini actuum nostrorum ...

... Ad ... Salmanticenses dicendo ad ... dominum libertatis ... sufficere, ... in potestate ... illius sint ... requisita ex parte actus ... ex ... actus ... ex parte actus ... ex parte ... dominium creature ... Dei subordinatum ... dominio ... subjiciat ... ad

ad applicationem, et vim, seu reductionem ad actum liberum, et ideo, creatura
non perfecte dominatur alicui in suo ordine satis est ut habeat, praere-
quisita ad actum liberum, vim nempe huius per ad primum verum cui non oportere
[illegible] et non esse per [illegible] habere, unde aliis verbis distinguere potest
ut dominii nimius aliquis notionem debemus habere in nostra potestate
[illegible] praerequisita ex parte causae creatae est verum, praerequisita ergo ... [illegible]
est falsum, haec enim directe debet esse in potestate solius Dei.

Confirmatur 2º potestatem
ex D. Thom. 1ª 2ae q. 109 art. 4 ad 1um [illegible] ... [illegible] ... ad hoc
habere promotionem non solum in nostra potestate, ad cuius promotionem [illegible]
[illegible] non est in nostra potestate non requiritur ut ea ad utamur, et quasi
attrahere possimus, quod satis est ut Deus eam nobis dare [illegible]
ut colligitur ex D. Paulo dicente ea quae per amicos possumus, aliqualiter nos
possumus, ad actionem [illegible] in nostra potestate, quod habere possimus [illegible]
a amicis deficientem, sed per motionem intrinsecam [illegible], quae non [illegible]
[illegible] addit, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] exigit.

Replicabis:
applicatio conveniens exercitii libertatis non est [illegible] modo est libera;
sed promotio conveniens exercitii libertatis nostrae: quod non est libera neque in nostra
potestate. Respondeo primo posse replicam ex distinguendo maiorem: applicatio quae
[illegible] exercitii libertatis non est libera formaliter concedo maiorem, non est libera
causaliter nego maiorem. Explicatur distinctio per talem applicationem datur ad exercendum
libertatem, unde causat [illegible] exercitium nostrae libertatis, et consequenter est libera cau-
saliter; non est autem necesse ut sit formaliter libera et sic [illegible] meriti non cadit
sub merito et [illegible] deliberationis sub deliberatione, et [illegible]
[illegible] [illegible] libertatis actualis non debet cadere formaliter sub actu
[illegible] libertate, [illegible] autem est [illegible] libertatis actualis.

[illegible]
[illegible] dicta sufficiant [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible]
causae patrocinio adduci solent, [illegible] singula, [illegible]

ad

ac adversarius impugnari se sentiret, exercitiique cum solicitata tot altercationibus humani ingenii fecunditas immensa haec re procederet, et nova indies parturiat, sabitanus meas invar[illegible] vitio, ut quisque sponderet, aut alter fundamenta theory [illegible] nitat, aut sancte celi de Deo sentiant, aut alte illius dominii in omnes creaturas stabiliant, aut profunde aut causarum a Deo dependentiis praesentent, aut vere necess.^a a tot sanctissimis doctissimisque viris [illegible] vindicat, aut facile impugnatores expugnet, aut inveterata scholis aut malignis tenebris obscura, imo erroribus aliquis aliquid [illegible] radicat.

Liber tertius Phisicorum de motu, et infinito.

Quæstio prima.

De motu, et eius proprietatibus.

Vtrum actio, et passio realiter identificentur cum motu?

Sectio 1.ª

Proponunt notabilia quædam.

Suponendum est 1.º

[illegible] motus tripliciter sumitur. 1.º communiter pro operatione etiam immanenti sic [illegible] intelligere et velle dicuntur motus. [illegible] motus [illegible] etiam [illegible]. 2.º sumitur motus [illegible] pro [illegible] [illegible] spiritualis, in quo sensu Deus dicitur immobilis, quia est immutabilis, creaturae vero econtra dicuntur mobiles, quia sunt mutabiles. 3.º sumitur proprie motus pro quadam speciali mutatione, quae videmus in rebus sensibilibus, et in hoc sensu sumitur in praesenti motus.

[illegible] 2.º sup. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ita [illegible], quae [illegible] explicat ex [illegible] 3.º [illegible] lec. 1.ª [illegible] [illegible] ut [illegible] est 2.ª ex [illegible] ad [illegible] 3.º et alia [illegible] ut aqua in calidis [illegible]

pt

ut ferrum, ita ad calefieri, et aliud ad calidum esse, unum enim dico calefieri, aliud vero calidam; non calefieri est via ad calidum esse, quo acquisito cessat calefactio. motus ergo est via, seu acquisitio formae, quae vocatur motus, qui ideo dicitur actus, quia actus est formae, quae ut sic est ad fieri, sed dicitur actus entis, seu existentis in potentia, quia fieri est via tendens ad formam tanquam ad suum ultimum actum, unde quando mobile est in motu, seu fieri, existit adhuc in potentia ad formam habendam: adquisita quo intentio, tunc enim [illegible] [illegible], et proxime est in potentia ad formam, quae est in fieri facto, sic aqua [illegible] est in calefieri, censetur [illegible] [illegible], et proxime esse in potentia ad calorem, ad quem dico calefactio, sicut via ad terminum.

3o

[illegible] motus esse instantaneum, et successivum; instantaneae acquirunt aliquam formam, et transeunt a potentia ad actum quodammodo dicuntur in instanti, ut aer illuminatus a sole in instanti fit lucidus, speculum in instanti recipit imaginem, [illegible] in instanti desinit [illegible] formam [illegible], et acquisitionis; aliae vero paulatim et successive producunt actum, ut lignum paulatim calefit, paries successive crescit, et aegrotans paulatim ad suam sanitatem tandem pervenit. 1a mutatio vocatur motus instantaneus, 2a vero motus successivus, quamvis autem definitio motus magis proprie conveniat motationi successivae, quam instantaneae, nihilominus potest accommodari etiam istis mutationibus instantaneis, ut generatio, corruptio, et illuminatio, licet enim in illis fieri et factum esse sint simul in eodem instanti reali, attamen distinguuntur duo status, unus in quo [illegible] fieri, et alter in quo [illegible] facta, et [illegible] definitio motus, in quantum est in actu, et quasi via ad alterum.

4o

[illegible] nendum est definitionem motus non posse convenire actionibus inmanentibus, etiam corporalibus, ut visioni, auditioni, imaginationi, et huiusmodi, quamvis enim in istis actionibus intercedere soleat quidam corporalis motus, v.g. receptio specierum, attamen operatio formaliter sumpta non est motus proprie dictus, quia non significat

aliquid

aliud tendens, ulterius sicut generatio et illuminatio signant tendentiam ad aliquos actus ulteriores, scilicet ad formam substantialem et ad lumen, sed significant actus ultimus ulterius non ordinatus, neque enim est actus ultimus per viam... fundamenti... actus existentis in ordine ad ulteriorem actum nec... motus.

Sectio 2a

Resolvitur nostra difficultas.

Si nostra DD.[o] motus, actio, et passio licet sint idem entitative, modaliter tamen videntur distingui. haec DD.[o] est communis inter ... quam exponere tradere videtur D. Thom. 1.2. q. 45 art. 2o ubi ait, actio et passio conveniunt in substantia seu entitate motus, et differunt solum secundum diversas habitudines. quod recte aliqui intelligunt ... ex mente S. Thomae nostra DD.[o] esse.

Et pro ... quod ... entitative ... una et eadem entitas, v.g. calefactio quae dicitur egrediens ab igne tanquam ... cuius calor est actio ignis: atque calefactio quae recipitur in ligno tanquam ... ignis dicitur eius passio: ac denique calefactio quae est via et tendentia ad ... et ad calorem dicitur motus: quod ... entitative ... recte dici quod actio et passio sunt ... motus.

Quod vero ... distinguantur modaliter ... quia actio et passio constituunt diversa praedicamenta, motus ... praedicamento excluditur ... omnino ... modaliter distinguuntur ... motus est tendentia ad ... actio est egressus effectus ab agente, ac denique passio est ... effectus in passo, sed ... modaliter diversa ... motus, actio et passio ... modaliter distinguuntur. hoc ... videtur ... dicente actionem, passionem et motum ... seu entitate distingui ... habitudine, et ... familiari exemplo, sicut ... quod ... ad ... et ... diversas ... similiter ... calefactio ... egreditur ... localiter sed ... a virtute ignis, et recipitur in ... ad calorem, attamen in tali calefactione ... ab igne receptio in ligno, et tendentia ad calorem, tanquam ad ... modaliter ... 1a ... actionem, 2a passionem et 3a motum.

Articulus 2us

Utrum actio physica semper sit indigente, v. in passo.

Sectio

Sectio prima. Proponuntur notabilia quaedam

Supponendum est 1°. actionem esse 2°. ex qua dicitur immanens, aliam transiens. actio immanens est quae ita remanet intra sum̃ a quo dicitur ut nihil extra producat, sicut visio, intellectio, et volitio remanent intra potentiam a qua eliciuntur, nec aliquid producunt ad extra. actio transiens est quae exit extra sum̃ a quo elicitur, et aliquid in exteriori materia producit. ut ducere in manu in quo ducente, sed tamen ad utrumque quod dicitur, eo quod sunt actiones immanentes subiectantur in agente, ut visio subiectatur in oculo, et intellectio in mente.

Caeterum circa actionem transeuntem praecipue modo est difficultas, eo quod 1° est scholasticorum quae dicunt actionem subiectari in agente, et non in passo, fundamentum quorum est quia scholastici tenent actionem nihil aliud esse quam relationem agentis ad passum, caeterum, si actio sumeretur pro tali, certum est ipsam esse in agente; falsum est actionem formalem esse talem relationem quod relatio agentis ad passum fundatur in ipsa actione: quae non potest esse actio nisi eam. 2° sententia tenet actionem originaliter quidem esse ab agente, subiective tamen esse in passo, ita communis et ultima sententia est M. Loannes a S.to Tha., qui et distinguens praecedentes dicitur, et graviter Pr. hos authores solus, duas formalitates distinguit in actione, quarum una ponitur in agente, altera in passo. Caeterum

ut eius equivocatio tollatur, actio transiens nihil aliud est, quam causalitas illius, qui agens in actu est ex Divi Tha. q. 2a. de pot. art. 1°. id quod indicat nomen ipsum, nam actio est, quasi actus factio, et diffusio, seu reductio ad actum, quod quia intelligitur aliqua causa, et ei sum causat, et producendo, in quantum est in actu, et virtute alicuius actuata, quae debet esse actiua in actu 1°, quae in actu 2°. debet ipsa distribui in actu 2°. agendi. Unde D. Tha. 2°. cont. gentes cap. 35 dicit ad actionem requiri, ut agens aliquo modo moveatur saltem de otio ad actum, quod plenius ex praemissis demonstratur hoc. Ex dictis in

fero in actione esse duas formalitates, 1a. retinere ex parte agentis est ultima actualitas, qua virtus activa reducitur de actu 1° ad actum 2°. 2a. unio et diffusio illius virtutis in actu 2°. distincti, licet autem colliges ex istis formalitatibus tribui soleat nomen actionis, attamen ipsa ultima actualitas agentis, quae explicite non potest dici

acto

actio, ed solum causaliter originative, nimirum quod nihil est medium inter activitatem agentis, et effectum, praeter ipsam activitatem agentis, et inferiorem effectum vocatam actionem, ceterum in illis, quae agunt mediante motu, qui est aliquod medium inter activitatem agentis, et effectum, nomen actionis tribuitur physice ipsi motui, quatenus est ab agente, et quasi veluti quidam defluxus.

Sectio 2ª

Resolvitur nostra conclusio.

Dicimus nostra conclusione actionem praedicamentalem physice sumptam licet sit originative ab agente, est tamen subiective in passo et probatur tum auctoritate Philosophi 3° de anima tex. 138 ubi ait, agentis et moventis actionem operationem fieri in ipso patiente suscepto, atque inesse, tum etiam probatur ratione quarum in textu ad assertionem firmandam 3° physicorum tex. 5ª ubi ait, licet actio sit ab agente, et agentis, est tamen in patiente tamquam recepta in eo. Ergo ex mente Philosophi, et ubi bene actio physice sumpta est originative ab agente, et subiective in passo.

Secundo probatur

ratione evidenti, nam actio est in eo, in quo recipit motum, sed motus recipitur in passo, ergo etiam actio. minor constat ex dictis. maior vero probatur quia sunt realiter identificata, et solum modaliter distincta, et debent esse in eodem subiecto, sed motus et actio physice sumpta identificantur realiter, ut patet ex dictis, ergo motus et actio physice sumpta debent recipi in eodem subiecto.

Probat hoc, nam oppositorum debet esse ratio, sed actio immanens, et transiens sunt veluti opposita ratione, ergo debent sortiri oppositam rationem et conveniunt cum actio sit in agente, altera debet esse in passo. et indicant ipsae voces, nam immanens dicitur quasi manens intra agentem, ac transiens dicitur at vero transiens, quasi ab agente egrediens, et recipiatur in passo: unde Doctor noster 2° d. q. 3ª art. 2° ait, nam differentia inter illas, quod actio immanens est actus et perfectio agentis, transiens vero est solum perfectio passi. quod probare nequeret, si actio transiens in agente reciperetur et non in passo. si vero dicas

actiones

actione dici transeunte, non quia recipiatur in passo, sed quia terminus eius recipitur in passo. = Sed dices, ergo actio dici creativa ponit terminum ad extra, et tamen non dicitur formaliter transiens, sed solum virtualiter: ergo actio formaliter transiens non solum quantum ad terminum, sed etiam quantum ad entitatem dicitur extra agens.

3. art. 25.

Resp. 3º negando, quia actio est veluti reductio ad actum, seu eductio de potentia, sed talis reductio ad actum talis quaedam non recipitur in agente, sed in passo; ergo actio transiens subiectatur in passo. maior est certa, et probatur minor: nam reductio quae actum, et distinctio est in eo quod reducitur ad actum, et agens quod reducit non reducitur ad actum, sed passum reducitur ad actum: ergo in ipso recipitur actio, et solum egreditur, et originatur ab agente.

Res. 4ª. tamen si actio sumatur causaliter pro ipsa activitate agentis, seu pro illa qualitate, per quam virtus activa transfertur ab actu primo ad actum secundum agendi, sic recipitur in agente, idque quoque dicendum est si actio sumatur relative, idest pro respectu agentis ad passum. Hec dixi: Dicitur diversas partes resp. et Ratio, nam ipsa activitas agentis cum sit intra perfectio virtutis activae, per quam transferatur ab actu primo agendi ad actum secundum, debet intrare, et actuare ipsum agens, et consequenter in illo subsistere.

Sectio 3ª.

Proponuntur, et soluuntur argumenta.

Arguitur 1. ex Aristotele Phis. 3º de via tex. 26. actus est in eo, cuius est actus, sed actio est actus agentis: ergo actio est in agente. = Ad cuius Aristotelis, aiunt sibi proponit hoc argumentum, cuius quae solvit distinguendo minorem. actio est actus agentis, ut a quo concedo minorem, ut in quo nego minorem, idest, actio dicitur actus agentis, quia ab illo procedit, non vero quia in illo recipitur.

2º arguitur ex decernens Albertus testimoniis in 2º sent. dist. 40 q. 1 art. 4º. dicendum est, quod cum actio sit in agente, et passio in patiente, non quod esse suum non accidens.

c. 2° quia tunc actio quae in se est subiective in agente sine ullo respectu, et actio ut nova passio specificatur per suos actus [illegible] tendens ad hanc actionem ut in agente. Nec [illegible] si valde exprimi, sed in hoc hanc agendo de actione dicat cum [illegible] identificari cum motu et recipi in passo, ut diximus hac ratione.

Ad 2. In hoc loquendo de actionibus immanentibus non vero de transeuntibus, nam in hoc loco [illegible] de [illegible] actionis [illegible] Christi, nec [illegible] actio transiens, attamen imperativa [illegible] immanentis mag. voluntatis. Iudicavit similiter in 2° tertio de actionibus immanentibus, ut sunt intelligere et velle, quae in se ipso sunt subiective in creaturis vero actio = Ad 2° quod [illegible] etiam de actione transeunte dicitur esse in agente sumitur actione [illegible] activitate agentis, sed [illegible] quae agens [illegible] ad actum 2° ad actus [illegible] actio [illegible] sicut ergo sumo 3° [illegible] identificari cum motu et recipi in passo.

Obiicies 3. Causalitas est in eo cuius est causalitas, sed actio est causalitas agentis, ergo est in agente. Mi. [illegible] maior [illegible] distinctionem de [illegible] sed causalitas [illegible] agens actu causans [illegible] esse in agente.

Ad maiorem [illegible] distinguo maiorem [illegible] [illegible] distinctionem [illegible] intra distinctum, distinctionem intrinseci [illegible] concedo maiorem. Distinctionem [illegible] nego maiorem. Actio autem distinguitur agens non quatenus est in ipso, [illegible] sed quatenus est ab eo, ut saepe dictum est.

Replicabis actio denominat agens [illegible] = Respondebis

eodem modo actionem denominare agentem, quo modo rivus a quo ... non ...
quo modo [sunt] in quo est, sicut rivulus denominatur dicitur fontis
fluentis, non quod rivulus sit in fonte tanquam in subiecto, sed quia rivulus
est a fonte tanquam a principio.

Urgebis: res denominans aliquid extra se et aliud denominare intra, sicut visio, quae denominat parietem extra visum, denominat oculum intra videntem; sed actio nihil potest denominare intra, nisi sit agentis; ergo actio intra denominat agentem.

Nego quod actio transiens denominat intra passum, inquantum dicitur ipsum affectum actione, actio enim duo denominat et principium a quo est, et subiectum in quo est, diversimode tamen, nam subiectum in quo est denominat actuatum, principium autem a quo est denominat agens, sed quia actio fluit, et actio non recipitur in aliquo, sed est ab aliquo, ideo actio fluit ut actio denominat principium a quo est, ut ipsum agens.

Arguitur 4°: agens per suam actionem, quod debet ab illo perfici intra, et convenit actioni in agente. Declarando cognitionem agens per suam perfectionem, ... [illegible] ... non solum in eo ... sit, et in se perfectum, ut cum sit aliquid perficiant, immo ut in quo Christus, beatus sit, et in se perfectum, ... accipere idem perficere quam perfici. Per actionem autem transeuntem perficit aliud, unde res potentiae per suam actionem, quamvis talis actio non sit intra agentem.

In talibus de potentiam activam reducitur ad actum est in ipso agente, sed potentiam agendi per rationem suam reducitur ad actum; ergo actio est in agente. Probatur maior, nam potentia non potest reduci ad actum, nisi per aliquid intra recipitur; ergo actio debet recipi intra in ipso agente.

Ad hoc argumentum respondeo negando maiorem, ad cuius probationem distinguo ... potentiam non reducitur ad actum, nisi per aliquid intra receptum, ... si sit potentia passiva, seu recipienda ... si sit potentia activa, seu dandi nego ... Potentia enim dandi per hoc solum reducitur ad actum actionis, ... est per actionem aliquam. Unde actio quae reducit potentiam activam ad actum ...

n

n debet in illa recipi, sed ab alia ad eam agendi. Cæterum quamvis
virtus activa creata sit aliquo perfectibilis passive, ac mixtis, nec ea ordi
nariis habitualis, ideo ante actionem debet aliquid intus recipere,
quod sit activa in actu, et producens suam actionem. Cæterum ipsa actio
non recipitur in virtute activa, sed solum in passo. unde Aristoteles ait, quod
agens agendo non mutatur per suam actionem, quia illam non recipit.

Articulus 3.us

Ad quæ prædicata detur per se motus?

Sectio 1.a

Proponuntur notabilia quædam.

Suppono 1.° quod hic loquimur de motu succes
sivo, eumque pro nunc dicimus motum, quo tendentia successiva ab uno ex
tremo ad aliud, ex quo fit eum debere reperiri inter duo extrema, quorum
unum deserat, et aliud acquirat. quæ extrema vocantur termini motus, illud quidem
quod deserit terminus a quo, quod vero acquirit terminus ad quem. Inter illos reperiuntur
media ad quæ prius perveniat quam ad quem. 2.° quod ista omnia habere debent
ea quæ fundamenta requiruntur per se ad terminum motus.

3.° ex his sequitur ad 3.m Ideo requiruntur in his terminis motus 1.° ut inter illos media reperiantur
successive decurrenda, 2.° ut sint positiva, 3.° et sint aliquo
modo contraria vel saltem privative, vel contradictorie. Hæc omnia patent
in motu locali navis tendentis ab hispania in americam. Inter terminos
enim, inter hispaniam et americam, qui sunt termini a quo et ad quem, media in
mensa intercedunt, inter iacentia, nempe loca maris, et americæ, quæ
sunt successive et per partes decurrenda a navi, et ita successionem motus
motui dant. Deinde hispania et america sunt loca positiva, et disparata, vel
opposita quasi contraria inter se distant, ex quo illa distantia duorum
terminorum requiritur aliquo modo necessario.

Sectio 2.a

Resolvitur nostra difficultas.

Sit

Sol. 1a. Dl. ad subitum non datur proprie motus, ne e substan

talis, per se tractu motus, ut constat ex definitione, ergo subitum, tum

quia inter duas formas substantiales non cadit medium, sed una immediate succedit

alteri, cum enim forma substantialis de sua ratione sit, necesse erat dum una deperditur

immediate acquiri alteram, alioquin in duratione media esset sine

forma. tum etiam quia forma substantialis non suscipit intensionem, quod requiritur ex

parte motus, dicuntur intensio, in quantum inter illa datur determinata distantia, quae

dum exhauritur, successive motus est successivus, sed duae formae substantiales non habent

inter se distantiam, quia illa statim immediate potest succedere alteri, neque suscipiunt

intensionem.

Tum denique, quia mutatio substantialis est de ente simpliciter

ad esse simpliciter, et quod non est proprie inter terminos positivos, sed inter privationem

et esse, unde si proprie (?) materia careret privatione omni forma, mutatio esset tantum ex

privatione ad formam esse mutatio substantialis. Praeterea Ar. habet expresse in 5 physi

corum lec. 3a. quando negat motum ad substantiam, materia tamen ut subjectum huius

motus, sed materia non potest esse subjectum motus, quia ad substantiam non datur motus

proprie, nam subjectum motus debet esse ens actu, sed materia non est ens actu, ergo

materia non potest esse subjectum motus.

Objicies 1o. nam nutritio est motus successivus,

quia sit quidem ex parte in instanti, sed successive, dum crescit, dum generat, et durat;

sed nutritio tendit ad substantiam, ergo datur motus successivus ad substantiam.

Resp. ad nor. argum. dis

tinguendo maiorem, nutritio est motus successivus, ut tendit ad substantiam, quae

nego, ut respicit alterationem, et augmentationem, concedo

maiorem. Explicatur distinctio, in nutritione enim tria sunt, 1o alteratio cibi, 2o generatio

carnis in locum alterius, 3o acquisitio novarum partium quantitatis, et cum

dum nutritur, non nisi substantia acquiritur, sed etiam nova circa novas partes

quantitativas. Dicimus ergo quod alteratio cibi est successiva, similiter additio

novarum partium quantitativarum successiva, sed generatio carnis in substantia alterius,

quæ fiant è natura sed in instanti, ne sicut partes ignis posterius per calorem sunt istis dispositæ ad formam ignis in instanti generantur, ita partes posteriores sunt dispositæ successiue alteratione in instanti generantur à forma substantiali cibi ad formam substantialem alij.

Obijcies 2°. inter duas formas dantur plures media successiue decurrenda; et inter formam cibi, et sanguinis media forma seminaria, vegetatiua et sensitiua, illæ enim velut gradibus mea subiungerentur ad animam rationalem; ergo à forma substantiali cibi ad formam substantialem sanguinis potest dari motus successiuus.

Ad hanc ergo rationem has formas mediare solum est ordine naturæ non vero est necessitate generationis; si enim in cibi massa inuenirent dispositiones ad formam sanguinis, immediate forma sanguinis succederet formæ cibi. Præterea aduerte, etiam ad omnes has formas media adquirit exigi, et distinctam mutationem, unde formæ mediæ non possunt constituere unum medium unius motus successiui.

Sed 2ª Dubitatio ad relationem citius habitam et quia non dat motum, et quia tum quia terminus non est praedicamentum, sunt ... sed resultant ex aliis, et sunt relatiuæ ... tunc etiam quia non seruant conditiones requisitas ad motum non enim sunt extra à quo positiuo, et distantia inter quæ, et quæ sit quoddam medium successiue decurrendum, sed in instanti resultant. Relationes autem à positione fundamentum, ... partium in loco, quod ad ... in tempore, et sitis ad applicationem vero.

Sed 3ª 3ª Dubitatio ad actionem et passionem non dat motum, et quia sicut terminus actio ... terminus motus, et si daretur motus ad illam, daretur motus ad motum, tum etiam quia ... actione; et si daretur motus ad actionem, daretur etiam alius ad actionem et sic daretur processus in infinitum etc.

4ª Dubitatio solum tria praedicamenta possunt primare motum scilicet qualitas, quantitas et ubi

ctud. vig. et ... subtrahiz per se, ne recipiant praedicamenta habentes diversas ad transitum motus requisita, quoniam ... per se terre- motus ... in quinque ... in ... latitudo successive decur- rendo inter minimum et maximum quantitatis, videlicet quaedam latitudo extensiva in plures partes divisibilis, inter duo ubi seu duo loca, media latitudo distantiae, quae corpus exhauriendum ab uno loco ad aliud per quem moveri... tatione data latitudo perfectionis, per quam subjectum transit ab uno statu qualitatis ad alium statum perfectiorem, et inter minimum calorem et maximum ... gradus, per quos necesse transire debet subjectum calefieri et inter duas contrarias qualitates dantur plures mediae, quas subjectum decurrendo a contrario in contrarium transit, et inter album et nigrum medius color viridis, pallidus, et hujus modi.

Pro causa praedicamenta sunt ex his positivis, ut in quantitate ex minimo uno loco ex alio, et perfectior qualitas ex imperfectiori, ac de- nique extrema horum praedicamentorum opponuntur etiam contrarie, non quod contra- rietas stricta, quae est solum inter duas qualitates maxime distantes, mutuo se a subjecto sese expellentes, sed latius contrarietate usurpata, quae est inter duo extrema maxime distantia, ut duo loca, et maximi et minimi quan- titas inter se distant, ut patet ex hoc, quod definitio contrarietatis non habet locum in quantitatibus, hoc enim intelligitur de contrarietate stricte sumpta, quae est maxima distantia inter extrema in uno genere posita, et inter se repugnantia, non vero de contrarietate latius sumpta, quae est incompossibilitate duorum terminorum positivorum, inter quos media datur distantia, qualis contrarietas etiam locum habet etiam in quantitatibus et locis.

Articulus 4us

A quo motus habeat suam unitatem.

Sectio 1a

Proponuntur notabilia quaedam.

Supponendum est ... in rebus dari triplicem unitatem, genericam, specificam, et numericam. Unde

circa

circa
motus quaerit a quo desumant suas distinctionem et unitatem: si autem quaerit
ingredientis rigorem generis et speciei eius, eius motus sic sunt eius improprie
et... generis et speciei, sed sunt improprie.

... supponendum est
... quod eius causa ... ut motus ...
... ordinata ad ... et ... ad ... et ... ad alium ...
... quae ... se specificant a se ... ut ...
specificat ad ... simul ... ordinat ad
aliud, specificant ab eo ad quod ordinant, in quantum ... quo sa
... talem essendi modum et speciem ... quales exigit ...
ad quod ordinant, ut ... colores videndos ... e dis
positiones, tales quae speciem ... quales exigit visio colorum. ...
~~...~~ ... ad aliud ... tendentia ad ... unde necesse
est ... a seipso, sed ab alio specificet.

Sectio 2ª

Resolvit difficultates.

Sit 1º Dico ...

... specifica ... a quo tendit ...
... ad illud ... unitatem generica et
specifica a quo desumit suam speciem ...
a quo ad quem ... generica et specifica ...
... unitatem ... unde ...
... unitatem a quo desumit suam speciem ...
tendentia ad ... suam speciem a quo ... et ...
a quo recedit motus, nullo modo ...
positive.

... actionis ...
... ad quod desumunt ... distinctionem et unitatem ... motus ...
... ad ... ad quod ... a quo ... unitatem
et distinctionem sive genericam sive specificam ... ad quem ... actiona

...

Ad 1um ... 1. 2. q. 5. art. 2o. ratio vero est quia cum motus est tendere ad actum adhuc.

Ex dictis infertur, certum tria genera motus juxta tria praedicamenta quae habent motum. Primum genus est motus ad quantitatem, qui dicitur augmentatio seu diminutio. Secundum genus est motus ad qualitatem, qui dicitur alteratio. Tertium genus est motus ad ubi, qui dicitur latio. Motus ad quantitatem subdividitur in augmentationem et diminutionem. Motus ad qualitatem subdividitur in intensionem, remissionem, et alterationem specialiter dictam. Motus localis subdividitur in rectum, circularem, et mixtum.

Sit 2um.

Unitas et distinctio numerica motus desumitur ex tribus, scilicet ex unitate subjecti, termini et temporis, ita ut ad hoc ut motus sit unus numero necesse sit illum habere idem subjectum, eundem terminum, et continuari in eodem tempore absque interruptione, et ad hoc ut varietur numerice sufficit variatio subjecti, vel termini, vel interruptio temporis. Ratio est quia motus cum tria dicat, scilicet accidens, tendentiam ad terminum, et aliquid continuum, in quantum accidens recipit unitatem subjecti, quia accidens individuatur a subjecto; in quantum tendit ad terminum recipit unitatem termini, nam eadem ratio non potest ducere ad duos terminos separatos; in quantum vero est aliquid continuum recipit unitatem temporis, quia unitas continui solvitur per interruptionem. Continuum enim divisum non est amplius unum.

Sectio 3a

Proponuntur et solvuntur argumenta.

Arguitur 1o. Potest idem terminus habere motus specie diversos, ergo motus non sumit speciem a termino. Probatur antecedens: nam media pars montis habet motum deorsum, si moveatur a culmine ad medium montis, et eadem habet motum sursum, si moveatur a radice ad medium montis; similiter in motu alterationis calor mediocris habet motum remissionis, si aqua summe calida refrigeretur usque ad mediocritatem, et motum intensionis, si aqua frigida mediocriter calefiat; ergo idem terminus potest habere motus specie diversos.

Ad hoc [illegible] distinguendo antecedens [illegible] posset tarde motus specie diversus, uti [illegible] maius [illegible] sumitur [illegible], [illegible] [illegible] sumptus [illegible] [illegible] [illegible]. Proderat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diversa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] diversus, et [illegible] in [illegible] exemplis [illegible] [illegible] licet sit eadem [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] neque est diversa [illegible] [illegible] [illegible].

Dices 2°. Variato subiecto variatur motus: ergo motus non [illegible] unitate numerica a [illegible] [illegible] in [illegible] qui [illegible] ex alta turri [illegible] in medio spatio, tunc [illegible] motus [illegible] non [illegible] [illegible] turris, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]: ergo variato subiecto variatur motus.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] motus [illegible] [illegible], [illegible] sicut moriente [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible].

[illegible] [illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sed motus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] manet [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motus non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] motus [illegible] immediate [illegible] succedant, ac [illegible] media [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ex [illegible] [illegible] motus. [illegible] [illegible] [illegible] subiecti [illegible] [illegible] ad [illegible] motus [illegible] [illegible] exemplo: si enim [illegible] lapis [illegible] cad[at] ex alta [illegible] [illegible] in medio spatio [illegible], et immediate [illegible] [illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible] media temporis [illegible] non admittere, [illegible] [illegible] non [illegible] ex [illegible] [illegible] variato subiecto variari motum.

Replicabis

Replicabis: si canis beptero torquens in colo, motus torqueris esse idem non avertice ad omnes terras, quem non citius motus canis viuus et mortuus eveniunt: quod manere idem non. Pen. nando pari tato ad torques maneris tato remotre, et ideo ex illis notae non eius motus eius. At vero canis non manere idem, nec ex cane fit cadauer, et ideo sicut canis mutatur in cadauer, ita motus canis desinit, et incipit motus cadaueris.

Quæstio 2.ª

De infinito.

Postquam egimus de motu agendum est cum Aristotele de infinito, circa quod quatuor quæruntur. 1º utrum sit possibilis creatura Deo essentialiter infinita, de se vero relata producta. 2º utrum sit possibilis in quantitate moles. 3º utrum sit possibilis in multitudine: 4º utrum sit possibilis in intensione.

Articulus 1.us

Vtrum divinitus sit possibilis creatura Deo essentialiter infinita?

Sectio 1.ª

Proponuntur notabilia quædam.

Suppono 1. quod infinitum dividitur in infinitum in potentia seu sincategorematicum, et infinitum actu seu categorematicum. Infinitum actu seu categorematicum est illud quod sub eo quod habet nullus clauditur terminus, sicut Deus omnium maximus est ens actu, et actu infinitum, quia omnia creata sunt eorum multitudine simul limitibus constant. Infinitum autem vero in potentia seu sincategorematicum est illud quod quamvis sub eo quod est clauditur terminus, attamen sub eo quod potest habere nullos limites agnoscit. Sic numerus hominum licet sit finitus actualiter, attamen in potentia est infinitus, atque semper crescere semper potest, semper enim generantur homines non possunt superari.

Dico 2º dicitur cum Abulensi p. 1. q. 25 art 3º, quod etiam dari aliquam divinitatem impossibilem, non ex defectu virtutis ex parte Dei, sed ex defectu possibilitatis ex parte creaturæ, in quantum creatura ipsa involvit aliquam contradictionem, ut sequitur in consequentia si Deus non potest

causa

creare aliq. Deus quia [illegible] creatq. ee [illegible] nec facere [illegible] sine [illegible] qd n [illegible] nec [illegible] [illegible] in [illegible] a [illegible] nec [illegible] [illegible] infinita [illegible] aliquid dicit [illegible] dicere, [illegible] Deus [illegible] facere n potest.

Sectio 2.ª

Resolvitur vera difficultas

[illegible] dicimus nec [illegible] creatura [illegible] infinita, id est qua in linea entis careat [illegible] limitibus, ita tenent [illegible] Philosophi et Theologi cum [illegible] p. 1.ª q. 7 art. 2.º [illegible] ratio [illegible] redditur, q[uo]d [illegible] acto [illegible] mixto cum p[otenti]a n [illegible] ee infinitu, sed [illegible] creatura [illegible] actu [illegible] mixto [illegible] [illegible] creatura debet ee finita, [illegible] e certa, q. solus Deus [illegible] ee actus purus, [illegible] creatura [illegible] aliquid [illegible] potentialitate ad mixtam [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible] actus [illegible] potentialitate [illegible] finitus [illegible] [illegible] actu [illegible] in aliqua [illegible] ad illa, [illegible] [illegible] claudit, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] limitat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infinita [illegible] [illegible] entis n e infinita, sed [illegible] creatura [illegible] ratio e [illegible] certi [illegible] nulla creatura [illegible] infinita, [illegible] e certa [illegible] creatura [illegible] entis in quantu [illegible] [illegible] in quantu [illegible] in quantu [illegible] [illegible] n e infinita, q[uo]d claudit [illegible] [illegible] n e infinita [illegible]

mar

mar. Deus non ideo [illegible] pro sua perfectione, ita determinat unamquamque rem ad certum essendi modum, ut non se extendat ad totam plenitudinem entis, nec ad aliquas entitates extra illum distinctas, et continet ipse limitationem. Reges [illegible] [illegible] unius [illegible] regni [illegible] cuiuslibet regis quae extra extra illos [illegible] non extendit.

Resp. 3°. non infinitum intimae entis esse ad rationem plenitudinis essendi, sed nulla creatura potest venire [illegible] [illegible] totius plenitudinis essendi, quia nulla datur creatura infinita. Maior tamen est veluti [illegible] radix entis infiniti, [illegible] [illegible] [illegible] infinitum in essendo, quae [illegible] plenitudinem essendi, [illegible] [illegible] in essendo, [illegible] limitatur ad certum essendi modum, [illegible] ad alios se extendere non valeat. [illegible] [illegible] quia [illegible] entis ad omnes [illegible] limitationis [illegible] infinitum nihil debet excludere, sed omnia [illegible] rationes [illegible] unius [illegible].

[illegible] non ens participatum continet totam essendi plenitudinem, sed omne creatum est ens participatum: ergo nulla creatura continere potest totam essendi plenitudinem. Maior est certa, quia omnis creatura [illegible] quaedam [illegible] [illegible] entis. Unde ens creatum dicitur participatum, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. non participare [illegible] partem capere, et partem relinquere: ergo nullum ens participatum capit totam plenitudinem essendi, sed solum aliquam particulam, sicut fluvius solum capit partem [illegible] [illegible] quae in Oceano.

Sectio 3ª

Proponuntur et solvuntur obiecta.

Arguitur 1° quanto maior est virtus productiva, tanto maiorem effectum producit; sed virtus divina est infinita: ergo potest producere effectum infinitum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maior virtus, tanto maiorem effectum producit intra lineam [illegible] [illegible] [illegible] extra [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] effectus autem infinitus [illegible] [illegible] entis creati [illegible] participati, et [illegible] [illegible] [illegible] infinitae potentiae [illegible] potest facere aliquam creaturam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non potest facere [illegible] creatura infinita.

[illegible]

Replicatur. e fectus debet proportionari causae, sed Dei est infinita ergo debet illi correspondere effectus infinitus. Respondeo negando maiorem, et distinguendo maiorem, debet proportionari causae in eo quod non excedat eius virtutem, concedo maiorem; debet exhaurire eius virtutem, nego maiorem. Et ad rationem, non videmus ad rationem posse in aliquo effectu... ergo...

Replicatur. Deus potest facere hunc actum, et ideo potest creare perfectissimam creaturam, quia nec potest producere ... infinitus, ergo potest creare infinita.

Respondeo negando maiorem, imo licet ... quia maius effectus ... et Deus perfectius producere, non ... ex hauriret ... Deus non potest imperare, et ...

Replicatur: si Deus ageret non producere effectus infinitos ...

Arguitur 2º si darentur creaturae ... infinita ...

... rego

neso cor quia dicq pos inexhaustibus ē in quantum ad ... hinc efficiq ē coent, et gaudet effectu infinita actu.

Dubius 2.us

Utrum Diuinitus sit polis magnitudo infinita.

Sectio 1.a

Supponuntur aliqua.

Epicurus, et quidam alij putarunt dari de facto magnitudinem infinitam, ... intra mundum ... spatia extra hunc mundum ... infinitos alios mundos ... [illegible]

... dicens mundum esse immensum ... quod in quacumque ... limitem ... imaginari adhuc spatium et corpus ... infert ... [illegible]

... dari spatium et corpus, ... corpus ... reperiri.

... est quod ... Deum ... limitem, et finem statuere ... corpora immensa ... imaginamur spatia ... dari ... imaginari ... figmento ... infinita, ... certum ... dicens Deum omnia fecisse in numero, pondere et mensura. Scholastici ... nominant ... longe ... et efficacissimis innixa rationibus.

Sectio 2.a

Resoluitur nostra difficultas.

Sit 1.a ... magnitudo

magnitudo actu infinita. ita D. Thom. 1.a p. q. 7 art. 3.o Unde deducit

ro practica neg. Dicimus: quantitas infinita si daretur exigeret virtutes

corporeas infinitas: sed repugnat dari virtutes corporeas infinitas: ergo

quantitas infinita. minor constat, nam cum virtus corporea debeat habere

sicut tres subiectum tales ut sunt omnes suas proprietates: maior nam quaelibet

virtus corporea natio debet tenere quantitatem, nisi proportionatam: quia itaque quan

titas esset infinita, virtus aquorum debet esse infinita. probatur. nam proprie-

tas debet proportionari cum a qua nititur et accidens virtus in quo recipi

tur, quantitas est proprietas et accidens virtutis corporeae: ergo debet ei pro-

portionari.

Prob. 2.o arguendo. Dicimus: omnis quantitas debet esse figurata, ergo debet

esse finita. probatur. nam figura est proprietas quantitatis: quia dari non potest

quantitas sine figura. etiam probatur. nam figura est terminus quantitatis et afficit

utrumque extremitatem: ergo omnis quantitas figurata est finita et in aliquo ex

tremo terminata. Unde ponere quantitatem infinitam habentem figuram v.g. trian

gularem, v. quadratam, sicut faciunt adversarij, est ponere infinitum cuius

extremum finitum, quod sibi repugnat.

Adversarij vix illis heurarum:

tota cum ipso et involvendo inveniuntur ante allatis, quae

tamen vix evitare possunt, unde solent confugere ad indefinitam possibilitatem

divinae potentiae, quae potest plus facere, quam possimus concipere, et cui

facilia sunt plura, quae nobis videntur implicare. Horum ratio verissima est,

Philosophi tamen in rebus naturalibus non possunt asserere quod potest, nisi possit

solvere argumenta quae probant illud implicare, nisi forte id constet ex

divina revelatione, cui debemus subjicere omnes vires, tamquam ingenij

nostri regulae, ceterum in illis quae revelatione non constant, hac debemus

ratione iuvari.

Sectio 3.a

Proponuntur, et solvuntur argumenta

Aqud Lª authoritate Phil. dicentis lineam infinitam ponendam in praedicamento quantitatis, quod scilicet quantitas infinita existeret. Phil. Rx. Phil. loqui in suppositione, seu ex dicimus virtualiter lineam etiam si careret duobus extremis, poneret in praedicamento quantitatis, quantitas est. dari in parte vacuum sine extremis.

Replicabis potuit dari tempus infinitum, quod est quantitas infinita, cum quod ab aeternitate res, ante ... mundus potuerit ab aeterno, et quantitas ad motum, erat tempus, quod tempus potuerit esse infinitum.

Rx. ipsa quod ... potuisse esse ab aeterno distinguendo ... potuit dari tempus infinitum sincategorematice concedo ... categorematice nego ... Explicatur ... tempus esse simul infinitum tempus non potest esse infinitum actu, sed solum sincategorematice ... in quantum post quodlibet tempus potest ... quod ante quodlibet tempus fuisset aliud tempus, si ab aeterno mundus, et motus extitissent.

Replicabis quantitas infinita non repugnat, quod potest dari ... non repugnat ... et nec ... potest nec ... quantitatis quae ... augeri potest in infinitum, ... ex nullo capite repugnat quantitas infinita.

Rx. repugnare ex parte quantitatis, quae non potest esse sine figura, nec ... sine ... ; ... in infinitum crescere, ... illa est solum sincategorematica, quae nunquam reducitur ... ad actum infinitum, quod ... ... illa ... finita, si ... quaesiverit.

Replicabis ... ... 12 art. 5 dicere infinitum ... implicare contradictionem, quod infinitum potest fieri a Deo. Rx. in ... ... dicere infinitum repugnare, ... quod ... 9, et Phil. antiquos ... ... infinitum ... ... quia

ponebant

ponebatur [illegible] repugnare [illegible] ex terminis [illegible] signi

[illegible] ex [illegible] repugnare infinitum sed solum quod [illegible]

retenere [illegible] esse ex [illegible] sed ex modo quo [illegible]

[illegible] Deus non potest facere quantitatem sine qua seu

[illegible] necessitate [illegible]

Articulus 3us.

Utrum sit possibilis multitudo infinita actu?

Sectio prima.

Resolvitur nostra difficultas.

[illegible] et nominaliter tenent dari posse [illegible]

[illegible] infinitum, [illegible] aliqui recentiores [illegible] tamen ne

gativa longe communior et nobis tenenda est.

Sit [illegible] repugnat

dari multitudo infinita actu [illegible] q. 7. art. 4. [illegible]

quod non dari non potest multitudo infinita rerum quantitativarum [illegible]

nec [illegible] apparit [illegible] eadem [illegible]

[illegible] multitudo infinita quantitatis [illegible] magnitu

dine infinita [illegible] sed repugnat [illegible] magnitudinem, et molem infinitam

[illegible] ergo etiam repugnat multitudo [illegible] rerum quantita

tivarum.

Probatur 2o. non numerus infinitus deberet [illegible] omnes numeros:

sed repugnat numerum [illegible] omnes numeros: ergo repugnat numerus

infinitus [illegible] infinitus deberet [illegible] omnes [illegible]

[illegible] nullus numerus potest [illegible] major dari

[illegible] sed numerus quo major dari potest non [illegible] omnes numeros:

[illegible] certa major

[illegible] numerus esset [illegible] major esset numerus [illegible]

[illegible] excellit [illegible]

in duas [illegible]

[illegible] esse [illegible]

[illegible]

3.º ex. tum q.a si multitudo creata de necessitate deberet specie [illegible] ultima unitate, quam dat speciei [illegible] etiam de multitudine [illegible] non habet [illegible] intentione creantis, [illegible] in [illegible] tum [illegible] Deus [illegible] in quavis [illegible] [illegible] quatenus [illegible] finem [illegible] infinito [illegible] tum [illegible] infinita [illegible] cum [illegible] Deus [illegible] infinitos [illegible] creare: [illegible] multitudine, quam Deus [illegible] creare, quare [illegible] non esset infinita, sed finita et exhausta [illegible] creaverit [illegible] creare.

Sectio 2.ª

Proponuntur, et solvuntur argumenta.

Arguitur 1.º auctoritate [illegible] opusc. 27. ubi ait non esse adhuc demonstratum, quod Deus non possit facere infinita esse actu, [illegible] non implicat = [illegible] ex hac auctoritate [illegible] [illegible] tantum [illegible] existimare [illegible] repugnantiam [illegible] actu esse demonstrativis, et [illegible] insolubilis. [illegible] ideo hanc sententiam [illegible] tenemus.

Arguitur 2.º Deus potest creare unum Angelum in 1.º instanti unius horae, sed in hora [illegible] instantia infinita, [illegible] Angeli essent infiniti = [illegible] distinguendo maiorem: Deus potest creare unum Angelum in 1.º instanti unius horae designabili, et determinato [illegible] maiorem indesignabili, et indeterminato [illegible] maiorem [illegible] creatio [illegible] deberet fieri in instanti determinato, in hora autem non [illegible] infinita instantia designabilia [illegible]

Replicatur.

[illegible] mundum ab aeterno et [illegible] potuisse creari ab aeterno, sed [illegible] dari [illegible] infiniti Angeli, [illegible] Deus singulis annis creare unum Angelum [illegible] angelorum multitudo esset infinita.

dō

[illegible]

Articulus 4.

Utrum solis sit qualitas infinite intensa, ubi etiam agitur de ... magnitudinis rerum?

Sectio

Sectio prima.
Resolvitur difficultas, et probatur nostra [illegible].

Intensio est incrementum propriè qualitatis, sicut [illegible] quantitatis dicitur augmentum; itaque utrumque [illegible] perficit, dicitur intensio [illegible] ingrediens [illegible] aliqua qualitas [illegible] perfici, et intensio, et tandem [illegible] per infinita.

Sed dico 2º repugnare dari qualitatem [illegible] infinitè intensam [illegible] 3ª p. q. 7 art. 11 ad hanc [illegible] reddendam [illegible] infinitam nec qualitatem infinitè intensam [illegible] ex [illegible], [illegible] quantitatem infinitam extensivè [illegible] infinitum [illegible] infinitum simpliciter [illegible] qualitatem infinitam [illegible] [illegible] integrè.

[illegible] qualitatem [illegible] augmentum [illegible] crescere [illegible] possunt in infinitum [illegible] aliqua qualitas [illegible] crescere in infinitum, [illegible] illa infinitas [illegible] syncategorematica [illegible] semper dari [illegible] numquam [illegible] infinitam actu quantitatem.

Meritum Christi [illegible] actu infinitum [illegible] qualitas infinitè [illegible] meritum Christi [illegible] infinita [illegible] meritum Christi [illegible] infinita [illegible] quantum ad valorem [illegible] quantum ad entitatem, [illegible] Christi [illegible] finitum, attamen [illegible] suppositi [illegible] infinitè [illegible] Christi actiones valeant infinitè.

Quantum [illegible] per naturam [illegible] magnitudinis [illegible] infra quos minui [illegible] ultra quos augeri [illegible] maximum [illegible] minimum [illegible].

[illegible] naturam [illegible] adeo

ideo porua quantitas qua nulla nulla sit naturis admixta, cum terminum
sua quantitas sit a corpore detrahenda nimis diminueretur, ita apta ad
exercendas operationes suas non haberet, sed dari posset tam parva quantitas quae non
sufficeret ad exercendas operationes alicuius speciei, a qua minor admitteretur nare.
Sic etiam videmus multa desinere per nimiam divisionem, sicut dicit D. Thom. 4 dist.
12 q. 1a art. 2 ad 3um.

Quantum vero ad viventia, dicendum est ea non solum habere terminum
parvitatis, sed etiam magnitudinis, quem non possunt attingere, ultra excedere non possunt; id vita
et experientia quotidiana nobis ostenduntur. Ut homo, bos, equus, elephantes excedere non
ad certam quantitatem quam non attingere cernuntur. Tum etiam ratione, quia viventia
cum sint in nutritione qua paulatim languescunt, donec totaliter deficiant iuxta tempus
a natura statutum.

Dices: Crocodilus semper crescit, ut asserit Aristoteles: ergo viventia
non habent terminum suae magnitudinis. Respondendo negando Crocodilum habere magnitudinem
crescentem quia vivens, sed in illo est terminus magnitudinis, qui ex vita, quod
fingitur in aliis animantibus nisi forte in quibusdam serpentibus qui maximi
inque etiam toto vitae suae decursu augeri videntur.

Quantum ad non viventia, et terram,
et aquam, in quibus certum est ab extra sallis habere limitem sui augmenti: hi quia
producuntur a corporibus, quarum virtus est detracta ad certam sphaeram. Item etiam quia habent
detracta loca suae conservationis, a quibus si exeant, diu conservari nequeunt, sicut
et de igne elementari, qui pertingit ad certam sphaeram intra concavum lunae, et dicitur
aeris, ultra quam si procedat diu non conservatur, sed in ortu consumitur. Sicut denique aqua
non sunt sine certa magnitudine, quae possint occupare: et cetera omnia elementa sunt mag-
nitudinis, ultra quam conservari nequeunt, attamen ab intra nullos terminos magni-
tudinis [illegible] habent, quod non excedant, quia iuxta proportionem suae sphaerae, ut aqua per
additionem alterius aquae: sicut in infinitum posset a ratione aqua additionem
ita etiam in infinitum de aqua crescere absolute posset. Unde quod est hic dico de
terra, licet detracta [illegible] sit Locum de illa, quia actu non est, in toto de illa quae
[illegible] terrae [illegible] suae sphaerae.

Liber quartus physicorum

De loco, et vacuo.

Cum omnis motus naturaliter fiat in aliquo loco, ideo postquam egimus de motu, consequenter agendum est de loco, in quo exercetur motus. Quoniam vero vacuum ab aliquibus esse locus [illegible] corpore, ideo agendo de loco agemus etiam de vacuo. Circa locum igitur et vacuum 4. quaerunt: 1° quid sit locus. 2° utrum duo corpora possint simul esse in eodem loco. 3° utrum idem corpus possit esse simul in duobus locis. 4° utrum dari possit vacuum in rerum natura.

Quaestio prima de loco.

Articulus 1.us

Quid sit locus.

Sectio 1.a

Proponuntur aliqua.

[illegible] animo [illegible] dari locum, et ad [illegible] duo munera [illegible] [illegible] est [illegible], [illegible] [illegible] a locato [illegible] [illegible] [illegible] munus [illegible] [illegible] locati, quod [illegible] [illegible] [illegible] locum [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] a locato, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]. Unde Epicurus, et Democritus dicebant [illegible] ex pleno et vacuo [illegible] vacuum [illegible] [illegible] capax [illegible], [illegible] [illegible] peripatetici [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] capacem [illegible] [illegible].

[illegible] autem quam existimabant spatium [illegible] esse aliquid reale, [illegible] [illegible] longitudine, latitudine, et profunditate [illegible] [illegible] spatium [illegible] etiam vacuum [illegible] [illegible] [illegible] dimensionibus [illegible] [illegible] reale. Quidam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spatium, [illegible] [illegible] vacuum esse [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extrinseco [illegible] [illegible] corporis ubi apprehendit externo, [illegible] [illegible].

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quantitate positiva, [illegible] [illegible]

[illegible]

quantitatis mensuramus quamvis illa privatio non sit aliquid reale: unde vero dicitur et aliud tempus fluxisse ante creationem mundi dum dicimus mundum [illegible] mille annis ante quam creatus fuerit; et tamen tempus illud temporis imaginarii ante creationem mundi non est aliquid reale, sed mera carentia temporis realis.

Unde quamvis mensuremus spatia illa vacua usque quo si extraheretur extensionem illam externorum quae vendimus [illegible] universi, non sequitur fore extensionem, et illa spatia esse quid reale, sed solum quandam carentiam quantitatis corporeae, quam Deus creare posset ultra corporis illius quod creavit, quae carentia quantitatis nulla ratione est nisi in imaginatione quae aliquando apprehendit negationes entis per modum entis, et necti[s], umbras, noctis et huiusmodi. Unde spatia vacua imaginaria.

Sectio 2ª

Resolvitur difficultas.

Si nostra definitio loci est superficies concava corporis ambientis, ita definivit Aristoteles, addens eius modi superficiem debere esse immobilem: immobilitas tamen non videtur esse extra locum, sed quaedam veritas superficiei ipsius, seu superficies generatio generis, externae identicae, [illegible] quam dixit; non enim omnis superficies est locus, sed solum illa quae invenit concavitatis capacitate continere aliud corpus, ut superficies aeris, quae circumcirca, et immediate continet corpus meum, dicitur locus meus.

Haec dicto

[illegible] superficiem ambientem continent ita munera loci: est certa et [illegible] [illegible] munera enim loci sunt continere corpus, repellere ab illo et [illegible] non sunt locus naturalis, sed merito munera competunt superficiei corporis ambientis: id est superficiem ambientem competunt omnia munera loci. [illegible] superficies ambiens continet locatum, [illegible] continet [illegible] repellere [illegible] [illegible] superficiei ambientis est quaedam capacitas, seu [illegible] privatim [illegible] corporis locati, [illegible] repellet capacitas [illegible] superficiei corporis primum [illegible] locati, [illegible] corpora naturaliter [illegible] continent intra superficiem corporis ambientis et [illegible]

[illegible] [illegible] conservat [illegible], a e amica [illegible], a quibus [illegible] in superficie cavaverit [illegible], et tandem moriunt. similiter vena e [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de cavitates [illegible] [illegible] corrumpit et generat morbos.

Excipitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] superficie, [illegible] [illegible] [illegible] corporis ambientis e [illegible] [illegible] superficies corporis [illegible] [illegible] ambientis, et [illegible], [illegible] superficies [illegible] [illegible] [illegible] superficies corporis ambien[tis] [illegible] [illegible] superficies [illegible] [illegible] [illegible].

Sectio 3.ª
Proponunt et soluunt argumenta.

Arguit 1.º [illegible] [illegible] immobilis, sed superficies corporis ambientis n'e immobilis: [illegible] [illegible] ambientis n'e locus. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] illa superficies [illegible] superficies aeris [illegible] [illegible] flante vento [illegible] [illegible] [illegible] superficies: [illegible] superficies n'e immobilis.

Ad maiorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distinguo [illegible], superficies ambientis mutat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Explat [illegible] superficies ambientis [illegible] [illegible] [illegible]. 1.º [illegible] inquantum e superficies talis corporis [illegible] aque [illegible] aeris, sic autem sumpta n'e immobilis. [illegible] [illegible] [illegible], et in [illegible] [illegible] inquantum [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] tale distantiam [illegible] a [illegible], centro [illegible] superficie mundi, talem capacitatem intra sua latera et [illegible], dicimusque [illegible] superficies sic sumptam esse immobilem [illegible] [illegible] flante vento superficies aeris mutat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] succedens, unde semper in [illegible] [illegible] [illegible] superficies [illegible] mutet [illegible] [illegible].

Arguit 2.º [illegible] corpus e in loco, sed [illegible] corpus e intra superficiem corporis ambientis et [illegible] de caelo empyreo, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpore superiori [illegible] locus n'e superficies corporis ambientis.

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] corpus e in loco extra et [illegible] nego maiorem, [illegible] [illegible] maiorem

Explat

Explicat definitio [illegible] corporis [illegible] corporis [illegible] entis [illegible] superficiem, et superficies [illegible] [illegible] corporis [illegible] ultima corporis [illegible] [illegible] in quantum intra latera sua [illegible]. Interna [illegible] a quantitate corporis, cuius est superficies [illegible], unde talis superficies corporis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in quantum [illegible] intra capacitatem suae [illegible] superficiei.

Arguitur 3.º [illegible] corpus movetur [illegible] [illegible] imaginariis [illegible] v. g. [illegible] corpus [illegible] [illegible] supra superficiem [illegible] [illegible] [illegible] acquirere novum locum [illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible] acquirere nisi [illegible] [illegible] imaginarium [illegible] imaginarium [illegible] [illegible] talis corporis [illegible] acquirere novam superficiem ambientem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] imaginarium [illegible].

Ad hoc argumentum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpus [illegible] movetur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]. Explicatur [illegible] talis corpus movetur [illegible] [illegible] quae vocamus locum internum, licet entitative maneat eadem, variat tamen [illegible] in [illegible] [illegible] cuius intelligentia notandum est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contra [illegible] [illegible], [illegible] variet [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] novum locum [illegible] [illegible] corpus [illegible] [illegible] [illegible] imaginariis [illegible] [illegible] a centro [illegible] [illegible] variat locum cum [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Articulus 1.us

Utrum duo corpora possint esse simul in eodem loco?

Sectio 1.a

Praeponuntur notabilia quaedam.

Suppponendum

Supponendum est 1º duo corpora penetrari nihil aliud esse quam cum unum superficie ambiente [illegible], utrumque idem spatium occupare, penetratio enim est positio duorum corporum in eodem loco.

2º supponendum est, ad genus difficultatis procedit de corpore locato extenso, si enim auferat extensionem localem, i. si corpus radicaliter quantitate locatum in extensione [illegible] ad [illegible] corpus poterat in diversis locis, [illegible] quantitate in eodem loco, unde solum est difficultas de corpore locato extenso.

Circa cuius resolutionem 3 extant sententiae quarum 1ª asserit, duo corpora posse naturaliter penetrari. 2ª opposita asserit quod neque naturaliter neque supernaturaliter possunt penetrari [illegible]. 3ª asserit, quod naturaliter non possunt penetrari bene tamen supernaturaliter: hanc tenet Angelicus D. cum sua schola in cuius favorem sit

Sectio 2ª

Resolvitur difficultas.

Sit nostra 1º duo corpora naturaliter non possunt penetrari bene tamen supernaturaliter. 1ª pars probatur quia quodlibet corpus naturaliter habet suam extensionem partium in ordine ad se, seu huiusmodi extensio partium in ordine ad locum naturaliter repugnat penetrationi: ergo duo corpora naturaliter nequeunt penetrari.

2ª vero pars, quia maxime impetret difficultatem, probatur 1º a positione [illegible] corporis Christi D. nativitate clauso utero B. Virginis, et etiam idem Christus egressus fuit corporaliter de sepulchro immoto lapide, et ad discipulos clausis ianuis intravit: ergo duo corpora fuerunt divinitus penetrata, et consequenter corpora absoluta possunt esse in eodem loco. [illegible] quia ab actu ad posse bene valet consequentia.

2º Probatur a priori quia quidquid repugnat corpori relate ad penetrationem, a [illegible] est extensio quantitatis in ordine ad locum [illegible] ad unam partem extra aliam et consequenter [illegible] in eodem loco, ac alia, sed Deus potest auferre extensionem in ordine ad locum [illegible] quantitatis: ergo

sup

repugnaret, possent duo corpora in eodem loco penetrari, et tota, quia
tunc remoueretur a corpore, quicquid impedit penetrationem cum alio, e contra
per quod extensio quantitatis in ordine ad locum sensit et proprietas, et ut
effectus eius formalis actu est in extensionem partium in ordine ad
se, secundum se, potest auferri per diuinam potentiam, et esse effectus formalis quem a ratione
sua manente tamen ab omnibus potest auferri a corpore extensio lo-
calis ut in nostro Eucharistiae corpore Christi D. N. ubi quantitas
a sua forma extensione partium in ordine ad locum, et eius effectu formali, quam talis extensio
et cum impleuit a lo..

Sectio 3.ª

Proponuntur et soluuntur argumenta.

Arguitur 1.º ex experientia, nam vas cineribus
plenum recipit tantum aquae, quantum reciperet sine cinere: ergo duo corpora
naturaliter possunt penetrari. Insuper ferrum candens recipit ignem intra se ipsum
et similiter pannus madefactus recipit aquam, et vas aqua plenum recipit num-
mos absque eo quod aqua effundatur: ergo in his casibus duo corpora naturaliter
penetrantur.

Ad hoc argumentum respondetur, quod in istis casibus non penetrantur duo corpora
nam vas plenum cinere, ideo recipit aquam, quia in ipso cinere sunt multa loca
aere plena, quae postea replentur aqua, et propter nimiam siccitatem cineris
multum aquae euaporatur, et residua includitur in ipso cinere; similiter ferrum
candens recipit ignem, quia ignis subintrat poros ipsius ferri, et idem est de
panno madefacto, qui recipit aquam in partibus, quae antea erant aere
plenae, et vas aqua plenum recipiendo nummos aquae crescit, et intumescit,
si tabula sint sicce, si uero seu madefacta aqua perdit.

2.º arguitur: duo
corpora neque repugnant, neque penetrantur, quia non possunt esse in eodem loco, per
... stante sua negatione impeditiua effectus formalis seu occupationis loci est effectus
formalis quantitatis, ad quem sequitur impenetrabilitas: sed stante quantitate
non datur impeditiua occupationis loci, neque effectus eius = Dico, quod occupatio loci

e

est effectus l. quantitatis, et ideo potest impediri a Deo, ut patet in exigentia et subsistentia humana, que de facto impeditur, et supplet subsistentia exigentia divina.

Replicabis quia ingerentia non loquimur de quantitate secluso occupatione loci, quia sic certum est quod unum corpus potest penetrari cum alio, ut patet in corpore Christi existente in Eucharistia, ubi corpus Christi, quod non occupat locum, convenit simul cum quantitate panis. hoc igitur supposito ita replicatur: nam ad occupationem loci sequitur evidenter tanquam effectus privativus expulsio alterius corporis, et coexistentia impenetrabilitas: ergo stante repletione loci non potest divinitus impediri talis effectus. consequentia patet a paritate, nam ideo duae substantiae non possunt esse in eadem materia, quia ad substantialem sequitur tanquam effectus privativus expulsio alterius substantiae, qui effectus nec divinitus est impedibilis: ergo idem de corporibus dicendum est.

Ad hanc replicam dico, quod non ex sola occupatione loci sequitur expulsio alterius corporis, sed ex occupatione loci habente extensionem ad aliud corpus, et cum possit Deus auferre extensionem istius [illegible] alterius, id circo dicimus, quod etiam stante repletione loci potest divinitus penetrari cum alio, cum quo non habet extensionem, et tamen in corpore circumscribentis habebit extensionem, et non poterit penetrari cum illo.

3o arguitur: nam duae quantitates successivae nequeunt penetrari inter se: ergo neque etiam duae quantitates permanentes. antecedens: nam duae dies non possunt includi in una die: ergo duae quantitates successivae non possunt penetrari inter se. consequentia patet quia dies est quantitas successiva, et consequentia a paritate, quia sicut est repugnantia in quantitate permanente, ita etiam in successiva, sed non obstante repugnantia in successiva duae non possunt penetrari: ergo neque in permanente, ut intendebatur.

Respondeo ad argumentum negando paritatem, et reddo disparitatem, quia dico in esse, quod de ratione quantitatis successivae est, quod una pars formaliter [illegible] extensionem, quia non possunt penetrari, quia sic fierent successiones, et non de ratione quantitatis permanentis est extensio, et ideo salva manente ratione quantitatis potest impe-

diri

Sive saltem dictamque, ut vident duo corpora poterunt penetrari.

Dubius 3.us

Utrum idem corpus possit esse in pluribus locis circumscriptive?

Sectio 1.a

Proponuntur notabilia quaedam, et referuntur sententiae

Pro difficultatis explicatione supponendum est 1.o quod ista difficultas procedit de praesentia circumscriptiva corporis in loco, ... in alio ... in uno circumscriptive in alio ... sacramentali ... Christi ... existente in caelo, et in ... difficultatis ... an unum corpus possit esse in duobus locis modo circumscriptivo ... superficiei ambientis.

2.o supponendum est quod unum corpus esse in loco ... sive modo ita ut corpus ... habeat unam quantitatem ... circumscribatur a loco, alio modo ... habeat ... 2.as quantitates ... extendatur in uno loco ... in alio.

In ... de corpore ... unam quantitatem ... 2. ... diametro ... loco ... implicare ... unum corpus esse in pluribus locis circumscriptive, hanc tenent ... scholastici ... 2.a ... implicare ... et hanc tenent ... Anglico ... et plures alii ex externis ...

Sectio 2.a

Resolvitur difficultas.

Sumitur ... De potentia Dei absoluta ... corpus esse in ... loco circumscriptive ... 2.o ... corpus esse in ... loco circumscriptive ... simul ... implicat ... unum corpus esse simul in ... circumscriptive.

2.o probatur.

... esse unum corpus in 2.bus loco circumscriptive sequeretur ...

idem non esset idem, sed hoc implicat: non ergo [illegible] per se, ergo est idem quod supponitur, quia autem non esset idem per se, nam unum corpus habere [illegible] quantitatem corporeum, quia non esset idem per se, nam tamen [illegible] superficies, quibus tangeret [illegible] superficies loci, quod est [illegible] quantitatis [illegible], nam tunc daret duas superficies realiter distinctas, quas corpora aliqua [illegible], et tangeret superficiebus, sed corpus illud quod est [illegible] v.g. et corone [illegible], ita ut corpus quod est hispali, tangeret [illegible], et [illegible] corpus quod est corone [illegible] superficies.

Accedit [illegible] certa, quod impossibile est quod aliqua duo se tangant sine [illegible], et [illegible] non solo diversis superficiebus, ut [illegible] sicut possunt [illegible] illud corpus hispali, et cordube, que sunt loca distanta, potest illud ponere in duobus locis non immediatis, [illegible] colligimus [illegible], quod est hispali [illegible] Rome, et [illegible] illud ponere in loco immediate sequenti, nam non est maior ratio unius, quam alterius, sed [illegible] colligitur [illegible] tangeret [illegible] tunc illud corpus est in duobus locis non immediatis, quia illud corpus tangeret [illegible], et illa loca, ut supponitur non immediata.

[illegible]

[illegible] ponere hispali aliquod corpus, et simul Rome, quantitas illius corporis [illegible] continuaret, quia non esset eadem quantitas, nec idem corpus [illegible] nam tunc [illegible] aliqua quantitas, quod [illegible], et [illegible] mediaret aliquod corpus, quod [illegible] cum tali quantitate, sed [illegible] ponere [illegible] idem corpus in duobus locis, inter corpus quod est Rome, et illud quod est hispali mediaret aliquod corpus, imo multa corpora non [illegible] cum corpore existente Rome et hispali, quia quantitates illius [illegible].

[illegible] esse in loco circumscriptive est corpus esse [illegible] in loco, a quo circumscribitur, quod non potest esse in alio, quia impossibile est quod idem corpus sit in duobus locis circumscriptive, [illegible] esse in loco circumscriptive [illegible] esse in loco, ut locus [illegible] adequate [illegible] toti corpori, et partes loci partibus corporis locati, sed [illegible] sic [illegible] ab [illegible], [illegible] negationem [illegible] in alio loco, quia [illegible]

e conv. per mutuam negat adequationem unius rei cum alia, sine quo de perfectione dicat negationem adequationis, seu commensurationis cum alia, ut patet quam plurimis exemplis, ne causa primarius tertium ex eo quod sit adequata cum suo effectu excludit esse causarum deserviens alterius de causae eiusdem ordinis, similiter adequatio proprium cum suo obiecto ... ad aliud obiectum se extendere: ergo ex adequatione corporis et loci cum suo loco optime infertur, quod non possit circumscribi in 2° loco:

3°

Dicit non repugnat Deo tribuere corpori aliquem modum essendi omnino illimitatum et coarctatum, ut ex vi talis modi essendi in loco, eo ipso quod est in uno loco est omnino impediens, ut tale corpus ponatur in alio loco, sed si ipsius est talis modus non est coarctatus aliquo modo proprius, nempe circumscriptibilis: a corpore quod aliud corpus ponatur circumscriptive in aliquo loco nequit poni circumscriptive in alio. ... non modus essendi in loco circumscriptive est omnino limitatus et coarctatus maxime, et nulla apparet repugnantia: quare id non possit fieri a Deo.

Sectio 3ª

Proponuntur, et solvuntur argumenta

Arguitur 1° ex eo quod idem corpus ponatur in 2° loco non sequitur diversitas, neque divisio in quantitate: ergo ratio probativa Doctrinae est falsa. probatur antecedens, nam quantitas corporis Christi est in caelo, et in sacramento altaris, et tamen non est diversa quantitas, nec distinctuatur: ergo ex loco in eo corpus in 2° loco stat identitas quantitatis:

2° impugnatur ratio: nam eo ipso, quod ponatur corpus in 2° loco solum sequitur diversitas extra quantitatis, et 2ª ratio, postulat repetit cum intra identitate in quantitate: ergo ratio probativa Doctrinae non est falsa: 3° impugnatur, nam ex illa ratione solum sequitur quod dividatur quantitas, non autem quod idem corpus 2ª quantitate affectum nequeat esse in 2° loco circumscriptive: quia si Deus poneret in eodem corpore 2ª quantitate, quod non est impediens, posset etiam ponere idem corpus in 2° loco.

Ad haec respondendo

an? ad causas ysl aonz deciso ante negat ea, nz ex pone Chyti corporis in caelo exsist. altazy n'sequit divino, nec dy stinaos quantitatis, q. in caelo e mod divisibili, e extenso in hostia aute modo inextenso, e indivisibili, ro yto DD. dixit in hoc, qd unu corpus hy pali, e liom... [illegible]

[illegible] tangendo, [illegible] ... undesi po neret in oso inmediato tangerent qd nequo fieri sine diversitate in sup ficieby et corpis in quantitatiby, qd quidz sl dhrev inss altazy, ey ibi exsistar sine dtacne ad nost fieg dtimg.

Ad 2z inquy raone [illegible] ... ne corpo [illegible] ponat corpus illa quantitas e diversa, et dy dtinuat diversa quide ... dy dtinuata, q. [illegible] dixim dy dtinuari modi ... ponat in loco, itaut int illa medetr aliqd corpus dtinuat cy ipsy extremis. Nec valet dicere, qd etiz inr ponit aliquy loy int corpus Chryti in caelo exsist, e modo minus n'e dy dtinao quantitatis q. Nam inquy valet, nz dy dtinuari n'e quo modocunq fint ponicomus sed e ... ut int ponio illa solu ... ne corpora tangant, sed dtinuent, in capnallte [illegible] ... illud spatiz neet, adhuc corpus Chryti exsistens in caelo, e in eucharystia n'dtinuaret n'ez e corpor Corpus Chryti dtinuaciny, [illegible] q. ad hoc requireat qd eet modo quan titativo i r hostia.

Ad ~~tertiam~~ 2 P. dz inquy raone ... qd ex supositione illa qd daret 2ex. quantitas in eodz corpore nulls eet inconveniens, qd poneret, in diversis locis itaut in uno eet p se raone p que quantitatis, in alio aute p accidens roe quantitatis coreate eodz modo quo Theologi dicunt de corpore Chryti, qd in caelo exsistr roe p'rie quantitatis, vbi e p se; at vero in eucharystia e in loco p accideng, e roe quantitatis remanentis post consecraonz. ceterus hoc n'e capus nez DD. ... quo sit vna quantitas.

2o arguit.

[illegible] idz corpus in pluribus locis mod indivisibili ... in pluribus locis modo [illegible] ... nz magis

miraculum est ponere idem corpus in diversis locis sine proprio modo continuali, quem requirit modo continuari, sed ponere idem corpus in 2° loco sacramentaliter est ponere illud sine modo continuali, ponere autem modo circumscriptivo est ponere cum modo continuali: ergo quia [illegible] [illegible] [illegible] et aliud.

Ex [illegible] [illegible] [illegible] corpus Christi adaequatur cum loco in quo est cum suo modo continuali, nihilominus potest esse in pluribus aliis locis [illegible], et absque eo quod relinquat adaequationem cum loco naturali, stat bene adaequari cum uno, et simul adaequari cum alio.

Ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nando [illegible], et [illegible] [illegible] est manifesta, nam ex eo quod idem corpus poneretur in 2° loco circumscriptive, requireret quod esset idem, et esset divisum; ergo [illegible], quod quantitas divideret, et non divideret, et insuper ex eo quod corpus esset adaequatum cum loco, et quod non esset adaequatum, ex eo autem quod idem corpus Christi ponatur in pluribus locis [illegible] sacramentaliter, nullum sequitur inconveniens, nec [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] idem cum corpore Christi [illegible] in [illegible] [illegible] modo quantitativo, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporis [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sequitur [illegible] quod corpus Christi esset adaequatum et non esset adaequatum cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] implicationem [illegible] [illegible] ex eo quod idem corpus [illegible] [illegible] individuum [illegible] quantitatis esse adaequatum cum alio, quod esset [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod non sequitur ex 2° praesentia sacramentali, est enim corpus Christi [illegible] [illegible] non [illegible] quantitatis, sed [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in corpore Christi, ex quo sequitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacramentaliter sine aliquo inconvenienti.

[illegible] [illegible] idem corpus Christi [illegible] sub diversis speciebus multiplicatur tamen in qualibet hostia [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] partium in [illegible] corporis Christi [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] est adaequata [illegible] [illegible] [illegible], quod sub eadem [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] in hac hostia corpus Christi [illegible] [illegible] in alia, [illegible] [illegible], quod idem corpus [illegible] [illegible] quantitatis adaequatum cum uno [illegible] [illegible] quantitatis adaequatur cum

et sicut non implicat quod multiplicata quantitate et data alia extendatur in hoc corpore non se extendere ad aliquem locum, ita similiter in hoc generali si multiplicata [illegible] ...

In hac distinctione ... quod ... corpus adaequet ... in uno loco modo circumscriptivo et tamen quod alio modo ... in alio corpus Christi ... in coelo ...

... non ... multiplicabitur ... adaequate ... sub diversa ratione formali ...

... existente corpore Christi in Eucharistia ... quod ... Christus ... in coelo ... circumscriptive.

... corpus Christi in se ... extendere in ordine ad locum ... circumscriptive ... in ordine ad locum ... esse in loco ...

Ad horum ... existente corpore Christi in se ... extendere brachium, nec extendere illud ... in hostia consecrata, tunc ... vera Christi caro, sed aliquid illuminatione divina factum.

Affirmationem ... quantitas corporis Christi in se ... extendat

absolute

a virtute loquendo, licet non extendatur quia non [illegible] infra [illegible] quando [illegible] per [illegible] extendatur in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ex dictis [illegible] explicatio huius [illegible].

Replicabis [illegible] [illegible] loquendo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpus [illegible] loco [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] actus non [illegible] [illegible] absoluta ad [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad extensionem [illegible] in quantitate corporis Christi [illegible] absolute ad replendum locum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in corpore Christi quia non [illegible] [illegible] ad replendum locum, quem in caelo occupat [illegible] ad replendum alium locum [illegible] absolute [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] certe [illegible] [illegible] certum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impotentem eliciendi actum alium [illegible] posito [illegible] [illegible] [illegible] absoluta [illegible] ad actum alium [illegible] simul [illegible] [illegible] corporis quantitas [illegible] absoluta [illegible] ad replendum locum.

Ad hanc replicam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absolutae [illegible] in corpore Christi ad replendum locum, imo [illegible] [illegible] ad replendum alium locum [illegible] ab eo, quem in caelo replet, non tamen [illegible] ad replendum simul [illegible] locum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] simul [illegible] [illegible] in caelo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible].

4° [illegible] [illegible] genere duo corpora in eodem loco [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut ex [illegible] in [illegible] corpore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] loco.

Ad

hoc

nosarg. in reponendo ... corpora in ... loco, ... se ... quia ... corpus ... corporis ... locu ... in ... loco ... penetratione ... quare nihil ... sequitur ex dicta paritate.

... sequitur ... ex inconvenientibus ... assignatis ... unius corporis ... in duobus locis ... requireret corpus ... immensitatem ... ubique ... attribuitur immensitati, sed hoc inconveniens non sequitur in casu ... corpus ... in duobus locis ... corpus Christi ... in pluribus hostiis ... immensitatem ... simul ... in ... loco non sequitur immensitas.

Ad hoc ... ad ... ante negat ... ex paritate ... corpus Christi in pluribus hostiis non sequitur immensitas ... in ... hostia ... duas ... conversiones ... in ... duarum ... immensitatem ... non sequitur immensitas, sequeretur autem si unum ... corpus ... in ... loco ... circumscriptive ... individualis quantitatis ... esse in infinitis locis, quod esset ... immensitatis.

Quaestio 2ª.

De vacuo.

Articulus 1us.

Quid sit vacuum, et an detur in rerum natura?

Sectio 1ª.

Proponuntur notabilia quaedam.

Supponendum est 1º ... vacuum ... locum ... corpore ... in quo ... corpus ... ad ... in ... non oportet ... ...

adeo tam inepti, ut aliqui eorum, illa spatia n. rejiciant dentur quia vacuum reale corpori.

Rursum in genere dequit vacuum privativum a u. vacuum negativum, in nihilo est spatium carens omni corpore v. g. spatium imaginarium, quod nihil reale est, nec ab aliquo corpore repleto. Unde clare sequitur dari vacuum negativum de facto, cum dentur spatia imaginaria, et tamen ingens difficultas circa vacuum privativum, an dari possit a parte rei.

Sectio 2ª

Statuitur, et probatur nostra DD.

Sit 1ª DD. de potentia Dei absoluta bene potest dari vacuum in natura. DD. est communis, et probatur breviter: quia in hoc nulla est repugnantia: ergo potest fieri a Deo. cons. probatur ante. quia Deus potest annihilare totum elementum ignis. v. g. et suspendere causas, ut aer ad superandum locum ubi erat ignis non ascendat: ergo de potentia Dei absoluta potest dari vacuum in natura. ante probatur, quia Deus potest removere corporibus destructis tota intermedia, in quibus continebantur: ergo Deus potest facere de suo posse absolute, quod detur vacuum in natura.

Sit 2ª DD.

Ex nulla potentia creata potest dari vacuum in natura, et probatur quia ex nulla potentia creata potest destrui maximum bonum universi: ergo ex nulla potentia creata potest dari vacuum in natura. ante probatur, quia in nulla potentia creata datur virtus ad hoc faciendum: ergo ex nulla potentia creata potest dari vacuum in natura. ante probatur, nam maximum bonum universi consistit in colligatione corporum, sed in nulla potentia creata datur virtus ad talem colligationem faciendam, vel tollendam: ergo in nulla potentia creata datur talis virtus = Ex dictis intelligitur intelligentia illius axiomatis communiter dicti, scilicet nihil vacuum in natura, intelligitur de vacuo privativo, et naturaliter, et etiam quod neque ex virtute alicuius causae bonae, aut malae dari potest vacuum in natura, huius ratio est, quia ut dari vacuum sit quid miraculosum, neque ab Angelo, neque a demone, neque ab aliquo alio creato potest fieri.

Sectio 3ª

Proponuntur, et solvuntur argumenta.

Arguitur

dicunt [illegible] vacuum [illegible] esse naturaliter repugnat motui localis corporum, nec est [illegible] naturaliter, [illegible] vacuum esse [illegible] sic spatium requireret altero [illegible] transitu impediret, [illegible] vacuum [illegible] motus, [illegible] medio transitu, et [illegible] [illegible] naturalis, [illegible] transitus et motus [illegible] spatium vacuum ad talem [illegible] transitum.

Ad horum [illegible] hic tex 62 [illegible] partes aeris, vel aquae [illegible] unum [illegible] rarefactione et condensatione [illegible] corporum, aut generatione [illegible] corpus [illegible] spatium movetur.

Exempli [illegible] duarum tabularum [illegible] planas, et [illegible] ut nullus inter [illegible] medio aer, tunc [illegible] ad medium unius tabulae subito ab hoc, vel ab [illegible] [illegible] vacuum in spatio, quod relinquitur inter illas duas tabulas, sic separatas: [illegible] naturaliter [illegible] dari vacuum [illegible] hoc naturaliter [illegible] [illegible] tempore quo elevaret [illegible] vacuum [illegible] elevaret medio [illegible] elevaret in [illegible].

Ad hoc [illegible] admittendo [illegible] sed dato quod nec [illegible] aliquo [illegible] una ab altera separaret, sed [illegible] separari [illegible] elevaret [illegible] et altera [illegible] tamen videmus aliqua [illegible] plana [illegible] magna violentia a corpore [illegible] posse separari, et multoties [illegible] corpus adire trahere.

3.º et ultimo [illegible] dato aliquo vasculo eneo [illegible] sphaerico et [illegible] aqua pleno, et absque foramine [illegible] [illegible] undique [illegible] tunc aqua in illo [illegible] [illegible] congelabitur et condensabitur [illegible] dabitur vacuum [illegible] [illegible] ingrediatur aer, [illegible] [illegible]

hoc

hominem ut in toto capite usque ad quantitatem duarum vel magnae [illegible] sic in partes dividitur [illegible].

Replicabis: quod tale vas [illegible] inveniri [illegible] in suas partes in quibus dividi [illegible] necessario [illegible] quare potius in istas quam in alias partes dividatur, ergo duos [illegible] in toto capite nullatenus [illegible].

Fiat ad hanc replicam quod [illegible] partes a quibus [illegible] sine talis [illegible] indeterminatus est [illegible] dicendo quod ad auctorem [illegible] designare partes in quas tale vas dividatur.

Liber quintus phisicorum de tempore et Aeternitate motus.

Quaestio prima de tempore

Articulus I.us

Quid sit tempus?

Sectio I.a

Proponuntur notabilia quaedam

Supponendum est 1.o quod sit duratio [illegible] generatim ad [illegible] quae existit; duratio est permanentia rei in esse. Unde duratio [illegible] in instanti generationis nihil [illegible] est [illegible] illud instans [illegible] duratio, quae tunc permanet seu continuat existendo; [illegible] autem duratio [illegible] modus qui ex adiacentia temporis relinquitur; duratio autem [illegible] relinquit sed quae existit [illegible] duratio [illegible] permanens, qualis est aeternitas [illegible] sed semper durans.

2.o notandum est quod tempus quod sic definitur: est numerus motus secundum prius et posterius. Ubi advertendum est quod numerus non significat numerum numerantem qui est actus intellectus, sed numerum numeratum, qui est ipse motus in quantum [illegible] sive in se ipso tempus [illegible] sive continuum [illegible] designationem. [illegible] ponitur ad designandum [illegible] temporis [illegible] cum [illegible] tempus [illegible] continuum et [illegible] successivum, [illegible] prius et posterius ponitur ad designandas partes priores et posteriores in quas dividitur tempus [illegible] et futurum; [illegible] autem quae non [illegible] temporis [illegible] indivisibile [illegible] instans.

~~[illegible]~~ 3.o

3º sup. e quomodo distinguant tempus, aevum, et aeternitas, non distinguunt inter se, quod aeternitas, quia solo est, tenet tota simul, et principio, et fine caret, distinguitur ab aevo in hoc quod vero duratio quaedam permanens invariabilis. Theologice tamen ita definitur a Boetio, aeternitas est interminabilis vitae tota simul et perfecta possessio.

Quia autem quod duratio Angelis habet principium non vero finem, et ideo mensurant etiam aevum, et quia duratio habens principium, et carens fine distinguitur quidem a tempore saltem a posteriori, quatenus habet principium, et finem, et est mensura rerum corporearum, a priori autem distinguitur in hoc, quod tempus habet principium, et posterius, aevum autem non habet principium, et posterius, licet ei diungi possint, aeternitas vero neque habet principium, et posterius neque sibi adiungi possunt.

Sectio 2ª

Resolvitur proposita difficultas.

Dicendum 1º tempus est aliquid reale in genere mensurae, et durationis, et probatur breviter quia tempus est aliqua duratio successiva mensurans res mobiles, sed aliquae res dantur duratio successiva; ergo in ratione mensurae durantis est aliquid reale, maior cum consequentia patet, minor autem probatur, aliquae enim dantur res mobiles, ergo aliquae res dantur duratio successiva.

Dicere autem ac duratio [illegible] [illegible] reale [illegible] [illegible] [illegible] reale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reale [illegible].

Articulus 2us

Quomodo tempus sit praesens, et existens?

Sectio 1ª

Proponuntur notabilia quaedam.

Sicut [illegible] intempora [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tempus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] puncta [illegible] [illegible]

esse praesens et existens secundum partes: ita [illegible] exemplo [illegible] secundum [illegible] ne tu [illegible] tenere [illegible] ipse et [illegible] praesens, nisi instans indivisibile [illegible] nunc in tali linea [illegible] in puncto fugientis temporis vel aeterni.

[illegible] aeternitatem [illegible] [illegible] in[illegible] [illegible] [illegible] includentem [illegible] aliquas partes sed [illegible] puncti indivisibilis, ita [illegible] tempus [illegible] praesens et existens in tanto [illegible] [illegible] partium, sed [illegible] nunc indivisibilis, ad conjungendum praeteritum [illegible] partem quae [illegible] immediate sequenti [illegible] successione [illegible] tempus.

Sectio 2a
Resolvitur difficultas.

[illegible] tempus [illegible] praesens existens [illegible] partes sed solum [illegible] instans, ad [illegible] [illegible] dicendum [illegible] [illegible] [illegible] ratione. [illegible] Physicorum tex. 105 dicentis: Tribile tempus [illegible] nunc [illegible] indivisibile [illegible] [illegible] temporis [illegible] in quantum [illegible] [illegible] nunc [illegible]

Ad 2um [illegible] ad haec [illegible] reddita, [illegible] nullus successivi [illegible] praesens, existens [illegible] partes, sed solum [illegible] indivisibile suum, atque tempus successivum, [illegible] praesens existens [illegible] indivisibile [illegible] instans [illegible] immediate [illegible] successivum [illegible] [illegible] [illegible] tempus [illegible] praesens, existens [illegible] quantum [illegible] plures partes simul: [illegible] praesens, existens [illegible] [illegible] successivum [illegible] in successione partium [illegible] [illegible] [illegible] partium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] successivo [illegible] [illegible] [illegible] partibus [illegible] [illegible], ut [illegible] ostenderet [illegible] successivum [illegible] parte [illegible] [illegible] simul [illegible] [illegible] successione [illegible].

Ad 3um [illegible] tempus mensura [illegible]

er

e praeteriorum secundum quae scribine quam, et potentiae in genere ne tempus sed rei sui sed rerum, quo proximum aequalis suae entis.

§ 4. unde si praesens non nunc, arguitur nunc non per tempus sed aliquid indivisibile per eius terminus, ne praesens rei aliquid partis sed solum rei indivisibilis, ut ante, et post non praesentia, nunc est praesens. minus evidens ex quo nunc non divisibile in quantitate, et potentia in genere successionis est aliquid indivisibile. praeterea divisione continuum in genere, et potentia nunc non divisione in genere, et potentia.

mod... efficacissime... nihil temporis est praesens, et existens nisi nunc indivisibile.

Sectio 2ª
Proponuntur, et soluuntur argumenta.

Arguitur 1º ... ex ... praeteritum et futurum ... ne ... praesens ... ne praeteritum ... futurum ... tempus ... praesens.

... aut ... tempus ... praesentis ... indivisibilis ...

recamus ... rei sui ... tempus ... praesentis ... praesentia ... indivisibilis ... tempus ... praesens ... immediate ... praesens.

... tempus ... praesentis rei sui ... praesentis rei ... praeteritum ... futurum ... praesens ... in praeterito ... successivum ... ut recordat ... praeterito ... successivum ... in ... praesenti ... successivum ... indivisibile ... temporis ... in praeterito et futuro ... divisibile.

Re

Replicatur. nunc transitur de extremo ad extremum nisi per medium: sed praesens medium est inter praeteritum et futurum; ergo partes temporis non transeunt de futuro in praeteritum, nisi fuerint in praesenti, et consequenter tempus praesens erit partibile.

Ad hanc replicam respondeo distinguendo maiorem: non transitur de extremo ad extremum nisi per medium si medium sit capax existendi illud [illegible], concedo maiorem; si sit incapax, nego maiorem, et similiter distinguo minorem: praesens medium est inter praeteritum et futurum, et est capax existendi partes temporis, nego minorem; et est incapax existendi, concedo minorem. Ratio distinctionis est, quia cum pars temporis est tempus, et consequenter divisibilis in priorem et posteriorem, praesens autem aliquid indivisibile in priore et posteriore, inde partes temporis non possunt in praesenti existere, nisi in illo, sed solum attacta ut inchoata [illegible] illud, unde in praesenti nulla est temporis pars nisi tum partibus quae vocantur instans.

Dices [illegible]

post instans praesens immediate sequitur pars, vel aliud instans; si sequitur aliud instans, ergo duo instantia sibi immediate succedunt, et sic tempus componetur ex meris instantibus; si vero sequitur pars, ergo transacto instanti immediate praesens erit pars.

Ad hoc argumentum respondeo distinguendo antecedens: post instans sequitur pars, quae maneat existens, nego antecedens; quae fluat transiens, concedo antecedens. Explicatur hoc eorum [illegible] dicimus, hoc est, ad fluere et [illegible] [illegible], ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immediate sequentis post instans, nihil possibile est ut praesens existens nisi aliquid indivisibile [illegible] aliis respondendum, sequi partem indeterminatam minorem et minorem in infinitum, sed haec solutio magis [illegible] videtur [illegible] quam [illegible].

[illegible]

Replicatur. si tempus existens in instanti praesenti, [illegible] [illegible] in anterior et posterior [illegible] [illegible] et [illegible]: ergo [illegible] [illegible] [illegible] nunc ad [illegible] [illegible] immediate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] praesens distinguendo partes priores et posteriores existentes in eodem nunc [illegible]

Sed a sciente transitive surgeret, itidemque a sciente terrae succedit ... [illegible]

Arguet 3. Tempus non potest existere ... indivisibile, sed existit instans est indivisibile ... [illegible]

tempus.

Respondetur ad quaestionem tempus negatione non potest existere ... [illegible]

... tempus non potest existere ... instans ... [illegible]

Ad primum respondetur ... [illegible]

... sed semper tota tempus.

Quaestio 2ª
De Contrarietate motus.
Articulus unicus.
A quo desumatur motus contrarietas?
Sectio prima.
Proponuntur notabilia quaedam.

Pro huius articuli intelligentia.

[illegible] in motu [illegible] partem [illegible] motus [illegible] et etiam diversa [illegible] consentientia [illegible] in [illegible] in [illegible] in se.

[illegible] Quod [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] ratione [illegible] quo [illegible] [illegible] [illegible] species [illegible] [illegible]

Sectio 2ª

Statuunt nostri DD.

Sed [illegible] non etiam [illegible] potest per accidens moveri [illegible] tum [illegible] tum [illegible] [illegible] nam [illegible] corpus continentis per accidens movet ad motum corporis continentis et [illegible] movet [illegible] in [illegible] et tamen [illegible] corpus continentis potest per se moveri [illegible] [illegible] movet [illegible] corporis continentis per se movetur [illegible] duos motus [illegible] per accidens [illegible] Nauta in navi [illegible] [illegible] Oriente [illegible] ad motum navis [illegible] per accidens [illegible] motus [illegible] ab [illegible] [illegible] ad Oriente.

Sol. 2ª DD. [illegible] non potest per se moveri [illegible] non [illegible] ad unum [illegible] et tamen [illegible] recedere [illegible] ex motu [illegible] accedit ad [illegible] [illegible] moveri per se motibus [illegible] [illegible] [illegible] accedit [illegible] et [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] et calor [illegible]

se

se [illegible] statim gradu remisso ... ad novam quantitatem [illegible] ... [illegible] non habent. [illegible] ... [illegible] ad quantitatem [illegible] non [illegible].

Liber sextus Physicorum.

De compositione continui, et inceptione, et desitione rerum naturalium.

Quaestio prima De compositione continui.

Articulus 1us

Utrum continuum componatur ex solis indivisibilibus?

Sectio 1a

Proponuntur notabilia quaedam, et referuntur sententiae

Supponendum est 1° quod continuum dicitur a Philosophis [illegible] cujus ultima sunt unum. Aequivalet [illegible] quorum ultima sunt unum, est continuum, quorum partes conveniunt aliquo termino, ut partes enim quantitatis continuae [illegible] indivisibilibus [illegible]. [illegible] quorum partes non conveniunt [illegible] termino immediate [illegible] contigua.

Est supponendum 2° quod indivisibile [illegible] naturaliter [illegible] partes [illegible] indivisibilibus [illegible]. [illegible] inquirimus an continuum [illegible] v.g. [illegible] ex hujusmodi indivisibilibus [illegible] componatur, [illegible] voluit [illegible] familia quam etiam sequuntur multi Jesuitae, an vero componatur ex partibus divisibilibus, [illegible] communis sententia Philosophorum.

Hic est [illegible] ingenti difficultate [illegible] quaestio [illegible] asserit [illegible] continuum componi ex indivisibilibus v.g. lineam ex punctis, et [illegible] ex superficiebus, et [illegible] ex [illegible] quae dicuntur indivisibilia. [illegible] continuum componi ex partibus divisibilibus, non autem ex indivisibilibus, [illegible] quod nulla pars inveniatur in continuo quae non [illegible] divisibilis in alias partes [illegible] continuo, quantumvis parva [illegible] partes minores [illegible] inveniuntur.

Sectio

Sectio 2ª

Resolvatur difficultas.

Si nunc [illegible] continuum componitur ex partibus divisibilibus [illegible] redacta [illegible] continuum [illegible] componeret [illegible] se non penetrant; sed sic componeret ex solis indivisibilibus [illegible] componeret ex partibus quae inter se penetrantur. [illegible] continuum neque componeretur solis indivisibilibus [illegible] penetratione [illegible] [illegible] indivisibilibus [illegible] unum indivisibile esset immediate [illegible] [illegible] quod unum indivisibile immediate tangere [illegible], aliud [illegible] immediate [illegible] [illegible] componere: [illegible] tota indivisibilia immediate se tangerent totaliter [illegible] et adequate. [illegible] indivisibile [illegible] partibus et [illegible] indivisibile tangeret ab alio, [illegible] et adequate tangeret [illegible] tangit, [illegible] nullo modo tangit.

Ex dictis [illegible]

[illegible] quae mihi negata [illegible] continuum ex solis indivisibilibus componeretur, componeretur ex partibus quae inter se penetrantur [illegible] penetratione [illegible] adequate se tangere [illegible] [illegible] si [illegible] indivisibilia ex quibus componeretur continuum inter se penetrarent, [illegible] indivisibilium [illegible] indivisibile [illegible] continuum [illegible] quantitate [illegible].

Sectio 3ª

Proponuntur, et solvuntur argumenta.

Arguitur 1º

Indivisibilia non se penetrant [illegible] continuum [illegible] quantitatem [illegible] penetratione: [illegible] non se penetrant [illegible] partibus penetrationis [illegible] [illegible] indivisibilibus: [illegible] argumentando ad

cum per penetrationem neque etiam contiguum, imo mediante [?] illa ingrediuntur partes per penetrationem quia ipsa se penetrant, idest ponuntur in eodem loco, et tamen partes sunt inquantum extra illa indivisibilia divisim simul in eodem loco. unde continua definit Aristoteles, quorum extrema sunt simul.

Replicando punctum tangere ipsum est

ipsum se totum et tangere ipsa non penetrat: quia simul licet punctum tangat aliud ipsum se totum, tamen ipsum non penetrat. Ad hanc replicam respondendo paritatem. pro autem de paritate, nam licet punctum tangat partem eo modo quo punctum potest tangere ipsum se totum, non tamen tangit aliquid ipsum se totum, et ideo ipsum non penetrat cum puncto, quae non est tota in illo.

Tertio arguitur: puncta in continuo sunt sibi immediata: quia in illorum sola ergo constat continuum. Consequentia constat: antecedens vero probatur. nam globus non tangit nisi in puncto, sed si talis globus rotatur super planum totam eius extensionem percurret: quia in plano non sunt nisi puncta ordinate sibi succedentia. minor [?] experientia maiorem ut probant mathematici quia globus tangit planum in eo in quo proportionantur: sed globus et planum non proportionantur in aliqua parte: quod talis contactus non fit in parte, sed in indivisibili.

Ad hoc argumentum respondendo negando antecedens, ad cuius probationem distinguo maiorem. globus tangit planum duntaxat in indivisibili dum quiescit concedo maiorem, dum rotatur nego maiorem, et similiter ad probationem globus non proportionatur plano in aliqua parte, dum quiescit concedo maiorem, dum rotatur nego maiorem.

Replicabis etiam dum rotatur planum non proportionatur in aliqua parte quia [?] sive rotet sive quiescat semper est globus, semper est totum eius arcus in ipso designabilis: quia semper est improportionatus. Ad hanc replicam respondendo negando antecedens, ad cuius probationem nego consequentiam, nam globus et planum in contactu successivo, et fluente per modum fluentis, et successive fiunt proportionata, quia est motus super improportionem, contactus enim successivus semper magis entitative successivus, et ideo dicitur quod per se licet non habeat ipse nisi instans indivisibile, fluendo tamen habet extensionem, et per consequens iste contactus globi licet sit semper in indivisibilibus quiescendo, fluendo tamen potest fieri in partibus, sicut dicunt

mathe

mathematici, quod puncta [illegible] quamquam sint indivisibilia, attamen si moveantur, [illegible] lineas divisibiles.

Arguitur 3º. Deus potest dividere continuum in [illegible] [illegible] partes [illegible] amplius divisibiles. [illegible] distinguendo antecedens, potest dividere in [illegible] partes [illegible] mathematicas nego antecedens [illegible] minima in esse physico et indivisibilia in [illegible] physica [illegible] mathematice [illegible] ex [illegible] ex aliis.

Replicatur.

Deus potest destruere omnia puncta [illegible] partes lineae: ergo tunc linea [illegible] [illegible] partes = [illegible] distinguendo antecedens potest Deus destruere omnia puncta lineae destruendo etiam partes [illegible] remanendo partes nego antecedens. [illegible] [illegible] quod partes [illegible] continuari, [illegible] per continuum [illegible] continuationem [illegible] destructa puncta lineae [illegible] remanere.

Arguitur 4º. [illegible] continuum vel est finitum vel infinitum, si finitum [illegible] [illegible] infinitum [illegible] [illegible] = [illegible] [illegible] continuum [illegible] [illegible] [illegible] divisibilitate.

Replicatur [illegible] continuo [illegible] = [illegible] [illegible] continuo [illegible] entitatem [illegible] [illegible] [illegible] entitatem [illegible] continuo [illegible] entitatem [illegible] [illegible] quantitatem [illegible] [illegible] numerum [illegible] [illegible] infinitum [illegible] faciunt numerum [illegible] numerus [illegible] ex divisione quantitatis [illegible] [illegible] [illegible] infinitum [illegible] numerum [illegible] infinitum [illegible] divisibilitatem [illegible].

Replicatur [illegible] ad [illegible] faciunt multitudinem infinitam = [illegible] unitatem [illegible] [illegible] cum unitate [illegible] [illegible] faciunt multitudinem [illegible] [illegible] numerum [illegible] [illegible] [illegible] partium [illegible] faciunt numerum ante [illegible] [illegible]

Arguitur

Arguit 5o in quolibet continuo infinitae partes in globo terrae, in grano tritici, quot sunt in globo terrae, cum sit absurdum, ergo. Probatur sequela: unum infinitum non est maius alio [illegible] infinitae partes in grano, quot in mari. = Ad hoc argumentum respondetur absolute sequelam, ac etiam [illegible] in grano et in [illegible] mare, non infinitum non est maius alio infinito, in actu dicitur mare in [illegible] [illegible] nec maius, non autem [illegible] quantitate cum infinitum [illegible] [illegible] [illegible] omnis sui generis videtur [illegible], imo nec nisi [illegible] in quolibet genere, et [illegible] [illegible] [illegible] in suo [illegible]. Actu infinitum in potentia [illegible] in quolibet genere, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extensionis continui in [illegible], nec quantitas grani tritici [illegible] [illegible], nec [illegible] globi terrae, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plures partes [illegible] grani tritici absolute dicendum est [illegible] infinitum in potentia [illegible] maius [illegible] partes globi terrae esse plures, quam grani tritici.

Articulus 2us.

Utrum in continuo dentur vera indivisibilia?

Sectio 1a

Proponuntur notabilia quaedam.

Supponendum est, quod triplicia continuorum genera, scilicet quantitatis permanentis, temporis, et motus. Indivisibilia motus dicuntur *momenta*, seu *mutata esse*. Indivisibilia temporis vocantur instantia. Indivisibilia autem quantitatis permanentis [illegible] tria, cum enim indivisibile sit, quod caret divisione, et extensione, iuxta triplex genus extensionis, scilicet longitudinis, latitudinis, et profunditatis, triplex est indivisibile.

Primum quod indivisibile quantitatis permanentis dicitur *punctum*, quod caret omni extensione. Secundum indivisibile vocatur linea, quae licet sit extensa in longitudine, est tamen indivisibilis in latitudine. Tertium denique indivisibile [illegible] superficies, quae licet sit divisibilis in longitudine, et latitudine, est tamen indivisibilis in profunditate. Quaestio est, an [illegible] in [illegible] dentur vere, et realiter huiusmodi indivisibilia: v.g. puncta in linea, lineae in superficie, superficies in corporibus.

Sectio 2a

Resolvitur nostra difficultas.

Sit 1a. Dicitur dari realiter in continuo indivisibilia, tum terminativa, tum continuativa. Dicitur [illegible] [illegible] [illegible] indivisibilia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

te indivisibilia que vocant, dicunt indivisibilia copulativa, quae vero terminant dicunt indivisibilia terminativa.

Ad 2. aperte dari indivisibilia terminativa, quia dat statum in quo est indivisibile terminativum [illegible] quia tunc [illegible] corpora [illegible] tangere [illegible] indivisibilia terminativa [illegible] alia indivisibilia [illegible] statum [illegible] tangunt [illegible] [illegible] et non [illegible] generabantur.

[illegible] extrema partium.

Secundum experientia [illegible] globum perfecte rotundum super planum in puncto indivisibili, [illegible] corpus [illegible] indivisibilia [illegible] dant [illegible] superficies, [illegible] indivisibilia terminativa.

Ad 2. [illegible]

[illegible]

[illegible] extremitates indivisibiles [illegible]

[illegible] partes [illegible] indivisibilia

[illegible] indivisibilia [illegible] extremitates indivisibiles.

[illegible] Ter 2ª p.ª

indivisibilia, nisi quae sint ab partibus per aliquem modum quibus modis partes, qui recte appellari possunt extremitates, ita quicquid denique partes, sicut v.g. puncti est extremitas lineae, et linea extremitas superficiei, et superficies extremitas corporis. Sic explicatis ... de minima entitate quae ... indivisibilibus, quae ... [illegible] ... partes ... quae ... [illegible] ... in quantitate, nisi ... extremitates, tum denique ... extremitates ... partes, ... indivisibile, sicut ... extensionem, ... extremitates, et ... extremitates extremitatis ... [illegible] ... indivisibilia, ... partes ... [illegible] ... indivisibilia ... partibus.

Articulus 3.

Quomodo incipiant et desinant res tam successivae, quam permanentes?

Sectio 1.a

Proponuntur notabilia quaedam.

Supponendum est quid sint duratio ... quae ... successiva ... [illegible] ... duratio ... successiva ... quae ... successione ... tempus ... permanentes ... quae ... [illegible] ... ab alio.

2.o supponitur durationem ... indivisibilem ... extensionem ... divisibilem ... [illegible] ... durationem ... indivisibile ... lineae ... puncta indivisibilia.

3.o supponitur instantia ... [illegible] ... incipientis et desinentis ... instantia ... [illegible] ... inceptionem aut desitionem ... tempore ... [illegible]

mationis, vel futura in toto tempore sequenti. tunc tale instans sive inceptionis, sive desitionis vocatur extrinsecum, ita ut incipiat vel finiat res illa, tamquam non sit in illo, sed solum in toto tempore vel sequenti, vel inceperat, vel praecedenti sive desinat.

4º nota. Solitos quatuor vocabulis designasse illa instantia, tam intra, quam extra inceptionis vel desitionis rerum, nam instans inceptionis intrinsecae, in quo scilicet res, vocatur primum esse rei, cum res existit in illo primo, nec toto tempore praecedenti. instans inceptionis extrinsecae vocatur ultimum non esse rei, cum res in illo non sit, sed toto tempore sequenti post illud instans futura sit, ideoque merito illud instans vocatur ultimum non esse rei.

Instans vero desitionis intrinsecae vocatur ultimum esse rei, quia in illo quidem res adhuc existit, sed ultimo, ita ut toto tempore sequenti amplius non existat, instans vero desitionis extrinsecae vocatur primum non esse rei, quia res in illo quidem amplius non est, sed fuit toto tempore praecedenti; unde instans existat, res in illo instanti incipit, non existere, unde illa dicuntur incipere per primum esse sui, quae sunt in instanti suae inceptionis, illa dicuntur incipere per ultimum sui non esse, quae quidem non sunt in instanti inceptionis, sed tota duratione sequenti erunt, illa dicuntur desinere per ultimum sui esse, quae sunt in instanti finientis suae durationis, sed post illud amplius non existent, illa denique dicuntur desinere per primum sui non esse, quae non sunt amplius in instanti finienti suae durationis, cum fuerint toto spatio praecedenti. His ita suppositis in quibus tota difficultas sita est facilius intelligetur quod dicendum sit de modo incipiendi et desinendi rerum.

Sectio 2ª

Resolvitur nostra difficultas.

Sit 1ª. res permanentes, quae suas partes simul inceperunt per primum sui esse, et desinunt per ultimum non esse [illegible] et res instantaneae quae [illegible] res permanentes sine alteratione indivisibiliter instantanea, quae desinunt non motus sed mutatio, quia cum in instanti et existunt res productae, tam actione decurrente incipiunt in instanti, quae nos in productae [illegible] separata subsistunt, sed [illegible] simul [illegible] in [illegible] illa actio [illegible] [illegible]

2a pars est, quod res permanentes desinunt per primum sui non esse, quia nam res quae incipiunt per primum sui esse desinunt per primum sui non esse; sed res permanentes incipiunt per primum sui esse, ergo desinunt per primum sui non esse. Probatur, nam alias forma, quae desinit esse, et quae de novo advenit, darentur simul saltem per unum instans in eadem materia, quod est [illegible]; nam si forma substantialis non desineret per primum sui non esse, desineret per ultimum sui esse, et tunc non solum esset verum dicere, nunc est forma v.g., sed etiam pro illo nunc esset verum dicere, nunc est alia realis, quae in tempore sequenti esse non potest, alias non inciperet per primum sui esse; ergo ex opposito non [illegible] darentur duae formae substantiales in eadem materia saltem pro unico instanti, quod repugnat.

Sit 3a pars.

Res successivae ut motus, et tempus incipiunt per ultimum non esse, et desinunt per primum non esse, ita ut sit verum dicere, quando incipit motus, nunc non est motus, et immediate post hoc erit, et quando desinit nunc non est motus, et immediate ante hoc erat. Haec est Aristotelis, [illegible] in hoc libro, et probatur quia in qualibet parte, non res successivae non habent totum esse simul, sed partem post partem, ac proinde non habent [illegible], nec ultimam partem determinatam, de qua possit verificari, nunc est et antea non erat, vel nunc est, et postea non erit, alias haberet totum suum esse simul in illo instanti, et consequenter non possunt incipere esse, nec desinere intrinsece, sed extrinsece.

Confirmatur quia res successivae non incipiunt in instanti quia non habent totum suum esse simul in illo instanti, sed in tempore, quia habent partes successivas; ergo extrinsece solum possunt incipere, et desinere esse, alias totum suum esse simul habere possent quod est contra rationem successionis, quae dicit perfectionem a praecedenti ad posteriorem.

Contra 4a pars dicitur

At quod res successivae desinant esse extrinsece, [illegible] sic ut non incipiunt desinunt esse intrinsece, sed per ultimum sui esse; [illegible] desinunt esse per primum non esse, constat quia a sufficienti divisione, argumentum [illegible] nam id quod desinit esse per ultimum sui esse habet ultimam partem, de qua verificatur nunc est, et immediate post non erit, sed in rebus successivis non datur ultima pars, siquidem neque datur prima, ex quolibet parte illius sunt divisibiles in alias; ergo res successivae non desinunt esse per ultimum sui esse, et intrinsece, sed per primum non esse, et extrinsece.

Sectio 3a

Proponuntur, et solvuntur argumenta.

Arguitur

[illegible] immediate [illegible] in se nec [illegible] continuatio [illegible] [illegible] immediate [illegible] in [illegible] immediate [illegible] ex [illegible] in [illegible] immediate [illegible] ex [illegible] tunc [illegible] [illegible]

Liber septimus Physicorum.

De aliquibus conditionibus ad motum requisitis.

Quaestio 1a

De approximatione moventis ad mobile.

Articulus 1us

Utrum movens, et motum debeant esse simul?

Sectio 1a

Proponuntur notabilia quaedam.

Suppono 1o. Illud axioma Philosophorum: omne quod movetur ab alio movetur [illegible] ex quo infert [illegible] ad [illegible] motorem [illegible] moveat [illegible] ne [illegible] moveat ad [illegible] sed [illegible] in actu [illegible] ex quo [illegible] necessario [illegible] movens [illegible] axioma [illegible] antiqui [illegible] ad [illegible] accenseri.

Suppono 2o. quod agens [illegible] praesentia [illegible] praesentia virtutis [illegible] praesentia [illegible] agentis [illegible] praesentia virtutis [illegible] agens [illegible] attingendo virtutem suam per medium, donec perveniat ad passum: hoc modo [illegible] influxum [illegible] ad [illegible]

Sectio 2a

Resolvitur nostra difficultas.

[illegible]

[illegible] coniungat motricis [illegible] sua virtute ingenito medio [illegible] [illegible] [illegible] 2°

[illegible] operari [illegible] adeo operari intra [illegible] [illegible]

[illegible] necesse, et [illegible] virtute agentis [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] a tempore [illegible] [illegible]

[illegible] intermedium [illegible] extrinsecus [illegible] [illegible] ergo

[illegible] operari intra [illegible] virtute [illegible] [illegible]

[illegible] mensurat a tempore [illegible] [illegible] sua virtute [illegible]

in [illegible] extensio [illegible] [illegible] mensurat a [illegible]

[illegible] [illegible]

3° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] extrinseco [illegible] [illegible] extra [illegible]

[illegible] virtus activa [illegible] extra [illegible] operatur. 4° [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] sufficiendi [illegible]

agenti [illegible] distincto, et [illegible] quinto; [illegible] requiritur [illegible] distincto [illegible].

Probatur

[illegible] inductione, quemadmodum enim [illegible] agens [illegible] Deus [illegible] intime operatur

in [illegible], ita etiam intime est [illegible] [illegible] [illegible] q. 8. [illegible]

[illegible] demonstrat [illegible] Dei [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] agere [illegible]

[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in quo

operari [illegible] [illegible] operari intra [illegible] intra [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] in [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible], [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] impediat [illegible] [illegible].

Sectio 3.a

Proponuntur, et solvuntur argumenta.

Arguitur [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] requiret nunquam esse subjectum limitatum alicuius agentis, sed [illegible] in maxima [illegible] sic agere: atque hoc est [illegible] [illegible] nulla: requiretur [illegible] sicut [illegible] agere immediate [illegible] [illegible]. [illegible] alteri sequenti et [illegible] [illegible] in infinitum [illegible] quodlibet immediate [illegible] virtute ab agente [illegible] immediato [illegible] [illegible] agere in [illegible] immediate [illegible] nunquam deueniat ad aliquod ac [illegible] [illegible] illa [illegible] agentis esset infinita.

Ad [illegible] [illegible] [illegible] agentis [illegible] ex uno subiecto in aliud, sed in diuersis agentibus et [illegible] multiplicet [illegible] [illegible] deueniat ad aliquam partem [illegible] [illegible] virtute accipiat a proximo agente, et in aliud [illegible] [illegible] proximum [illegible] [illegible] limitat [illegible] agentis.

[illegible] aliquibus experientiis, quarum 1a est: ignis [illegible] [illegible] distans qui agat in aerem [illegible] proximum aut [illegible] inflammet [illegible] [illegible] requirit approximationem, seu [illegible] ad [illegible] = 2a est [illegible] manum [illegible] distantem ab ostio fornacis [illegible] existentis calefacit manum, quia calefacit aerem, cum signum [illegible] [illegible] fornacis claudat [illegible] calor in manu, [illegible] [illegible], si illa non immediate ageret sed [illegible] calefiero.

3a experientia est [illegible] [illegible] aquam existentem in lebete quin fundus lebetis calefaciat [illegible] experientia [illegible] [illegible] lebetis [illegible] aqua in lebete feruente = 4a et ultima experientia [illegible] [illegible] existens in parte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manifestissime [illegible] ignis [illegible] in [illegible] distans, qui agat in partem [illegible] propinqua.

[illegible] [illegible] experientiis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in distans, [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] capacitatem [illegible] in [illegible] [illegible], sed in [illegible] [illegible] effectus.

Dri

Vt ex ea dicta de gradu Ip experientia q. aer est eius hu-
miditate n. est ita dispositus ad recipiendum ignem a tunc? [illegible]
[illegible] in sua caliditate et maxime [illegible] circa ignem maior [illegible]
in [illegible] [illegible] aqua vincere [illegible] remanendo
igne formato n. [illegible] in aere [illegible] remanet [illegible] calido [illegible]
formato n. [illegible] calor in aere [illegible] in manu. [illegible] remanendo [illegible]
[illegible] experientia etiam [illegible] ignis [illegible] manu calefacere [illegible]
[illegible] quam aqua [illegible] magis calida, quae [illegible]
[illegible] calefacit [illegible] aqua, et [illegible]
[illegible] magis calida [illegible] magis [illegible] aqua [illegible]
frigiditatem [illegible] et circa [illegible]
sua [illegible] illud temperant et [illegible]
aqua quae [illegible] et [illegible] calida [illegible]
[illegible] aqua. [illegible] de [illegible].

Secundo [illegible] est [illegible] propria inclinatione [illegible] quae appellantur gravia et terra et aqua
et quodcumque aliud corpus, in quo praedominatur terra, [illegible] [illegible]
propria inclinatione [illegible] motus sursum, a quo [illegible] levia, et ignis et aer, et
[illegible] aliud corpus in quo praedominatur ignis [illegible]
a quo [illegible] [illegible]

[illegible] ad generationem [illegible]
[illegible] et illud [illegible] in specie [illegible]
[illegible] aliud [illegible] [illegible] quam [illegible]
[illegible] generationis specie [illegible] inferiorum, [illegible]

quatenus

quaedam causa generationis [illegible] inde [illegible] a generante remoto seu solum de generante proximo, expectari [illegible] gravia et levia acquirunt [illegible] gravitatis et levitatis [illegible] quibus [illegible] grave deorsum et [illegible] an ipsis [illegible] gravia et levia moveantur a se vel generante proximo [illegible].

[illegible] aliqua causa [illegible] attingere suum effectum, uno modo quo [illegible] omnino [illegible] diate, alio modo causa attingit effectum [illegible] quae [illegible] immediate attingit effectum [illegible] immediate [illegible] virtute [illegible] a qua dimanant [illegible] effectus [illegible] immediate [illegible] proprietates, quae immediate producuntur [illegible] a qua dimanant.

Sectio 2a
Resolvitur nostra difficultas.

[illegible] gravia et levia moventur a se, et a generante [illegible] in corpore [illegible] q. 1 art. 2 [illegible] motus gravium et levium est motus rei existentis extra suum statum [illegible] motus causatur a generante [illegible] ad generationem [illegible] genitum intra statum [illegible] unde tandem durat actio agentis circa genitum quamdiu genitum non est [illegible] perfectione [illegible] ex generatione [illegible] in [illegible] reperta [illegible] in motu, sive moveri [illegible] moveantur ab alio, quando [illegible] maximum [illegible] perfectionem: [illegible] quod moveantur a se ipsis proxime, tanquam a quo intro [illegible], at vero [illegible] in quiete [illegible] sed [illegible] grave movetur extra suum locum naturalem: [illegible] motus est motus rei existentis extra suum statum [illegible] grave, sed generanti [illegible] genitum in statu [illegible].

[illegible]

[illegible] gravis [illegible] gravis [illegible] gravi

[illegible]

estatis autem sed aut motus quo mixtum grave deorsum movetur et quando ex naturae resultans talis motus est a generante mediate tantum, quia non gravium in instanti generationis est immediate ex vi generationis [illegible] est [illegible] incipere moveri deorsum, ac continuo perficitur, et motus dimanans a forma gravis, tamquam eius proprietas, morante vero non extra exequi resultantis, ut [illegible] dimanare, manet a certa sua [illegible] actione, a qua producit per accidens resultans ad illa [illegible], quod non possumus dicere, ad movere se ad resultans, sed ab formalis a generante, cui tribuitur talis resultans, quia nec possumus dicere, de grave moveri se ad [illegible] naturale sed talis motus tribuendus est generanti, si quidem ad formam gravis [illegible] sequitur motus [illegible] ad formam huius resultans.

Sectio 2.ª

Proponuntur, et solvuntur argumenta.

Arguitur 1.º non si id quod est deorsum secundum naturalem producentur a generante [illegible] vita actualis viventis, ut generante [illegible] a vivente, sed a generante motus, quod est falsum; ergo [illegible] non vitalia [illegible] viventis [illegible] ad naturalem dispositionem sui viventis, et [illegible] velut [illegible] illius in actu 1.º; ergo talis motus [illegible] est generantis, et non viventis, quod est falsum, eo quod viventia a se ipsis moveantur tamquam a principio quo.

Arguitur 2.º non multa [illegible] ad naturalem dispositionem rei, et [illegible] illius, quae non producuntur a generante; ergo [illegible] non [illegible] [illegible] ignis, et alterato ferro, quae fit a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] naturales, et tamen non causantur a generante, sed a se ipsis [illegible] [illegible].

Arguitur 3.º si [illegible] [illegible] sequitur ad motus [illegible] [illegible] generante, quod est [illegible] [illegible], ne solum illa quae si quaeri [illegible] generationis et [illegible] [illegible] [illegible] causata a generante in [illegible], sed motus [illegible] [illegible] [illegible], et motus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ne [illegible]

Quae

a quo generantur causant in instanti; alii autem non causant nisi a solis viventibus, a quo ipsi ducunt, vivo ex generantis interiora et medio; alii autem causant a Deo per specialem ex a vestigio recensitas; de generis, in ex aliis causant a viventibus v.g. actus intellectionis et volitionis et de motus autem nutritionis, augmentationis, item omnis affectionis viventibus per ordinatas ad viventes et determinatos est, in tamen in eo ordine accidunt in scilicet per modum proprietatis, quae de aqua motus ascribuntur generanti; alii vero tribuunt ipsi rei genitae.

Dices: Distinctio ista, quod cuiusvis, et utrumque per causas unius, a tamen est de alteratione, in ea proprietatis novae entis, alius dicitur esse quod sint per actiones, alius in quod [illegible] fuerint in eas; ergo falsum = Dices: Dico formationem [illegible] non [illegible] quari diffusione est tamen ab illis initiative, quae incipit, et ultimo sui non est eo modo quo incipiunt alia entia successiva.

Arguitur 2o non multoties est motus non generans, quia motus illa non [illegible] ex generante est causa quae, et cuiusque causa effective operans debere actu existens, sicut iudex amo ex principiis de motu, ut causa operans existens = Constat hominis, et amicus agens operans debere principium; sed generans, non existens non principium; ergo tunc non operatur.

Ad hoc argumentum respondetur quando aliquis non generans habet deceduntque non virtualiter, negoque. Item censetur quod adest motus aliquid non adest causa efficiens, adest tamen virtus eliciens, nempe per gravitas, gravitas, a quibus motus dimanat, nec in totum aeque ab cuilibet, nam in coitu, et magis vera sua generat alias multoties non exsistat generans, nisi existit non est proximatus, parvo et tamen quae relinquuntur per eius virtute, sed generat ab alio generante, ex quo ad secundum.

3o et ultimo arguitur: si motus quaeritur recidiva generanter, ut plerumque, sed non est [illegible] quia et [illegible] non gravi est per radicale existens, a quo oritur motus: ergo [illegible] inclinatio

gravis

generaty in illo [illegible] ... imo gravium [illegible] de sextus
[illegible] ... motus per gravitatem [illegible] ...
... [illegible] ... dominaryn
ad vit. anni sequel, ad omnes a motu ... anno e [illegible] ... ex primis
[illegible] ... motus, tamq. a principio ... anno tanquam a primo ope
ordinario ... creant negat ... [illegible] ...
... ad eductionem motus et siue in generatione hoy. ... ad
ad hos generaus [illegible] ... Nihilominus ordinarem ab esse hoc ge
... tanquam a primo ... [illegible] ... in nostro casu, et sufficere
de hoc libro sexto.

Liber octauus Physicorum. V.V.

Quaestio unica.

De aeternitate mundi.

Artus 1.us

Vtrum mundus potuerit esse ab aeterno? Quoad res permanentes?

Sectio 1.a

Proponuntur notabilia quaedam.

Supponendum est 1.o

mundum de facto ex titisse ab aeterno, sed incepisse in tempore; et sic ... hic quaerimus, utrum potuerit ab aeterno creari? Quod autem genus entium est in mundo, nam alia dicuntur entia permanentia, quae sunt et habent sui ... partes simul, ut terra, caelum et huiusmodi; alia dicuntur entia successiua, quae sunt successiue ... et in quorum influxu ... ut augmentatio, alteratio, et alii motus, de utrisque fiet inquisitio, an potuerint ab aeterno creari.

Sectio secunda.

Nostra DD.a proponitur et probatur.

Dico nostra DD. mundum potuisse ab aeterno quantum ad entia permanentia, inde non potest demonstrari ipsum incepisse, sed hoc est actus fidei, ut colligitur ex illo geneseos: in principio creauit Deus caelum et terram.

pra

hoc videtur esse D. Bonaventurae, et aliorum, et tamen D. Th. et plurimi in locis supra citatis ... ubi probat non repugnare, et hanc repugnantiam demonstrari non posse, et paulo post subjungit, quod non repugnat, mirum quomodo [illegible] nobilissimi [illegible] hanc repugnantiam. D. Th. sequuntur plures tam veteres, tam recentiores.

Dico 2° non est D. Th. adhanc [illegible] dicta, non repugnat mundum esse ab aeterno, quod potuit esse, quia nihil implicare, vel ex parte causae, vel ex parte effectus, seu mundi, vel ex modo producendi in quantum debuit produci libere, vel ex ipsa creatione in quantum debuit produci ex nihilo, sed ex nullo repugnat, ergo. [illegible] sufficiens numeratio capitum, ex quibus posset implicare hoc munium [illegible] singulas partes probatur.

[illegible]

causa enim mundi est Deus [illegible] duratione, id solum necessario [illegible] causa mundi est aeterna [illegible] causa [illegible] causa enim producens subito, et absque [illegible] non debet illum producere duratione [illegible] non debent illum [illegible] prioritate durationis [illegible] aeternus [illegible] ab aeterno [illegible]

Probatur 2a pars illius minoris et non repugnare ex parte effectus seu mundi, tum quia creatura non dicit posse per se ipsam, sed ex omnipotentia [illegible] ab aeterno fuit in Deo potentia producendi creaturas, ita quoque creatura potuit produci ab aeterno. Probatur 2a quia creatura repugnat aeternitas, quae est non tantum terminus [illegible] participatione, quia [illegible] hoc creare creaturas [illegible] argumentis [illegible] 1a [illegible] 46 art. [illegible] entis creati quantum est esse et [illegible] creatura est [illegible] duratione quia non repugnat ipsi quantum est esse quod sit ab aeterno.

Probatur 3a pars minoris non repugnare ex modo quo producitur creatura a Deo, scilicet libere, et per voluntatem [illegible] determinatione [illegible] voluntatis [illegible] ab aeterno [illegible] libere non repugnat mundum creari ab aeterno [illegible]

ita

quae creatio de facto sit in tempore, et tamen divina decreta et deliberatio creationis mundi, et ejus partium, fuerunt ab aeterno.

Probatur 4a. ex ipsamet ratione, et [illegible] creationis; quae est productio totius entis ex nihilo, et ergo necesse est ad creationem, ut nihilum praecedat creaturam tempore, sed non inde esse necesse, ut creatura per aliquam durationem fuerit in nihilo, et postea transierit ad esse, sed sufficit ut quantum est ex se creatura sit nihil, et totum quod habet recipiat a creatore, et qui [illegible] creavit ab aeterno de se esset nihil existentia, quam habere a creatore recepisset, quam semper conservaret per creationem.

Fatetur expresse

primus D. Anselmus in monologio cap. 8 cum dicit, quod res creatae sunt factae ex nihilo tamen nihil [illegible] et tamen intelligat [illegible] ex aliquo modo existentia ab [illegible] mundum ab aeterno productum fuisse, si tamen perire aliquo modo ex [illegible] fuisse [illegible] semper [illegible] creaturae ex nihilo factae.

Sectio 3a

Proponuntur, et solvuntur argumenta.

Probatur 1o. quod [illegible] creaturae [illegible] aeternam, [illegible] quod mundus et ejus partes [illegible] [illegible] aeternitate [illegible] [illegible] [illegible] aeternitate participata [illegible] aeternitate duratio [illegible] [illegible] immortalitate, [illegible] immortalitas [illegible] immortalitatem [illegible] creaturae [illegible] immortales per participationem.

Respondetur [illegible] creaturae [illegible] aeternae: quod [illegible] creaturae [illegible] [illegible] [illegible] divinitate [illegible] aeterna [illegible] aeternitate [illegible] 2a. [illegible] argumentum ex ratione [illegible] [illegible]

Fra

[illegible] creaturas incepisse ex opposito vero [illegible] ver[illegible] diuinam [illegible] ra, q. nunquam incepit.

[illegible] causa [illegible] necessaria suo effectu, q. [illegible] aeterna [illegible] incepisse ab aeterno [illegible] [illegible] termino [illegible] [illegible] ens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible].

Replicatis causa libera [illegible] duratione etiam duratione sui effectus, sed Deus est causa libera mundi, [illegible] praecedit duratione [illegible] causa libera [illegible] indifferens ad [illegible] [illegible] [illegible] duratione sui effectus, [illegible] [illegible] duratione.

Ad hanc replicam [illegible] 27 [illegible] [illegible] [illegible] causa libera debet esse indifferens ante [illegible] anterioritate durationis [illegible] novitate [illegible] [illegible] [illegible] aeterna, et [illegible] [illegible] indifferens ad agendum, vel non agendum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duratione [illegible] duratione, in qua Deus fuerit [illegible] [illegible] decreta [illegible] aeterna, ut docent [illegible], sed [illegible] libertate, [illegible] voluntas Dei [illegible] anteuerterit sua decreta, ex indifferens ad decernendum creationem vel non creationem. [illegible] Deus decreuit mundi productionem aeternam [illegible] [illegible] tale decretum fuerit indifferens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab aeterno [illegible] potius aeternam mundi creationem.

Replicatis.

nihilominus [illegible] nihil [illegible] fuerit intra [illegible] Dei, sed si mundus aeternus, nunquam fuisset intra [illegible] Dei, [illegible] aeternus [illegible] semper mundus [illegible] fuisset extra [illegible] Dei, [illegible] nunquam fuisset intra [illegible] Dei.

Ad hanc replicam [illegible] distinguendo [illegible] [illegible] fuerit intra [illegible] [illegible] prioritate

naturae.

nae [illegible] mang [illegible] prioritate durationis nego maiorem. Ad secundum tamen dicitur [illegible] [illegible] creato, vestigium nunquam fuit intra se, aliqua duratione temporis, sed semper extra se.

[illegible] [illegible] intus [illegible] extra [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible]

[illegible] 3. [illegible]

[illegible] creatus [illegible] creare [illegible] mundus [illegible] creatus [illegible] nunquam [illegible] nunquam [illegible]

[illegible] creatoris [illegible] trans[illegible] nullo [illegible] unde [illegible] [illegible] nego minorem [illegible] prioritate durationis nego maiorem. [illegible] prioritate [illegible] maiorem. Creatus [illegible] mundus [illegible] [illegible] creatoris [illegible] sic [illegible] a creatore [illegible] [illegible] nunquam [illegible] prioritate durationis [illegible]

[illegible] quia mundus [illegible] [illegible] divino [illegible] [illegible] [illegible] divino [illegible] aeternitate [illegible] [illegible] voluntate [illegible]

[illegible] nunc [illegible] [illegible] mundus creatus [illegible] mundus creatus [illegible] nunquam [illegible] creatus [illegible] mundus [illegible] creatus [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] illuminatio [illegible]

[illegible] creatione [illegible]

[illegible] creatio differt a conservatione [illegible] creatio [illegible] conservatio [illegible] creatione [illegible] duratione [illegible]

[illegible] creatio differt a conservatione [illegible] differt in [illegible] creatio et conservatio [illegible] duratione sua [illegible] conservatio.

[illegible] 4. [illegible] creatura [illegible] creaturam [illegible] duratione [illegible] duratio [illegible] aeterno [illegible] duratione [illegible] dubio.

Artus 2us

Utrum etiam entia successiva potuerint esse ab aeterno?

Sectio 1a

Proponuntur notabilia quaedam.

[illegible] entia successiva [illegible]

[illegible] difficultas [illegible] humani ingenii [illegible] entia [illegible] ab aeterno [illegible] entibus successivis [illegible]

unde [illegible] ex ultimo [illegible] optime [illegible] mundi [illegible] posuisse ab æterno, ad [illegible] [illegible] de aliqua creatura [illegible] [illegible] indicat [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] mundi æternitate.

Sectio 2ª

Resolvitur difficultas nostra.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] posuisse ab æterno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] [illegible] art. 2º [illegible] [illegible] æterna.

[illegible] 1º [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab æterno [illegible] [illegible] corruptiones [illegible] ab æterno [illegible] motus [illegible] motus [illegible] [illegible] ab æterno [illegible] [illegible] duratione [illegible] ab æterno [illegible] [illegible] duratione [illegible] motus [illegible] [illegible] ab æterno.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duratione [illegible] ab æterno [illegible] [illegible] [illegible] duratione [illegible] [illegible] [illegible] ab æterno.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

esse cuiuslibet continho [illegible] repraesenta [illegible] temp. et quaelibet partes [illegible] dicitur mensuris [illegible] unius [illegible] altitudine ista [illegible] supernaturalis [illegible] aeterna.

Sed a

[illegible] impugnat [illegible] adversarios [illegible] colectione, et quaelibet [illegible] exacta [illegible] quae continet [illegible] et cuiuslibet [illegible] genita [illegible] supernaturalis quo [illegible] conceptio [illegible] genitas supernaturalis [illegible] tota colectio non [illegible] [illegible] quia [illegible] essentia [illegible] incohoare [illegible] tota colectio [illegible] e [illegible] exacte [illegible] per angelo [illegible] incorporeo [illegible] colectio [illegible] [illegible] e incorporea.

Denique et arguunt [illegible] adversariis in materia [illegible] ex [illegible] adversario [illegible] ista colectio [illegible] quae [illegible] aeterna [illegible] generationi [illegible] aliquid [illegible] duratione [illegible] colectio [illegible] quae [illegible] supernaturalis [illegible] debet supponere aliquid [illegible] duratione [illegible] impugnat [illegible] aeterna.

[illegible] 2° Dico a parte, ista colectio generationum [illegible] supponere debet aliquid [illegible] etiam duratione [illegible] implicat [illegible] ab aeterno. [illegible] ista materia [illegible] exercent generationi [illegible] debet creari a Deo [illegible] creata [illegible] creata [illegible] debet esse prior [illegible] colectione generationi, et [illegible] prioritate [illegible] ista colectio generationum [illegible] supponere aliquid [illegible] etiam duratione [illegible] [illegible] necesse [illegible] ista materia [illegible] generationum [illegible] a Deo creata [illegible] creatione [illegible] [illegible] creata [illegible] genita [illegible] creata [illegible] ista materia debet [illegible] a Deo sub [illegible] creata.

[illegible]

[illegible] ista [illegible] creatura [illegible] generare [illegible] regenti [illegible]

[illegible]

Sectio 3a

Proponuntur, et diluuntur argua.

[illegible] authoritate [illegible] 1a. p. q. 48 art. [illegible] 3a [illegible], in [illegible]

[illegible]

ab æterno, etiam [illegible] accidentia necessaria, quod [illegible] beatorum in illas [illegible] non [illegible] esse ab æterno, absurdum est, [illegible] obedientia [illegible] [illegible] quæ si [illegible]

[illegible] Ter-

tio dicendum [illegible] non [illegible] esse [illegible] de infinitate [illegible] uno dicto [illegible] esse [illegible] ad [illegible] ab æterno, [illegible] [illegible] non [illegible] esse ab æterno, [illegible] [illegible]

[illegible] Secundo [illegible] mente [illegible] declarare [illegible] [illegible] intendere [illegible] ab æterno, quibus [illegible] æternitatis [illegible] assignare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quæ militant [illegible] æternitatis [illegible] quæ [illegible] [illegible] demonstrari [illegible] mundi inceptionem [illegible] [illegible] [illegible] q. 46 art. 2°.

Unde ne [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intendo [illegible] demonstrari [illegible] mundi inceptionem [illegible] [illegible] æternitatis [illegible] 2° [illegible] creaturam [illegible] ab æterno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inclinare [illegible] [illegible] expendimus.

2° arguitur: nam motus cælestis [illegible] ab æterno [illegible] generationes [illegible] ab æterno, [illegible] motus cælestis causa [illegible] generationes [illegible] sublunarium [illegible], non [illegible] ab æterno, [illegible] [illegible] cælestis [illegible] ab æterno. [illegible] motus cælestis [illegible] cæli [illegible] duratione, [illegible] si cæli [illegible] ab æterno [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ad 4. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ab aeterno [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] [illegible] ab aeterno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] successiones [illegible] mo[illegible] [illegible] seu [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible] ab aeterno ac [illegible] [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab aeterno [illegible] [illegible] motus.

Ad [illegible] replicas [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motus ab aeterno durante, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Replicatur: si caelum [illegible] semper ab aeterno [illegible] [illegible], [illegible] motus [illegible] si motus [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible] [illegible] ab aeterno moveri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motus in [illegible] [illegible] [illegible].

Ad [illegible] replicas [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ab aeterno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motus aeterna [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aeterna [illegible] nego.

Replicatur: [illegible] [illegible] caelum ab aeterno [illegible] ad motus aeternum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motus. Ad [illegible] replicas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aeternum [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infinitum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in infinitum [illegible].

[illegible] creatura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aeterna [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab aeterno [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] creatura [illegible] [illegible] [illegible] aeterna [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aeterno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

Ergo [illegible] ... [illegible] ... aeterno [illegible]

[illegible] aeternitatis [illegible]

[illegible] ... aeternitatem [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... adversarij [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... generatio [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... mortalis [illegible] ... [illegible]

... adversarij tenent dicere [illegible] ... [illegible]

ab aeterno, [illegible] ... aeternum, et immortalis et tamen generari, [illegible] ... generantis et tamen immortalis [illegible] ... sine motu [illegible].

Pro explicatione [illegible] ... [illegible] ... in [illegible] ... omnipotentis D. [illegible] ... Beatissimae Virginis Mariae necnon [illegible] ... [illegible] ... Thomae Aquinatis [illegible] ... [illegible] ... huius [illegible] collegij S. Thomae Aquinatis Hispalensis magnificentissimi fundatoris. Die decima sexta Januarij anno D. millesimo sexcentesimo septuagesimo septimo.

Codex 1us fol. 2

Quaestio celebris
Utrum essentia distinguatur realiter ab existentia in rebus creatis?

Sectio 1a
Proponuntur notabilia quaedam, et referuntur sententiae.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Sectio 2a
Resolvitur vera difficultas.

S[illegible] exista [illegible]

[illegible] 18 can. [illegible] dicitur esse [illegible] realit. [illegible] ex mente Angelici [illegible] esse creatae realit. [illegible] art. 3 [illegible] ex mente D. [illegible] art. [illegible] ad quartum [illegible] creatae [illegible] existentia creaturae ab aeterna, quia in creaturis [illegible] realit. [illegible] in mente D. [illegible] quia [illegible] formaliter [illegible]

[illegible] recepta [illegible] actus realit. [illegible] quae recipitur sed esse realit. [illegible] receptiva actus existentiae: quia esse [illegible] realit. [illegible] existentia [illegible] recipiens, et realit. [illegible] realit. [illegible] sic existentia creata non reciperet realit. in essentia, tanquam in potentia [illegible] infinita simpliciter, sed nulla existentia creata potest [illegible] infinita simpliciter. quia existentia creata realit. in essentia quae existere facit tanquam actus in essentia [illegible] si existentia creata non reciperet realit. in essentia [illegible] limitationem [illegible] actus, quia limitatio actus sumatur a subiecto seu potentia receptiva [illegible] limitata, et [illegible] actus, ut [illegible] v.g. [illegible] in aliquo subiecto limitante [illegible] infinita [illegible] ita existentia si in aliquo subiecto non reciperetur [illegible] actus [illegible] infinita simpliciter.

Explicatur amplius [illegible] existentia [illegible] limitatione [illegible] existentia creata [illegible] receptiva [illegible] existentia creata [illegible] limitationem [illegible] recipiat realit. in aliquo subiecto [illegible] realit. recipiat [illegible] extra causas suas [illegible] a existentia creata [illegible] receptiva [illegible] Praec[illegible]

[illegible] quod licet existentia creata non sit receptiva [illegible] in aliquo subiecto recipiatur [illegible] ad [illegible] limitatum [illegible] excludere

ac dependentiis cuiuscumque causae, sive aliquis, sive maioris sive effectus, ut autem existentia non [illegible] dependentiae a causa efficiente, [illegible] quae [illegible] ad [illegible] extrinsecus.

Sed impugnatur [illegible] [illegible] D. Thomae quod nihil potest a causa efficiente dependere quin in se ipso [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] quid creati limitatione intra suae causae efficientis [illegible] [illegible] quod existentia [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible], necessariam [illegible] [illegible] [illegible] limitata [illegible] [illegible] implicare [illegible] [illegible] existentiam creatam creaturam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] divina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causae efficientis [illegible] infinita, [illegible] limitata, implicat [illegible] [illegible] limitatione intra [illegible] [illegible] [illegible] causae efficientis [illegible] implicat [illegible] limitatam existentiam creatam [illegible] extrinsecae dependentiae a causa efficiente.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accidentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] creaturae [illegible] accidentia [illegible] existentia [illegible] essent, [illegible] [illegible] existentia in creatis [illegible] [illegible] [illegible] certa, [illegible] [illegible] [illegible] existentia [illegible] [illegible] alicui creaturae [illegible] essent [illegible], sed [illegible] existentia [illegible] creatura essent [illegible] [illegible] [illegible] essent. [illegible] [illegible] [illegible] existentia essent [illegible] creatura, hoc [illegible] [illegible] Petrus existens [illegible] [illegible] veritatis [illegible] non Petrus [illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible] ab aeterno, hoc [illegible] Petrus existens [illegible] [illegible]: existentia [illegible] [illegible] creata essent [illegible], sed [illegible] accidentis [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] existentia [illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible] accidentis [illegible] [illegible] intelligat [illegible] [illegible] existentiae [illegible] existentia [illegible] actualis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad existendum, [illegible] existendum [illegible] [illegible] [illegible] accidentalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligi sine existentia [illegible] [illegible] existentia essent [illegible].

Sed impugnat [illegible] [illegible] D. Thomae [illegible] [illegible] existentia verificat [illegible]

subito accidentaliter, sed non verificat de ente quod est in statu possibilitatis: quod verificat de ente in re producta, et extra causas posita. Ex mix. quod per praedicatum existere in facto esse non potest recipi in re possibili: quod non potest verificari de illa quae est in statu possibilitatis, praeterea implicat esse possibile et esse extra causas positam; sed quod per praedicatum existere ponitur extra causas: quod per praedicatum existere in facto esse repugnat esse pure possibile, et consequenter tantum debet verificari actualiter de ente quod est in re, et extra causas posita.

2° impugnat praedictam solutionem, ideo existentia distinguitur, de ratione praedicati essentiale rei productae, et existentia, quia nulla res potest physice existere sine actualitate existentiae, sed haec ratio convincit quod existentia est extra causas non solum rei producibilis, sed etiam rei productae. Praeterea minor, nam natura subsistentia potest physice existere in rerum natura sine subsistentia, nulla materia sine forma, ac denique nulla quantitas sine figura, et nihilominus in nulla est subsistentia intra distinctionem essentiale naturae, nec forma de distinctione essentiale materiae, nec figura quantitatis: quod ex eo quod res producta nequeat physice existere sine de facto existentia, non sequitur quod existentia pertineat ad essentiam rei productae, aut cum ipsa realiter identificetur.

nihil deest.

[illegible] creata [illegible] transire a [illegible] in creatura [illegible] ipsa realit[illegible] intrinsece [illegible] a [illegible] actuali [illegible] infinita [illegible] in genere [illegible] entitatis [illegible] ipsa realit[illegible] in genere entitatis [illegible]

[illegible] increata [illegible] adaequatione [illegible] entitatis [illegible] creata [illegible] realit[illegible] creata [illegible] identificari [illegible] existentia [illegible] ex [illegible] creata [illegible] creata existentia [illegible]

Sectio 3a

Proponunt, et soluunt argua

[illegible] existentia creata [illegible] realit[illegible] a [illegible] essentia [illegible] realit[illegible] ab ipsa [illegible] existentia [illegible] extra causas [illegible] extra causas [illegible] essentia [illegible] extra causas [illegible] existentia creata [illegible] essentia [illegible] extra causas [illegible] in statu possibilitatis [illegible] extra [illegible] extra causas [illegible] extra causas [illegible] existentia [illegible] extra causas [illegible] extra causas [illegible] existentia [illegible] extra causas [illegible] existentia realit[illegible] [illegible]

[illegible] extra causas [illegible] in [illegible] existentia [illegible] seu

execraig: non est in [illegible] [illegible] se, et in [illegible] [illegible] extra causas, [illegible] autem [illegible] extra [illegible] in facto esse [illegible] et [illegible] extra [illegible] causas.

Replicabis [illegible] [illegible] intelligit extra causas [illegible] complete et inadequate intelligit aliquam existentiam [illegible] intelligit et potens [illegible] [illegible] existentiam [illegible] esse et intelligit extra causas [illegible] [illegible] intelligit [illegible] esse [illegible] intelligit [illegible] existentiam [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causis [illegible] [illegible] [illegible] intelligit et [illegible] actuale, [illegible] [illegible] aliquam [illegible] [illegible] [illegible] causas [illegible] [illegible] [illegible] existentiae [illegible] ante existentiam in [illegible] [illegible] [illegible] existentiae.

2° replicabis, [illegible] [illegible] intelligat extra causas in complete intelligit [illegible] aliquam existentiam [illegible] aliquam existentiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] complete et inadequate extra causas [illegible] [illegible] [illegible] actionis, [illegible] tunc intelligit [illegible] [illegible] in virtute alicuius existentiae [illegible] tunc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] extra causas [illegible] [illegible] dependentia ab existentia [illegible] ab actione [illegible] [illegible] [illegible] extra causas in adequate [illegible] in virtute alicuius actionis [illegible] tunc intelligit [illegible] [illegible] [illegible] in virtute alicuius existentiae [illegible] tunc intelligit [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extra causas [illegible] [illegible] [illegible] extra causas [illegible] [illegible] [illegible] extra causas in [illegible] aliquas existentias [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existentia [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligit extra causas in complete [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causas intelligit [illegible] [illegible] inadequate [illegible] [illegible] [illegible] intelligit aliquam existentiam [illegible] adequate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inadequate [illegible] [illegible] causas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existentiae, [illegible] causas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

a[illegible], necessario recepisset a[illegible] adhuc extremum [illegible] causam ad recipien[dum] [illegible] causis conveniat illi vnice [illegible] inadequate distinguit a suis causis, [illegible] distinguit [illegible] [illegible] ultimo [illegible], [illegible] recipere [illegible] suarum causarum [illegible].

Ad [illegible] ratio [illegible] distinguit [illegible] extra causas in [illegible] inadequate [illegible] inadequate et in[illegible] [illegible] adequate [illegible] ultima actualitas in [illegible] [illegible] extra causas [illegible] in [illegible] inadequate [illegible] extra causas [illegible] existat [illegible] in genere [illegible] causarum [illegible] existit [illegible] ultima [illegible] in [illegible] genere extra causas inadequate [illegible] in [illegible] genere [illegible] in intellectu [illegible] in genere intellectus [illegible] intellectione inadequate [illegible] intelligit [illegible] intellectione [illegible] in [illegible] specie [illegible] intellectione [illegible] in [illegible] in genere [illegible] extra causas [illegible] inadequate [illegible] intelligit [illegible] existentiae [illegible] extra [illegible] ratio [illegible].

Ex [illegible]

Ad [illegible] rationem [illegible] [illegible] extra causas [illegible] existit [illegible] extra causas [illegible] adequate [illegible] inadequate [illegible] extra causas [illegible] distinguit [illegible] extra causas aliquam existentiam [illegible] illi [illegible] extra causas [illegible] mediante aliqua [illegible] in [illegible] mediante [illegible] actionem agentis [illegible] existentiam [illegible] illa [illegible] existentia [illegible] illi aliquam existentiam [illegible] [illegible] chimaerica.

Ex [illegible] 2° arguit. [illegible] extra [illegible] [illegible] extra [illegible]

identificat realiter cum existentia mixti, ne etiam [illegible] in quo [illegible] extra causas, et [illegible] simul [illegible] in actu reduntur [illegible] extra nihil, quia esse extra [illegible] extra nihil existit.

[illegible] non dicto realiter [illegible] ut extrema realia, seu remota existentia mixti, realitatis positivae importare essentiam et existentiam [illegible] inter se tamquam extrema realiter distincta. [illegible] non [illegible] in quo esse reciperet [illegible] tamquam causa [illegible] ad [illegible] realiter existere quam [illegible] actualitas existentiae [illegible] absolute existentia [illegible] ad [illegible] realiter [illegible] essentia [illegible] actualiter [illegible] actualitas [illegible] in [illegible] ad [illegible] actualitatem existentiae [illegible].

Ad tertiam [illegible] concedendo maiorem [illegible] minorem [illegible] quod esse [illegible] extra nihil non solum [illegible] existentiam, sed etiam [illegible] entitatem [illegible] entitatis [illegible] tamen [illegible] receptivum [illegible] extra nihil, [illegible] nihil neque existens neque [illegible] receptivum existentiae, sed entitati [illegible] opponitur.

Ad [illegible] concedendo maiorem et distinguendo minorem, seu remota existentia mixti realitate positiva importare [illegible] per remotionem [illegible] realem [illegible] mixti, si intelligatur [illegible] remotionem [illegible] mixti [illegible] manere cum positiva realitate sine [illegible] existentia [illegible] separata realiter ab ipsa, [illegible] manere cum positiva realitate sine identificatione reali cum existentia, [illegible] esse exigat [illegible] unionem realem cum existentia, [illegible] ad [illegible] positivam realitatem, [illegible] idem, [illegible] realem [illegible] existentia, [illegible] connexionem [illegible] esse cum existentia [illegible] connexionem cum [illegible] et [illegible] in [illegible] identificationem realem cum ipsa.

Ad [illegible] concedendo [illegible] ad [illegible] reales [illegible] in [illegible] actualitate [illegible] mixti [illegible] mixti [illegible] esse [illegible] tamquam causa materialis [illegible] receptivum existentiae [illegible] actu, sed [illegible] realitate, sicut enim causa [illegible]

[illegible]

Ad 2m confirmationem, quae ratio qua intercedit inter essentiam et existentiam [illegible] est relatio praedicamentalis, sed tantum transcendentalis, quia existentia non exercet munus existentiae [illegible] relatio transcendentalis identificatur realiter cum [illegible] unde sicut essentia [illegible] existentia [illegible] ita [illegible] existentiae [illegible] relatione transcendentali.

4° et ultimo arguitur. Si ideo existentia realiter distinguitur ab essentia quia essentiae accidentaliter advenit extra, sed [illegible] essentiae accidentaliter adveniente quin ab essentia realiter distinguatur; ergo non [illegible] essentia et existentia [illegible] existentia accidentaliter adveniat essentiae [illegible] accidentaliter advenit [illegible] et tamen [illegible] non distinguuntur realiter inter se, sed potius realiter identificantur; ergo licet existentia accidentaliter adveniat essentiae non distinguitur realiter ab illa, sed cum illa potest realiter identificari.

Confirmatur 1°: sicut accidens est exercitium existendi, ita similiter accidens [illegible] existentiae, sed existentia non petit aliquam entitatem a se realiter distinctam ut actualiter existat; ergo licet essentia accidentis actualiter existere, poterit tamen existere sine actualitate aliqua realiter distincta. Minor declaratur: nam existentia [illegible] qualitativa [illegible] indistincta [illegible] aliquo [illegible] verò [illegible].

Confirmatur 2°: sicut accidens nequit actualiter existere, ita accidens [illegible] actualiter sufficiat existere, sed [illegible] creata [illegible] actualiter sufficiat existere; ergo etiam poterit absolute existere absque [illegible] alicuius entitatis a se realiter distinctae. Maior declaratur: sicut enim essentia [illegible] ab existere et non existere, ita similiter [illegible] ad hoc, quod est habere [illegible] realiter [illegible] existentiae, utrumque [illegible] in tempore [illegible] dependentia a causa efficiente, quae a statu possibilitatis effective extrahit.

Ad hoc argumentum [illegible] licet [illegible] accidentaliter tamquam [illegible] extraneum [illegible] quando, quod tamen [illegible] distinctione [illegible] tertius [illegible] non [illegible] realiter identificantur [illegible] distinctione [illegible] realiter identificari.

[illegible] poterit

[illegible]

[illegible] qd licet ratio [illegible] praedicatus accidentalis, et extraneus [illegible] absolute, et [illegible] se dabit [illegible] tamen [illegible] accidentale [illegible] singulari [illegible] hec enim praedicatio [illegible] rationale [illegible] individuis [illegible] humanis [illegible] praedicatio essentialis [illegible] absolute [illegible] singularis [illegible] praedicatus [illegible] semper [illegible] accidit [illegible] in actu [illegible] antecedit [illegible] singularis [illegible] autem [illegible].

[illegible] ratione [illegible] exista [illegible] intus [illegible] existentia [illegible] inde [illegible] exercitium non est indifferens ad illud [illegible] indifferens ad sua praedicata [illegible] inde exista antequam [illegible] in [illegible] potentialitate [illegible] cuius est actus [illegible] seu quid [illegible] cuius est actus [illegible] mutandi [illegible] existunt me-diante [illegible] existat [illegible] existunt, quamquam licet exista absolute dependeat a causa efficienti [illegible] exercitat [illegible] seu existentia [illegible] extra causas [illegible] in [illegible] numquam tamen dependet ab altera exista, sicut [illegible] lux [illegible] color [illegible] lucet [illegible] simul existat [illegible] alia existunt [illegible] altera exista [illegible] non dat alia.

[illegible] ratione [illegible] quam exista subjicit [illegible] existentia accidentalis, tamquam status [illegible] quia exista [illegible] connexiones [illegible] metha [illegible] praedicatorum essentia [illegible] causae efficientis [illegible] existunt [illegible] accidentis, tamquam [illegible] in [illegible] receptus, a [illegible] sicut [illegible] et denique sicut [illegible] quamquam licet [illegible] entitatem [illegible] receptiva existentiae, non tamen [illegible] entitatem [illegible] existere [illegible] entitate [illegible] receptiva [illegible] non tamen [illegible] absolute [illegible] existere, et hoc de hac gravissima difficultate.

Quaestio celebris.

Utrum existentia sit perfectio simpliciter essentiae?

Sectio prima.

Proponuntur notabilia quaedam, et referuntur sententiae.

[illegible] difficultatis satis [illegible] immerito relinquunt authores moderni, cum pendeat eius intelligentia [illegible] tractatu de essentia et existentia, quarum [illegible] agitabitur [illegible] in presenti [illegible] eius intelligentia supponendo [illegible] [illegible] negari [illegible] ratione [illegible] inter essentiam et existentiam, quam nullus potest negare, quod conceptus essentiae distinguatur a conceptu existentiae, et hoc modo dat locum quaestioni quoad hoc, quod conceptus essentiae [illegible] perfectior conceptu existentiae, [illegible] Suarez in metaphysica, sed [illegible] nobilior [illegible] nobiliore conceptus ex resolutione perfectionis essentiae et existentiae, perfectio conceptus pensari potest.

[illegible] existentia posse 3ter considerari, vno modo potest considerari [illegible] in statu abstractionis. Alio modo potest considerari [illegible] in concreto actuans ipsam essentiam, et sic comparatur cum existentia [illegible] in abstracto. 3o modo potest considerari essentia cum existentia, et sic comparari ad [illegible] in excessu perfectionis, ne dubium quod [illegible] essentia cum existentia sit perfectior existentia [illegible], quia [illegible] perfectionem essentiae et ultra hoc addit aliam perfectionem [illegible] existentiae; quod quaerimus in presenti est an existentia [illegible] actuans essentiam eius excedat [illegible] perfectionem essentiae [illegible] illa excedat [illegible] in hoc sensu intelligit [illegible] [illegible] q. 4 art. 2o ad 3um [illegible], licet [illegible] perfectius [illegible] vita [illegible] vita quam [illegible] sapientia et [illegible] considerentur [illegible] distinguuntur [illegible] perfectione quia [illegible] tantum [illegible] [illegible] et sapiens [illegible].

[illegible] in hac gravissima difficultate 3ex [illegible] [illegible] asserit esse [illegible] perfectio [illegible] existentiam [illegible] quod existentia sit perfectior essentia [illegible] hanc tenent ex nostris [illegible] Soncinas, et [illegible] Michael, et ex extraneis Suarez, Vasquez, et alii. [illegible] existentia perfectione [illegible] essentia [illegible] quod [illegible] ab essentia excedatur. Hanc tuentur Ferrariensis, Caietanus, [illegible] et [illegible] Doctissimus [illegible] [illegible] [illegible].

3a

2ª et ultima est [illegible] videtur in aliquo sensu transf. se conciliare diversis mentibus D. Thomae 1ª p. q. 5 art. 4 ubi [illegible] diversis in [illegible] diversis in diverso ordine [illegible] quae a [illegible] excedere simpl. [illegible] recedit [illegible] creaturae [illegible] magis [illegible] inter [illegible] existit actualitas [illegible] sunt [illegible] perfectior existentia quae est [illegible] aut [illegible] explicata et sapientia M. [illegible]

Sectio 2ª

Resolvitur nostra difficultas

[illegible] existentia perfectior simpl. esse [illegible] et [illegible] nec [illegible] in [illegible] ex [illegible] authorit. D. Thomae [illegible] Dionysius de divinis nominibus [illegible] quod [illegible] convenientissime vocat quies, juxta illud ego sum qui sum, et [illegible] denominaret [illegible] convenientissime nominaret, a principaliori et [illegible] suorum effectuum sed [illegible] in [illegible] effectus [illegible] et participatione eius [illegible] ex [illegible] Dionysius esse perfectissimum [illegible] 2 auth. [illegible] tomo 1º libro 3º [illegible] cap. 7 [illegible] summa [illegible] in [illegible] esse [illegible] existentia [illegible] summa [illegible] in summo bono [illegible] existentiae summa [illegible] in summo [illegible] convenire debet.

Quamplurimis authoritatibus [illegible] quae [illegible] sed [illegible] veritate [illegible] adducere [illegible] clarius et expressius insinuat [illegible] ex 1ª p. q. 44 art. 2 ubi sic ait: [illegible] creaturarum perfectionis [illegible] essendi [illegible] perfectiones quod est [illegible] perfectione essendi [illegible] imperfectior [illegible] aliam perfectionem ad eius perfectionem [illegible] perfectionem reducerent ad imperfectionem [illegible] existentiae [illegible] simpliciter perfectio est [illegible]

2ª authoritas [illegible] ex q. 7ª de pot. art. 2 ad nonum ubi dicit: [illegible] trat esse [illegible] sed magis [illegible] credo [illegible] 1ª p. q. 4 art. 1º ad [illegible] existentia [illegible] q. 7ª de pot. art. 2 [illegible]

ad distinctiuam pro dictio, quod est perfectissimum, quod ex bona dilatio, quod est verum perfectior, quod ex mente Ang. omni perfectio [illegible] de vera

[illegible] ex dictis auctoritatibus [illegible] magis accedit ad actualitatem, et plus distat a potentialitate, se habenti magis accedit ad actualitatem, et magis recedit a potentialitate quae [illegible] existentia [illegible] perfectior [illegible] magis accedit ad Deum, et magis distat a materia, secundum accedit ad Deum, quod magis ad actualitatem accedit, et [illegible] magis distat a materia [illegible] magis a potentialitate [illegible] perfectio quod magis accedit ad actualitatem, et plus distat a potentialitate, [illegible] accedit ad actualitatem, et magis distat a potentialitate, quod hae actus [illegible] actualitatem, sed existentia [illegible] existentia [illegible] actualitatem [illegible] actualis [illegible] existentia expectat [illegible] complementum, et imperfectior existentia.

Probatur [illegible] existentia [illegible] actus [illegible] quemcumque gradum [illegible] actus [illegible] perfectionem [illegible] capacitatem [illegible] actualitatem imperfectionem [illegible] actualitatem [illegible] gradum [illegible] perfectionem [illegible] imperfectior existentia.

Sectio 3.ª

Proponunt, et soluuntur argumenta.

Arguit 1.º existentia accidentis [illegible] existentia imperfectior [illegible] Petrus existentia accidentis [illegible] perfectior accidentis [illegible] perfectionem sumit ex [illegible] [illegible] accidentis [illegible] existentia accidentis [illegible] actu [illegible] actualitatem [illegible] existentia ad [illegible] actu [illegible]

ee

8

[illegible] perfectiva [illegible], quicquid accidit alicui rei adveniens [illegible] perfectior, [illegible] adveniens rei imperfectiori actu [illegible].

[illegible] dico distinguendo [illegible], [illegible] accidens esse praedicabile concedo, praedicamentale nego [illegible] modo [illegible] perfectior [illegible] praedicamentale [illegible] accidens autem [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] adveniens [illegible] accidens [illegible] praedicabile [illegible] concedo, [illegible] distinguo [illegible] in actu [illegible]

[illegible] accidens praedicabile [illegible]

[illegible] accidens [illegible] praedicabile [illegible]

[illegible] existentia [illegible]

existat extra hoc, ita similiter existat in eadem materia [illegible] ab solute [illegible] sed non perfectione [illegible] in quo dueniunt. [illegible] ad diuersum et coentis id ad [illegible] facio differre, ero perfectius [illegible] sed esta facio differentia hoc ab eodem: [illegible] a idag inven e perfectius n potest facere in perfectione diuersum: [illegible] si existat n facio differre, esta ista ero perfecti cuor existat.

Ad hoc argumentum [illegible] perfectionis [illegible] quod [illegible] sermone [illegible] in [illegible] errantium, [illegible] manifestatur [illegible] maior perfectio [illegible] errantium [illegible] in diuersione [illegible] perfectione extra [illegible] concordantia [illegible] gratia [illegible] in [illegible] superlunarem [illegible] universalis [illegible] infra [illegible]

[illegible] existat extra [illegible] perfectione [illegible] perfectione [illegible] extra existat [illegible] perfectionis [illegible] proportionata [illegible] proportionari [illegible] perfectione [illegible] proportionari [illegible] [illegible] existat [illegible] proportionaret [illegible]

Ad tertium [illegible] intrando [illegible] perfectione [illegible] proportionari [illegible] negativa [illegible] intra [illegible] intra

Codex 2.us

fol. 9

Primo

[illegible] causa [illegible] accidentis [illegible]
[illegible] proportione retinere.
Sed deinde [illegible]
[illegible] personale [illegible] ex [illegible]
[illegible] personalitatis [illegible]
effectum [illegible] personam diversum. — Ex hac ratione [illegible]
[illegible] existentia [illegible] negare [illegible]
[illegible] extra [illegible]
[illegible] personalitatis [illegible]
[illegible] esse [illegible] alterius.
Secundo [illegible] ex [illegible] sequitur [illegible]
existentia [illegible] vel etiam numerice [illegible]
[illegible] extra [illegible]
[illegible] q. 75 art. 5 ad [illegible]
[illegible] causa efficiens est extra [illegible] effectum [illegible]
[illegible] si existat extra [illegible] eadem [illegible] numerice [illegible].
Ex hac [illegible]
[illegible] causa efficiens est extra [illegible]
[illegible] extra [illegible]
[illegible] unde [illegible] ad [illegible]
ratione esse.
[illegible] causa efficiens existit [illegible]
[illegible] capax [illegible] effectum [illegible]
[illegible] gentes cap. 54 [illegible] lux ad lucere [illegible]
[illegible] lux [illegible] illuminationis [illegible] causa [illegible]
causa effectiva existit. = Nec valet dicere quod existentia [illegible] ad [illegible]
[illegible] lucere ad lucem [illegible] sicut lucere [illegible]
[illegible] lucere [illegible] ad [illegible]
existentia ad esse [illegible] emanans [illegible]
[illegible] existit [illegible]

a [illegible] e responsio [illegible] quod [illegible] st. ad [illegible] tamen esse non [illegible] eius [illegible] perfectior, ne [illegible] dimanant ab esse, [illegible] imperfectiores [illegible] existentia [illegible] dimanare ab esse [illegible] imperfectior [illegible].

Probatur 1. [illegible] existentia [illegible] in [illegible] actu [illegible] art. [illegible] humanitas [illegible] inclinat [illegible] existentiam [illegible] humanitas [illegible] Stat [illegible] in centro [illegible] ad centrum [illegible] existentia [illegible] actu [illegible] inclinat in [illegible] operatione [illegible] inclinatione [illegible] existentia.

Probatur 2.

[illegible] existentia [illegible] in esse sine nova actione generativa [illegible] existentia [illegible] in causa efficiente [illegible] nova actio [illegible] existentia [illegible] causa efficiente [illegible] generante [illegible] a causa efficiente [illegible] divinitas dimittere humanitatem [illegible] humanitas [illegible] explicare [illegible] existentia [illegible] impedimento [illegible] efficiente [illegible].

[illegible] notandum [illegible] causa efficiens existentia [illegible] art. [illegible] intendit [illegible] causa efficiens [illegible] existentia [illegible] nova [illegible] existentia [illegible] veritas [illegible] existentia [illegible] ut [illegible]

[illegible]

gratiae et sic non necesse est quod requirat ut effectus alterius nec ut terminatur sed formam materiae sequens.

Secundo ad quod existat et existere ad esse ut effectus in genere causae gratiae et conveniant in perfectione ut existat in qua causa et causa in effectus formalis naturalis nisi materialitatis et imperfectione: quia effectus qui tamen imperfectior sua forma gratiae non aliis supernaturalis non addit nisi materialitatem: quia forma gratiae causa sive causa materialis existit: quae existat non propter esse effectus gratiae est causa et haec causa in esse intentionem in eius effectus: quia forma est causa materialis non absolute sive per causae gratiae gratiae, non causa materialis et causa receptiva et causa gratiae et recipit actiua, et dare esse haec causae augmentatur in eius effectus; sicut materia quae est causa materialis, non ipsa non est causa formalis illius et forma quae est causa materialis accidentis, non causa talis illorum quia.

Secundo praeparatur ex ratione dicta ea in lectione, et non in re ratio est distinguendum effectus gratiae secundum ad ipsam ut fundamentum et actualitatis eius negatur, aliquo modo variatur causa et negatur ita existat effectus gratiae et secundum ut fundamentum, et effectus eius a quo dependet in ordine ad quam causat. Secundo repetendo quod effectus gratiae non sit ut summum imperfectio formalis non sunt effectus gratiae aut ratio, non habet materiae effectu in ratione. Secundo ex ratione in repetendo causae, quae non in diversa in eodem effectu reperiuntur effectus causae gratiae, et materialis sive diversitate sicut effectus dependenter a intra in genere causae gratiae, quae actu specificat in suo, et in genere causae materialis, quae recipit in illo et in genere causae efficientis, qui illi eius causa quae simul existat.

Secundo ex ratione expressa in discursu antecedenti causae ad causam ratione distinguuntur et conditiones, non ut operabilis et actiua negotiorum et receptiua et passiua, et ideo ratio negotiorum ad eius rationem eccentrica negatur et adaequata dignitatis et, quae uti est et actiua, ideo habent in actu et non in ratione actiua ad sua operatione sicut intellectus agens et actu ipsius causae, sicut materia agente et tamen non movetur ab effectus ipsius. Secundo causae requisitae et causae trahuntur in actu, et ideo non se

[illegible]

... exercitui modo.

Ad 2. Scotus diversimode respondent authores ... ad resistendum ... natura humana ... à corpore ... natura humana Christi ... in illo ... existentiae ... Sed ... modus naturae ... actio ... generatione ... humana ... ex ... existentia ... actionis ... humana.

... existentia ... actionis ... ex ... existentiae ... actionis ... Nec valet dicere ... de ... extra. ... ingenuitas ... existentia ... actionis ... existit.

... hanc ... actionis ... distinctio ... actionis ... existentia ... ad extra ... ad centrum ... extra ... existentia ... actionis ... existit.

4° ... in judicamento ... Sed ...

[illegible] perfectio extra ans [illegible] et est [illegible] cum [illegible] ta[illegible]
e ro qd directe ponit in praedicamento, aug [illegible] quod ponit ac [illegible], reductive:
g. s. essa ponit directe in praedicamento, est tam [illegible] [illegible] perfectio gratia
a mea [illegible] gra ponunt reductive in speciem [illegible] imperfectiora [illegible] et [illegible]
[illegible] imperfecture [illegible] [illegible] directe in praedicamento colorat, et [illegible]
reductive: [illegible] praedicamento directe [illegible] colorat e imperfectius, aug [illegible] quod [illegible]
colorat directe.

Ad [illegible] ar [illegible] casu [illegible] dando [illegible] ad [illegible] [illegible] distinguo
ans, [illegible] perfectius [illegible] quod ponit directe, aug quod ponit reductive [illegible] quod [illegible]
[illegible] reductive [illegible] ipse in praedicamento [illegible] [illegible] praedicamento
[illegible] alterius [illegible] negoano, [illegible] [illegible] perfec [illegible] et tam
[illegible] colorat directe in praedicamento, sed reductive [illegible] [illegible]
e perfectius [illegible], et tam [illegible] directe ponit in praedicamento, [illegible] indirecte

Ad paritatem

[illegible] ad mea [illegible] ponunt in speciem [illegible] et partes [illegible] [illegible] concurrentes ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mea, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mea
[illegible] debent in ordine ad [illegible] [illegible] concurrunt ut mea [illegible] partes mea
ex quibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qd [illegible] [illegible] qd debent [illegible] [illegible]
[illegible] perfectius, ceterum extra semper ponit in praedicamento, ut quid actuale, et
ita semper e perfectior [illegible] exemplum [illegible], qd [illegible] semper [illegible]
[illegible] et imperfectius [illegible], et sic ponit in praedicamento, ut quid [illegible] extra
[illegible] semper ponit, [illegible] [illegible] perfectio [illegible]

5° arguit. si

extra [illegible] perfectior maxime [illegible] e [illegible], sed ex [illegible] imperfectior [illegible]
e imperfectior, [illegible] qd e [illegible] e imperfectissimum sed extra [illegible]
e [illegible] e imperfectior [illegible] extra [illegible] [illegible] q. [illegible] de [illegible]
ad [illegible] [illegible] e [illegible] e imperfectissimum, [illegible] [illegible]
[illegible] cognitu [illegible] [illegible] extra [illegible] e [illegible] imperfectior.

[illegible]

[illegible] [illegible] perfectio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

motiv actus a. de intima [illegible] modo actus est effectiva ex universalis invariate
quam spiritualis modo, educitur e in effectus vitalis contra [illegible] ā ad [illegible]
[illegible] tus amor exiret 2º [illegible] in modo [illegible] abstracti [illegible]
modo [illegible] duo modo a [illegible] abstractione [illegible]
[illegible] tantum actuari modo [illegible] et imperfectum
[illegible] abstractione [illegible] transcendentia et ea [illegible] imaginem
[illegible] [illegible] et [illegible] terminus.

3º [illegible] maximum

modo actus [illegible] effectivus: [illegible] doctrina [illegible] gradus vitalis,
[illegible] modo actus, quia gradus [illegible] gradus intellectualis
[illegible] gradus vitalis [illegible] gradus [illegible] modo actus [illegible] effectivus [illegible]
[illegible] ex D. Thom. 1ª p. q. 50 art 1º [illegible] ait quod gradus intellectualitatis est
perfectissimus [illegible] in [illegible] gradus perfectior et supremus in
[illegible] magis assimilatur Deo; sed gradus intellectualitatis [illegible]
[illegible] Deo, quia [illegible] gradus [illegible] perfectior [illegible]
[illegible] ad similitudinem Dei [illegible] gradus intellectualitatis
[illegible] gradus magis assimilat Deo creatura [illegible].
[illegible] gradus [illegible] gradus perfectior et supremus in [illegible]
2º [illegible] generationis, quae [illegible] in [illegible] generatio
[illegible] natura divina quae generatur [illegible] communicatio in [illegible]
[illegible] perfectior.

Ad hoc [illegible] nego minorem
[illegible] gradus intellectualitatis [illegible]
[illegible] gradus [illegible] gradus [illegible]
[illegible] perfectior [illegible] creatura [illegible]
[illegible] maxime [illegible] abstractione [illegible].

[illegible] probatur

[illegible] Dei [illegible] imaginis [illegible]
[illegible] intellectualitatis [illegible] gradus [illegible] gradus [illegible] dicendum
[illegible] gradus [illegible] eminentius [illegible] imaginis Dei [illegible]

aliqo

actus activo, nec gradus iste, et ratione virtutis abstractivae abstractione gratiae communi [illegible]

tes, et actum intuitivum eminentiori modo continens gratiam intellectualem creaturae

aliis. Ad cognoscendum hoc requiritur similitudo [illegible], haec autem similitudo [illegible]

[illegible] species propriae [illegible] actorem, ut species angelica quae eminentiori modo repraesentat

per quiddditatem rei quae eius species desumpta a propria quidditate, Dei autem

[illegible] indiget alia specie ut ita quae eminentissimo modo continet [illegible]

ut in praesenti, modo dicto imago Dei, ex gradu intellectuali et [illegible] gradu qui

eminenter continet eminentissimo modo dicto imago Dei.

Ad ultimam ratio

ne gradus [illegible] secundo, ad ut gradus variaret, si subtraheremus [illegible] gradus in

tellectualitatis, nisi ex ratione sua [illegible] ad aliud actione, [illegible] resolutione [illegible]

[illegible] videri [illegible] q. 60 art. 5, ubi dicit, quod divina perfectio est

entitas praeeminenter continens perfectiones variarum creaturarum perfectibilium.

Arguitur 6º

Ex ultimo, nam ad [illegible] essentiam nullam requirit dispositionem, ergo [illegible] existant et perfectior

[illegible] quia perfectior requirit perfectiores dispositiones [illegible] gratia

quae nullas requirit dispositiones est una perfectior [illegible]. Nam ideo gratia requirit [illegible]

[illegible] perfectiores dispositiones quam gratia [illegible] gratia non est perfectior gratia [illegible]

quae existant requirit aliquas dispositiones, ergo una perfectior [illegible].

Ad hoc argumentum

[illegible] existam [illegible] 2º ex consideratione [illegible] gratia esse nullas dispositiones

[illegible] requirit, et [illegible] gratia et [illegible] dispositiones quae [illegible]

[illegible] gratia dispositionem [illegible] 2º ad existentiam [illegible] autem [illegible] una perfectior non

existentia dispositionis existere in 2ª consideratione, secus autem [illegible] in 1ª [illegible]

dispositiones retinent [illegible] magis [illegible] dependentia [illegible] gratia aliorum,

[illegible] causae materiae, esse [illegible] quae est actualior, [illegible]

anima, ac [illegible] [illegible] magis [illegible], et non exigit dispositiones.

S. Dae

[illegible] actualissima exigit dispositiones [illegible] divina traditur [illegible]

divina [illegible] beatitudine [illegible] proportionatae [illegible]

[illegible] actuale [illegible] anima [illegible] existant actus [illegible] [illegible]

Dubitanc [illegible] compo[sito] autem [illegible] [illegible] extra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligibile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mediante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humanitate [illegible] [illegible] [illegible] creata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Pro Ipsi-

[illegible] [illegible] creatura [illegible] [illegible] Verbo [illegible] [illegible] [illegible] existe[ntia] [illegible] [illegible] Verbo [illegible] [illegible] [illegible] actualitate [illegible] [illegible] Verbo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Verbo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existe[ntia] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actualitate.

Quæstio præcipua ex libris de generatione. Quomodo fiat augmentum intensivum qualitatis?

Sectio 1.a

Proponuntur notabilia quædam, et referuntur sententiæ

Pro cuius difficultatis intelligentia [illegible] quantitatem [illegible] augeri intensive et extensive; augetur extensive [illegible] in varia [illegible] intensive [illegible] magis [illegible] in eodem subiecto [illegible] augmento [illegible] quomodo intendatur qualitas in eodem subiecto [illegible] ex [illegible] qualitas [illegible] magis et magis [illegible].

Quidam antiqui dixerunt augmentum intensivum qualitatis fieri per [illegible] qualitatis [illegible] intensior [illegible] qualitatem [illegible] intensa [illegible] magis actuat [illegible] denominat subiectum [illegible].

Alii augmentum intensivum qualitatis [illegible] per [illegible] augeat denominatio [illegible] subiectum [illegible] quantitatis [illegible] additione nova [illegible] quantitatis [illegible].

Alii denique [illegible] qualitatem intendi per [illegible] magis [illegible] in eadem [illegible] sine [illegible] aggregatione partium qualitatis [illegible] alia qualitas magis ac magis [illegible] ac denominet magis [illegible].

Sectio 2.a

Resolvitur nostra difficultas.

[illegible] de gene[re] [illegible]

[illegible]

Dico 3. [illegible] aumentatione [illegible] quantitas aumentatur [illegible] quantitatis [illegible] qualitatis [illegible] magis et minus [illegible] magna quantitate [illegible] in ordine ad [illegible] imperfecta [illegible]

Dico 4. [illegible] gratia [illegible] intentione [illegible] gratia [illegible]

Solvo [illegible]

[illegible] gratia [illegible] intensionem [illegible]

[illegible] proprietate in genere suo [illegible] acceio [illegible] quantitatis [illegible] [illegible] intensionem et [illegible] in ordine ad subiectum faciendo [illegible] subiectum [illegible] [illegible] contrario [illegible] alterationem [illegible] qualitatis [illegible] [illegible] generationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Sit 3a. [illegible] intensio quantitatis [illegible] per additionem [illegible] ad gradum [illegible] quantitatis [illegible] [illegible] ex [illegible] ... [illegible] 1a. 2ae. q. 24 art 5 [illegible] ... magis inesse susceptibili, non autem aliquem [illegible] adiunxisse, hoc enim esse [illegible] quantitatis in [illegible] ad subiectum, ut ait 2a. 2ae. q. 51 art 1o ad [illegible] dicit quod id quod est minus quantitatis in [illegible] calidum aut [illegible] nec in [illegible] ad [illegible] sed in [illegible] ad [illegible] participationis modum, et hoc [illegible] per actionem agentis. ecce quomodo in [illegible] negat adventum novae [illegible] ad intensionem qualitatis asserens sufficere quod [illegible] acquirat novum participationis modum in ordine ad subiectum ideo magis convenit subiecto susceptibili.

2o. probatur [illegible] deducta ex verbis [illegible] non potest fieri intensio per additionem novae qualitatis, quae multiplicaret saltem numerice qualitates partiales, quae sibi [illegible] [illegible], sed hoc non potest fieri, ergo non intenditur qualitas per adventum novae partialis qualitatis [illegible] qualitas quodcumque accidens individuat [illegible] ad subiectum, sicuti enim accidens in [illegible] [illegible] per [illegible] ad subiectum [illegible] accidens individuale [illegible] individualem [illegible] ad subiectum individualem, ergo [illegible] individuali unitate subiecti nequit intelligi diversitas numerica accidentis, [illegible] qualitas intenditur in [illegible] individuis subiecti, [illegible] ergo ad intensionem qualitatis nequit [illegible] aggregatio qualitatis [illegible] numerice distinctarum.

Iuxta quod nullum accidens [illegible] quantitatem [illegible] [illegible] [illegible] per accidens [illegible] ad diversas [illegible] subiecti, ergo [illegible] individuali unitate subiecti non potest qualitas admittere pluralitatem partium = [illegible] denique quod non ad intensionem

qua

qualitatis pluralitas qualitatis partialis denuo accrescere ex huiusmodi qualitatum aggregatione resultare, sed aggregatis omnino a coextensione ... tamquam adiunct... extrema ... alterius ... entis ... quantitatis ... ... non est intelligibilis intensio qualitatis, quae fit per aggregationem partialis qualitatis 30

... ratione qualitas potest intendi in ordine ad subiectum sine additione alterius partialis qualitatis; quod augmentum intensivum qualitatis ... additionem gradus ad gradum ... entitatis sine necessitate ... qualitatis intendi ... in ordine ad subiectum ... magis et perfectius actuare, ... optime quod qualitas magis et perfectius actuat illud, quin ... intrinsece partialis qualitas superaddat; ... ad augmentum intensivum qualitatis non exigitur additio partialis qualitatis ... ... unio et coextensio qualitatis ad subiectum ... magis denominare et actuare ... coextensio ... subiecti, quin extensive augeatur per adventum novae qualitatis; quod ... qualitas perfectius et intensius actuet subiectum superflua aggregatio partialis qualitatis.

Maior ... absolute denominare subiectum in quantum ... absolute coextensa ... perfectius illud denominare in quantum ... magis et intimius coextensa ... exemplis ... coextensio ... variatur successive et denuo ... ad diversas ... ... extendi, quin intrinsece variet aliqua additione entitativa, et ... unio ... divinae ... species intelligibilis ... beati denuo augetur ... ... magis ac magis actuatis in ... cognoscitivis, quin intrinsece aliquod augmentum entitativum acquirat; quod ... augeatur et perficiatur coextensio ... seu qualitatis ... subiecto, quin intrinsece ... superaddat aliquod augmentum intensivum, et ... magis ac magis actuare subiectum sine additione alicuius partialis qualitatis.

... magis et intimius ... unio ... coextensio ... subiecto ... ratione praecedente ... ...

si vis activa eius non augeat intensive, sed per intensionem immutationis eius, quia eiusmodo est intensio qualitatis adhuc iam perfectius, o intensius denominetur, ex eo quod non addat aliquod augmentum intensivum, ipsius tamen (?) secundum nova ... aucterione (?) et creatione sic resultet quod non augeat entitative, ut ... qui relatus per motum intensionis solet intendi qualitas in ordine ad subiectum ... sine additione partialis qualitatis.

Dicitur 2°, ne sicut actuatio subiecti venit a qualitate, ita occupatio loci a quantitate, sed de facto augetur quantitas per rarefactionem in eo quod replet ... loci, quin augeatur entitative per adventum partialis quantitatis, ac per motum intensionis augetur qualitas in eo quod actuantis subiectum sine additione entitativi augmenti. Ergo dicendum, ne sicut qualitas non eget entitatis adventu ad actuandum ... qualificandum, ita quantitas non egere entitatis ad occupandum locum ad eiusmodo extendit.

Hanc veritatem insinuavit Aristoteles 16 physicorum textu 18 ubi asserit eodem modo esse philosophandum de modo quo calor intenditur in subiecto, o de modo quo quantitas extenditur localiter per rarefactionem, sicut enim ex vi intensionis qualitas tendit magis intra subiectum, ac proinde intensio nihil aliud sonat, quam tensio qualitatis intra subiectum, ita per rarefactionem quantitas extratendit in ordine ad spatia loci, quare sicut quantitas potest magis, et magis extra tendere sine ullo augmento in partibus quantitatis, cur non poterit qualitas magis, et magis tendere intra subiectum sine aliqua additione intensiva.

Sectio 3a

Sententia ultima DD.

Qualitas intenditur per maiorem radicationem ipsius in eadem parte subiecti, et ante probationem huius Doctrinae advertendum est qualitatem radicari in subiecto nihil aliud esse, quam ipsam firmius, perfectius, o tenacius inesse subiecto ad idem est ac qualitatem subiectum sibi magis subiicere ipsum magis disponendo et ad suam actualitatem reddendo.

Hanc invenimus probatam (?) per L. D. auctoritatem D. Thomae 1a 2ae q. 52 a. 2 art. 5° ac ... ubi ait loquendo de augmento intensivo ~~qualitatis~~ Caritatis aug-

men

mentes charitatis importe mutationem quia magis et minus habere videri non oportet ad aliquid novi de novo quod non quaeritur sed per magis inesse quod prius minus inerat. Ecce quomodo alter dicendus [illegible] ac nova ma qui insistit quod de novo addat nova charitas.

Obiicit [illegible] DD. ab aliqua parti enumeratione si enim quantitas ut augeatur intensive per reductionem effectionis qualitatis in [illegible] frustra itaque 1° DD. nec [illegible] nec radicationis partium qualitatis nihil aliud quod intendat ipsa qualitas quae magis radicationis illius in subiecto.

3° [illegible] DD. quod qualitas intendi in subiecto et supra ponderavimus, nihil aliud est quam subiecti magis ac magis per ea denominatione afficere, sicut enim calor dicitur magis intensus quod subiectum magis calidus, sed hoc ipso ad qualitas magis radicetur in earum subiecto [illegible] magis ac magis denominat qualitate quae ipsius sibi magis subiecto ad intensionem qualitatis nihil aliud exigitur quam magis radicatione in subiecto [illegible] ipso quod qualitas absolute insit subiecto capacitate absolute insit [illegible] denominans [illegible] ipso quod magis insit subiecto magis [illegible] denominet, et quia sicut [illegible] simpliciter ad simpliciter, ita magis ad magis [illegible] ad qualitas absolute et simpliciter insit subiecto, quia ipsum absolute et simpliciter denominet, ita simpliciter requiritur [illegible] ad qualitas magis [illegible] insit subiecto quia ipsum magis et intensius denominet.

Sectio quarta.

Proponuntur et solvuntur argumenta.

Arguitur 1. [illegible] tres [illegible] et tres [illegible] cuiuscumque motus omnino [illegible] naturales sed [illegible] motus [illegible] quantitatis [illegible] qualitas intensa [illegible] et tres [illegible] qualitas intensa [illegible] [illegible] simul [illegible] tres [illegible] et tres [illegible]

[illegible] 2° [illegible] motus localis [illegible] [illegible] commutat [illegible] [illegible]

tanquam

tanquam terminus a quo, et terminus ad quem, et adveniente qualitate intensa, qualitas
remissa praecedens corrumpitur, ergo. Nunc vero in motu remissionis terminus a quo est per-
fectior, et terminus ad quem est de novo acquisitus, ita in motu intensionis terminus
a quo est qualitas remissa, et terminus ad quem est qualitas de novo acquisita, et intensa:
sicut ergo acquisito novo [illegible] corrumpitur [illegible], ita acquisita intensione
qualitatis destruitur omnino qualitas praecedens remissa.

[illegible] 2. terminus a quo
et terminus ad quem motus necessario sunt contraria, contraria simul esse nequeunt, ergo
[illegible] terminus ad quem motus rigorosi, qualis est motus intensionis,
destruat simul terminum a quo [illegible] terminus a quo huius motus
est qualitas remissa, ergo [illegible] motus ad acquisitionem termini ad quem destruitur qua-
litas remissa praecedens.

Respondeo hoc argumentum, et eius confirmationem solum probare
quod imperfectio, minoritas et remissio ipsius qualitatis praecedentis destruatur
acquisito augmento intensivo qualitatis per motum intensionis, non tamen
quod entitas qualitatis remissae destruatur, nec enim [illegible] perfectio aucta [illegible]
terminus a quo motus intensionis non est imperfectio qualitatis remissae, sed entitas
positiva ipsius: quia adveniente termino ad quem tota entitas qualitatis remissae de-
struitur [illegible]. Nec motus intensionis est motus rigorosus, et non mutatio in tanta
[illegible], sed motus rigorosus verificatur in terminis positivis: quia entitas positiva qua-
litatis remissae [illegible] ad motum intensionis tanquam terminus a quo, ac proinde sim-
pliciter destruitur adveniente termino ad quem.

Ad [illegible] dicendo [illegible]
et [illegible] quia qualitas remissa destruatur [illegible] adveniente intensa
qualitate [illegible] entitatis [illegible] ipsius [illegible]
[illegible] qualitatis remissae [illegible] terminus a quo [illegible]
[illegible] non [illegible] entitas qualitatis remissae [illegible] intensiva [illegible] entitas
[illegible] carentia [illegible] perfectionis [illegible]
[illegible] qualitatis et carentia perfectionis remissae [illegible] acquisito

tio motus intensivi, tunc quoque id entitas absoluta corrupta destruatur sicut in motu nontam quantitatis destruitur adveniente tio motus augmentationis, in entitas absoluta antiqua quantitatis.

Ad 2. Argumentum quoniam mobile movetur simul in toto adequato distantiam que quod motus semper attingit ad omnes locos oportet navio quod etiam de eius ex eodem quod ubi antiquus simul continuus, hinc qui cum mest gravemisa potest magis ad magis ab ipsa acq; unde non est necesse ad motus intensionis entitas absoluta quae praecedentis remittatur destruatur, sicut diximus, quod una pars corrupta destruatur, motus enim intensionis ex natura sua non acquirit novam, nec expellit antiquam, sed solum perfectiones praecedentis sicut motus ratione partium non acquirit novae quantitatis, sed modificationes praecedentis extensionis eius in ordine ad novum locum.

Ad 3. Argumentum non requiri nec iam pertinet; nec ipsa entitas absoluta termini a quo et termini ad quem motus, sed sufficere quod huius modi entitas sive attitudine termini a quo et ad quem sint in partibus, et hoc verificat in nostro casu, quod licet entitas qualitatis remissa praecedentis post augmentum intensivum qualitatis, non tamen manet, sed vult ut remissa sed quaevere exercenda numinis termini ad quem.

Ad replicam hanc dicitur in sicut ad locum motus, verum in motu non exigi quod positiva entitas termini a quo et mutatione infantanea non exigi quod positiva entitas termini a quo remaneat existat adveniente termini ad quem hoc manifeste patet in motu augmentationis, quia praecedens omnia ad manu quantitatis et nostramen adveniente maiori quantitate non desinit simul entitas minoris, licet minoritas eius deseratur.

Arguitur 2.° Doctrina nostra quia ipsa cum teritur a circa quod sicut ex frigido fit calidum, ita ex minus calido fit magis calidum, sed ex frigido fit calidum adveniente nova entitate caloris, ergo ex minus calido fit magis calidum adveniente nova entitate caloris. Probatur consequentia...

cum [illegible] radicacione solum in augmento intensivo qualitatis per unionem novam [illegible] participationem [illegible] recipienti.

[illegible] quantitate [illegible]

[illegible] 52 [illegible] augmentum intensivum [illegible] tendere ad quantitatem [illegible] augmentum corporale ad quantitatem majorem, ergo augmentum [illegible] intensivum [illegible] nova quantitate, v. virtutis [illegible] in augmento [illegible] [illegible] nova quantitate [illegible] ita in augmento quantitatis nova [illegible] [illegible] nova [illegible], a[illegible] intensivo [illegible] novitate [illegible] novitas requirit [illegible] ita nova [illegible] de novo [illegible].

[illegible] [illegible] ex [illegible] calido, ita ex calido [illegible] magis calidum [illegible] quantum ad entitatem [illegible] magis [illegible] motu alterationis ex [illegible] simpliciter [illegible] simpliciter ad calorem, ita motu intensionis [illegible] calor [illegible] [illegible] ad [illegible] calorem [illegible] ad [illegible] ad majorem participationem [illegible] motus [illegible] in [illegible] [illegible] quatenus [illegible] ad absolutam entitatem [illegible] quatenus [illegible] ad majorem [illegible] acquisitam participationem.

[illegible] ratione [illegible] in augmento qualitatis reperiatur aliqua additio partialis qualitatis [illegible] additio absoluta [illegible] ad esse qualitatis [illegible] augmentum intensivum [illegible] intensionis, sed modificationis entitatis [illegible] qualitatis modificatur [illegible] augmento intensivo, [illegible] qualitatis [illegible] [illegible] magis et magis [illegible] entitatem [illegible] [illegible] magis et magis [illegible].

[illegible] quantitatem [illegible] de novo [illegible] augeri in ordine ad subjectum [illegible] de novo ad novam entitatem additione [illegible] ad novos effectus [illegible] explicent [illegible] magis [illegible] optime [illegible] novam entitatem [illegible] subjecto, ergo [illegible] totalis, [illegible] gradualis [illegible] quantitas

huiusmodi effectus non dicit exigentiam entitatis, sed solum absolutè unitatem subiecto, sed etiam qd ocens naturale cuius virtute introducitur sola actio applicatur erga subiectum in nouo spatio introducendo, quae reficatur à dicto iam dispatio, qa eius impedito talis effectus sit. Itaque ergo huiusmodi dispositionibus virtus sic augetur intensive erga subiectum sine additione alicuius quantitatis, quando ad motum numquam adquiritur augmentum intrinsecum quantitatibus sine additione nouae quantitatis, ex quo non augetur explicatione noui effectus, sed per maiorem extensionem corporis, quae nascitur ex maiori quantitatis.

3º arguitur contra eandem doctrinam, nam motus intensionis est noua actio realis distincta ab alteratione, ergo implicat noua actio absque nouo termino: ergo nequit dari motus intensionis sine productione nouae quantitatis, quae ipsi correspondeat tanquam nouus terminus, cum sit ratio non actio nisi aliud quam fieri termini, ergo implicat dari nouam actionem sine nouo termino, nouum enim fieri nequit intelligi absque nouo facto.

Nec valet si dicas qd motus intensionis non facit qd sit de nouo noua qualitas, sed qd existens affectioni modo exerceat erga subiectum, sicut transubstantiatio licet trahat ad corpus Christi, sicut intensio ad qualitatem, non facit qd existat absolutè corpus Christi, cum supponat absolutè existens ipsius, sed qd existat sub nouo modo, scilicut ex pane, et similiter nutritio non adducit nouam aiam, sed facit qd aia viuentis a generatione absolutè producta infra de nouo nouam materiae partem, licet enim nouae actioni correspondeat nouitas termini, non tamen nascitur correspondere entitatis productae.

Non inquam valet istarum solutio, quia contra 1º quia nequit qualitas de nouo magis actuare subiectum sine additione nouae entitatis, ergo in motu intensionis qualitas de nouo magis actuat subiectum, sine additione ipsi nouae entitatis, probatur, quia actuare magis subiectum est idem magis denominare, sicut res augetur in esse denominantis, si non sit augmentum solum in esse denominantis subiectum, quin augeatur entitatiue in se ipsa.

2º quia motus intensionis non solum auget qualitatem intensiua in esse actuantis subiectum, verum etiam in esse virtutis effectiuae, vnde redditur efficacior ad agendum qualitas intensa, quam remissa, sed non potest intelligi augmentum virtutis effectiuae

effective augetur per sine augmento entitativo reriusque gratiae motu intensionis aer vergentes nova entitas gratiae novum addita .... neque eiusdem actualitas ex quibus effective per naturae suorum auctum entitatis reriusque et maior actualitas maior entitatis.

Si quaedam qualitas in se intensiua actualiter suo subiecto, cuius qualitatis se adduntur ... intendi non tamen ... motus intensionis ad hoc ut gratia magis actu ... augeat entitative ... nova qualitas .... in qualitatibus Eucharisticis quae intenduntur et remittuntur et nihilominus actualiter non existentes ab aliquo subiecto. ... qualitas .... actualiter subiecto nequeunt ipsis magis ac magis adhaerere ... qualitas separata a subiecto intensive augeatur decrescere ... magis adhaerere ... novae entitatis.

Ad hoc ... denominatio gratiae augeri ... acquirat ... augmentum entitatis ... denominatio ... a maiori constitutione ... denominatio ... Unde dummodo ... subiectum non ... intensive ... denominatio gratiae ... tota entitas ... v.g. ... denominationis ... incapacitatis ... subiectum ... denominatio ... tota entitas ... denominationis ... tota entitas subiecti ... tota qualitatis ... subiecto ... crescere ... denominantis ... subiectum quae crescat entitative ... novae entitatis ... in exemplis allatis ... denominationis ... novi ... augmentum entitatis ... acquirat.

... in ... actualitatis gratiae magis ac magis ... subiectum ... entitative

entitativum ex eo quod ipsius qualitas eius activa mediante augmentatione illius subiecti
denominat acquirere a magis et in termino [illegible] activitatem tanto magis et
intensius [illegible] augere activitate ipsius [illegible] exercere quavis exercitium
denovo requiri exercitium virtutis activae imo huius modi exercitium de novo magis
ex magis explicari sine novo augmento entitativo ipsius virtutis unius eiusdemque
[illegible] agens natura magis et intensius operatur circa passum magis fere
subiectum applicatum licet virtus activa intra ipsius maneat omnino invariata maximus
exercitium [illegible] exercitium virtutis activae ex defectu alterius conditionis quae ad explicationem huius modi virtutis magis [illegible] exigunt.

[illegible] Ad 3um consequenter [illegible] qualitatis separatae nullatenus posse procurare eius exercitium intensionis, sed solummodo intensitatem ad substantiam [illegible], seu radicalem secundum ad subiectum [illegible] qualitates aut eucharisticae licet remaneat sine subiecto tamen quantitatem quae permanet subiecti integrante, ac pende[illegible] quantitatis [illegible] intendi.

Replicatur.

si Deus miraculose separaret calorem ignis, et calorem aeris v.g. ab omnibus suis subiectis, calor ignis esset intensior, et sicut intendi simul atque calor aeris et tamen intensitatem nullius subiecti actuaret, quia extitisset sine subiecto [illegible] ad solum intendi.

Ad hanc replicam [illegible] quod calor ignis non adquireret exercitium intensionis, [illegible] esset [illegible] subiecti, quapropter in tali casu miraculoso unus calor esset intensior altero aptitudinaliter; [illegible] ex natura exigentia eius calor [illegible] in [illegible] perfectione, [illegible] exactivitatem [illegible] subiecto exigeret etiam [illegible] summam intensionem [illegible] esse calorem, quam non exigeret [illegible] calor ignis miraculose [illegible] sine subiecto [illegible] intensior exactive, et radicaliter [illegible] exercitio [illegible].

Arguitur ulterius

[illegible] quantitas [illegible] intensione [illegible] quantitatis, sed [illegible] quantitatis [illegible] quantitatis sine additione entitativa [illegible] augmentari intensive qualitatis importat additionem novae qualitatis [illegible] qualitatis [illegible] intensive, [illegible] quantitas augmentabilis [illegible]

tribue

Cdx 4.[w]
fol 20

trit ... neque quantitas perficit quantitative motum augmentationis sine adventu novae quantitatis, nec rursus substantia perficitur ... nutritionis sine additione partium substantiae; ergo nec qualitas perficitur ... inae ... sine additione novae qualitatis.

Confirmatur 1°. nec calor v.g. per intensionem acquirere exquisitae frigiditatis ... quae intensionis entitative ... contrarie quam ... exquisitae ... ubi entitatis ... modo ... exquisitae contrariae qualitatis ... ad ... qualitatis contrariae ... entitatis ... quae ... entitates ac ... intensionem ... qualitas contraria ... exquisitae ... quae antea in suo ... admittebat ... ipsa intensione ... entitatem acquirit.

Confirmatur 2°. ... qualitas ... intensionis mutatur mutatione perfectiva, sed nova mutatio realis et perfectiva ... sine adventu novae ... ; ergo intensio qualitatis ... importat novae entitatis adventum ... nihil ... motus ... de novo ... intrinsica et reali mutatione.

Nec valet si dicas ... novae qualitatis ... sufficere additionem novi modi ... qualitas perfectiva ... maiorem qualitatis ... in ... importat novae modificationis ... entitatis ... sicut ... extensio quantitatis ... novae quantitatis additionem ... quantitatis ... novae et realis modificatione.

Si in quam valor ... retinet ... modos, quos ... acquirit ... ; ergo ... huiusmodi modos ... actualiter ... sicut ... multiplicant ... entitative ... numero ... in eodem ... accidentium ... sustentat.

92

Ad hoc arg. r. [illegible] Deducendo arg. a [illegible] ad [illegible] perfectionem in ista qualitate distere in hoc, quod actuare, et qualificare [illegible] quanto magis actuaverit tanto magis perfectionem intensivam acquiret, et [illegible] tamen magis ac magis subjectum actuare, ulterior quam qualitatem non magis [illegible] [illegible] quam acquirat novam entitatem, immo tamen acquirit [illegible] [illegible] qualitatis [illegible] entitate [illegible] gradibus, unde additio perfectionis intra qualitatem intensionis non exigit novam entitatem additionem quantitatis [illegible] intra perfectionem [illegible] [illegible] in extensione partium [illegible] potest intelligi additio quantitative [illegible] sine additione novae quantitatis, eodemque modo dicitur de nutritione [illegible] nutritio [illegible] actio restaurativa substantiae [illegible] quae mediante [illegible] [illegible] qualitatis deperdit [illegible] novae entitatis substantiae [illegible] [illegible] aliter [illegible] non restauraret substantiam deperditam [illegible] alterans [illegible] garet.

Ad [illegible] quod licet quantitas [illegible] v.g. calor mediante [illegible] entitate [illegible] exercitium tamen [illegible] [illegible] entitate [illegible] qualitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qualitatis [illegible] [illegible] qualitatis omnino [illegible] unde aliud est illud quod exigit [illegible] aliud [illegible] sine qua non exerceret [illegible] illud quod exigit est entitas [illegible] [illegible] sine qua non exerceret [illegible] est [illegible] radicatio seu summa [illegible] [illegible]

Ad [illegible] [illegible] data ad [illegible] [illegible] qualitas [illegible] et successive intendo [illegible] in actu [illegible] [illegible] et [illegible] summata ultima [illegible] qualitatis intensione resultare quae [illegible] eminentialiter [illegible] praecedentes sicut in quantitate quae extenditur de novo non [illegible] simul [illegible] quantitativas sed nova [illegible] eminentialiter [illegible] perfectiones praecedentes [illegible] [illegible] [illegible] eminentialiter [illegible] [illegible] gravissima [illegible]

utriusque

Quaestio prima

Utrum in generatione substantiali fiat resolutio usque ad materiam primam. Sectio prima.

Proponuntur notabilia quaedam et referuntur sententiae.

[illegible] generationes et corruptiones [illegible] substantialis [illegible] generans [illegible] an in his mutationibus [illegible] ita existat [illegible] in illa [illegible] remaneat [illegible] generantis cadaver [illegible] remaneat in materia aliqua forma substantialis [illegible] accidentibus [illegible] corrupto.

Ad intelligendum [illegible] substantiali [illegible] quam [illegible] forma substantialis [illegible] cadaver [illegible] corrupto [illegible] generatione [illegible] cadaver [illegible] calor, color, figura, cicatrices [illegible] accidentia [illegible] ante eius mortem.

[illegible] in generatione [illegible] accidentia quae [illegible] corrupto [illegible] sententiae [illegible] accidentia [illegible] corrupto [illegible] in cadaver [illegible] accidentia [illegible] corrupto [illegible] superiorum [illegible] cadaver, calor, color, figura, cicatrices [illegible] in cadavere remanere [illegible] aqua [illegible] calor [illegible] specie qualitatis [illegible] calor [illegible] remanet in aqua.

[illegible]

sic exemplo generantur [illegible] ex contrario [illegible]

[illegible] [illegible] sectiones [illegible]

Sectio 2.a

Resolvitur nostra difficultas

[illegible] quae nostra 1.a datur ratio ex [illegible] Arist. l. 1.o de generatione cap. 4.o ubi definiens generationem substantialem et mutationem [illegible] [illegible] nullo subiecto sensibili manente [illegible] accidens [illegible] [illegible] manere accidens [illegible] Philosophus [illegible] in [illegible] generatione [illegible] expresse ait non manere idem numero accidens sed [illegible] erat commune [illegible] accidens concomitans substantiam [illegible] accidens [illegible] quoniam [illegible] expresse loquitur in favorem nostrae [illegible]

2.a probatur nostra [illegible] ratione [illegible] [illegible] distruit accidens secundum generatione substantiali destruitur substantia accidens praecedens [illegible] destruitur accidens recedens in hoc [illegible] fundatur [illegible] nostrae [illegible] ex ratione [illegible] [illegible] si [illegible] summa manebit, maior [illegible] nullo negatur [illegible] intelligibilis [illegible] [illegible] substantiam accidens [illegible] talis [illegible] [illegible] in qua difficultas [illegible] patebit ex sequenti, ubi ostendemus [illegible] substantia accidens a qua individuationem accipiunt [illegible] [illegible] ex materia, et forma quae fit in generatione substantiali [illegible] totius [illegible] quod in nostris partibus [illegible] quod non [illegible] [illegible] quae in illo subsistebant.

Ad hanc rationem [illegible] potest [illegible] ex doct. [illegible] dicendo quod substantia accidens in corruptione substantiali [illegible] materiae, [illegible] quae [illegible] semper manet materia, et substantia [illegible] genitus [illegible] manere idem numero accidens [illegible] genita et corrupta.

[illegible] potest [illegible] licet materia [illegible] [illegible] accidens sed [illegible] substantiali [illegible] requiritur quod [illegible] separata [illegible] accidentia [illegible] ad [illegible] quod [illegible] manere idem

[illegible] supra [illegible] qd manearet [illegible] sub aliqua [illegible] gradu [illegible] sub hoc v. illa [illegible] quam [illegible] actio [illegible]
[illegible] 2ª [illegible]
manifesta [illegible] consequente [illegible] dicemus mag [illegible] immediate
[illegible]
[illegible] nihilominus [illegible] 1ª [illegible] consideratas [illegible]
[illegible] et [illegible] receptiva [illegible] actionis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] actionem [illegible]
[illegible] manere [illegible] 1ª [illegible]
[illegible] 2ª [illegible] substantiam [illegible]
[illegible] actio simplex [illegible] simplex [illegible]
[illegible] sua substantia [illegible]
[illegible] manere [illegible] manere [illegible] actionis.

Sectio 3ª

Proponunt argumenta, et solvuntur

Argum. 1º

authoritate [illegible] 3ª p. q. 9 art. 3 ad 1 [illegible] disponit mat. ad
recipiendum formam [illegible] adveniente calore [illegible] remanet quasi quidam
effectus [illegible] calor, et quo disponit mat. ad recipiendam [illegible]
[illegible] contingendo [illegible] generato aliquo [illegible] ex
te in aere mat. in generatione [illegible] calor [illegible]

Resp.

arguere [illegible] loquitur de calore qui [illegible]
[illegible] disponi mat. in [illegible] generationis [illegible] effectus [illegible]
[illegible]
[illegible] effectiva [illegible]
[illegible] effectus [illegible] et effectus [illegible]
[illegible] disponendi [illegible] calor, qui effectus [illegible]

ductu ni disponere [illegible] ungitur ad illud [illegible] excedens [illegible] et hinc infertur [illegible] doctor [illegible] generare [illegible] tanquam ad illud [illegible] quam [illegible] beatus [illegible] de calore [illegible] in aqua [illegible] ignis, ut calor [illegible] incorrupto [illegible] existente in genito, de quo [illegible] generet [illegible] ita [illegible] dicemus.

Arguitur [illegible]

ut [illegible] calor [illegible] in corrupto [illegible] generaret [illegible] destrueret [illegible] caloris [illegible] ignis [illegible] falsum [illegible] calor [illegible] in [illegible] minor [illegible] nec [illegible] aqua [illegible] caliditatem destrueret [illegible] calor [illegible] aquae ignis [illegible] quatenus [illegible] producat [illegible] ignis [illegible] destruere, quod [illegible] falsum.

[illegible] et urget [illegible] amplius, nam si calor [illegible] in ligno existens intendente generaret ignem in ligno, [illegible] generaret in igne [illegible] destrueret [illegible] maxime in [illegible] videtur [illegible] nam calor [illegible] in quo [illegible] cooperatur [illegible]

At [illegible] destruendo [illegible] destrueret [illegible] caloris [illegible] intensione [illegible] actionis [illegible] ex [illegible] intensione [illegible] ad [illegible] nullus [illegible] quod [illegible] actionis [illegible] intensive [illegible] actionis [illegible] non [illegible] quod [illegible] calor [illegible] dat [illegible] actus [illegible] ignis. [illegible] alio modo [illegible] de [illegible] actionis, quod [illegible] etiam si non [illegible] dat tamen aliqua actio destruens [illegible] in quo [illegible] per [illegible] in extraneo v.g. quod calor existens in aqua [illegible] generatione [illegible] aquae [illegible] destruit tamen [illegible] actionis [illegible] ad destruendum [illegible] actio destruens aquam [illegible] quod [illegible] generat ignis ex aqua [illegible] calor [illegible] in aqua [illegible] actionis [illegible] quatenus [illegible]

Qd

Ad 2. fracturam calorem ejus remansisse vistuto mutata forma ex
infirmo quam comparari ex igne mutari ut vero natura hominis ex terra transit in
vir duobus est unione calor ignis ponere in accidentem in doctrina
ex ipso.

Arguitur 3. nam argumentum adveniens manent in (posito) a(vertimento) generis ea
accia quae erant in corrupto, quia non est repetitio vsat, ad ma(ter)iam, eius anima
quae in cadavere v.g. remanet aliqua accidentia est ex experientia constat, si tunc dat
aliqua causa a qua aliquando in cadaver producatur, in dicendum remanere ejusdem
calorem qui erat in viviente. maxime non impediunt eo quoniam; tunc
adesse aliud agens calidum a quo producatur, nam aer circumstans intrans interius
est causa illius caloris cum sit frigidior, nec causatur ab interno in experimento
ventri v.g. a gradu. a. et adhuc non per inse calorem qui esset forte cadaveris,
nec requiritur calor ille dicta cadaverica, cum ad nos nec frigiditas prodit
non remittit calor sed fit cadaverum. = Et in veri hoc amplius causa quo modo
moriatur ad quae non tunc est illa neque producit calor, cum nihil a quo sequi
nisi ex in summa n. assignabit causam talis caloris: quod non est distinctio in calor
sed remanet qui prodebat in viviente.

Dicitur hoc nam a. tibi e mortuus ap
paret in illo cadavere ea sicut vivificante ejus ac dimissio calor, quam ad na
tura ratione nostra indicabitur hoc accidens non diversum. = Nec valet dicere tunc
tui sensus magis sensus est decipiunt de arte quasi lieca sensus sentire
ab C... ejus substantiae; sed sensus in casu posito indicat eam esse accidens
mortui, ex quo iudicio stando est dicendum eadem remanere accidentia
genito, quae erant in corrupto.

Ad hoc argumentum ex nando ar, ad cujus solutionem di
cit illum calorem non habere causam, idem tamen agens, quod producit formam cadaveris producit illud
sit, de quo modo non curamus, et causa illius, dicere illud agens non sit calidum quod ista
mus calorem producere non est, sed ex necessitate mag. hoc solutio cum est int. hag. secundo
verisimode explat. Ingenious cum M. Bañez quem sequitur collegium complutense
ait, quod calor ille producitur de eadem actione a generante cadaver

ex detractione mat. mat enim detracta ex dis[posi]tionibus antea, quae fuerunt in ... posito vino detrectu agens ad hoc, ut similia accidentia producant, itaque agens illud operat, ut causa aequivoca, quae multum attendat ad detractionem subiecti, ut producat hunc effectum potius, quam alium.

Alii cum M. Loranus ... ha... ad ... agens ... in ... requirit ad illo, ceterum ... genito ... aliqua accidentia generanti, non absolute intrinsece, sed modificato in ... ratione subiecti, in ... v.g. ... alia causa ... producunt illa accidentia, quae generans ... producere iuxta ... a vino, et ... a corpore ... in quo existebat ... calor ... eiusdem ... et sic modificata illa causa quaecumque sit ... aliquid non calor.

Sed magis placet alius modus dicendi, et ex ... hanc necessitatem, etenim ... introducat in mat. ... debet introduci cum eadem seu aequali quantitate, et cum mat. ... ne ... ne maior, vel minor quantitas ... secundum tempus. Rursus ... introducit cum eadem quantitate etiam debet introduci cum eadem raritate, vel densitate, quae quantitatem ... et tamen cum ... sit rarum ... vel densum ... sit calidum, ... ideo debet introduci cum eodem calore, vel frigiditate, ... non ... calor, ... manere ... destructo ... nota, necesse est, quod remaneat saltem ... specie calor, et in hoc ... necessitas mat. ... introducatur in ... cum eisdem specie accidentibus.

Et ... ad ... ex hoc enim ... quare remaneant eaedem cicatrices, eadem figura ... pendent a quantitate, et cum remaneat eadem quantitas specie, et non ... remanent ... distincta ... quod dicitur, quod sensus non fallit ... diversitas accidentium ... sensibilium ... ergo ... diversitatem ... circa ... sensibile, ut exemplum ... Deus ... conservaret ... et in eadem ...

...

tunc visus non acquero [illegible] in arbore, sive a actibus [illegible] aliquis non sunt [illegible] in alia toe [illegible] servus non iudica de illa diversitate.

Per hanc [illegible] [illegible] solutus quod [illegible] de cane carente [illegible], et [illegible] [illegible] hinc [illegible] videt durare [illegible] non impediar medio quo careat generationis [illegible] [illegible] generari [illegible] non [illegible] a [illegible] cadaveris ex necessitate [illegible], [illegible] ille et [illegible] non [illegible] generari in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] generari aliquis similis.

Arguitur 4°. [illegible] ex hac [illegible] medicus [illegible] ad salutem [illegible] [illegible], quas [illegible] [illegible]. [illegible] experientia [illegible] [illegible] magis crassi [illegible] [illegible] delicatis [illegible] sequela [illegible] in hac [illegible] agrari [illegible] transmutatione [illegible] in [illegible] solutionem [illegible] qualitatis, [illegible] magis [illegible] manere [illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicit [illegible] delicationem [illegible] [illegible] [illegible] delicato.

[illegible] hoc [illegible] [illegible], [illegible] habere aliquam virtutem sanativam [illegible] per aliquam mixtionem [illegible] [illegible] manum [illegible] qualitatis [illegible] admiscent, [illegible] in transmutatione [illegible] non [illegible] qualitatis. [illegible] [illegible] videmus quod [illegible] qualitates [illegible] [illegible] [illegible] qualitates [illegible] generari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qualitates [illegible] virtutis sanativae [illegible] [illegible] [illegible] conservarunt.

[illegible] hoc [illegible] sequela ad [illegible] [illegible] mari, et mixti [illegible], et [illegible], [illegible] quae aliqui [illegible] [illegible] [illegible] aliqui [illegible] [illegible] antequam [illegible] in [illegible] [illegible] in stomaco [illegible] [illegible] qualitates [illegible] [illegible] tantas post [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] dicit, quod [illegible] [illegible] similes qualitates

in

in speciei, et necessitatis materiae, ut supra dictum est.

Ultimo arguitur 4°. ... 49ª

gentes, ergo. Et hoc verba ad materiam quae tali ... subiecta manent sub eisdem dimensionibus, ex quibus sit materia individualis. Ex quibus verbis videtur sentire manere in materia post mortem aliqua accidentia, si quidem dimensiones, ex quibus habet materia, ... accidentia, quae dimensio pertinet ad praedicamentum quantitatis.

Ad hoc argumentum ... intelligendum de eisdem dimensionibus radicaliter, non formaliter; hoc autem est manere in materia aliquod accidens. Pro cuius intelligentia notandum est, ex ipso ... licet in morte corporis separetur anima rationalis a materia, remanet tamen ex illa quidam ordo transcendentalis ad animam, radix a qua accipiebat gradum corporeitatis, quem postea in resurrectione recipiet; et non hoc, quia ergo si corporeitas, quae est accidens, pereat in morte, corporeitas tamen, quae est gradus tributus ab anima, ... ipsa forma subtracta, et tribuens materiae gradum corporis, non perit, si quidem non perit anima, ergo in materia remanet ordo ad eandem animam, a qua accipit gradum corporis. Dicitur manere in illa eadem dimensio radicaliter, quatenus manet ordo ad radicem dimensionis. Et haec sufficiant pro ista difficultate.

Quaestio celebris.

5. Quodnam sit subiectum proprium accidentis?

Sectio prima.

Proponuntur notabilia quaedam.

Ut inquiramus in praesenti de subiecto denominationis accidentis, certum est aliqua accidentia denominare subiectum ... sicut quantitas ... nominat hoc quantum, et caetera; est ... alia accidentia, quae denominant ... ... denominatione in eodem denominationis genere, ... calorem, qui denominat materiam dispositam ad recipiendam formam ignis, non autem denominat compositum eodem denominationis genere, ... alio denominationis

eius

enim subiectum calidum non est dispositum [illegible] denominari dispositum, non autem calidum.

[illegible] procedat de subiecto inferiori, nec sermo est de subiecto quo se videri [illegible] recipiendi, nec enim est [illegible] actio [illegible] cum cunque receptionem. Loquimur de subiecto quod seu totali adaequato, et immediato, in quo residet [illegible] entitas [illegible].

In hac igitur difficultate sic explicata 3. versantur opiniones, quarum 1.a asserit subiectum actionis esse [illegible] nude sumptum. 2.a [illegible] actionis autem nudum seu explicata [illegible] infra dicetur itaque [illegible] decidere a [illegible] tanquam a [illegible] ad [illegible] actio [illegible] in [illegible] sustantia. 3.a et ultima [illegible] dispositum esse subiectum in [illegible] actionis. Hanc sequuntur [illegible].

Sectio 2.a

Resolvitur nostra difficultas.

Sol. [illegible] subiectum [illegible] [illegible] receptivum actionis. [illegible] et [illegible] pluribus [illegible] et [illegible] authoritatibus [illegible] [illegible] immediate recipiendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subiectum actionis [illegible] et [illegible] immediate [illegible] [illegible] [illegible] nude sumpta [illegible] subiectum actionis.

Dignoscitur [illegible] duos actus in ordine [illegible] immediate attingat unum [illegible] et mediate alterum [illegible] immediate [illegible] [illegible] [illegible] immediate recipiendi, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actionis [illegible] [illegible] [illegible] actionis [illegible]

actu [illegible] actuale [illegible] quod prius attingitur [illegible] specificet quam illud a quo non recipit specificationem. [illegible] materia [illegible] talis [illegible] a forma substantiali, sane recipiat prius et [illegible] [illegible] materia [illegible] forma substantiali [illegible].

[illegible] secundo [illegible] [illegible] materia specificet a forma substantiali tantum sequitur, quod ordine in [illegible] [illegible] recipiatur, non autem quod ordine executionis [illegible] recipiatur [illegible] sequitur [illegible] in intentione [illegible] posterius in executione [illegible] [illegible] quae est prior in intentione, quam media, et in executione est posterior.

[illegible] [illegible] adversariorum, non materia [illegible] prius ordine executionis [illegible] [illegible] [illegible] non materia [illegible] prius ordine executionis recipi [illegible] esse simpliciter, quam esse [illegible] quid [illegible] substantialis dare simpliciter, et accidentalis esse [illegible] quid [illegible] ordine executionis prius [illegible] substantialis quam accidentalis. [illegible] materia autem [illegible] quod esse [illegible] quid [illegible] agendo ab esse simpliciter, et illud [illegible] in executione [illegible] accidentis [illegible] executionis [illegible] quod materia [illegible] ordine executionis prius recipit esse simpliciter quam esse [illegible] quid.

2º [illegible] quid debet recipi [illegible] quid, [illegible] materia [illegible] simpliciter, quod accidens quod non est [illegible] quid [illegible] recipi in materia. [illegible] actus, et [illegible] actus est talis simpliciter [illegible] simpliciter talis, [illegible] actus est [illegible] quid talis [illegible] quid talis. [illegible] materia [illegible] aliqua actualitate, quae est [illegible] simpliciter, [illegible] quid [illegible] partim [illegible] partim actus [illegible].

Hac [illegible] [illegible] plures [illegible] [illegible] [illegible] asserentes [illegible] formam substantialem esse [illegible] [illegible] sequi [illegible] recipere accidentia [illegible] substantialis recipiat.

Quod sic ostenditur. [illegible] prius [illegible] recipere [illegible] quae accidentalis non sequitur [illegible] [illegible] materia [illegible] [illegible] materia [illegible]

[illegible]

[illegible] n sequit mag infratz fra [illegible] ex subtz accit. cum argum. [illegible] ipsa intellectiua ordine quodz ey [illegible] ex specie impsa intellectionz, ita ut illa [illegible] hanc potentiaz respiciat, tamquam intellectio recipiat in Dposito resultante ex intu ex specie, r in intu tantz. q. potest intelligi q. mat primo recipiat fz subtalz, quiz acciaz, e q. nihilominus fra accialis recipiat in mat l.

Ad quartz adid q. d. superat e certz quartz adid q. d. [illegible] n. q. si intellectio reciperet in Dposito ex intu et specie, eveniret idz agens et patiens, tz agens sive actiuz vo intus cz specie. q similiter etz si verz sit, q. mat l. prius debeat recipere fz subtalz, quiz acciaz, si tamen ex inde infert n posse subtrahi accia in mat l, quia p. dicendz e [illegible] a nobis [illegible] solz q tan. q assererentes mag nude sumatz e [illegible] accis. Quod autem nec mat l. [illegible] infrata fra subtali prius ee subtz accis ex alio capite e [illegible].

Sr. 2. D. mat l. [illegible] infrata subtali fra n e subtz q. accis = hic ad 2. e [illegible] ex cento Articulo, qui contrariz tenent [illegible] in primis 3a. Authores, nec ipse cz ceteris hi tenent n manere ingenita cadz n accia, que erant in corrupto, r semel admisso, q. mat l. ut actuata fra subtali ex subtz q. accis, sequit q. eadz n accia saltz coaeua, ingenita, et incorrupta. q incontr. loquit. d. ductz Authoz. primus in hoc modo dicendi sz manere idz n subtz cz materia cadz n mat actuata fra subtali, etz. s. d. ceterz dicunt variaeradz n accia in corruptione subti, quatenus variat subtz; q [illegible] no [illegible] et ceent dici [illegible] in corruptione subti manere edz n accius q. erant in Dposito ant.

Dicez mag actuatz fra subtali subsequenti ee distinctz subtz a supra et infrata fra ant, et cent sz per sequit, seu r fert in subtali corruptione seu resolutione, cuius accis itaq; semper sit huius mat l. et infrata tria fra e subtz priorz accis, et ut infrata alia e subtz aliorz accis, ac genit cz manet fra variat subtum corruptione subtali, q. infertur dicat q. n remaneret eadz n accia ingenita, que erant in corrupto.

5. Dico [illegible] in [illegible] fra subtaly tantz scheret [illegible] ad introducendz mag in roe subti accis, n autz et [illegible] fraly [illegible] subtz n cui [illegible] sche- [illegible] tentaverit accia in mat l. r in toto Dposito ve deteq; si variat [illegible]

[illegible]

n. variat subs. q. [illegible] diu manere eadem accia in corruptione subs. [illegible]
[illegible] ne quotiescunque aliud [illegible] non variet
illam n. ... tamen illa equivalenter ponat, effectus dependens a tali ... remanet.
q. [illegible] et ... et maa [illegible] subs. accis [illegible] variet illa n. [illegible] tamen [illegible]
valens ponat, [illegible] subs. [illegible] maa [illegible]

Pr. seu explicat. arg. q. nam

applicatio ... et ... [illegible] n. applicatio [illegible] tamen a sua
equivalenter ponat v. g. sive applicat ad hoc applicante, sive ad [illegible] n. variat individuatio
... n. alia roe nisi q. unis depender ab applicante solum et a ... simulit in
nro casu ci maa dependo a fra, et a ... tantum, et recipiat accia, ... maa ... sed
alia fra, et [illegible] sub hac v. illa [illegible] n. subs. [illegible] salvatur, ... accia recepta
in maa sub hac, et sub illa [illegible] eadem n. siquidem remanet idem n. subs.

[illegible] notando

quod aliquid [illegible] subs. accis requirunt duas ..., quarum prima e potalitas ad recipiendum,
2a e, actualitas ad sustentandum, et [illegible], ne [illegible] quae subs. recipit accia, requiritur
[illegible] q. [illegible] receptionis e potalitas [illegible] quae accia [illegible] subs. actuale
simplit, [illegible] ad summum [illegible] quod, exigit [illegible] subs. [illegible] actuale actualitate simplit.

Hoc supposito nc

roe [illegible] maa ad hanc supportata [illegible] et ... n. [illegible] requisita;
q. n. potest ee subs. accis: [illegible] ad minus in [illegible] actuali roe [illegible] tribuat actuali-
tatem accibus, et illa sustentet, et [illegible], siquidem ex se e [illegible] nullus includens
actus: q. n. hec ... requisitas.

Dicis: maa [illegible] hre esse partialem exists, [illegible] hoc suf-
ficit et tribuat actualitatem accibus: q. maa tribuet actualitatem accibus — Dicendum
[illegible] infratum fra substali hre exists adhuc in sua [illegible], et [illegible] hoc suffi-
[illegible] subs. accis [illegible], et actuata, q. [illegible] hec ... ad [illegible] subjectitas.

[illegible] replica [illegible]

[illegible], quod maa [illegible] n. hre esse aliqus actualitatem exists, [illegible] hac, [illegible]
subs. accis, [illegible] q. illa exista e imperfecta et inchoata [illegible] exists [illegible]
q. [illegible] simplit subs. [illegible], et [illegible] simplit subs. [illegible]
[illegible]

ad

Ad 2m neg. negg. mat. esse adaequatam fam. substalem existentem illa, aliunde n. est subiectum totum q. recipit cuius est subtm quo, et existit immediate ad existentia totius, et m. extendat cuiusq. compositi tota quaeque partes, et uno verbo dicitur subiectum quod actio debet esse illud quod existit totum.

Sectio tertia.

Proponuntur, et soluuntur argumenta.

Arguitur 1° nam accidentia debent substari in illo subiecto, ex quo educuntur, sed non educuntur ex toto composito sed materia: ergo accidentia in materia debent substari, non in toto composito. maior certa videtur, nam non potest intelligi, quod aliqua forma educatur ex uno subiecto et recipiatur in alio. [illegible] ... accidentia quae antea erant in potentia [illegible] subiecti, ... in actu debere esse in ipso subiecto, et in forma substantiali quae educitur ex potentia materiae ... seu actuar materiam, ex cuius potentia educitur. minor ... quia forma ad quam sequitur accidens, educitur ex potentia materiae: ergo ex eadem potentia materiae educitur accidens. Fit etiam quia calor, qui est in aqua non educitur in potentia compositi: ergo ... non educitur ex potentia aquae, cum forma aquae sit opposita calori, nec educitur ex potentia materiae aquae, alias habebimus intentum: ergo nec educitur ex potentia subiecti nec compositi.

Ad hoc argumentum ... negando maiorem. etenim ... quod accidens subsistat in eodem subiecto, ex quo educitur, si quod intelligi non potest ... quod substet in uno, et educatur ex alio, ... distinguo, quod substet in alio realiter, et entitative ab illo distincto omitto maiorem, quod substet in alio distincto distinctione includente, ad individuo existente in eodem supposito nego maiorem. Itaque dicimus accidens, quod educitur ex ... non esse subiectum in ... alio, ... accidens, quod educitur ex materia posse substare in composito includente materiam existente in eodem ... eductionis ... in aliquibus exemplis ... habitus ... et charitas, et fides in ... non educuntur ex ... et nihilominus substant in ... voluntate, et intellectu, sicut forma substantialis est in materia illa actuat ... ex qua educitur, sed quia est actus substantialis ... q. ... nihil alius supponit.

... Ad 2 ... negando maiorem et ... sed quod accidens non educatur ex potentia ... ratione dicitur, quod non necesse quod accidens educatur ex potentia illius, ex cuius potentia educitur forma ad quam sequitur. Ad 2 quod ratione ... calor substantialis in aqua non educitur ex forma ... educatur ... nec educitur ex materia, sed ex toto composito aquae, licet ... educitur

ex

ex illo esse mag. et sic non valet illa coa non educit ex forma, neq ex maa; non educit ex composito sicut non valet ista coa, accidens non subiectatur in maa, neq in forma; ergo neq in composito, sed dicimus in composito subiectari ut in toto esse mag.

2° arguit. nam generatio quaedam est accidens, sed tamen subiectatur in maa; ergo aliquod accidens subiectatur in illa consequentia minus probatur ex Arist. 5 Phys. textu 8, et lib. de generatione cap. in quo distinguit generationem ab aliis mutationibus, et motibus, quod ista habent pro subiecto quid compositum, generatio vero pro subiecto mag. Lc. 2° subiectum generationis est illud, quod per eam mutatur, sed maa est quae mutatur in generatione substantiali ergo ipsa est subiectum generationis.

Ad hoc argum. respondendo maiorem, et negando minorem, ad cuius probationem dicimus Aristotelis loquitur de subiecto mutationis, quod asserit generationem subiectari in maa de illo, quod mutatur de forma in formam, non autem de subiecto inhesionis, et hoc solum sequitur ex 2ª probatione. Pro cuius intelligentia notandum est quod subiectum generationis est triplex. denominationis, mutationis, et inhesionis, subiectum quidem denominationis in generatione substantiali est totum compositum, et etiam forma quae est maalis, quia haec absolute denominatur genita, et etiam compositum dicitur genitum. subiectum mutationis est subiectum commune, quod subiicitur formae genitae, et formae corruptae, et hoc est in maa, sic denique subiectum inhesionis est illud cui inheret generatio, ut actio quaedam accidentalis, et hoc 3° modo dicimus subiectum generationis esse totum compositum de novo genitum.

Dices. totum compositum est terminus ipsius generationis, seu effectus illius; ergo supponit generationem, et consequenter supponit eius subiectum primum consequentia, nam effectus supponit causam, et actionem productivam; ergo si totum compositum est effectus ipsius generationis, sicut supponit ipsum generans, supponit etiam generationem, quae est actio, sed tunc debet intelligi actio generabilis inherens; ergo inhesione mag. Lc.

Ad hanc replicam respondendo ans, et distinguendo conseq. supponit generationem in genere causae efficientis negatur, in genere causae maalis nego conseq. et explicat distinctio. nam verum est, quod generatio ante compositum genitum saltem intelligatur in genere ut actio, seu via ad illud producendum, ac per hanc prioris causalitatis, non est prioritas inherentiae, et intelligentiae, et consequenter licet prius intelligatur generatio, quam ipsum compositum tamen cum in eodem instanti reali existant generatio, et compositum non inconveniens quod in ipso composito subiectetur, quia actio quae debet subiectari in passo esse termino producto, et consequenter subiectatur supra ipsum terminum productum.

Argum.

Arguit 3.º nã quantitas subiectat in mãa hij [illegible] ex ipso, [illegible]: q̃ mãa accidit n̄ e inuatibi vera, ergo [illegible] quantitas [illegible] seclusa mãa. [illegible] aliter [illegible] quantitas subiectat in mãa [illegible] diuersas substãs n̄ nisi ineãdiz n̄ mãa, s̃ diuersa e mãa [illegible] diuersa ab alia q̃ quantitatem, ex diuisio q̃tionis mãa [illegible] q̃ diuersa q̃tionis quãtitatis [illegible] in mãa quantitas, quas [illegible] substãs [illegible] diuisa hec [illegible] mãa ab alia, quas [illegible] recipiat hanc substãs n̄ [illegible] alias: q̃ [illegible] hec mãa [illegible] diuisionis ab alia, quas [illegible] substãs. 3.º [illegible] quantitas n̄ subiectat infra, que spirituales e: q̃ subiectat in mãa. [illegible] quantitas n̄ denominat [illegible] quanta: q̃ n̄ subiectat in illa [illegible] q̃ subiectat [illegible] ab illa denominari, s̃ aiãles n̄ denominat quanta: q̃ aiãles n̄ e subiectũ quantitatis.

Ad hoc argũ [illegible] argũ ad [illegible] q̃tiones dicit [illegible] axioma quantitas sequit mãa n̄ intelligi [illegible] ad mãa [illegible] gradu corporeitatis, [illegible] gradus [illegible] substãs [illegible] quantitas [illegible] substãs in mãa, [illegible] q̃ dictũ axioma potest [illegible] in [illegible] sensu q̃ quantitas [illegible] e in rebus [illegible] mãa [illegible] in [illegible] [illegible] dicit sequi ad mãa.

[illegible] Ad [illegible] q̃tione [illegible] mãa mãa [illegible] diuersa q̃ quantitatem [illegible] quantitate [illegible] mãa. Explat [illegible] quantitas [illegible] e ad mãa [illegible] modo q̃ [illegible] ut mãa [illegible] diuersa. [illegible] ab illa [illegible] quantitas [illegible] quantitas [illegible] mãa diuersificetur [illegible] in [illegible] Caietanus 3.ª p.te q. 76 art. 4.º q̃ aiãles n̄ e subiectũ q̃ quantitatis, o sic n̄ denominat quanta [illegible] illius [illegible] quantitas [illegible] eodem modo corporea, [illegible] aiãles [illegible] mãa [illegible] angelus [illegible] e corporea, quatenus [illegible] mãa [illegible] quantitas [illegible] subiectũ quantitatis [illegible] quatenus [illegible] mãa [illegible] recipiendi quantitatem.

Arguit 4º. nã in instti generationis materia maa disposita
debitata ad frã substãm recipiendã; q. ptr maa Iª aliqua accia antequã frã
frã substãlem in q. nã alias frã substãlis [illegible] diceret in maa n' magis disposita
ad hanc frãm, quã ad aliã, esse n' ex rao. quare in maa sequat hec frã potius
quã alia. cõnã pr. nã effectus ille dispõnendi nequit n' [illegible] ab aliqua frã
accialis, siquidẽ ẽ effectus accialis. q. si in instti generationis antequã intelligat
frã substãlis intelligitur maa disposita intelligat ex aliquo accñ.

Ad hoc arg. re.

qd maa Iª in instti generationis dicat disposita p dispõne ante generatiõne
ipsã, quatenus n' ãli quãz de[illegible]ione virtute dispõnis antecedentis, quã
q esse rum in maa sequit in instti frã propria, et sic huius ẽ q. ad exig[illegible]
tiones frã ligni v.g. p alterationes tales dispõnis caloris et siccitatis, e huius mod.
n' sequit frã aqua in hac maa, & frã ignis, q. maa sic debitata, quã dct. ao fun
dat in maali [illegible] frãm. exq. plz e manifestum. re. q. v.g. quãndo hore fit
calefactio in ultimo insti illius hore n' exstit calefactio, & tunc eius que e ca-
lor, e nihilominus calefactio vere dicit dispõo ad calorẽ.

2º potest ri, quod
maa Iª disponit in moti generationis ad recipiendã frãm [illegible] gradus per
accidentia q. ipsi sequunt ad pro[illegible] formam [illegible] aliis. Pro quo notandum
Pro quo notandum ẽ ad frã substãlis dari maã per gradus v. g. corporis, viventis, alique
at q. dicimus e qd maa disponit ad receptione frã [illegible] gradus [illegible] q. accia ẽ ad [illegible] sequuta,
et ad [illegible] q. accia sequuta ad [illegible] esse dixeriq. adeus modo [illegible] d big qd dis
ponens ad gratiã cedunt ab ipsa [illegible] eius ẽ gradus, seu [illegible] gratia
dicat gratia auxiliantis, e [illegible] ultrificantis.

Dº hanc solutionẽ aliqua reoferunt [illegible]
[illegible] e nã sub. gradus frã substãlis debet dari aliqua dispõ, et hec [illegible] n'
[illegible] ultimus modus re[illegible] in maa ante frã [illegible] gradus et [illegible] ex eadem [illegible]
[illegible] dependentis ab illis [illegible] gradus [illegible] in maa Iª v. ad minus [illegible]
dend. [illegible] difficultas e nã accia sequuta ad [illegible] gradus [illegible]
frã generemã adeq. ao [illegible] nã [illegible] gradus frã superiore [illegible] n' adequatus

et erunt accia illa quae sequuntur ad hos gradus quae non adsequuntur quia non possunt ad illos detrahi mag. 3a difficultas nam saltem videtur quod erunt aliqua accia quae dimanent a fra quoad ista hoc intelligat concreta mag. hos gradus nam accia non possunt advenire mag. hos ... intelligat extra fra substantiae aliqua erunt accidentia ... intelligit mat. cum ... gradus fra non ... intelliget existentia ... tunc non possunt intelligi aliqua accia in mat. mag. certe, et quae minus nam ... ultimus ad hos ... adveniens post ultimos gradus specificos, imo quae ... individuo quae specifica, et ideo hoc quae vera quod Petrus existens hoc existens ... quod intelligit mat. ... gradus fra non ... intelligit aliquod accidens quod ... mag. in ordine ad fra ... alios gradus.

... ad ... non ... gradus non indiget mat. ... gradus entis substantiae ... ad ... fra ... mat. ... se est quae substantiae, et erunt ... persona quae ad recipiendos ... gradus.

... ad illos gradus hos et ... eos seu ... hos ... cum ... et ... quia gradus viventis ... in hoc ... et ... quae dimanant ex gradu viventis ... hoc ... magis ... quae ... ad hoc ... proprietates ... et sic non magis ... disponere ad ... tamen se ... viventis ... gradus rationalitatis.

... gradus viventis ... in hoc ... gradu rationalitatis quomodo ... ad illos ... disponere ... generantis, ... generationes ... nulla est in ... ad ... disponat ad ... sicut calor in ...

... ad ... accia debent ... supponere ... non tamen requiritur quod supponant ... hos gradus ... illos ... gradu fra ... gradus, sive ... sicut in ... ad ... hos gradus sequuntur accia disponentia ad hos gradus fra ...

3°

3° ad primam aut quod materia sit .... in instanti generationis est dispositio

sita ad recipiendam formam per ultimas suas dispositiones requisitas ad formam ignis, et sic dispositio ista

non inhaeret materiae v.g. ad recipiendam formam ignis disponit materiam sed ultimo, et differt per calorem

lignum, et ideo requiritur ad formam ignis; calor autem ille resultat in toto composito igne de

novo genito.

Dices. ultima dispositio est post formam; ergo non disponit ad formam, et sic debet dari

alia dispositio inhaerens materiae quae est certum, consequens patet nam dispositio debet esse ante formam ad quam dis-

ponit: ergo si ultima dispositio est post formam non potest disponere materiam ante ad formam. Sic

concedendo antecedens et negando consequentiam ad probationem distinguitur antecedens, debet esse ante formam in genere

causae materialis concedo antecedens in alio genere nego antecedens. itaque illa dispositio dicitur esse ex parte

in instanti generationis et resultat in toto composito generato, intelligitur tamen prius dis-

ponere materiam in instanti natura ante, cum quo compatitur quod pro illo priori non inhaereat. Dices.

pro aliquo priori dispositio illa accidentalis intelligitur prius in materia ante formam: ergo pro aliquo priori

intelligitur inhaerens materiae ante formam = Concedo hanc sequelam et concedendo antecedens et negando sequelam

consequentiam et quod illud prius non est pro quo intelligitur calor disponens vi sui inhaerentiae seu existentiae

et ideo huius est quod illud prius non est prius in quo est reale, sed in quo est causalitatis. Replicabis illud

est prius causalitatis; ergo tunc est in existentia = Sic distinguendo est prius causalitatis efficientis

nego antecedens materialis concedo antecedens et nego consequentiam. Pro cuius intelligentia notandum quod causa materialis

ut intelligatur causans non debet intelligi ut existens pro aliquo prioritate, sed solum quod

absolute sit existens in toto illo instanti reali, secus autem causa efficiens, et ideo huius est

quod causa efficiens ut possit dare esse et causans existentiam debet intelligi existens, at vero causa

materialis ad ostendendum, et recipiat existentiam esse potius existit, quod pro illo priori in quo causat

non intelligatur existens, sed tendens ad existentiam.

Ex dictis infertur, quod dispositio est causa existentiae

materiae inductae dominus illius, et causa illa non causae existendo sed ut inexistatur subjective; quod in

eodem instanti reali prior causa [illegible] est; tamen et quod intelligatur forma efficiens

quod non dicitur tamen intelligatur forma, quod autem ille mutuus prioritatis debeant admitti

vero

vers, e in versa, nec materia ex forma ad invicem sic causis, nec forma dependere a materia in eodem genere, et materia a forma in alio ... non valet ante formam intelligit materiam causam ante intelligit existentem, ita non valet, ante formam intelligit calorem ponentem, ergo ante formam intelligit calorem existentem, seu inhaerentem, nulla ... nisi quod illud in statu causalitatis materialis non est in exercitio, sed intelligentiae. Ex quo sequitur recte intelligi, quod dispositio ... et nihilominus intelligat dispositionem materiam ... formam recipiendam.

Arguit.

... esse replicam dicta in praecedenti solutione, nec materia ... in instanti generationis esse intrinsece dispositam ... dispositionem intimam et inhaerentem ... ante nec ... intrinsece ... et non magis detracta ad ... quae adhuc ... non potest denominare intrinsece talem ... non intrinsece existentem in illo ... si materia dicitur intrinsece disposita ... dispositionem existentem in materia ... ante ... nec implicat ... dicatur intrinsece ... non existentem in illo, et instat hoc ... arrevente actione transeunte ... in agente, ideo in illo inhaerere ... intrinsece nominari ... denominari intrinsece ... in illa.

Explicatur, et ...

hoc amplius, nec denominatio ... quid qualis est denominatio dispositione debet supponere esse ... quid ... si materia ante formam intelligitur disposita debet intelligi ... esse ... quid, ... ante ... nec denominatio sequitur ... quid ... talis denominationis debet simul ... tale esse.

Quippe respondeatur ad hoc argumentum ...

respondendo quod ... intrinsece disposita potest facere ... sensus, ... intrinsece dicat ... ante formam, et in hoc sensu falsum est argumentum, ... intrinsece disposita ... ad sufficientem ... disposita ad formam recipiendam, et in hoc sensu dicimus quod ... dispositio ... inhaerente ... esse in materia denominatione ... in hoc ... sensu ... argumentum ... ad ... distinguitur ... non potest dici intrinsece tale ... non existente ... illa denominatio ... et adaequata ... argumentum ... denominatio ... negatur argumentum.

Itaque

denominatio

o 3o

denominaō frē e 2ᵃ extera, ꝗ adeq̃uat̃ ea ꝗ sã pᵃ denominatio ... ex
nu albedinis q̃ ita adeq̃uat̃ a ... er dicuit̃ cu illa et nec̃ ...
in subto qd n denominat, neq. ꝗ denominaō exisē in subto, in quo n se
albedo, altera ē denominaō frē inadeq̃uata, q̃ sub.ⁱ quē n adeq̃uat̃ cu ꝗ ...
necessaria, et 2ⁿᵃ denominaō ... effect ... muneri in subto ...
... manifesta in sanitate, quę sē 2ᵃ denominaōs denominat enī
ut sanū, & denominat dispositᵉ ad aliquẽ actu, itaq denominaō sani sit adeq̃ua
ta, et 1ᵐᵃ, ē denominaō dispositᵉ sit inadeq̃uata, et 2ᵃ. quã sã subᵗᵉ ...
nominat sanū ... intrinseco ... subto adenominat dis
positᵉ ... subto inherō illius ... qd sanitas subtat in
corpore, et denominat aut dispositiō ad aliquos actus.

Admittitur vero calor ...
dare 2ᵃ denominaōs calidi et et dispositᵉ, ita tamē qd denominaō calidi sit
adeq̃uata, et 1ᵐᵃ, ē denominaō dispositᵉ 2ᵃ, et inadeq̃uata, subᵗᵘ ꝗ qd deno
minat calidū a calore debere subᵗᵉ inheronē, caloris aut ... dispositᵉ, ...
denominat calidū, n aut ... qd denominat dispositū n debet subᵗᵉ
inheronē caloris, q denominaō dispositᵉ ē inadeq̃uata, et ... inhe
ronē frē, denominaō aut agentis, et ... denominaōes adeq̃uatę et 1ᵐᵃᵉ
albedinis et actionis ... qd ... frē sustent in subtis illis, ... denomi
naōnis ...

Ad ... distinguendo aīa. denominaō ... quid debe
... quid denominaō ... quid adeq̃uata ... inadeq̃uata
... distinguit aīa. denominaō ... quid ... quid
... quantū ad ... ita denominaō ... quid requirit
... ad ... existentē ... quo intelligit,
... denominaōnis
... inadeq̃uatę, qualis ē denominaō dispositᵉ, ... denominaō dispositᵉ
sit ... causę ... ab illo ... quo causa ...
... dispositō, ... causa

maalis

quaero, sed nego existentiam, quam non quaero causam, sed requiro quod ab alio existat
Dices
Non obstante quod antecedens sit verius denominatio simplex [illegible] quod denominationes [illegible]
quod nuda denominatio [illegible] in mente [illegible] aliqua denominatio [illegible] quid
stante quod [illegible] antecedat denominationem simplicem [illegible] non obstante quod [illegible]
esse simplex, quia esse [illegible] quid potest esse in mente [illegible] aliquid esse [illegible] quid ante quod intel-
ligatur esse simplex, quod [illegible] gratia [illegible] decedit in [illegible]
data [illegible] nec sicut [illegible] quid sequitur ad esse simplex, ita denominatio [illegible] quid
ad denominationem simplicem, vel non obstante dari aliqua denominatio [illegible] quid
ante denominationem simplicem saltem aliquo [illegible] potest dari aliquid
esse [illegible] quid ante esse simplex saltem aliquo [illegible]

Ad hanc replicam dicendo

[illegible] quod [illegible] denominatio [illegible] quid ad denominationem
[illegible] esse [illegible] quid ad esse simplex [illegible] quid [illegible]
existat [illegible] intelligi ante esse simplex, quod [illegible]
[illegible] a [illegible] ab ipsa [illegible] actualitatis [illegible] denominatio [illegible] quid maxime
si sit inadaequata, et quanto [illegible] intelligentis non dependet a denominatione simplici,
et [illegible] denominatio [illegible] in genere [illegible] quae solum [illegible]
quod ab alio [illegible] requirat [illegible] denominans, seu existat [illegible] denominans [illegible]
ante [illegible] si [illegible] ex una [illegible] esse simplex [illegible] quid, et ex alia deno-
minatio [illegible] et denominatio [illegible] quid adaequata [illegible] ratione [illegible]
et quod sicut non potest dari esse [illegible] quid ante esse simplex ita non potest dari denominatio
[illegible] quid ante denominationem simplicem non [illegible] potest dari denominatio [illegible] quae
est adaequata denominatio [illegible] prius [illegible] denominatio simplex [illegible]
[illegible] denominatio [illegible] quae est inadaequata potest dari [illegible]
ante [illegible] intelligatur denominatio simplex [illegible] semper [illegible]
[illegible] denominatione adaequata ad inadaequatam [illegible]
[illegible] difficultate.

Quaestio

Quaestio celebris.

Quodnam sit in rebus materialibus principium individuationis, et multiplicationis numericè intra eandem speciem? Sectio prima.

Proponuntur notabilia quaedam, et referuntur sententiae

Difficultatis valde celebris determinandae recipimus pro individuationis, et multiplicationis quasi numericae rerum materialium, cuius intelligentia supponendum est 1.º per nomine individuationis intelligitur illa ratio, qua res aliqua affecta talis redditur indivisa in se, et divisa à quolibet alio; ita ut nullatenus possit, neque in se dividi neque aliis communicari, et id circo haec unitas appellatur maxima unitas, quia eo maior est unitas quo magis est indivisibilis, et cum haec unitas individualis ratione nullo modo possit dividi in plura, inde fit, ut ratio reddatur maximè indivisibilis.

2.º supponendum

individuationem esse aliquod positivum substantiale, et methaphisicum dicunt quia ab aliquo positivo phisico, sicut ratio individuationis sequitur formaliter, saltem effective positivum. Sicut ratio [illegible] affectum haec, et individuata, ex quo sequitur quod non sit aliud, sicut etiam dicitur quod individuum illud [illegible] appellatur 1.ª substantia, et maximè substantia, ita ut dicatur omnia accidentia reperta in nostris substantialibus materialibus inhaerere individuo tanquam 1.º subiecto, similiter et quod denuo in quo est vere et propriè inter predicatur, ita ut dicatur natura est haec quod denique sumatur ab aliquo positivo phisico, sicut quod hoc esse est [illegible] methaphisicum et quodlibet eius pars ab aliquo positivo phisico sibi proportionato originem ducat.

3.º supponendum est

quantitatem non requiri ut magis, nec in illa radicari, neque constitui nisi ut in forma [illegible] v.g. corporeitatis. Unde non materialis, sed corpus est radix quantitatis, et ratio huius est quia radix quantitatis corporis, quantitas vero accipienda debere esse in actuali, et simpliciter tale, sed materia prima exire est potentia pura nullius diem in actualem v.g. esse simpliciter. quod contra legitimè infertur materiam dictare ex requisitis dictis materiam, quia neque virtualiter sit [illegible] materia non potest fieri actu talis nisi supponatur forma actualis simpliciter, cum unde naturalis

exigat

ergo, et prius in aliquo simpliciter ens, et deinde est tale ens, ergo materia est exigitive non incompleto. quia materia sine forma substantiali non potest fieri actualis, ac proinde materia esse non est radix quantitatis.

Ac de. fundamentum [illegible] [illegible] de anima art. 9 ad 13 explicante quomodo anima uniatur corpori sub dimensionibus, ubi ait dicendum est quod dimensiones non possunt intelligi in materia nisi secundum quod materia intelligitur constituta per formam substantialem in esse substantiali corporeo. et Lib. 2. q. 76 art. 6 ad 2 idem repetit explicans quomodo materia possit intelligi sub linea indivisa prius requisita ad eius formas eiusdem speciei ait dicendum quod dimensiones quantitativae sunt accidentia consequentia corporeitatem, quae totam materiam [illegible], unde materia iam intellecta sub corporeitate et dimensionibus potest intelligi sub linea indivisa prius et accipiat diversos gradus ulteriores perfectionis gradus.

Ac [illegible] supposita dubii in quaestione quoniam in illud physicus [illegible] a radice pullulare individuo, et multiplicatio numerica intra eandem speciem. in qua difficultate aliquam [illegible] [illegible], ita docent [illegible] Suarius Hurtado et alii. hic [illegible] [illegible] materiam signatam quantitate [illegible] non eodem modo omnes explicant.

Sectio 2ª

Resolvitur nostra difficultas

Sit nostra conclusio: radix prius individuationis et multiplicationis pure numericae intra eandem speciem in compositis materialibus est materia signata quantitate ante cuius [illegible] notationem nomine materiae signatae quantitate intelligitur materia [illegible] actualiter habens quantitatem, ergo materia est modus radicis determinatae quantitatis, et sub huius modo quia materia sit radix unitatis numericae eius et multiplicationis non requirit aliud praeter se, nisi ut detur, et plurificetur, eo autem ipso quod intelligatur praedeterminare hanc, vel illam quantitatem antequam intelligatur actualiter affecta hac, vel illa quantitate intelligitur determinata, et plurificata. huic explicationi subveniunt quam plurimi [illegible] ex patribus Jesuitis Bernardinus Mariota.

Probatur 1° nostra conclusio authoritate Philosophi 5 metha. text. 12 cap. 2° ubi ait eadem numero quorum materia est una, et postea subiungit eadem

diversa quorum materia est altera quae vocatur ex glossa Divi Thomae. In quibus illud quod dico

de subiectis unum non quorum materia est una intelligendum est de materia signata quae est sub certis dimen-

sionibus, aliquo oportere dicere quod sit generabilis et corruptibilis in minimis, et in comprae-

hensione. Quae verba mentem Divi Thomae ex professo declarant de principio individuationis et multiplicationis

pure numericae in rebus materialibus est materia signata quantitate.

2° probatur authoritate Divi Thomae nostri

praeceptoris cap. 2 de ente et essentia ubi ait, sciendum est quod materia non quomodolibet accepta est principium

individuationis, sed solum materia signata et dico materiam signatam quae sub certis dimensionibus

consideratur. Quae materia directe tenet ex parte individua.

3° probatur quia ratio individualis

in compositis materialibus debet desumi ab aliquo praedicato physico intrinsece existente in

composito, quod non potest assignari nisi ratio individualis; quia ratio individualis determinans

desumi vel a sola materia, vel a sola forma, vel a materia et forma simul, nihil aliud dicentibus quam

se ipsas, dicentibus aliquid quam se ipsas, denique ab aliqua ex illis dicente quam se aliquid aliud

ratio individualis proportionata, et ratio individualis non per proportionem cum materialibus esse quae

materialis est indifferens, ratio individualis determinata.

Neque ex forma ipse quae forma ipsa est

... nec ex materia et forma simul nihil aliud dicentibus quam se ipsas quia ratio indivi-

dualis est ratio determinata, et non debet quaerere ab aliquo physico, quod non est in

composito: materia autem et forma simul non est quod sit in composito. Neque tertio quia materia et forma

simul sine quo incommunicabile ad summum praebeant principium unicum unitatis, non multi-

plicationis numericae materiae et formae simul non praebent esse principium individuationis.

Denique

[illegible]

ratio individualis [illegible] ex forma aliquid dicente quam se [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ratio individualis proportionata [illegible]

non attribui principium individuationis [illegible] quantitate [illegible]

[illegible]

Quod autem materia signata quantitate [illegible]

[illegible] dicamus

[illegible] quantitatis [illegible] materiae [illegible]
[illegible] quantitate [illegible] materia [illegible] specificatur
[illegible] materia [illegible] individualem [illegible]
principium individuationis. [illegible] materia [illegible] quantitate [illegible] individuationis
multiplicationis quoad numerum [illegible]. nam materia hoc modo sumpta
est quid [illegible] individuationi [illegible] individuam [illegible] ratio substantialis abstracta
et [illegible] ita materia [illegible] quantitate a [illegible] quanti. materia [illegible] dicatur [illegible]
[illegible] non substantialis in [illegible] in quantitate [illegible] quantitatis est ratio [illegible]
materia [illegible] individualis. itaque [illegible] individualis
[illegible]

[illegible] materia
signata quantitate [illegible] dicatur [illegible], quia materia signata
quantitate in recto [illegible] quantitatem in obliquo, [illegible]
[illegible] individualis, quia quantitas cum [illegible] individua fuit materia
[illegible] illius, [illegible] denique [illegible] pluralitatem partium intra eandem
speciem [illegible] quantitatis [illegible] ita [illegible]
[illegible] materia [illegible] materia [illegible] ad [illegible]
[illegible] quia materia signata quantitate [illegible] ad principium individuationis [illegible]
multiplicationis quoad numerum exigunt.

Hanc doctrinam tradidit D. Thomas 1. p. q. 75 art.
4° in corpore ubi ait: materia est pars speciei in rebus materialibus, non quidem materia signata, quae
est principium individuationis, sed materia communis. et 1ª p. [illegible] ubi ait in corpore inquit, ad
veritatem [illegible] in hoc particulari [illegible] pertinet materia individualis, et [illegible]
modo [illegible] individuata. quod [illegible] exemplo, si quaeratur cur Petrus
et Paulus non distinguuntur intra eandem speciem? Respondebit, quod [illegible]
[illegible] et distinctae [illegible], nisi quia materia Petri [illegible] hanc [illegible] quantitatem
et materia Pauli aliam [illegible] quantitatem. itaque [illegible] materia a sua quantitate [illegible]
[illegible] distinguuntur.

Si denique quaeratur, cur [illegible] quantitatis in materia [illegible]
illius divisionem, itaque illud [illegible] distinguitur, et [illegible]? Respondeo quia

q̄d tinere quantitatē e veluti in se bere quantitatem, cuius quantitas exercerat divisionem e pluralitatem partium intra eandem speciem, sequitur q̄ materia et ipsa bere quantitatem dicatur eandem divisionem et pluralitatem; q̄ materia signata quantitate est unicum principium radicale, cur Petrus et Paulus non multiplicent?

Sectio 3ª

Proponunt, et soluunt argumenta

Arguitur 1.º probando materiam esse principium individuationis: nam individuatio talis est id quod est ens, quia non habet reddit hoc tale, individuum, et omnino incommunicabilis alteri; q̄ radix individuationis est id ratione cuius ens, quia esse est indifferens ad aliud, reddit hoc et indivisibilis; sed hoc ipsum est materia, ut se declarat ipsa mea dicta minor; q̄ materia talem principium debere esse proportionatum rationi individuali est intra compositum; si materia est intra compositum, ex ratione individualis proportionalis; q̄ minor probatur: q̄ materia cum solum sit (...) est quod non sit talis, et incommunicabilis, quia neque in isto, neque de isto potest dici.

Ad hoc argumentum concedendo maiorem, et concessa minori negando minorem et argumentum, q̄ materia licet sit quod sit in composito substantiale, sit substantiam alteri subiecto incommunicabile, q̄ tamen hoc modo sumpta dicit solum rationem communem, quae quidem est indifferens; non autem est quod sit sanitas, seu hoc rationis individuationis, non solum quid sit substantiale, et cum (...) et qualis sit detrahit e hoc, cum q̄ materia licet sit substantia alteri subiecto incommunicabilis, est tamen substantia communis et indifferens, ideo (...) principium individuationis.

Arguitur 2.º (...) argumentum: nam hoc est unum speciei (...) non (...) hic ex materia et forma; q̄ sicut sola forma non est cur hoc sit unius speciei, ita similiter materia sola non est cur sit unum numero; et haec conclusio est de eadem, negando consequentiam; ergo in hoc non est aliud substantiale physicum nisi materia et forma, ac proinde unitas specifica et numerica non possunt desumi ab alio quam a materia et forma; ceterum unitas specifica sumitur a forma, sive ea unitas numerica non sumitur a materia, sive non datur disparitas; q̄ forma sive sumatur (...) aliqua detracta et apta facere compositum specificum, et illud a materia sive sumpta de (...) et indifferentia, quia non est apta detracta facere tale compositum, nec est non aliud esse concurrunt ut unitas non a sola materia.

Prat

Contra 2.º idem arguitur quia intelligit forma substantialis in materia ergo informando intelligit formam substantialem et hoc determinata, cum non intelligat in communi materiam fractae et indeterminatae; forma non intelligit et hoc ex se, quia ex materia venire ex se, quia ... quia intelligit forma in materia solum intelligitur materia et forma, cum ad exceptionem formae nulla videretur dispositio.

Ad hanc contra rationem respondetur distinguendo maiorem: quia intelligit forma substantialis in materia, scilicet in materia signata quantitate, concedo maiorem; et ... in materia, nego minorem, quia hoc complexum, materia signata quantitate, non dicit intrinsece accidens, sed solum materiam in radice quantitatis, et ita notante quantitatem extrinsece, et ideo quia intelligit in materia forma materia signata intelligitur in materia immediate alicui substantiali, quae mediante aliqua dispositione accidentali cum materia et forma habeat in re comparationem ad unum ex quo videlicet verum sit quod in eodem instanti temporis in quo forma unitur materiae determinat dispositionem unius speciei, et unum non possunt in tali instanti duo instantanee accidere, in quorum uno recipiat ex quibus causis fiat unius speciei, et in altero ex quibus causis unum non fiat, tamen licet in eodem instanti temporis forma uniatur materiae et fiat hoc, quod autem ex hoc intelligatur in eodem instanti, nisi quia intelligitur in materia signata quantitate.

Et nihilominus quia materia ex se non dicit id nisi cuius potest frustrare et facere pane quare materia determinata in ... quantitatem et velut divisa quantitative intra suam speciem secundum ... divisionem in qua recipit facere fungi. Contra 3.º idem arguitur: si a Petro, et Paulo simul ... tollantur omnia accidentia, tamen quibus manere cum materia et forma vere essent duo individua solum non distincta, quia radix individuationis est, scilicet materia, vel forma, vel materia et forma simul, ... sola forma, non materia et forma, nec forma sola, quia sola materia.

Ad hanc contra rationem respondetur ... certo antenarrando quia si a Petro, et Paulo auferrent omnia accidentia, adhuc manerent duo individua, quia in Petro remanere materia dicens ordinem ad quantitatem illam quae fuit ... in illo, ergo distinctivam illius et similiter in Paulo, ac quidem dicens materia signata quantitate, quod manifeste constat in re, ... in qua duo a se divisi separati a ... dictum distinguntur solum non per ordinem ad talia ..., et etiam hic duo ... separati distinguntur solum non per ordinem ad distinctam materiam, similiter Petrus et Paulus ... accidentibus distinguerentur non.

2° argui(tur): sola forma substantialis est principium individuationis, si quidem forma substantialis

est ratio actuans et perfectiva, ergo et distinctiva magis et maxime, quia materia de se est materia et est ratio

potentialis indeterminata, et consequenter de potentia materialis, ergo principium individuationis sumitur a sola forma.

Ad hoc arg(umentum) respondeo distinguendo ant(ecedens) quoad 1am p(artem): forma substantialis est ratio actuans in esse spe-

cifico, concedo ant(ecedens), in esse individuali nego ant(ecedens). Explicatur distinctio dicendo, quod forma substantialis

est perfectiva magis in esse specifico, quia materia cum sit indifferens ad omnes formas, accipit a forma esse

determinatum et specificum determinationem, non vero individualem, quod expresse tradit Aristoteles [illegible] generatio

metaph(ysicae) tex. 25. lec. 8 ubi ait a forma in materia unitatem specificam duci, quod idem repetit 2. D.

Gentes cap. 92 n. 2° dicens, quaecumque sunt idem specie differentia autem numero magis differunt,

autem quae a forma procedit in materia diversitatem speciei, quae autem est ex materia inducit diver-

sitatem solum numero. Ex quibus verbis deducitur ratio, nam unitas sequitur ad ea(s) cum suis

[illegible], qualis enim est distinctio formarum, talis est specifica, ergo unitas sequitur ad

formas individuales, sed specificas, alias quod non differrent sic, ergo si illis excederet

ergo unitas numerica non sumitur a forma.

Dices: quaeris, ex individuatione dicitur hoc

quod est et est non solum diversum specificum verum etiam individuale. Ad hanc replicam respondeo distinguendo

ant(ecedens), dicitur hoc itaut ipsa forma sit radix talis individuationis, nego ant(ecedens), itaut talis indivi-

duatio procedens a materia tanquam a radice exerceatur in ipsa forma determinatione, et eodem modo dis-

tinguitur consequens. Concedimus unitatem numericam derivatam a materia exerceri in ipsa forma,

ad autem negamus est forma esse principium individuationis, itaut ad ipsam tanquam a radice oriatur

talis unitas numerica et hoc ipse tradit maxime, quod licet substantia materialis dicatur ex-

tensa, et in ipsa talis extensio exerceatur, non dicitur illa extensio convenire circumstan-

tialitatis a quantitate, unde sicut ex eo quod substantia materialis sit extensa non sequitur

quod sit radix et principium extensionis, ita ex eo quod forma sit haec non sequitur quod ipsa sit principium

individuationis, quas propterea dicimus esse separatas et individuatas ex [illegible]

dine quas semper dicunt ad hanc materiam, quod non possunt dici si ipsae essent sui indivi-

duationis radices.

Replicabis: nam forma est ratio actualis, distinctiva et eo modo differentiis

etiam: ergo forma debet esse principium individuationis, et cetera, quia non desumitur ab aliquo pro-

[illegible] — Ad hanc replicam respondeo distinguendo ant(ecedens) quoad 1am p(artem).

forma

forma non actualis specifica de dominis, individualis negatur, et etiam distinguo quoad 2. prob. forma suo modo de elementis supponens esse specificas de splendis nego aliquid supponens solum indifferens materiae de eadem aliquid, et nego cons. dicimus enim quod forma elementi materiae et ipse extrahit formalis solum est actualitas specifica tribuens certe essentiam non autem individualis neque ex cons. suo modo desolet materia quod de bene materiae non supponere in ipsa aliquid determinans ad rationem specificam, quod a forma deleatur, et forma supponens sola materiae, quae cum esse sit indifferens ad quamcumque formam ut illud de se ex se determinans ad talem, talis rationis specificae, quare talia de elementis sic est intelligendum quod talis forma supponens materiam indifferentem ad quamlibet formam, seu quod ponendo consonum talis rationis specificae ergo ponendo de illis extrahat indifferens materiae, cum autem in ipsa extrahat est nihil aliud quam materia quae est specifica, hinc est quod nullam aliquid individuationis radicem, licet ipsa forma sit quod detrahatur.

Ad hunc replicatur de solutione argumenti: nam ratio individualis et potius ratio intima non dicitur de substantia ex materia non habens substantiam magis rationem recipiat, cum ipsa sit substantia: quod individuatio non habet per se nisi cum materia, ita ut totum individuatio a materia denominetur a radice, quod cum quod non habet substantiam inquantum, et non habet substantiam de quo si dicatur nisi cum inter se generationis et corruptionis.

Ad hanc replicam respondeo anticipando cons., itaque dicimus quod ratio individualis est relatio intima ad compositam, et cum ipsa sit in materia rationis incommunicabilis, mutatio a portione cum materia, quae suo modo est physice incommunicabilis, quia haec cum forma est physice communicabilis substantia, neque obstat quod materia de esse, et non repugnat quod praedicetur de aliis materiae sibi inferioribus. Probatur quod haec est esse de eadem materia, et nunc cum quod praedicari de aliis singularis multis. 2. quod materia non est radix individuationis, quod cum praedicabilis, quod sic est radix cons. non dicimus aliquid particulare, sed quod continet quantitatem hanc quam aliquam, quae non sit in materia non est cum multis, et neque de multis est praedicabilis.

De forma 1. argumentum quod ratio praedicatur quod aliquid est cum essentia unius de positis substantialis forma non est cum unius de prato. 2. ne singularitas quando esse generationis quae de quo tota adeo est singularis, sed forma generationis ut forma quod

Confirmatur 3.º non actus est quo distinguitur, sed sola forma tertio [illegible] actus: ergo sola forma tertio [illegible] distinguendi.

Ad 1.am confirmationem [illegible] circa materiam distinguendo minorem, si [illegible] materialiter, esto; si formaliter et specifice, [illegible] minorem; et individualiter, nego minorem et [illegible] distinctione [illegible]; itaque sicut compositum [illegible] a forma [illegible], nisi specifice, ita [illegible] alia [illegible] aliquam unitatem nisi specificam = Ad 2.am confirmationem [illegible] circa materiam [illegible] minorem, itaque dicimus quod [illegible] dicit terminus generationis, et quo, quia [illegible] ratio formalis, in qua effectus genitus animalis generantis, [illegible] dicit terminus, et quod, quia [illegible] ratio, qua effectus [illegible] singularis, hoc autem tanquam a radice [illegible] a materia signata quantitate = Ad 3.am confirmationem distinguendo maiorem, actus est qui distinguit eo modo quo est actus, concedo maiorem; diverso modo, nego maiorem et distinguo minorem, sed sola forma est actus specificus, concedo minorem; individualis, nego minorem et consequentiam. Forma eo modo distinguit quo est actus, est autem solus [illegible] actus specificus, ideo solum specifice distinguit, non individualiter.

[illegible] arguitur: non [illegible] individuationis [illegible] aliquid physice et proportionatum, sed talis principium [illegible] [illegible] est materia et infra [illegible] forma [illegible] principium individuationis, minor [illegible] materia [illegible] est indifferens et uno modo [illegible], et forma [illegible] est communicabilis; materia ergo dicere aliquid accidentale et improportionatum [illegible] individuali = Rursus, quia [illegible] metaphysice generis [illegible] forma [illegible] à toto physico [illegible] ratio individualis, [illegible] metaphysica [illegible] à toto physico debet desumi = Denique non ex eo [illegible] individuationis [illegible] ratio actualis incommunicabilitatis, [illegible] principium [illegible], solum potest proportionari [illegible] et infra [illegible] forma [illegible] quia à materia [illegible] accipere incommunicabilitatem, [illegible] forma actualitatem [illegible] quia [illegible] materia [illegible] indifferens in abstracta, [illegible] et infra [illegible] forma [illegible] abstracta [illegible] incommunicabilis, neque [illegible] [illegible] incommunicabilitatem.

Ad [illegible] circa maiorem [illegible] minorem, itaque dicimus [illegible] materia [illegible] non proportionata individuationi, quia [illegible] individualis [illegible] ratio abstracta [illegible] ab [illegible] physico, [illegible] physico, hoc autem non est materia [illegible] materia [illegible] radix quantitatis, et [illegible] ratio individualis,

in

in substantiis materialibus non esse unam eandem, ita ut in una specie sub tali materia non possit esse nisi unicum tantum individuum, sed est multiplex in diverso numero, ac proinde non hoc per se pertinere cum materia et forma simul, quae tantum dicuntur esse omnino idem. Hanc doctrinam tradit D. Thomas in opusc. super Boetium de trinit. q. 4. art. 2. ubi ait: forma fit haec per hoc quod recipitur in materia, sed cum materia in se indistincta sit, et indistincta non potest esse quod sit in se receptum individuum, nisi per quod est distinguentibus, non enim forma individuat, per hoc quod recipitur in materia nisi quatenus recipitur in hac materia, id est in illa distincta determinata ad hic et nunc: materia autem non est divisibilis nisi per quantitatem. Unde Divus Thomas in 1. physicorum text. 15. quod semota quantitate remanet substantia indivisibilis, et ideo materia efficitur haec, et signata, per hoc quod est sub dimensionibus.

Ubi sanctus D. non negat individuare formam, et ei individuationis vim, quae infrata et adhuc quantitate distincta singularis, quae ratione distinguitur a quantitate et signatur radice; quare assignat individuationis esse rationem, incorruptibilis determinata et substantialis. Ita quidem et incorruptibilis, quae est materia quae est substantia determinata, quae quatenus infrata habet aptitudinem hac quantitate est determinata ut aptitudine partes habere extensas, et disponitur ab hac quantitate extendi, ac proinde non materia quatenus infrata, sed ut signata quantitate est principium individuationis.

Praeterea quod materia et forma unitur in specie v.g. hominis, vel alterius substantiae sunt eiusdem omnino rationis in omnibus individuis quae sunt sub specie hominis, et tamen rationes individuales in talibus individuis v.g. Petreitas et Paulitas sunt rationes inter se omnino diversae: ergo signum tales rationes individuales non possunt desumi a materia et forma unitis.

D. Frat. Lugdensis arguit: nam principium individuationis in substantiis materialibus debet esse idem ratione proportionalis cum principio individuationis in substantiis spiritualibus, sed in substantiis spiritualibus principium individuationis debet esse illarum essentia, et quae materia cum carent illa: ergo in substantiis materialibus principium individuationis debet esse illarum essentia sive materia et forma.

Ad hanc difficultatem ex Deusa magistri mendo rationis, itaque dicimus quod aliquod sit radix individuationis requiritur natura, quod sit ratio determinata substantialis esse, quae sit individuata materialis, se habens quod talis ratio sit tota essentia, vel quaestio

esse

esse quenta quod debet servari in zoo radia individuationis, in nobis materia
et spiritualis distin in eo quod utrumque sit. Et quod dicatur de tali, ex auct. hoc in entibus
spiritualibus sit tota eta, et in entibus materialibus sit pars eius, hinc est, ut in Angelis
ratio individualis sumat a tota eta, tanquam a radice, in corporeis vero a materia signata
quantitate, et ratio huius doctrinae tangit a D. Tho. in 4° sent. dist. 12. q. 1ª art. 1°
questiuncula 3 ad 3m ubi ait, in carentibus dimensione impossibile esse aliquam diversitatem
nisi per formas, quae facit diversitatem specierum, ergo non in Angelis sunt tot species quot
individua, quia ex ant. sunt sive quidditates subsistentes ex seipsis habent esse individua, et
distinctionem, et ideo non indigent ad individuationem materia neque dimensione.

Dificult. 2° ibi argu.

quod intelligitur materia sola cum forma substantiali intelligitur aliquid individuum: quod intus adpo-
sita est aliquid principium individuationis, tunc non, sed illud positum solum dicitur materia et forma. Et
materia et forma simul sunt principium individuationis — Ad hanc difficultatem rationem dicunt et respondet
cuius expositionem minus subsumpta distinguendo, sed illud positum solum dicitur materia et forma in
distribuendo concedo minus, in individuando nego minus etiam, itaque licet distans
et materia et forma sit individuum non tamen sequitur quod distans ex materia et forma sit radix indi-
viduationis, sicut licet verum sit quod distans ex materia et forma habet sunt ratione, non tamen sequitur
quod sit radix realitatis, cum radix realitatis sit sola animalis, et sicut ania realis per habens
realitatem, nihil acciale includit, licet talis potest reddendo sunt acciens, ita materia
distans quantitatis nihil in se acciale dicit, licet quantitas sit acciens, ac
inde ex materia et forma unitis sola materia signata est principium individuationis.

Dificult. 3° ex

Philo. qui 2° de aia tex. 78 ait materiam et formam seipsis distinguere unum. et 7° methaph.
tex. 39 ait sicut partes generis sunt materia et forma, ita partes individui hec materia
et hec forma. et D. Tho. 1 p. q. 3 art. 1° ait substantias individuari seipsis, ergo sei-
ipsis — Ad hanc difficultatem ratione verum esse materiam et formam distinguere unum, id est, unum ens, non vero
unum radicis individuationis, etiam est verum hanc materiam et hanc formam esse partes unius indi-
vidui, quia individuum ex ipsis constat, ex quo non infert quod sint utraque principium individuationis
sicut materia et forma sunt 2 partes specierum, et non utraque sed sola forma est principium specificum = ad illud D. Tho.
dicimus, quod loquitur de substantiis spiritualibus, non de materialibus.

4°

4º arguitur: nam principium individuationis est collectio accidentium, quan-
titas, qualitas, agens naturale, a quo educuntur res materiales, et in primis, quod si collectio ac-
cidentium, v.g., non individua non differrent inter se materialiter ex eo quod unum diceremus collectionem
accidentium aliud vero aliam, eius individua differrent inter se ex alio, et sicut Petrus et
Paulus non distinguerentur nisi specie, sed hoc est falsum; ergo. Confirmatur hoc ex Porphirio
cap. de specie dicente individuum est, cuius collectio proprietatum in alio non est.

Ad hoc argumentum res-
pondeo negando maiorem. Et ad declarationem dico collectionem accidentium sequi individuationem et distinctionem
materialem substantiarum, solum autem adiungere distinctionem accidentalem et propterea, individu-
um est ratio substantiae abstracta in deposito, collectio autem accidentium non est quid substan-
tiae abstractum in deposito, sed quid abstractum accidentale. = Ad illud Porphirii dico
commentatores [illegible] non definitionem individui tradit, sed de individuo indicative, et de collectione
proprietatum non intelligendum definitionem individui, sed signa indicia demonstrativa, scilicet
[illegible] et huiusmodi ex quibus cognoscimus individuum, v.g. Petrum, et dici-
mus [illegible] individuum esse Petrum et non Paulum.

5º arguitur: nam agens est principium individuatio-
nis, sic arguit [illegible] ex Aristotele [illegible] metaphysicae text. 12 ait: agens esse causam cur
ex eadem materia, quae ex se est indifferens, et consideranda diversa individua; ergo
[illegible] principium agenti debet tribui, eo quod actio [illegible] trahit, sed actio agentis
trahit ad individuum; ergo. = Confirmatur hoc: ideo [illegible] attribuitur cognitioni, quia
cognitio [illegible] trahit, sed actio agentis trahit ad individuum; ergo debet tribui agenti.

Ad hoc argumentum respondeo
distinguendo argumentum: agens est principium extrinsecum et effectivum individuationis concedo,
intrinsecum et radicale nego, et consequentiam; quod individuum recipit effective ab
agente, et huiusmodi actio ad illud trahit, quia agens est principium extrinsecum et effectivum, et extrinsecum
individui, non autem intrinsecum et radicale, de quo in praesenti loquimur, a quo
venit quod aliquid ens sit hoc individuum, indivisum in se, et divisum a quolibet alio
formaliter et intrinsece; hoc autem est materia signata quantitate, et ideo [illegible] solum ad veram
[illegible] = Ad confirmationem distinguo causalem eadem distinctione qua distinxi antecedens
arguendi, [illegible] cognitio [illegible] intrinsecum et formale [illegible], sed extrinsecum et effectivum,
ita actio agentis non est principium formale et radicale individuationis, sed extrinsecum et effectivum.

6

6.º arguitur ex Philosopho 3.º metaphysicae text. 11 ubi ait divisionem speci[illegible] specierum [illegible] numericam [illegible] quantitatis. Et ad hoc 3.a parte q. 77 art. 2.º [illegible] individuationem quantitatis dimensivae: ergo quantitas est [illegible] individuationis = Confirmatur [illegible] quantitate [illegible] divisa dividitur in [illegible] eiusdem speciei ergo [illegible] divisio sicut [illegible] individua habet divisionem a quantitate quia si lapis dividatur in centum partes, [illegible] dividitur in centum individua, [illegible] aliud nisi ratione quantitatis.

Ad hoc argumentum [illegible] Aristoteles dicens divisionem numericam provenire a quantitate, non debet intelligi de divisione numerica inter res substantias, quia implicat, quod quantitas quae est accidens, divisa importet multitudinem substantiarum, sed debet intelligi Philosophus de divisione numerica pertinente ad praedicamentum quantitatis, quae cum importet multitudinem plurium rationum accidentalium, potest optime venire a quantitate, cum sola quantitas [illegible] gaudeat partibus in partes accidentis.

Ad authoritatem [illegible] [illegible] quod divisio individuorum intra [illegible] [illegible] non potest provenire a quantitate, quia [illegible] distinctio est substantiarum inter se [illegible] plurimitatis substantiarum, unde a quantitate quae accidens non potest provenire [illegible], quia cum substantia [illegible] accidens, non potest agnoscere [illegible] sui radicem, cum quo tamen [illegible] non [illegible] accidens, tamquam [illegible] [illegible] posteriorem nos [illegible] res substantiales, et hoc modo deservire quantitatis, eius [illegible] ne.

7.º arguitur [illegible] composita materiae ratione [illegible] limitationis [illegible] entia in [illegible] [illegible] individuant, quia ex limitatione [illegible] individuari [illegible], [illegible] ex se exigit aliquid [illegible] [illegible]: ergo = 2.º [illegible] esse [illegible] in aliqua ratione [illegible] non involvere [illegible] in tali ratione [illegible] ergo ex [illegible] composita materialia in suae [illegible] [illegible] [illegible] multiplicabilia: ergo.

Confirmatur [illegible] ideo Deus est omnino immultiplicabilis [illegible] ratione [illegible] in ratione [illegible] ergo ideo aliqua natura est multiplicabilis, quia est finita et limitata = Confirmatur [illegible] individuatio [illegible] non est aliud, nisi [illegible] negatio divisionis [illegible], et negatio identitatis cum aliis [illegible] negationes [illegible] finita et limitata: ergo [illegible] [illegible] entitas [illegible] [illegible], et limitata [illegible] negationem [illegible] cuius entis [illegible] [illegible] entis sua [illegible] involvere.

Ad

Ad 2.am arg. in diversitatem, et concedendo min. sub sumpt. in essentiis quae sunt minimum, quod [illegible] in [illegible] descripto, ex quo tanquam [illegible] dicunt se multiplicata individuantur, in aliis [illegible] individuantur, [illegible] non [illegible] [illegible] individuat[illegible] [illegible] exigat [illegible] ex [illegible] determinat individuat[illegible] [illegible] individuationem [illegible] abstracta [illegible] individuationis, non [illegible] indifferens [illegible] individuationibus [illegible] humana [illegible] magis abstrata ad [illegible] ad [illegible] manifestiorem [illegible] magis [illegible] nec [illegible]

Ad 2.am rationem [illegible] cogitatae [illegible] quae multiplicantur [illegible] limitata, attamen ad multiplicationem numericam [illegible] limitata, ergo [illegible] v.g. [illegible] multiplicari individualiter [illegible] quibus [illegible] multiplicationem numericam [illegible] quae [illegible] limitata [illegible] [illegible] [illegible] numero multiplicari [illegible] limitatione [illegible] v.g. [illegible] numero multiplicari [illegible] eadem limitatione.

Ad 3.am rationem [illegible] qualitercumque ex infinitate [illegible] in multiplicatione, [illegible] limitatione [illegible] multiplicatio [illegible] Ad 4.am rationem [illegible] [illegible] negativa [illegible] in positivo [illegible] Petrus numero non est Paulus [illegible] positivum [illegible] negatione [illegible] Pauli [illegible] positivum [illegible] negationes [illegible] negationem [illegible] Pauli [illegible] in Paulo, [illegible] Pauli [illegible] negatione Petri [illegible] negatio Pauli [illegible] Petri [illegible] à non Paulo [illegible] positivo, [illegible] in Paulo, [illegible] positivum e[illegible]

Petrus

Petreitas seu singularitas, quae capax est infundendi proxime negationem Pauli.

Praeterquam quod si admitteremus individuationem desumi in negativo, adhuc tamen natura specifica est finita, et limitata, nec potest ea ratione illius, quod natura specifica, v.g. humana, ad hoc ut sit individua, debeat ea partialis, et natura huius, et non illius, hoc est Petri, et non Pauli, ac proinde debent aliquam negationem partialem habere, ratione cuius detrahat ad eam naturam Petri, et non Pauli, eo quod talis partialis negatio non sit in natura finitae et limitatae dedicata, quae ut sic dicitur cum esse sui negationem distinctionis in se, et negationem identitatis cum aliis, et ut magis dicere negationem partialem, ex qua simul cum ipsa distinguerentur Petrus, quam aliam ex qua simul cum ipsa resurgeret Paulus.

Secundo arguitur: natura sua non desumit dictas quantitatis, nam haec [illegible] quae non est admittenda quantitas in natura. Item, quod destrueret dispositionem substantiae, datur resolutio usque ad materiam primam, itaque non actio rectrix dispositionis pereant, et forma substantialis introducatur in materia non habente quantitatem, quod introducet talis formae esse individua, quae non individuatur a materia signata quantitate. Deinde probatur: haec nam permanente eodem individuo variatur quantitas, haec modo crescit, modo decrescit, et e contra eadem existente quantitate variatur individuum, quod dicitur quando eadem materia quae in uno palmari transmutatur, deinde in [illegible] palmari, quod non potest dici quod haec quantitas est principium huius individuationis, cum haec individuata habeat haec quantitate non existente, et econtra non quantitas non potest habere aliquid eo quod illa posita hoc individuum resurgat.

Ad hoc argumentum, in respondendo ad unam quaestionem de causa materiae, et nimirum negatione, itaque dicimus, quod principium individuationis non est materia, sed neque habens quantitatem et dicitur ordinem ad illam, et sic licet formaretur materia non habenti quantitatem est individua, quia venit materia dicente ordinem ad quantitatem, quae est intra rationem materiae, quae ante materia quantam ordinem ad quantitatem dicit, extra non principium individuationis dictatur pluribus in tantum, neque in opinione aliquorum ponentium relationem paternitatis existentem in hac hoc ex se solum sufficere cum filium esse genitum, in quo intrinsece, et non aliquid aliud positum aliquid positivum extrinsecum, ut quo haec et non alius filius sit genitus a tali hoc et sic in aliorum opinione speciei angelicae potest negare pluralitatem existentiam singularia ex ratione singularitate, et non aliud ex pluralitate alicuius extra, ut in magis singularis extra positum ad rem

Ad

Ad 2. franc diximus, q. dico quantitas radicat semper manere in mea ad cordis quanta, et sic semper manet idem principium individuationis.

Replicabis 3.ª istam solutionem, q. semper principium distinctionis modi radicis formae substantialis quae quantitas, q. distinctio formae substantialis e individua, q. ante quantitatem e individua, nisi q. materia principium distinctionis ad principium recipiens et recipit. = Ad hanc replicam respondeo distinguendo minorem, q. distinctio formae substantialis absolute nego minorem, q. distinctio formae substantialis abstracta, et hanc distinguo minorem, itaque dicimus q. licet materia principium respiciens et recipiens formae substantialis, quae quantitas eius respicies formae substantialis, et tanquam id a quo substantia distinctionis quantitas non respiciens, et alias et tanquam a quo distinctionis accidentis, nihilominus ut intelligat materia potentia recipere formae nimirum in specie formae abstractas, et hanc debemus materia intelligere abstracta, q. tandem forma hanc abstractam, et veluti actus suae rationis actu, licet postea adveniens formae hanc, et q. materia ut sic non e generans singularizare debemus materia singularizata reddere formae hanc.

Pro intelligentia huius solutionis notandum est, quod generat novum compositum substantiale materia, compositum individuale, materia realiter instat a praecedentibus compositis, a quantitate, aliisque accidentibus, in hoc autem instanti temporis quatuor instantia rationis possunt dari, in quorum 1.° intelligitur materia potens recipere formae substantialis simul fiet illa compositum physicum distinctum in 2.° intelligitur materia deservire suae hoc, quod distinctio hanc quantitatem, non modo deservit ut radix individuationis redderet compositum individuum; in 3.° intelligitur quantitas actualis recipi in composito individuato, in 4.° denique reliqua accidentia intelliguntur recipi in quantitate tanquam in subiecto immediato.

Ad huc replicabis: si materia ex se quod distinctio formae substantialis non est radix individuationis, maxime quod distinctio illius indifferenter, et materia distinctio indifferenter quantitatis q. ex ipsa distinctione a quantitate in materia sit radix individuationis. = Declaratur hoc: nam quantitas non detrahit materiam ut sit radix quae inest intrata, quantitas reddit tractata formae q. si nulla detrahat in quantitate, vel aliquam quantitatem radicalem a forma.

Ad hanc replicam respondeo distinguendo minorem: quod materia ex se distinctio indifferenter quantitatis, concedo minorem, materia ut deserviret ad distinctionem

Ad

de facto argentes ergo mir, itaque dicimus, quod mea non adesset, si quod in se ber
gaiic non divino hanc formam quantitatis, quae illi esset indifferens ad eos frapsubstantia, et
quantitas, si ante decideret, ex eo quod de facto accidit in productionibus substantiae
ideo quia indiget hoc agens, non illud sine mea detracta, et ergo divinitatis independenter
quantitatis intelligitur, divinum hanc et non illum, et ad huius ergo qualiscumque agens creatus
sive naturalis sive liberum immediate hoc detractus suis effectus, quos potest producere,
itaque hic non effectum non potest causare, nisi ab hoc non agente. Ex quo infertur quod mea
quae subiicit huic agenti non subiiciat eius indifferenti ad quaslibet formas ad formas detractas, et
similiter ne effectus, qui ab hoc agente wita illius, cum hic et nunc efficiendus, ac
quod apprehendit, subiiciat de radice huius non quantitatis, alias non producens illum non
effectum quia mixtarum agentium, cum mea subiicit et producendum, ergo dicimus, quod
agens est in detracto, quia intelligunt mea subiicit Deus non repugnanti producere quod
libo de potentia sic detracto, quia decretus ad producendum hoc non desit.

Ad secundum re-

nando margine itaque dicimus, quod mea est radix individuationis secundum quantitatem non detractae, quod
quantitas detracta est effectum frequens, sed de quantitate in detracta dominicam quantitatem entrati
non intelligimus quantitatem sine tua infinitate, sed signatam quantitatem dictam magis
natae individuationis huius non sine vel dicitur quia in se habens a sua figura, quod est hoc
hanc, vel illius figura non deum ad individuationes quatenus intra est talis quantitas
ita in se, et in ordine ad suum eius individuata.

Deinde arguitur: non plura dantur, quae sibi
non licet carere materia et quantitate, ergo materia signata quantitate est sua individuationis
antecedens probatur: personae divinae distinguuntur numero, et personae divinae non sunt materiales, et corporeae
quod secundo probatur: nam duo actus visionis beatae ratione non distinguuntur, sed non dicuntur
divinae ad materiam nec ad quantitatem, quod tertio probatur: cum radii sui in materiales et spirituales
et tamen non multiplicantur, quod quarto probatur: nam plures actiones, quae ab eisdem
ponitur a Deo produci, solo non distinguerentur, sed spirituales non dicuntur ordinem
neque ad materiam, neque ad quantitatem, neque ad substantiam.

Ad hoc argumentum respondendo ad primum
ex parte dicimus personas divinas distingui realiter, sed distinguuntur solo non

sedetiā quasi species q̄ relationes paternitatis, et filiationis, quibus constituuntur 1ª et 2ª persona, sunt quasi species diversæ. Ad 2um probationem dicimus, quod multiplicatio actuum sumitur à subiecto, et quia plura illorum actuum dant plura subiecta: v.g. plures intellectus et voluntates plurium Beatorum, ideo non possunt multiplicari. Ad 3um probationem dicimus, quod natura divina est indivisibilis et non multiplicabilis, et idem non reperitur in natura angelica. Ad ultimam probationem dicimus non posse Deum producere eundem numero angelum diversis actionibus adæquatis non distinctis numero solum ex eo quod supponamus quod idem numero terminus diversis actionibus adæquatis producatur adæquate à singulis, sed etiam ex eo quod tales actiones, ut patet, accidentia reciperent in eodem numero termino: v.g. Angelo tan[quam] in subiecto, nos enim negamus duo accidentia eiusdem speciei posse simul in eodem fraudari subiecto, et ideo huius est, quod implicat duo accidentia esse duo numero, nisi quia non posset duo numero accidentia in eodem frauda[ri] numero subiecto cum duo, si essent duo numero, essent duo numero, ut supponit, non tamen duo numero, quia non ponantur in eodem numero subiecto numero, inde sunt duo numero, quia unicum numero subiectum non potest facere nisi unum numero, sicuti una gratia non potest constituere nisi unicam speciem.

Replicabis: unica causa efficiens, v.g. ignis, potest simul [illegible] causas non distinctos producere: quia omnis quantitas, si duo ligna eidem igni applicentur, utraque ligna simul calefient, et tamen non ligna, sed [illegible] non calores producentur ab eodem igni producti.

Ad hoc pane [illegible] ante [illegible] [illegible] distinctio [illegible] eorum qui ex effectibus non desumitur à causa efficiente, sed à causa materiali, et ideo non potest in eodem fraudari subiecto plura numero [illegible], plures autem effectus non [illegible] [illegible] simul producere, si sint plura subiecta, quia [illegible] simul [illegible] virtute efficiente producere.

2º arguitur: res possunt aliqua non multiplicari, quando dicant ordinem ad aliquid extra: v.g. lumine gloriæ: quia etiam natura angelica possunt non multiplicari, quia dicunt ordinem ad [illegible]. [illegible] [illegible] natura non possit à pluribus distinctis participari, talis ratio est non multiplicabilis: sed natura angelica [illegible] à pluribus participari, sicut forma materialis possunt à pluribus materiis participari, et natura angelica est participabilis à pluribus suppositis: quia sicut formæ materiales sunt multiplicabiles, ex eo quod pluribus materiis participentur, ita naturæ angelicæ erunt multiplicabiles, quia à pluribus suppositis possunt participari.

a2

Ad hoc respondetur distinguendo ang. quae dicant ordinem ad mat.
q. ad aliquid generis, sicut magnitudo ang. ad mat. quae spiritus decentes ang. concedimus, ne
dicimus vero et aliqua quae carent materia pro accidentibus intellectualia etiam non multiplicari
in particulari absolute distinctis, quae habent veluti res subiectum et materiam, nec in
se subiectum primum forma, talis habitus supernaturales, qui non multiplicantur ex eo in
intellectu et voluntate beatorum, tanquam in subiecto distincto recipiuntur, ex quo fit
sequitur naturam angelicam non multiplicari, eo quod a distinctis suppositis sortiri parti
cularitatem et non sui, quae receptio sit supponere naturam individuam, et ideo non potest illam in
dividuare neque non multiplicare.

2.º probatur illa prima consequentia, quia ex eo quod materia naturaliter
quaerit et trahit individuationem in suppositis materialibus, ex hoc sequitur angelos
non posse multiplicari. Quod autem probatur, nam ex eo quod angeli dicunt ordinem ad diversos
modos operandi et alios ad alios non distinguerentur, quae autem probatur nam habitus chari
tatis infusi non distinguuntur, ex eo quod dicunt ordinem ad diversos modos operandi.

Quod — Ad 2.um respondetur negando ang. ad 2.um probationem dicendo antecedens negatur
consequentia, itaque dicimus, quod diversus modus operandi in angelis non arguit diversitatem
individualem, sicut arguit diversitatem specificam, quamvis in habitibus eiusdem speciei di
versus modus operandi non arguat diversitatem essentialem, quia in habitibus sunt diversi
tates intensivae, quae bene dant operari intensius et remissius non diversum; angeli
autem nullam habent diversitatem intra eandem speciem, quia si angeli operarentur di
verso modo, scilicet perfectius et imperfectius, erunt specie inaequali, et minus inaequalitas
diversitatis non est diversitas individualis sed specifica.

3.º probatur illa prima consequentia, quia natura
generica angeli multiplicatur in speciebus, quia dicat ordinem ad materiam [illegible], ad
[illegible] diversas differentias specificas, ergo similiter natura angelica absque ordine
ad materiam potest non multiplicari. — Quod probatur, nam materia est quantitas vere
individua, et tamen materia non est individua per ordinem ad aliud, neque quantitas per
ordinem ad aliud quantum; ergo natura angelica potest non multiplicari absque ordine
ad materiam.

Ad 3.um respondetur negando antecedens, nam [illegible] dignitatis,

quae ut diversas sunt, non materias sunt formales, abstrahendo per eos multiplicant illas specifice, et individualiter, requiritur quod tales sint plures, cum autem differentiae formales differentiae generis angelici sint plures, non sunt plures per materias differentiae species angelicae genus [illegible] ratio generica multiplicant species, nec ratio specifica multiplicat individuos, quando sunt plures differentiae formales. quod autem sufficit ad genus [illegible] in varias species, quod non repugnat generi angelico, [illegible] differentiae materiales speciei angelicae requirantur, quod ad hoc requiritur ad individuandum aliquid dimensione intrinsece species [illegible], quae doctrina [illegible] in 2° Suarez disputatione 12 q. 1 art. 2 quaestione 3 ad 3 ubi ait, in corporibus dimensione in materia signata divisione numeri 53, quae facit diversitatem speciei, et per hoc in angelis tot species quot individua [illegible] non indigent ad individuationem materia neque dimensione [illegible] ratione dicimus quod materia per quantitatem est individuata, et quantitas [illegible], et sic non est necessarium quod ad aliud ordinet, siquidem [illegible] formales non dat alia.

2. Arguitur: nam inter radicem realem et radicatum debet dari distinctio realis, sed inter materiam et individuationem non datur distinctio realis: ergo materia non est radix individuationis. [illegible] probatur minor: nam materia substantialis est ejus individuatio [illegible] realiter; quod id quod non est radix [illegible], neque est radix individuationis, hinc si materia non est radix [illegible], siquidem est [illegible] illius: ergo neque est radix individuationis.

Ad hoc argumentum [illegible] distinguendo minorem, inter materiam et individuationem formalem non datur distinctio realis, nego minorem, inter materiam et individuationem radicalem [illegible] et negatur [illegible] dicimus quod dicere individuationem ex materia formalem individuatam [illegible] materiae individuum [illegible] identificatur realiter cum materia, tamen fundamentum illius, seu radix, quae est materia signata quantitate distinguitur realiter ab individuatione formali, [illegible] materia distinguitur realiter a materia, cum qua individuatio formalis identificatur [illegible], quod individuatio [illegible] tanquam a radice [illegible] distinctionem [illegible], seu radicale non distinguitur realiter a materia, et si materia distinguitur realiter a materia identificata cum individuatione distinguitur realiter ab individuatione formali, et [illegible] illius radicale [illegible]

Ad confirmationem in contrarium, concedo consequens, et de causa mixti seu incompletae rationis, et tanquam dicimus, quod individuatio est ratio conveniens illi, ut habetur ex dictis; si individuatio sit idem cum natura, et tanquam ratio ejus constituens eam, ideo talis forma distinguitur realiter ab illa, eo quod materia distinguitur realiter a natura, cumque individuatio realiter sumpta identificatur, quod constat manifeste in natura communi, hanc asserentes identificari realiter cum suis partibus simul entitativis, quibus identificatur realiter cum materia, et forma divisive; quod si individuatio identificatur cum natura totali, cum materia distinguatur realiter a natura totali, distinguetur etiam ab individuatione identificata cum ipsa natura totali, ex quo non sequitur, quod sit materia non sit radix neque nisi radix individuationis.

Ultimo arguitur: nam duae animae rationales distinguuntur pure numerice, sed talis distinctio pure numerica non est a forma, quia forma non est a materia: ergo distinctio pure numerica non est a materia, sed a forma. Forma quippe numerice, ergo licet anima sit recepta in materia, non distinguitur ab altera anima per materiam, sed per propriam entitatem, quae debet esse spiritualis, et independens a materia in constitutione, et distinctione a materia.

Ad hoc argumentum respondetur negando minorem. Unde dicimus quod anima rationalis licet sit forma spiritualis, et independens a materia in esse entitativo, est tamen commensurata cum materia, et annexa, quare et distinctio unius ab altera non provenit a forma absolute considerata, sed provenit a distinctione materiae, et non distinctio inter formas complete omnino ex receptibilitate, sed a forma diversa commensuratione unius ad diversas partes ex qua diversitate oritur diversitas numerica materiae, quae solvit D. Thomas 2. contra gentes cap. 81. ubi docet animas intellectivas non distingui nisi diversas formas intellectuales, sicut Angeli, sed per diversam commensurationem animarum ad diversa corpora.

Replicabis: licet anima rationalis commensuretur cum materia tanquam ad recipiendum, prius tamen intelligitur individuata, et numerice distincta, quam intelligatur habere modum commensurationis ad materiam: sed distinctio numerica unius animae ab altera non provenit a commensuratione ad materiam, sed ab entitate sua absoluta consequenter, quia intelligitur anima Petri ut erigi in diversa corpora, ac excipi anima Pauli, quod aliqua individuata distinguitur ab ipsa, et non ex diverso, et ideo distinctio unius animae ab anima alterius quae prius intelligitur distinctio numerica quam commensuratio.

Q

... proportiones in commensurationis animae in ... ad ... intelligit anima individualiter determinata, quae intelligat intellectu ... distinctionis numeralis ... commensuratione cum materia ... intellectu ... creari, et ... existens, quae intelligat ... aliquam ... existentia animae intellectivae, quae actualiter uniatur corpori, aliquam existentia ... generationis ... corpori unita ... intelligit anima creatis, quae ... materiae ... exercitio ... existentia actualis animae individuationis ... ad existendum ... ad ...

... Ad ... rationes distinguo animas, ideo anima Petri exigit distinctionem ... corpus, quae ... individualiter distincta ... ad exigentiam determinati corporis ... animae, quae individualiter distincta ... exigentia determinati corporis ... animae, itaque ... nihilominus ... individualis animae ... commensurationes ... determinati corporis ... anima intellectiva ... operationis ... solus ... individuationis ...

Ad 2. ... rationes ... dicimus quod licet ... actualis ... individualiter ... existentiae actualis ... nihilominus non potest ... intelligi ... ad existendum ... intelligat ... existentia ... existentia in ... nihilitatem ... ab ... determinationem ... si anima ... actualis existentia quae actualiter uniatur debet ... ad existendum quae ...

Et ... huius ... licet ... intelligat anima ... quae ad existentia exercitii ... actualis ... adquiri ... anima immediate ... creationis ... mediante dispositione materiae ... generativa ... actualitatem existentiae ... ad existendum ...

...

52

ergo etiam subsequens in executione ad aliquid [illegible] respectu [illegible] ei [illegible] naturalis forma ad generandum effectus simul, quia forma corrumpitur, ergo in executione causa naturalis prius corrumpitur [illegible] alia generetur [illegible] existere in actu naturalis [illegible] sequitur quod [illegible] prius ex [illegible] ambobus, [illegible] incorruptibilitas corporis spectat ad eum [illegible] immutabilitas de trata de trata [illegible] individuatione.

Q. explicatur. deo diversa [illegible]

[illegible] diversitatis pure numericae, quia [illegible] substantiale limitatum [illegible] receptibilis, quaelibet forma creata quae est receptibilis in materia [illegible] aliquod [illegible] substantiale [illegible] a quo potest limitari [illegible] receptibilis potest dari distinctio pure numerica. [illegible] ex [illegible] dij. 34 q. [illegible] art. [illegible] [illegible] quae [illegible] creatis [illegible] aliquid [illegible] materiae [illegible] quod [illegible] individuationis [illegible] individuis [illegible] pure spiritualibus [illegible] subsistentia [illegible] realis distinguit [illegible]

[illegible] sane [illegible] in [illegible] distinguendo [illegible] quaelibet forma creata quae est receptibilis in materia [illegible] aliquid [illegible] substantiale intra [illegible] a quo potest limitari limitatione [illegible] et diversa [illegible] intra [illegible] species [illegible] limitatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicimus quod [illegible] formam multiplicem pure numericam non sufficit [illegible] [illegible] et incorruptibilitatis [illegible] [illegible] requirit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] specificas [illegible] forma diversis modis substantialibus, [illegible] participet intra [illegible] [illegible] specifica multiplicitate, quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modo diversi [illegible] pure [illegible] adaequate.

Ad auctorit.

[illegible] in [illegible] M. solum intendere quod quaelibet materia creata [illegible] realiter [illegible] et limitata [illegible] realiter [illegible] et exista [illegible] multiplica [illegible] in pluram [illegible] diversa, nisi [illegible] materia pure [illegible] ad [illegible] multiplicitatem requirit diversis modis [illegible] [illegible] diversa [illegible] diversimode recipiens [illegible] quod [illegible] [illegible]

ratio quae inducens diversitatem individualem deberet de facto in sua substantia vertitur(?).
quae de facto traxit naturam humanam Christus, quia ex tali nova ratione individuatio re-
sultet distincta existentia humanitatis.

Confirmatur: tum, ideo materia ad diversam magis diver-
sificat formas intra eandem speciem quam materia ... non de [illegible], vel [illegible] entre [illegible]
tractum ipsius, substantia est extra [illegible] naturam spiritualem, et ultra [illegible] est [illegible] detractum
[illegible]: quia sicut angeli intelligentiae possunt numerice distingui ratione commensurationis ad
diversa corpora, ita formae inseparabiles possunt multiplicari numerice ratione
commensurationis ad diversas subsistentias.

Ad confirmationem dicendum, quod ideo, [illegible] notandum
diversam materiam inducere diversitatem pure numericam [illegible] quia anima extra
essentiam materiae est detractiva illius, et [illegible] quia detrahit [illegible] modum [illegible] contractum, et
divisibilem, quia cum materia [illegible] eius [illegible] receptivas formas, et ulterius [illegible] diversimode
dispositas, et divisibiles [illegible] diversitate receptivas perfectionum specificarum formae;
et ideo formas contrahit materia admittit diversos modos [illegible] specifice, quia
[illegible] numerice intra eandem speciem potest multiplicari ratione diversae commensurationis
ad diversas formas materia. Substantia autem, cum sit extra essentiam naturae completae, non tamen detrahit
ipsam limitando et dividendo latitudinem formae ipsius, sed pure perficiendo et terminando
iuxta modum exigentiae ipsius naturae, quia [illegible] quamvis si natura [illegible] numerice individualis
[illegible] ad subsistentiam non potest ipsam numerice dividere, quia subsistentia est modus re-
sultans ad naturam iuxta exigentiam specificam ipsius, et modum [illegible] adaequatum.

Replicabis.

[illegible] materia requireret ad multiplicationem formarum non posset subsistere diver-
sitas formarum stante identitate materiae receptivae ipsarum, sed de facto dantur diversitates
individuales et specificae formarum stante identitate materiae receptivae, quia materia prima
quae denovo generat aliquod compositum substantiale non [illegible] novam materiam, sed materiam quae erat [illegible]
[illegible] receptiva formae generantis et [illegible] corruptione cadaveris; quia. Confirmatur: tum plures
formae multiplicantur numerice absque habitudine ad materiam: quia angeli non [illegible] [illegible]
[illegible] successive trahitur ad [illegible] non distinguntur, si alias [illegible] non dicerent habitudinem
ad materiam.

Ad hoc argumentum in [illegible] materia distinguendo [illegible] stante identitate materiae

receptiuis unitate entitatiua et materiali ad mensuram, stante unitate omnimoda et
fundamenti eorum, itaque dicimus quod quamuis eadem entitas materiae, quae successiue
transmutatione accipit plures formas entitatiue easdem, quae tamen ex ui generationis
natae aliomodo disponitur, et contrahitur ad receptionem unius, quam alterius, et ideo formae
distinctae resultant, ut distinctae sint materiae, ut eadem entitate materia diuersimode dispositionibus
tamen dispositionibus, quae licet materia ex uirtute sua secus indifferens receptiua omnium
formarum accidentalium, tamen ex natura sua diuersimode disponitur, et contrahitur ad distinctas, et contracta receptione formarum, quae semper uerificatur, quod diuersitati
formarum correspondet ex parte materiae aliqua diuersitas.

Ad formas uero quod dicimus intellectualis, quae numerice multiplicantur, licet non recipiant in materia proprie
tamen recipiunt tamen in subiecto, quod in formae accidentalis munere materiae funguntur, in eo quod
multiplicantur, individualiter, quia sicut forma substantialis indiuiduatur per ordinem ad materiam
ita formae accidentalis indiuiduantur per ordinem ad subiectum.

Replicatur, si diuersitas numerica formae accidentalis formarum accidentalium dicitur numerice, praeeunte unitate subiecti, non posset accidens multiplicari, et de facto multiplicantur accidentia absque diuersitate subiecti recipiunt, ut patet in mente, quae manens eadem non recipit successiue plures intellectiones
solo numero distinctas. Ad hoc bene respondetur in distinguendo minorem: praeeunte unitate
materiae materialis subiecti multiplicantur accidentia, concedimus; unitate formali, et receptiua negamus,
minorem itaque dicimus, quod licet intellectus recipiens successiue plures cognitiones solo numero distinctas
secundum entitatiue et materialiter, variatur tamen in eo formali subiecti receptiuo, et ultimatam comparationem
tamen ad receptionem huius modi formarum ex diuersis dispositionibus ad diuersas circumstantias
temporis, et aliarum dispositionum, quae quamuis intus se teneant eadem entitate, cadunt tamen distinctis
uirtualitatibus, uel quasi diuersimode comparantur ad distinctas, et diuersas receptiones
accidentium, quae propterea uerificatur, quod diuersitas indiuidualis accidentium ex parte subiecti aliqua
diuersitas saltem in modo recipiendi. Et haec de hac grauissima difficultate
sufficiant.

Aliquot quaestiones selectae ex lib. de anima.

Quaestio prima.

Utrum anima rationalis sit incorruptibilis ab intrinseco?

Sectio prima.

Proponuntur notabilia quaedam.

Praesens quaestio fuit ac haec aetate molesta et intricata [illegible] aliquorum Philosophorum resolutione qui efficacissimas antiquorum rationes quibus immortalitas animae rationalis non solum probabiliter ostenditur, verum etiam demonstrative ostenditur, vel arrogant[er] despiciunt, vel insipienter ignorant. Prohibuit tamen difficultatem intelligentiae supponendum est animam rationalem non interire cum corpore, et antiquitus ignorabant existimantes Saducaei, quae manere separatam in aeternum, quam veritatem variis sacrae paginae testimoniis proclamant, et in Concilio Lateranensi ultimo sub Leone decimo catholice definitur, et pluribus rationibus tum theologicis tum moralibus evidenter demonstratur; si enim anima rationalis corrumperetur cum corpore incarnatio Christi nil nobis profuisset, nec foret speranda mortuorum resurrectio, nec peccata punirentur, nec merita praemiarentur, ac proinde deterioris conditionis forent viri sancti quam scelerati.

2° supponendum est aliquid dici incorruptibile tripliciter, uno modo, quia nulla ratione, vel potentia potest desinere esse, etiam de potentia Dei absoluta, et sic solus Deus opt. max. dicitur immortalis, et incorruptibilis, alio modo potest aliquid dici incorruptibile, quia licet ex se et ex meritis [illegible] ex quibus componitur, ad id certe tendat, seu exigat corruptionem, nihilominus Deus speciali et extraordinario concursu illud conservat, et hoc modo esset incorruptibilis, vel immortalis anima bruti, si Deus per concursum miraculosum, et extraordinarium illam perpetuo conservaret, sive unitam corpori, sive ab ipso separatam.

3° denique modo potest dici aliquid incorruptibile, quia licet de potentia absoluta Dei possit desinere esse, sive per corruptionem, vel per annihilationem, sive per diversionem, tamen ex natura, et ex [illegible] principiorum intrinsecorum ex quibus intrinsece componitur nullum importat principium intrinsecum corruptionis, ac proinde quantum est ex natura exigit in perpetuum conservari, [illegible] Deus illud annihilare, hoc facere [illegible] medio aliquo concursu extraordinario incorruptibile [illegible] in hac ultima acceptione

dicit incorruptibile ex natura seu ab intro, quod exigit hujusmodi incorruptibilitatem ex vi constitutivi intrinseci sui incorruptibilis, et non quod petit ipsi mediante aliquo concursu extra, v. manutenentia extraordinaria Dei. De hac quidem incorruptibilitate procedit nostra difficultas, in qua tria praecipue veniunt discutienda. 1° utrum anima rationalis sit absolute incorruptibilis, et immortalis ab intro. 2° hujusmodi incorruptibilitas, seu immortalitas possit denominari denominatione philosophica. 3° utrum rationes philosophicae hanc veritatem ostendentes sint demonstrativae, vel pure probabiles, pro quorum resolutione ponentur sequentes conclusiones.

Sectio 2a.

Resolvitur nostra difficultas.

Sit 1a Conclusio: est immortalis et incorruptibilis ab intro, et ex natura. Unde erroneum, et temerarium, nedum haereticum est asserere animam rationalem esse ab intro, et juxta exigentiam suae naturae mortalem, et corruptibilem. Haec conclusio non solum militat contra saduceos, epicureos, et alios antiquos haereticos, qui putabant animam rationalem interire cum corpore, non minus quam caeteras animas, ex sua mortalem, verum etiam contra aliquos philosophos nostri temporis, qui quamvis animam rationalem nunquam interituram existiment, id tamen attribuunt particulari Dei manutenentiae, et extraordinario beneficio, et non exigentiae naturali ipsius animae, animam enim rationalem, quantum ad exigentiam naturalem faciunt aequalem cum animabus brutorum.

Conclusio tamen probatur 1° authoritate concilii Lateranensis sub Leone decimo ubi sic omnino 8a dicit: damnamus, et reprobamus omnes animam rationalem mortalem esse dicentes, cum illa non solum vere et essentialiter humani corporis forma sit, verum etiam immortalis et incorruptibilis. —

Nec valet solutio contrariorum: concilium definiens non intelligi de immortalitate naturali debita animae rationali, sed de immortalitate absolute considerata, sive petita naturaliter, sive supernaturaliter, et extraordinarie collata absque ulla prorsus exigentia naturali, unde solum incurrunt censuram concilii illi haeretici, qui absolute et simpliciter negant immortalitatem animae, non vero philosophi christiani, qui licet existiment animam rationalem naturali exigentiae relictam ex se esse defectibilem, et mortalem, tamen absolute judicant esse immortalem immortalitate quam consequitur mediante indebito supernaturali, et gratuito Dei beneficio.

Al

Ne itaque valeat haec evasio, tum quia Concilium eodem modo asserit in predicta definitione animam rationalem competere immortalitatem, quo competit ipsi esse formam humani corporis, per animam rationalem esse evalit, et non mediante aliquo extraordinario beneficio competit esse formam humani corporis: ergo similiter esse incorruptibilem, et immortalem — Dicitur quidem Concilium in sessione pallegata non respective antiquorum haereticorum deliria, qui absolute asserunt animam rationalem esse mortalem; hos enim superius damnatos, et reprobatos in Concilio Viennensi, et aliis quam pluribus ecclesiae decretorum per directe et specialiter explosit aliquorum Philosophorum temeritatem, qui tunc temporis ausi sunt absolute asserere animam rationalem secundum physica propria esse mortalem, esse, et defendunt, per recipiunt idem esse asserere animam rationalem esse mortalem secundum principia physica, et naturalia, ac asserere, quod sit corruptibilis, et mortalis ab intro, et ex sui exigentia naturalis quia Philosophia naturalis solum discurrit de rebus iuxta exigentiam causarum naturalium ergo Philosophi qui absolute asserunt animam rationalem ab intro, et ex sui exigentia naturali esse corruptibilem, et mortalem, et solum reddi immortalem mediante concursu indebito et supernaturali Dei incurrunt simpliciter censuram, et damnationem Concilii; ac proinde tanquam temerarii censendi sunt.

2° Id ista veritas non eadem pluribus sacrae paginae testimoniis, et quidem ex illo Mathaei 10 ubi dicit nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere, cuius sensus, quod anima intellectiva nulla potestate humana, vel virtute naturali interire potest, per sui exigentiam naturalis, et ab intro esse corruptibilis per vires causarum naturalium destrui potuisset, sicut et aliae formae, quae ex natura sua sunt corruptibiles: ergo sine temeritate non potest asserere animam rationalem ab intro, et ex natura sua esse corruptibilem.

3° pro 33. non certum plurimos Philosophos gentiles rationis duce investigasse, et evidenter demonstrasse animam rationalem esse immortalem: ergo immortalitas non competit ipsis animabus solum mediante extraordinario, et indebito Dei beneficio, sed ab intro, et ex sui exigentia naturali: patet consequentia nam Philosophi gentilitii lumine fidei destituti non innotuere extraordinaria Dei beneficia, secreta enim beneficia et abscondita divinae voluntatis arcana, quae potero penetrare, nisi divinae fidei lumine illustratus, iuxta illud sapientiae 9, quis hominum scire poterit consilium Dei,

aut

aut quis poterit cogitare quid velit Deus? nisi illi dederis sapientiam, et miseris spiritum suum de altissimis.

Quos autem Doctor noster et refert Plutarchus in lib. de placitis Philosophorum antiqui Philosophi in varios errores inciderunt dubitantes de loco mansionis animae rationalis post corporis interitum, alii enim existimabant animas rationales transmigrare de corpore in corpus. Alii vero asserebant illas post separationem a corporis vinculis ad stellas, quae illis prius dominabantur ascendisse. Alii denique fingebant eas animas convenire in campis eliciis; omnes autem unanimiter conveniebant in animae immortalitate, si enim immortalitatem animae non agnovissent, non disputarent de loco mansionis eius post corporis interitum, solum enim existentia egent habitaculis et mansionibus destinatis.

Quo fit ut veritas de corporis nostri post universalem resurrectionem immortalitate ab antiquis Philosophis non solum non demonstrata, verum etiam nec somniata, quia huiusmodi immortalitas ex gratuita Dei voluntate, et praeter corporis nostri naturalem exigentiam provenit: quod si immortalitas animae rationalis solum proveniret a gratuito et extraordinario Dei beneficio, et non ex exigentia naturali ipsius nullatenus huiusmodi immortalitas fuisset cognita a Philosophis gentilibus lumine fidei privatis.

4° pr. DD.°

nam illud dicitur incorruptibile ab intro, et ex natura sua, quod in se nullum importat corruptionis principium, sed anima rationalis in se non dicit principium nec radicem corruptionis: ergo anima rationalis est incorruptibilis ab intro, et ex natura sua, maior Doctoris nostri patet, nam principium et radix corruptionis principium est componi ex contrariis, ideo enim dicitur corpus sublunare corruptibile ab intro, quia componitur ex contrariis, et e converso, ideo corpus caeleste dicitur ab intro incorruptibile, quia non componitur ex contrariis; sed anima rationalis non componitur ex contrariis, cum sit quaedam entitas spiritualis et simplicissima, et nullo repugnantia quod ab intro excludit principium et radicem corruptionis ac proinde ab intro, negari non debet incorruptibilis.

Dices

cum contrariis hoc arguo solum probari animam rationalem non esse corruptibilem, quia illud quod ex se ad corruptionem necessario debet componi ex contrariis, non tamen probat corruptibilem, praecipue si est non in corpus, sed alterius, ad cuius corruptionem potest corrumpi, sicut forma materialis

ug

v. g. forma equi licerit intrinsece n. disponat ex distrahis, quia tamen dependet caeteris a disposito, potest corrumpi ad corruptionem ejus, nisi aliquo extraordinario dei concursu conservet.

3° hic solvo n. placer, q. anima nullatenus potest dici corruptibilis per accidens, q. si per se n. corruptibilis, ut admittit ea distantia, nullatenus potest dici corruptibilis ab intrinseco. probatur: nam illud dicitur corruptibile per accidens, quod potest corrumpi ad corruptionem alterius, sine cujus existentia nequit perseverari, sed anima licet distinctur disposita in corruptibili, attamen n. dependet ab existentia disponendi, q. e maxime corruptibilis n. solum quia per se, sed per accidens, ergo min. nam anima n. dependet a corpore corruptibili in operando, quia neque etiam dependet in essendo. consequentia: nam operari formae sequitur ad esse ipsius formae, ex ipsi disponat esse etiam distat, q. intelligere et operare anima xaly quatenus ab aliis distinguitur, et intellectio independet a corpore corruptibili, q. n. e actio organica, siquidem n. exercetur mediante aliquo corporali organo. q. hujusmodi actio v. g. intellectio est se independens a corpore corruptibili, et consequenter principium elicitivum ipsius anima xaly.

Ut impugnat eadem solutio nam forma spiritualis, que subsistens nequit dici corruptibilis per accidens, sed anima rationalis e forma per se subsistens et spiritualis; q. ab intrinseco nullo modo potest dici per se corruptibilis. mar distat, nam ad subsistentiam per se alicuius formae sequitur independentia illius in essendo, ac proinde negat corruptionem per accidens, q. illa forma e corruptibilis per accidens que dependet in essendo ab aliquo quod per se corruptibili. min. autem pr. nam illa forma dicitur per se subsistens, que e independens in esse et conservari a materia, sed anima rationalis e positive independens in esse et conservari a materia, q. anima rationalis e forma per se subsistens. min. distat, q. forma quae insitu et positive e independens a materia, et in se ipsa facto esse et conservari e ab illa independens, sed anima rationalis in suo fieri n. dependet a materia, alias n. crearet sed educeretur. q. n. dependet a materia in esse et conservari et consequenter absolute independens ab a materia, neque potest corrumpi per accidens ad corruptionem dispositi corruptibilis.

Distat hic impugnat: nam illud in cujus natura n. repetit inclinatio aliqua ad necessariam nullatenus potest dici corruptibile ab intrinseco, sed in anima rationali nullo modo invenitur inclinatio ad

n.

n ee: q° aia raly abintro nequit dici corruptibilis. nam requirit, q sicut r aagit dicit ab intro fontinz inclinaonz ad Dservaonz aiee, dicit ab intro incorruptibilis, ita similiter illa naa q tz aliquomodo inclinat ad nee, potest dici ab intro corruptibilis, ne nautz qr. nz nulla naa inclinat Le ex se ad n eoz, yenz inclinao e ppensio naaly trat ad bonz neq. vnde solz illa naa inclinat intrc ad nee, in qua regerit poa, v: inclinao aliqua ad fz incompatibilis cz ea, gno, ideo enz Dgonitz humanz. v.g dicit Dno, e indirecte inclinari ad nee, q te dicte ex naa, q tz ense qrend e naalis aggenis fz eadem rip, q q tolit fz Dri kitina hoz, aia raly ut Sta, n hz poz ant inclinaonz ad aliq tz fz incompatibilz cz ppris ee: q nullatenz ex vi exigentz traalz tendit ad nee neq in directe, i r q quantz e ex se exigit Dservaonz ppris ee, ac q inde iuxta exigentz naalz e incorruptibilis, licet Dgoz Dei absoluta mediante aliquo extraordinario Decursu posset anihilari.

Vegetur magis, nz illud dicit ab intro incorruptibile, cui ex vi exigentz naalz debet Dservao ppris ee, r aia raly ex vi exigentz naalz debet Dtinua Dservao ppris: q° ab intro, e ex naa sua e immortalz e incorruptibilis. q x min. nz aia raly Ez se inclinat positiui ad suz ee e ppriz Dservaonz: q debet sibi naalit Dcursz Dservatiuz, quo Dsequet suz ee, qr coa agunt. xoz, g. igni lz se inclinat ad calefaciendz e soli ad illuminandz, Deus naalit operando, n potest denegare igni Dcursz ad calefaciendz nec soli ad illuminandz: fez aia raly Ez se magis inclinat ad ee e ppriz Dservaonz nullatenz potest Deus denegare ei Dcursz Dservatiuz ppriz ee, Author enz naa n negat nissy naalibz, q Dgreguo ex vi exigentz naalz ppariz:

Sol° 3°.

immortalitz aie raly demonstratly e roe naali. hec 3° gr D° Thoz, e alior Philosoz qui licet admittant immortalitatz naalz Dpetere aie raly, negant tamz ee demonstrablz aliqua roe naali veritz tamz Drie Dstat ex fundamentibz Drie precedentz, quibz euidenter demonstrat aie raly incorruptibilitas e inpresentz qr breuet. nz aia raly ex naa sua e ab intro e immaaly e incorruptibilis, ut Dstat ex precedentibz. q huiusmodi immortalitz potest demonstrari aliqua roe naali. q°coa nz oi pdicatz naalz Dnexz cz aliqua

ra

ne potest de ipsa demonstrari aliquod medium naturale, v. a priori, sive per causas, v. a posteriori, sive per effectus: ergo evidentia quod si incorruptibilitas, quae dicatur de potentia animae rationalis exigentia naturali, si sic, poterit de illa demonstrari mediante aliquo medio naturali, et consequenter huiusmodi veritas non est indemonstrabilis naturaliter.

Sed 3°

Dicimus. Deinde, a facto demonstravimus immortalitatem animae rationalis, quia in hoc Divus Thomas ex doctrina ... 1ª parte q. 75 art. 2° relinquitur evidens quod anima rationalis sit incorporea, quae subsistens, et omnino independens a corpore corruptibili: quod remanet evidens quod detur incorruptibilitas, immortalitas animae rationalis. Et ... ideo animae brutorum sunt corruptibiles et mortales, quae essentialiter sunt corporeae et quae dependentes ab extra a ... corruptibilis, quae destituuntur. ... in ... loco ... animae rationalis non est corporea, quia si esset corporea non posset indifferenter ... corporum diiudicare, sed ... limitaretur ad determinatam cognitionem illius quod sibi naturaliter ... sicut potentia visiva, quae si ... afficeretur aliquo colore particulari nequiret indiscriminatim discernere ... colores, et lingua ... et amaro humore infecta non potest aliquid dulce percipere, sed ... amara: quod ... intellectuale ... alicuius corporis determinati, si esset corporea, non posset indifferenter omnia corpora attingere, sed coartaretur ad determinatam cognitionem illius corporis quod includeret, sicut lingua infecta ad determinatum gustum humoris, quo ... .

Similiter

... animae rationalis esse absolute independentem a corpore corruptibili ... quae subsistentem, quia eodem modo aliquid operatur quo est, sed animae rationalis ... operationes ... operationem in qua non ... corpus, nempe intellectionem: quod anima rationalis ... quae subsistens, et omnino independens a corpore, et ... Divus Thomas, manet evidens quod detur incorruptibilitas, et immortalitas animae rationalis quod amplius patebit in solutionibus argumentorum, hanc veritatem probavit Divus Thomas ... contra gentes cap. 55 ... quae omnes ... facile a ... rationum ... , si brevitas temporis permitteret.

Sectio 3ª

Proponuntur, et solvuntur argumenta.

Arguitur

Arguitur 1° contra 2am ex duobus testimoniis sacrae Scripturae. Primum
illud Ecclesiastes 3° ubi dicitur unus est interitus hominis et iumentorum, et aequa
utriusque conditio, nihil habet homo iumento amplius. 2um est illud ad Thimotheum 6° ubi
dicitur Rex regum et Dominus dominantium, qui solus habet immortalitatem et lucem in-
accessibilem. Ecce quomodo in 1° testimonio asseritur aequalitas inter hominem et bruta
in mortalitate, et corruptione = in 2° autem testimonio traditur solus Deus natura
sua esse immortalis; ergo omnia alia sibi relicta ad interitum esse corruptibilia, et eorum
incorruptibilitas solum competere ipsis mediante aliqua providentia extraordinaria
divinae voluntatis.

Confirmatur hoc nam in Concilio Constantinopolitano 6° sessione 11
definitur quod omnia intellectualia et intelligibilia non habent naturam immortalem, sed ex gratia a
morte coercentur, ergo immortalitas competens animae intellectuali solum provenit a gra-
tuita Dei voluntate supernaturaliter, et extraordinarie operantis, non exigitur me-
diante aliqua exigentia naturali.

Ad 1am authoritatem respondeo Ecclesiastem in illo discursu
loqui concionatorum more, non quidem suam explicando, sed falsas aliorum opiniones re-
citando, unde in praedicto loco veritatis capitulo insipientium nomine, qui vi-
tam indulgentes existimabant animam cum corpore interire, nequaquam ad beati-
tudinis aeternae portionem fuisse creatam = 2° potest responderi Ecclesiastem ibi explicare
aequalitatem hominum et iumentorum convenientiam quoad corpus, cum utriusque corpus sit
absolute corruptibile, recognoscendo tamen maximam differentiam ex parte animae humanae
nam enim Deus fecit hominem immortalem ad imaginem suae ipsius, ut habetur Sapientiae 2°.

Ad 2um tes-
timonium respondeo solum Deum dici immortalem per essentiam, id est, solum dici radicem et principium im-
mortalitatis et incorruptibilitatis creaturarum, cumque conveniat possit quod aliqua
creatura sit absolute incorruptibilis, et immortalis per participationem, sicut solus
Deus dicitur bonus per essentiam, et nihilominus creaturis bonitatem intrinsecam participatam
licet huiusmodi bonitas in comparatione ad bonitatem divinam tanquam non bonitas cen-
senda = Vel potest responderi immortalitatem accipi in praedicto loco pro immutabilitate,
solus enim Deus dicitur omnino immutabilis in esse et operari, cum nulla creatura sit
quae subiaceat alicui mutationi saltem in suis operationibus.

Ad

Ad authoritatem D. Caij in q. q.da dicit aiz [illegible] gratiam à
morte excaecam debere intelligi de gratia in rigorosè et propriè accepta, qua est cura
strictè dicta ad extraordinarium beneficium non debitum naturae, huiusmodi enim gratia
nullatenus requirit ad conseruationem aiae ralis, et accipitur pro gratia lato modo
sumpta in sensu quo omne beneficium Dei, quantumuis naturale, potest dici gratia
gratis enim et sine iustitiae debito Deus hoc conseruat, et illis concedat omnia, quae ex
vi creationis illis debentur, licet ex propriorum exigentia naturalis omnia huiusmodi
nobis sint naturaliter debita.

2° arguitur. nam illa forma est ab intra corruptibilis, cuius existentia
est corruptibilis, sed existentia aiae ralis de se est corruptibilis. ergo aia ralis est ab intra corrup-
tibilis, licet de facto non corrumpatur. maior constat, minor probatur. nam aia ralis existit ecadem
creata, ac existit compositum humanum, quod constituitur, sed existentia naturalis compositi humani
non solum est de se corruptibilis, verum etiam actu corrumpitur. ergo similiter existentia aiae ralis
est de se corruptibilis.

Confirmatur 1°. nam magis dependet aia intellectiua ab existentia compositi
humani, quam accidens ab existentia subiecti, sed corrupto subiecto corrumpuntur omnia accidentia
ipsius, nisi miraculosè conseruentur à Deo, ut patet in accidentibus Eucharisticis. ergo aia
ralis corrupto composito humano esse exigit corrumpi, nisi speciali Dei concursu
et manutenentia conseruetur. probatur maior. magis dependet quaelibet res ab existentia propria
quam ab existentia aliena, sed existentia compositi humani est propria aiae ralis, existentia autem
subiecti non est propria accidentis, subiectum enim et accidens non existunt eadem existentia, sicut compositum et
forma substantialis ipsius. ergo magis dependet aia in existendo à composito quam accidens à subiecto.

Confirmatur 2°.
nam compositum humanum est ab intra, et ex se corruptibile. ergo aliqua pars substantialis
ipsius debet esse corruptibilis. patet consequentia. quia ex partibus ex se incorruptibilibus nequit consti-
tui compositum simpliciter, et absolutè corruptibile, sed materia non est corruptibilis, ut constat ex
Philosophia. ergo forma necessario debet esse corruptibilis = Confirmatur 3°. nam forma quae dependet in existendo
à subiecto corporibus materiae, est ab intra corruptibilis, siquidem corrupto huiusmodi
corporibus, quantum est ex se desinere, nisi mediante aliquo supernaturali beneficio
conseruetur, sed aia ralis ad suam existentiam exigit existentiam materiae subiecti corporis, siquidem subiecta

vel est magis dependens ab eo a quo dependet, et corruptibilibus dependentibus magis et eorum quantum est ex se corruptibilis;

Ad tertium argumentum ex natura existentiae naturalis esse corruptibilis, quamvis eadem sit, ac est existentia compositi, nihilominus non est corrumpi quatenus compositi formalis, quin corrumpatur absolute quatenus est naturalis, quod ad hoc desinat esse compositi existentiam non requiritur, quod absolute desinat esse existentia quae fuit compositi, sed sufficit quod corrumpatur, et desinat esse coexistens ipsius ad compositum, unde existentia quae compositum reddebat existens non est existentia in se, et coexistente, et ita merito existentia quae fuit compositi humani sit corruptibilis, et coexistens ipsius ad eiusmodi compositum, verum anima rationalis hoc peculiare, ut sit per sui independentiam non solum posse coexistere ipsius existentia composito, et etiam post corrupto composito possit ipsa continuare et retinere, non tamen existit solum animalis ut quo, sicut sit quae manet, verum etiam ut quod, unde merito vocatur semicompositum, et licet sit semper manens coexistens corpori non tamen coexistit ipsi ut ex quantitate corruptionis, sed ut non ex eadem vita influat cupiditates tollat, affectus moderetur, humana quantum per eius ponatur et aeterna intendat.

Ad tertium
Fractionem ex solutione existentiae, quod licet eadem existentia est existentia animalis et compositi humani, nihilominus anima absolute existit non dependendo in existendo a propria existentia quatenus formaliter coexistit composito humano, unde destructo composito illa existentia quae ipsi coexistit se ipsam sustentare potest, quod licet coexistens ipsius existentia non tamen coexistit corporis, ut illa sustentare quam absolute potest existere sine corporis humani adminiculo, immo sine propria existentia, quatenus compositi propria, hoc autem non est dependere a propria existentia, sed solum non dependere ab ipsa quatenus composito coexistentia, ac in accidentibus licet actualis distincta existentia, ac similiter nequit tamen sine substantiae fortiori in existentia substentare, existentia enim accidentis non est simpliciter existentia, sed potius inexistentia: unde nequit conservari sine substantia divina, nisi ut cedat aliquid miraculosum divinum, ut in accidentibus Eucharistiae.

Ad tertium fractionem de denominatione compositi substantialis corruptibilis non desumi a partibus, quae considerata, sed ab ipsis naturalibus

anima

unibus, unde ergo, quod imo e contra partis inter se sunt corruptibiles necesse est compositum corruptibile resultare, ex quo anima rationalis intima unio, e contra ex materiae incorruptibilibus et corruptibilibus, ut pote dependens in suo duratione à dispositionibus corruptibilibus, hinc compositum humanum dici absolute et simpliciter corruptibile, licet partes constituentes, ex se sint incorruptibiles, quia aliud est huius modi partes esse incorruptibiles et permanentes ex se, aliud vero ipsas incorruptibiliter, et permanenter constituere, nam primum est verum, secundum vero falsum. Ad 3um dico formam ex se, quae ut absolute existat dependens à determinatis materiae dispositionibus esse ab intro corruptibilem, animam rationalem licet exigat determinatas dispositiones, ut existat in materia, non tamen postulat aliquas dispositiones materiales, ut absolute existat, quia sicut ex se est independens à materia, etiam est independens à quacumque materiae dispositione.

Arguitur 3º. Forma quae ex natura sua est generabilis ab intro est corruptibilis, sed anima rationalis ex natura sua est generabilis, imo de facto generatur in quolibet homine, ergo ex natura sua est corruptibilis. maior est certa minor probatur. id est esse formam naturaliter generabilem, ac generationis agentis naturalis ex se ipsa finaliter terminare, sed anima rationalis est terminus finalis generationis humanae, sicut forma equi est terminus finalis generationis equinae, tum quia generans intendit assimilare sibi effectum in prima constitutione compositi geniti, quia anima rationalis ex se terminat generationem agentis naturalis, ac proinde ratione agentis naturalis est generabilis.

Nec refert si dicas, quod anima rationalis ex sua substantia et entitate non attingitur à generante homine, sed quatenus unita et creata materiae, actio enim generativa hominis non terminatur ad productionem animae absolute, sed finaliter tendit ad hominem, ut materia subiectum animae intellectivae dispositum advenienti per actionem Dei creativa, unde quippe loquendo anima intellectiva non est generabilis, sed unio et deductio ipsius ad materiam, quod alibi contendimus.

Non inquam valet haec solutio propter triam 1º quia ideo actio generativa equi non solum attingit formalem unionem formae geniti, verum etiam substantiam et entitatem ipsius quia agens per formam adaequatam in perfectione formae constitutivae geniti, sed homo generans agens per formam adaequantem in perfectione formae constitutivae geniti, ex utroque constituat partem animae rationalis: quia sicut generatio equi, vel alterius alii non solum attingit unionem formae

p etiam reddit ipsius, ita simul est generatio hoc, et contra, neutra enim causa est generabilis ita ab altera.

2º impugnat quidam sic: ideo anima quoad substantiam negatur formaliter trahi actione generativa, quia est ultra spiritualis, prout unio ipsius cum corpore, quae formaliter producitur actione generativa hominis spiritualis est ut anima substantia; quia sicut repugnat unionem generari, et simul cum ea mediante dicitur causa naturalis, nec repugnat substantiam ipsius cum simul generari.

3º impugnat quidam solutionem: ideo anima brutorum est generabilis, quia formaliter corporea est, et a materia dependet; at anima est formaliter corporea, quia est generabilis; materia enim ut anima unita materiae tribuit denominationem formalem corporis, et illud quod inveniunt formaliter corporeum non potest tribuere denominationem formalem corporis, sicut ait Philosophus, nemo dat quod non habet; si anima in genere causae formalis tribuit denominationem corporis, immo constituit formaliter corpus in se formaliter est corporea, et consequenter educibilis seu generabilis. minor constat, quia effectus formalis forma nihil aliud, quam ipsa forma subiecto communicata; quod illud quod modo causae formalis in sua tribuit denominationem formalem corporis, et constituit illud debet esse in se formaliter et intrinsece corporeum.

Ad horum primum dicendo solutionem datam esse legitimam ad cuius solutionem distinguo maiorem, quae accipit formam adaequantem in ratione formae geniti adaequatione entitatiua, prout negamus maiorem, adaequatione causae et effectus, concedo maiorem; et similiter distinguo minorem et negamus consequentiam. Explicatur distinctio, quia forma equi generantis v.g. non solum quoad entitatem proportionatur et adaequatur cum forma geniti verum etiam in ratione causae et effectus, ideo actio generativa equi potest eo solute attingere formam equi geniti, non solum quoad unionem, verum etiam quoad substantiam; at vero forma hominis generantis licet in esse entis sit proportionata, cum forma constitutiua hominis geniti nihilominus in ratione causae et effectus nullatenus ipsi proportionatur; unde ad ipsius productionem non attingit, licet creationem, et coniunctionem ipsius ad materiam applicat.

Replicabis.

ideo repugnat sufficientem proportionem inter formam equi generantis et geniti in ratione causae et effectus, quia proportionantur absolute in ratione entis, quae disparitas assignata nec valet

vij

videtur arguere. Ad hoc sane respondeo variando causas. multa enim assignari possunt, quae in entitate proportionant, et nihilominus in ratione causae et effectus *fol. 50*
mutuo dicunt proportionem, ut patet in Angelo respectu accidentium, et etiam in modo. Praeterea in opinione asserente Angelos numerice multiplicari intra eandem speciem, licet ad proportionem inter causam et effectum requiratur independentia aut aequalitas in ratione entis, sola tamen huiusmodi aequalitas non sufficit, sed ulterius requiritur quod effectus non exigat in sui existentia modum excedentem virtutem causae, cum autem anima rationalis ratione sui independentiae a materia exigat productionem per creationem, quae virtutem agentis creati superat, hinc est, ipsam non proportionari cum virtute generativa hominis tamquam effectum. sicut dictum est supra exquirimus.

Ad confirmationem respondeo distinguendo maiorem, ideo anima rationalis quoad substantiam nequit trahi sub actione generativa, quia est spiritualis spiritualitate substantiali, ergo per se subsistente, concedo maiorem, quia est spiritualis spiritualitate modali, sicut unio, nego maiorem, et sic minor distinguo minorem et nego consequentiam, cum enim substantia animae rationalis non solum sit substantialis, verum etiam per se subsistens, et omnino independens a materia, nequit attingi ab actione generativa, quae nullatenus potest operari nisi dependenter a materia, at vero unio ipsius ad materiam, licet sit spiritualis, quatenus retinetur ex parte animae rationalis, non tamen transcendit materiae potentialitatem, imo valet ad ipsam dependenter, cum sit modus dependentiarum ab extremis unitis, quocirca potest attingi ab actione generativa, haec enim potest extendi formaliter ad effectum a materia dependentem.

Aliter potest responderi unionem formae cum materia posse bifariam considerari, uno modo quatenus afficit materiam et retinetur ex parte ipsius, et in ista consideratione est materialis et corporea, sicut et ipsa materia cuius non [illegible]; alio modo potest considerari, quatenus afficit ipsam animam rationalem et retinetur ex parte ipsius, et hac sane consideratione est spiritualis, quia non distinguitur ab ipsa entitate animae rationalis, ut ex dictis patet, vel non [illegible] ipsius [illegible], sicut est modus respectu cuius est modus. unio igitur in prima consideratione attingi potest ab actione generativa quae agit transmutando materiam et eam reducendo ad actum formae, in secunda vero formaliter attingitur ab actione creativa, quia anima rationalis a Deo creatur, Deus enim non solum creat animam rationalem absolute, verum etiam ipsam corpori infundendo, unde non solum attingit entitatem animae rationalis

etiam

etiam unionem ipsius, id est esse inhaerere eius corpori, ac ipsum corpori unire. Ad ult.

mum dico formam animae rationalis non formaliter et limitate corporeum, sicut anima equi, a tri-
busque aliis, sed solum dici corpoream eminentialiter eo quod, quatenus ibi claudi intel-
ligitur perfectionem formae corporeae, unde potest absentiam eius supplere, imo eminentiori
modo omnes effectus ipsius causare, sicut existentia divina, licet non sit formaliter creata
propter effectus existentiae creatae supplevit humanitati Christi Domini, quae eminenter con-
tinet omnes perfectiones cuiuscumque existentiae creatae = Dico ad textum denominationem
corporeae non convenire adaequate ad animam ingenitae causae formalis, sed mere ipsam ut qua
formae inadaequatae et partialiter ad huiusmodi denominationem occurrere, in rebus enim
materialibus dantur aliquae denominationes, quarum causa formalis adaequata non solum est
forma verum etiam materia: ut v.g. esse compositum, esse corpus, et huiusmodi, quae denominationes
possunt resultare, quin formalis sit causa talis denominationis, nam dicit forma
substitutive compositi et concreta, aliae vero denominationes ad quas sola forma concurrit
modo causae formalis adaequatae v.g. in homine intellectivum, volitivum et huiusmodi
et denominationis, quam formam non dicere capax et non solum probatur quia
nihil aliud est denominando in hac ultima consideratione quam ipsa forma subiecto con-
ceptata.

4° arguitur: nam illud quod ab intra est incorruptibile ab intra dicitur perfectum in
existendo, sed anima rationalis, quatenus a corpore separata esse non impertas perfectionem
in existendo: ergo nec incorruptibilitatem, maior mihi inquam est difficultas. Respondeo: nam nihil
violentum est, sed nam perfectius iuxta communem theologorum et philosophorum, sed anima rationalis a corpore se-
parata violenter patitur, sicut lapis extra centrum: ergo extra corpus non est perfecta
in existendo, nisi peculiari Dei manutenentia datur. Respondeo: nam ideo lapis
existens extra proprium centrum violenter patitur quia impeditur ab naturali inclinatione
ab illius acquisitione impeditur, sed anima talis a corpore separata caret ab naturali in-
clinatione ad corpore, sicut enim lapis naturaliter tendit ad centrum, ita anima naturaliter incli-
natur ad unionem cum corpore, ut expresse docet Ang. M. L. 4. q. 76 art. 1 ad 6 ubi
ait animam separatam habere aptitudinem et inclinationem ad corporis unionem, sicut lapis ad
centrum.

Ad

Ad hoc argumentum respondeo negando minorem ad cuius probationem dico animam rationalem extra corpus nullam pati violentiam, quia eius inclinatio alicuius rei solum est naturalis tractiva non vero acquisitiva nullam dat violentiam ex eo quod res non attingat ad terminum huiusmodi inclinationis naturalis; cum ergo inclinatio animae separatae ad unionem cum corpore non sit simpliciter naturalis in modo acquirendi terminum, cum existentia eius non dent principia naturalia, quibus naturaliter pertingat ad reunionem cum corpore, hinc est quod nullam patiatur violentiam quod perseveret a corpore separata, cum quod in hoc casu non impediatur ordinarius cursus potentiae alicuius causae naturalis, reunionem animae rationalis cum corpore nequeunt fieri mediante concursu causarum naturalium; ex quo constat disparitas nam lapis extra centrum non solum respicit terminum naturalem, verum etiam esse positiva naturalis positive tendentia in huiusmodi terminum ex naturali acquisitiva ipsius, quapropter si impediatur advenit violentiam pateret.

Arguitur 5°. specialiter contra nos Ob hoc, nam anima rationalis licet sit independens a corpore posset naturaliter existere separata, id tamen non potest fieri nisi aliquo Dei concursu supernaturali deservetur, quia ex natura sua est corruptibilis ad corruptionem corporis. nam quod intelligit ex D. Thom. 1a p. q. 89 art. 1° in corpore ubi ait, esse separatam a corpore est praeter naturam eius rationalis, et similiter intelligere sine conversione ad phantasmata. quia anima rationalis nequeunt existere separata a corpore, quin aliquo speciali Dei concursu deservetur. Tunc contra quod est praeter naturam accidit separari a subiecto nullum accidens potest existere separatum, quin speciali Dei concursu deservetur. quod si licet mentem Divi nostri praeceptoris est praeter naturam animae rationalis separari a corpore nequibit perseverare a corpore separata quin mediante Dei miraculoso concursu deservetur, at quia de facto Deus animam separatam conservet nihilominus hoc non debet ipsi ex vi exigentiae naturalis.

Confirmatur 1°. nam sicut … perseverant … est corruptibilis corrupto corpore quando … anima rationalis licet sit aliquo modo … in corporibus, ex … eorum sequitur inexplicabilitas tamquam effectum … ergo anima rationalis esse est corruptibilis, immo de facto corrumperetur ad corruptionem corporis, nisi speciali Dei manutenentia deservetur. ratio quia … explicare cum supponat aliquid impossibile, nempe animam rationalem esse … per se subsistentem.

Confirmatur

Probatur 2°. ideo per se anima rationalis in essendo est independens à materia, quia in operando est independens; sed operatio est nullatenus peculiaris operatio nisi intellectiva, qualis est intellectio, quae dependens à phantasmatibus quoad materialia; ergo anima rationalis tam in essendo, quam in operando dependet à materia.

Probatur 3°.

quia natura accidens individuatur per ordinem ad subjectum, ideo dependet in essendo ab existentia subjecti; sed anima rationalis individuatur per ordinem ad materiam, ideo enim reperiuntur plures animae rationales pure individualiter multiplicatae, quia recipiuntur diversa corpora; ergo anima rationalis dependet naturaliter in existendo à corpore.

Ad hanc autem respondendo minus ad eius probationem dicimus, quod licet per positivam inclinationem animae rationalis separari à corpore quantum est ex se semper informare corpus et illud perpetuo vivificaret, nisi contraria materiae dispositio impediret, non tamen exigit aliquem miraculosum ex indebitum concursum, ut conservetur à corpore separata, quia esse separatam est ipsi connaturale permissive, quia licet actualis separatio, ut dicere dixi, non ex praedicto loco non sit aliquid exactum à positiva inclinatione animae rationalis, permittitur tamen à potentia naturali ipsius spiritus modi separatio, ut sui independentiam à corpore, unde ex 2° modus connaturalis existendi ipsi debetur separatae statu coniunctae, licet status coniunctionis sit ipsi connaturalior, quia non solum permittitur huiusmodi status, verum etiam positiva inclinatione ipsum appetit. unde uterque status dicitur connaturalis animae rationali, unus quidem positive, alterum permissive. haec doctrina illustrari potest exemplo, est enim per positivam inclinationem causae naturalis cessare ad operationem, ex causa quantum est ex se operationem perficiat, et contra ad illam positive inclinet, potest tamen causa naturalis sine aliqua speciali Dei manutenentia perseverare non operans, quia per independentiam ab actuali operatione permittit aliquam cessationem ab ipsa.

Ex hoc

solvo ad paritatem, quia esse separatam à subjecto non solum est per positivam inclinationem accidentis, sed etiam nec permittitur à natura ipsius, si sibi relinquatur, ut per naturalem dependentiam à subjecto, quare si accidens actualiter separaretur non esset conservabile sine recursu ad extraordinarium et miraculosum Dei concursum.

Ad

Ad 2m. Distinctionem ex incommunicabilitate sequi rationem subsistentiae suppositalis, seu completae, qualis competit Deitati, quae suppositaliter personaliter et incommunicabiliter existunt, non vero sequi ad subsistentiam personalem aeternalem, quae solum importat negationem dependentiae, non vero negationem communicabilitatis.

Ad 3m.

Distinctionem ex non indigere aliquo corporali tanquam organo in quo exerceat eius vitalem actionem organicam, nec tanquam receptivo, in quo recipiat, nec denique tanquam principio elicitivo, a quo eliciat, quia tamen absolute est ipse intellectus transcendit corpus, nec obstat quod pro statu indigeat corporeis phantasmatibus tanquam obiectis, quia hoc solum competit ipsi ratione conventionis ad corpus seu ratione status, in quo nondum est intus speciebus intelligibilibus, per quas quasi transeant per sensitivas vias.

Ad 3m et ultimum. Distinctionem ex animas rationales individualiter multiplicari per diversas habitudines, compositiones et proportiones ad diversa corpora, ex quo nego colligi dependentiam ipsarum in existendo a corporibus, ad huiusmodi enim diversitatem sufficit, quod animae ipsae sint compositae diversis corporibus, et effective ipsae eorum non vero, quae a corporibus sint in existendo dependentes, sicut ad diversificandum individualiter causas sufficit diversa compositio et proportio, inter causas et diversos individuales effectus, non autem exigitur, quod causae quoad existentiam dependeant a propriis effectibus, neque ideo accidens dependet a subiecto in existendo, quia individuatur per habitudinem ad illud, et quia a posteriori ipse non competit aliis modis existendi per inhaerentiam, quapropter quod actualiter non inest subiecto, exigit rationem aliquam specialem Dei concursus, quo actualiter detinetur.

Arguunt ultimo, supposita anima rationali ab intra esse incorruptibili, et corrumpi absolute mortalis, nam illud dicitur ab intra amissibile, seu corruptibile, quod ab intra habet positivam inclinationem ad separationem sui, sed anima rationalis quae tenus existens habet positivam inclinationem ad separationem a proprio existentiae: ergo non est ab intra et ex natura sua immortalis. Maior deductur: minor probatur. Nam eodem modo comparatur anima existens ad separationem acquisitae existentiae, ac anima a corporibus

ad acquisitionem ipsius, et anima post antequam quae inclinat positive ad existentiam magis quam ad negationem ipsius, cum sit res omnino indifferens cum utrique
quae postquam existit de facto non magis inclinat ad conservationem quam existentiam quam ad oppositum et conveniat si denegare sibi concursum conservativum nihil agere contra exigentiam positivam et naturalem ipsius.

Confirmatur 1º non animalis habet potentiam positivam intrinsecam ad non esse: quia ab intrinseco est defectibilis et mortalis: cum sit evidens, atque adeo non Deus potest per annihilationem animam ad non esse reducere: quia ipsa sit ab intrinseco annihilabilis, et conveniat ratione alicuius potentiae intrinsecae tendentis ad non esse et contra, quia non ideo dicitur aliquid annihilabile quia Deus potest ipsum annihilare, sed e converso ideo Deus potest aliquid annihilare, quia ipsum est annihilabile, sicut res non dicitur ipsa producibilis quia Deus potest ipsam producere, sed e converso, quia anima non solum per similitudinem ad potentiam activam Dei, sed etiam ratione intrinsecae potentiae positivae est annihilabilis.

Confirmatur 2º non [illegible] omnis potentia activa correspondet aliqua passiva, sed Deus gaudet potentia activa qua animalem potest annihilare, quia ergo animalis reducitur per potentiam passivam, qua ipsa sit ab intrinseco annihilabilis. — Confirmatur 3º si animalis habet exigentiam naturalem et intrinsecam ut immortalis, gauderet potentia naturali sui ipsius conservativa, et neque posset conservari sine recursu ad liberum Dei concursum, quia ab intrinseco et ex natura sua non esset perpetuo conservabilis, sed quasi per ordinem ad extrinsecum Dei manu tenentis libere volentis ipsam conservare, non dictam, siquidem ipsius, quia est natura exigentia et distinctione gaudet virtute et activitate naturali et intrinseca ad perseverandum. Ad hoc argumentum

nando minorem, ad cuius probationem respondendo ad positatem. dicitur enim anima in statu possibilitatis considerata dicitur ad acquisitionem existentiae ac animae tenetur ad ipsius conservationem, res enim possibilis, cum nullam positivam entitatem importet, sed merum non repugnantiam per signatum, est non capax alicuius positivae inclinationis, vel appetitus positive
cum inclinatio positiva entitatem requirat res non ad existentiam reducta, cum physicam et positivam entitatem sortiatur, capax est positivae inclinationis naturalis in perfectionem naturalem, quamquam, si fuerit quoad existentiam non subtracta contrariis nec dependens a

a

à contingentibus dispositionibus qualibus contrariis, vel minus gradus ad intro[illegible] fecte inclinatio positiva naturalis ad effectum genere extrinseco [illegible].

Ad 2m dicendum [illegible]

[illegible] ad eum [illegible] distinguo [illegible] dicitur [illegible] ab intro [illegible] mediante aliqua potentia positiva naturali positive tendente ad [illegible] mediante qua [illegible] potentia obedientiali seu negativa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potentia passiva [illegible] existente naturaliter tendente ad [illegible] [illegible] quaedam potentia obedientialis seu [illegible] quaedam [illegible] [illegible] existente naturaliter [illegible] operante [illegible] [illegible] [illegible] sine [illegible] [illegible] naturali [illegible] [illegible] [illegible] obedientialis [illegible].

[illegible] Verdadeira [illegible] [illegible] [illegible] naturaliter [illegible] [illegible] [illegible] naturaliter [illegible] operari sine [illegible] [illegible] [illegible] quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab intro mediante potentia passiva [illegible] positive tendente ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quaedam potentia obedientialis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] c. 75 art. 6 [illegible] creatura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extraordinarie [illegible] [illegible] [illegible].

Ad 3m dicendum [illegible] [illegible] intellectiva [illegible] [illegible] [illegible] sine [illegible] [illegible] influxu, attamen naturaliter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab intro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] creaturis [illegible] ex natura [illegible]
[illegible]
[illegible] quemadmodum [illegible] modus [illegible] author [illegible]
[illegible] Deus [illegible]

Nusquam [illegible] mentis [illegible]
Deo [illegible] humana [illegible] vere [illegible] temporalis [illegible]
[illegible] imaginem [illegible] formam [illegible] Propheta Regius *mi*
patris facta est [illegible] [illegible]
[illegible] immortalitatis [illegible]
[illegible] mentis [illegible]
[illegible] terram [illegible]
[illegible] anima nostra [illegible] quando [illegible]
ob dementiam et fabulas Origenes [illegible]
et cum [illegible] creando [illegible]
[illegible] divinae [illegible] animae [illegible] divinitatis
imago qua [illegible] animi [illegible] divinae [illegible]
[illegible] intelligere intelligendo amare amando possidere, [illegible] possidendo feli[illegible]
et [illegible]
[illegible] *hoc est* [illegible]
[illegible] *elementis insipientibus et similibus*
[illegible]. Excellamus [illegible] inclinatione
[illegible]
[illegible] immortalitate ac immortali [illegible]
[illegible]

Luis [illegible]

Quæstio valdè celebris.

Utrùm intellectus sit simpliciter perfectior voluntate?

Sectio 1ª

Proponuntur notabilia quædam.

Supponendum est 1º intellectum et voluntatem esse potentias se distinctas, nam eæ potentiæ specificentur et distinguuntur per actus et obiecta formalia; obiectum autem formale intellectus est diversum formaliter ab obiecto voluntatis, sicut verum et bonum; ergo ipsæ realiter differunt. — 2º supponendum est quod quamvis istæ potentiæ sint realiter distinctæ, non tamen sunt ita distinctæ et separatæ, sicut visus et auditus, et bene maxime quandoque non uno esse, etiam sensus aliquando separantur, non solum quoad actus, ita ut possit dari actus unius potentiæ sine actu alterius, verumetiam ipsæ potentiæ separantur; at vero intellectus et voluntas sunt inseparabiles, ita ut actus voluntatis nunquam supponat actum intellectus juxta vulgare axioma nil volitum quin præcognitum, unde ad perfectionem harum utrarumque potentiarum et utriusque potentiarum actuum difficultas est an operatio intellectus ordinetur ad operationem voluntatis et ad finem, vide 2ª.

3º est [illegible] supponendum, quod duobus modis potest res perfectior alio, uno modo simpliciter, et alio modo secundum quid; illud est simpliciter perfectius altero, quod genere suo intra et essentialiter dicata est nobilius, sicut homo est simpliciter nobilior quam leo, quia homo [illegible]; illud vero dicitur perfectius secundum quid, quod excedit aliud genere aliquo accidentali et extrinseco, et isto modo leo est perfectior homine, si comparetur secundum fortitudinem corporis.

His ita suppositis 1ª sententia asserit voluntatem esse simpliciter perfectiorem intellectu; ita docet Scotus, quem sequuntur omnes ejus discipuli. 2ª sententia asserit intellectum esse simpliciter perfectiorem voluntate; hanc tenet divus Thomas et ejus universa schola et ex extraneis Durandus, Aegidius, Suarez, Bars…

Sectio 2ª

Resolvitur proposita difficultas.

Sit 1ª conclusio: intellectus est simpliciter perfectior voluntate, ergo ex ratione; nam illa potentia est perfectior, cujus obiectum est perfectius obiecto alterius; sed obiectum intellectus est perfectius obiecto voluntatis; ergo intellectus est perfectior voluntate. Maior est communis pate-

mus

minor vero patet, quia illud dicitur perfectius, quod perfectiori modo specificat et immutat, sed modus quo specificat et immutat intellectum est perfectior, abstractior, et immaterialior quam modus quo specificat et immutat voluntatem: ergo minor est vera. Probatur minor, quia intellectus attingit obiectum abstractum a conditionibus materialibus, et immutatur ab illo. Voluntas autem fertur ad rem prout in se existit: ergo perfectior est modus immutandi obiecti intellectus quam obiecti voluntatis. Probatur consequentia, quia quo magis aliquid recedit a materia, et a conditionibus illius tanto perfectius est et actualius, cum omnis imperfectio sumatur a potentialitate et a materialitate.

Probatur 2. quia illa potentia est simplicior et perfectior, cuius actus est purior, et magis a potentialitate et materialitate elongatus; sed actus intellectus est huiusmodi: ergo intellectus est simplicior et perfectior voluntate. Minor est certa. Maior probatur, quia operatio intellectus est simplicissima attingens esse rerum non contractum ad aliquem certum modum; voluntas autem fertur ad rem sub determinato modo existendi: ergo operatio intellectus est purior et nobilior, quam operatio voluntatis.

Probatur 3. quia quicquid perfectionis habet voluntas mutuatur ab intellectu, ipse vero intellectus fere nihil recipit a voluntate: ergo absolute loquendo intellectus est nobilior voluntate. Antecedens patet, quia ab intellectu accipit voluntas rationem obiecti, et ad illam reducitur, et intellectus neque movetur, atque fertur in se moralis rectitudo et perfectio voluntatis dependet a ratione, et ideo tanto melior erit voluntas, quanto magis subdita et conformis rationi, ut docet Philosophus, et Augustinus lib. 1o de libero arbitrio cap. 8o, et in patria ultimum finem non assequitur voluntas nisi oblatum ab intellectu: ergo quicquid perfectionis relucet in voluntate derivatur ab intellectu.

Denique probatur 4o. quia illa potentia est simplicior et perfectior, quae intimius media anima et ad illam proxime fluit, sed intellectus proxime fluit ab anima tanquam propria passio illius: ergo intellectus est simplicior et perfectior voluntate. Minor est certa, quia voluntas sequitur ad intellectum ut pondus et inclinatio illius, immo intellectus est ratio a priori voluntatis. Maior autem probatur, quia quanto aliqua potentia magis accedit ad animam tanto maioris perfectionis ab illa participat, siquidem unumquodque tanto perfectius est, quanto propinquius est suo principio.

sic

Sed 2º dicitur voluntas esse efectiva, eo quod intellectus... hanc ... dicit esse ... At, ex hanc ... probant argumenta ... exeunt ... voluntas movet intellectum, et ceteras potentias quoad exercitium, ergo ... aciendi et aplicandi effectiva voluntas est ... effectivus ... quid.

Sectio 3ª

Proponuntur et solvuntur argumenta.

Arguitur 1º ... illa quae ... obiectum est perfectius ... obiectum voluntatis est perfectius ... intellectus, ergo voluntas est ... perfectior, quia intellectus movet ... obiectum voluntatis est bonum ... et verum ... bonum est perfectius vero, ergo obiectum voluntatis est perfectius, quia obiectum intellectus ... bonum ... ordine ... verum autem abstrahit ab existentia ... existentia est ultima perfectio et actualitas cuiuscumque rei, ergo bonum quod ... existentiam ... perfectius est quam verum, quod ab illa abstrahit.

Ad hoc ... dicendo ... secundum ... obiectum voluntatis in modo immutandi et movendi illud est imperfectius quam obiectum intellectus ... et ... obiectum voluntatis est bonum ... ad intellectum ... apprehensum ... bonum ... perfectius modo attingit ab intellectu quam a voluntate in esse obiecti quia attingit ... quidditatis et essentiae ... abstractiori modo, et ita bonum ... vero ... in esse immutandi ... bonum ... existentia ... ad ... perfectiori modo quam ad voluntatem ... ab intellectu ... quidditatis, a voluntate vero sub exercitio movendi finaliter ... ad ... in ...

Ad id ... quod dicitur bonum ... existentiam, quae est ultima perfectio ... et verum ab illa abstrahit ... existentia ... uno modo ... exercito ... alio modo ... et ... ita ... Caiet... ... existentia ... magis ...

et actus supernaturalis ordinatur ad ens quidditatis et in ordine naturali qualitatis itaque extra in actu exercito potest operari, licet non habeat ex perfectione quam esse exercitum potest operari in ipso ut abstrahitur ab exercitio existentiae et intra ordinem naturalem et sic perfectior sequitur entitas absoluta quam ad perfectionem actus obiecti intus ut ex parte minus existentiae et ita obiecti intus est perfectius, simpliciter loquendo, quam obiecti voluntatis.

Et arguitur: non sicut potentia intellectiva est perfectior voluntate, quaelibet operatio eius est perfectior quaelibet operatione voluntatis, ut hoc est falsum, cum in via obiecti dilectio charitatis in via perfectior cognitione fidei quae est operatio intus, sic intus licet non excedit in perfectione voluntatis ex maiori: ergo nam sensitiva licet est perfectior quacunque potentia sensitiva, nulla operatio intus potest assignari quae non excedat quancunque operationem potentiae sensitivae: ergo minor vera.

Probatur et explicatur maior: hic ratio: non actus charitatis est perfectior quam fidei non solum in genere moris, verum etiam in esse physico, ut docent communiter 2.2. q. 23, et voluntas est perfectior intus, ergo non quaelibet species generis superioris debet esse perfectior qualibet specie generis inferioris: ergo si actus charitatis perfectior est quam fidei, genus actus charitatis est perfectius genere actus fidei, et venit ex eo quod infertur quod actus voluntatis excedere debent actus intus.

Ad hoc argumentum in nando maiorem, ad cuius probationem negatur ultima, quia non ideo perfectior quaelibet operatio quantumvis imperfecta potentiae intellectivae excedit in perfectione quancunque operationem potentiae sensitivae, quia potentia intellectiva licet sit perfectior, sed quia perfectior, et aliqua nulla de sua operatione intellectivae potest assignari quae non sit pure spiritualis et immaterialis, cum autem potentia immaterialitatis excedat intus et operatio eius potentiae pure sensitivae, inde sequitur quod quaelibet operatio intus, quantumvis imperfecta in parte excessus perfectionis superat quancunque operationem sensitivam; at vero intus et voluntas, cum conveniant in linea spiritualis immaterialis, et sicut intellectiva sit in suis speciebus excellentior, nihilominus potest assignari aliqua species operationis imperfectioris et deficientis, quae excedat

à

à perfectissima operatione voluntatis, qualis est amor beatificus, quod maxime 56
verificatur in cognitione fidei, quae licet sit operatio perfectior intellectus propter genus
illius extra perfectionem actus, cum non sit operatio pure intellectualis, sed quasi mixta pro-
cedens ab intellectu, et motione imperata a voluntate, unde aliquem tantum perfectionis quod
nihil perfectionis, quod si aliquid perficeret, perficeret eundem cognitionem naturalem ordinatum intellectus
excedere in perfectione operationem amoris supernaturalis, cum talis cognitio sit ope-
ratio perfectior.

Dices. ergo si quod genus sit perfectius tota eius extensione quodlibet
aliud imperfectius, quaelibet eius species debebit excedere in perfectione species illius alterius
sub genere imperfectioris. Ad hanc replicam respondeo negando, nam ad summum
est verum si sit sermo de speciebus generis perfectioris reduplicative et generica
non sic retinent, simpliciter excessum supra alias species sub reduplicatione rationis ge-
nericae illarum, non autem est verum, si fiat comparatio absolute, potest namque ratio dif-
ferentiae contrahentis genus imperfectius excessum illius genericum resarcire, taliter
quod in absoluta comparatione perfectior sit species illius specie generis perfectioris
ut in charitate cum fide comparata.

Nec refert si objicias, nam quodlibet indi-
viduum speciei perfectioris est perfectius perfectione essentiali quolibet individuo speciei
imperfectioris, ergo similiter quaelibet species generis perfectioris debebit perfectior
qualibet specie generis imperfectioris.

Ad hanc replicam respondeo disparem esse rationem, nam
ratio autem disparitatis est manifesta, nam individuum non addit ad speciem perfectionem
essentialem, sed materialem duntaxat, unde posito excessu sub reduplicatione rationis specificae
non restat caput ex quo talis excessus in perfectione essentiali oriatur, cuius oppositum contingit
in comparatione specierum ex parte horum ad rationem.

3º arguitur, nam illa ratio est perfectior cuius
perfectissimus actus excedit actum perfectissimum alterius, sed actus perfectissimus vo-
luntatis excedit actum perfectissimum intellectus, ergo voluntas est perfectior quam intellectus. maior est certa,
minor probatur, nam actus perfectissimus voluntatis est amor beatificus, et actus perfectissimus
intellectus est visio beatifica, sed actus perfectissimus voluntatis excedit actum perfectissimum
intellectus, antecedens probatur, nam illud est perfectius cuius oppositum est peius, sed odium Dei oppositum

amori

amoris eius e peius in felicitate, seu carentia visionis: ergo amor beatificus est perfectior visione beatifica. 2° pr. nam ordo seraphinorum dictus ab ardore charitatis est perfectior ordine cherubinorum dicto ab excellentia scientiae: ergo actus charitatis est perfectior visione beatifica. 3° pr. nam id est perfectius quod est appetibilius: sed amor Dei est appetibilior visione ipsius, quo circa si daretur optio beato magis eligeret carere visione Dei, quam eius amore: ergo.

Ad 1um negatur. ex declaratione nando minorem, ad cuius probationem declaratione maiori negat etiam minorem ad cuius probationem declaratione maiori distinguo minorem: odium Dei est peius in felicitate in genere moris concedo minorem, in genere physico concedo nego minorem et consequentiam, et aliquando dicimus amorem excedere visionem in genere moris, non tamen in genere physico, de quo in praesenti loquimur, et ita visio beatifica in genere physico et entitativo est summum et maximum bonum naturae intellectualis, et carentia eius est maximum malum, et excedens simpliciter odium Dei, et quodcumque aliud peccatum mortale, quamvis haec in genere moris excedat, ab odio Dei, et a quacumque alia culpa, peccatis mortalibus et venialibus.

Ad 2um probationem ex declaratione anti nando consequentiam, nam seraphini non dicuntur ab ardore charitatis quatenus sit perfectior et similiter cherubini non a scientia, patres enim suam denominationem sumpsere ex ex parte ordine seraphinorum et ordine cherubinorum colligitur amorem non excedere cognitionem gradu, non autem visionem beatam.

Ad 3um probationem ex declaratione nando minorem si sermo sumamur de amore, quo nobis diligimus bonum, vel de amore quo Deo bona extrinseca volumus appetibilior est visio quam amor, et carentia detestabilior est carentia visionis, quam carentia amoris.

4° arguitur nam amor trahit ad se Deum et est in ipso, visio autem non ita, sed ad illum qui est in nobis intra, ex quo prius arguit Divus Thomas q. 82 art. 3° amorem illorum rerum, quae sunt supra nos excedere in perfectione illarum cognitionem, quia amor fertur ad illas prout sunt in se ipsis, cognitio autem trahit ad illas prout sunt in nobis intra per species suae et cadunt a perfectione, quam habent in se ipsis: ergo amor Dei in perfectione excedit visionem eius.

Ad hoc argumentum distinguendo anteriorem, quoad id est quod est in intra per species creatas nego, tamen quod est in intra ubi suis generatum, munus speciei in

in ordine ad visionem Dei de qua agitur et nostrorum, nec authoritas D. Thomae. Ille loquitur de amore et cognitione patriae, hic loquitur de amore et cognitione viatorum, qui respectu superiorum intelligunt perfectius quidditatem materialium, quae illis non repugnant, quod in se [illegible] dicto rotatione ad res materiales, et de cognitione quae sic dicata ad res superiores verum est in perfectione excedit ab illarum amore, qui in illis fertur, prout in se ipsis.

§ arguitur: [illegible] voluntatis est perfectior [illegible] voluntate et perfectior intellectione. antecedens autem [illegible] quidditas [illegible] voluntas quia [illegible] extra, [illegible] quidditas est extra et perfectior [illegible] quidditate: [illegible] quidditas [illegible] extra dicit perfectionem [illegible] perfectionem existens quidditas non sola [illegible] dicit perfectionem [illegible] vera.

Confirmatur

nam obiectum verum et bonum [illegible] realiter, et solum differunt [illegible] obiectum voluntatis verum autem obiectum intellectus non licet arguere intellectionem perfectionem voluntate. antecedens [illegible] nam bonum et verum [illegible] implicat quod perfectio quae est in vero [illegible] in bonos requirat quod intellectus perfectior voluntate. [illegible] patet, quia intellectus est prior voluntate, quia voluntas est perfectior intellectu [illegible] generatione est posterius in perfectione; quia voluntas est perfectior intellectu, antecedens probatur ex Philosopho 9 metaphysicae et experientia; in natura generationis semper procedit ab imperfecto ad perfectum, manifeste in homine, qui [illegible] vita vegetativa, deinde sensitiva et ultimo intellectiva.

Ad hoc argumentum respondeo [illegible] perfectius alterius [illegible] perfectione respectivum quia illa quae abstrahit ab existentia [illegible] realiter [illegible] abstrahit ab existentia [illegible] intelligibile [illegible] multo perfectiore quidditas, quae abstrahit ab existentia [illegible] simpliciter et modo abstractionis [illegible] sicut v.g. Petrus in esse rei perfectior est quam [illegible] obiectum intellectus [illegible] obiectum intellectus [illegible]

recte

recte iret actione eius q. est regula et forma rerum et singularis intuitiua
in illis, ex quo est quod ratio boni simul cum exclusa eius perfectione in esse [illegible]
et quantitas boni que abstrahitur ab existentia perfectione in esse obiectiue [illegible]
tenet ad [illegible].

Ad 2. Dicendum est quod licet verum et bonum non sint realiter distincta
[illegible] tamen [illegible] et in ordine ad specificandas potentias que [illegible]
quod ratio veri distinguatur realiter [illegible] a ratione boni, et quod verum et bonum differant
virtualiter et sicut hec diuersitas virtualis sufficit ad distinguendas realiter
[illegible] ita simul ad hoc ut unius perfectio alia a specificatione [illegible]
assumitur ab obiecto in esse veri, [illegible] in esse boni, et supradicta in [illegible]
[illegible] ab ente vero et tamen dicitur realiter, quod [illegible] ab ente vero in esse
[illegible] in esse boni et obiecti, ut patet dicendum est in presenti.

Ad 3. Dicendum est in casu
[illegible] cum ad [illegible] distinguo [illegible], quod est [illegible] generatione [illegible]
[illegible] perfectione, si [illegible] antecedentis [illegible] dicat antecedentis [illegible]
ordinata ad illud quod est potentia [illegible], dicat antecedentis [illegible] perfecti
et [illegible] quod est posterius nego [illegible] et [illegible] licet verum sit quod [illegible]
mala [illegible] ad aliquam [illegible] et media executiua [illegible] ordinata ad
executionem alicuius [illegible] sint ordinata ad finem tanquam ad [illegible]
et [illegible] intenta a [illegible] in exemplo adducto in quo [illegible]
[illegible] in perfecto ad effectum [illegible] causa in perfectum, et
[illegible] aliquam [illegible] nullatenus [illegible] ordinant ad eam [illegible]
[illegible] ex quo [illegible] ordinanda [illegible]
voluntatis, [illegible] imperfectionem [illegible] in productione [illegible]
cuius rei [illegible] in executione [illegible]
[illegible] actualis [illegible], ex quo nullus [illegible]
[illegible] ad eius [illegible].